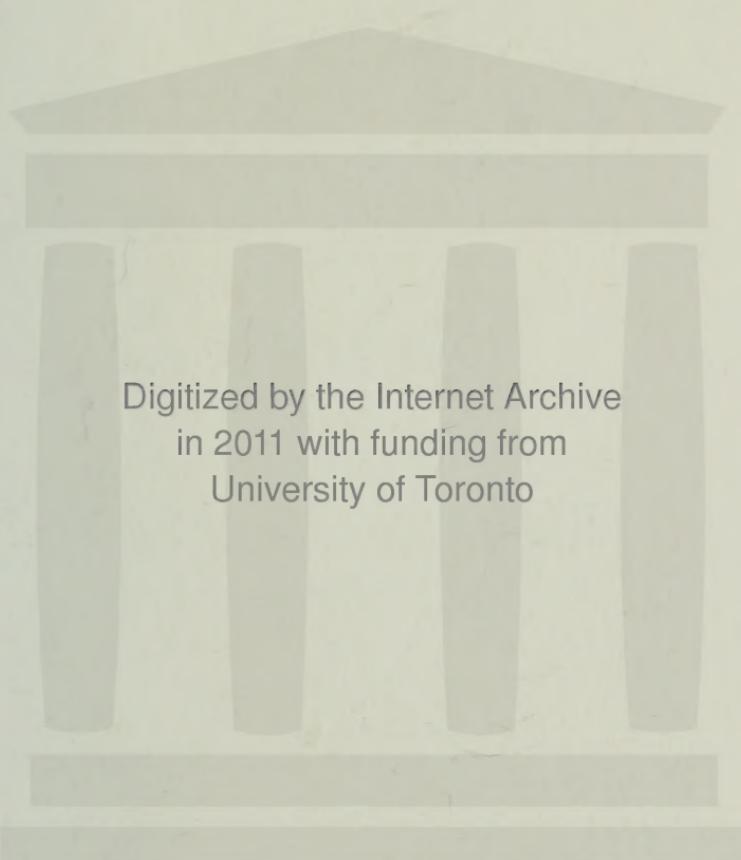
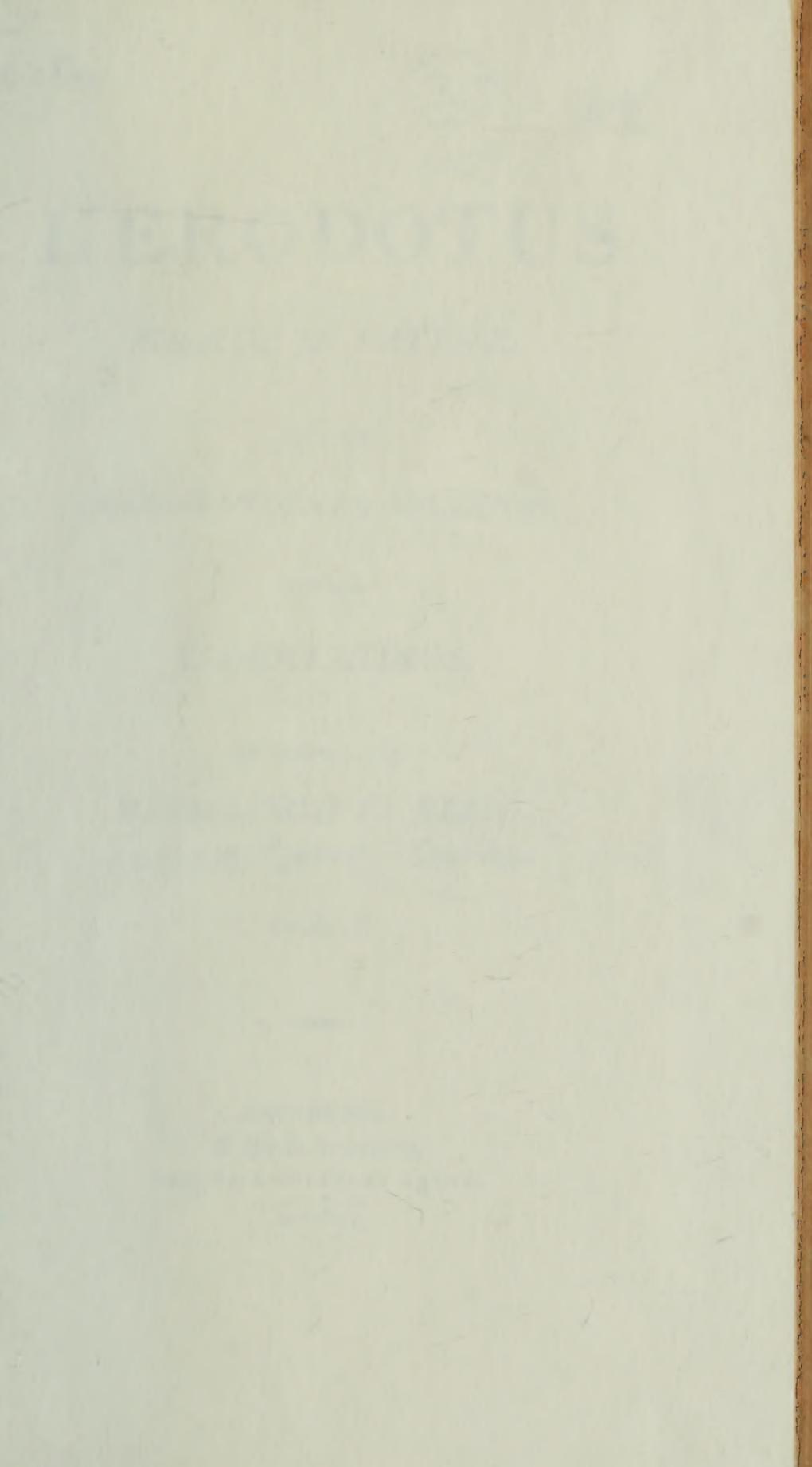

31761 08825263 0

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

LGr
1562Du

(35)

23

409

HERODOTUS

GRÆCE & LATINE.

ACCEDUNT

ANNOTATIONES SELECTÆ

NECNON

INDEX LATINUS,

EX EDITIONIBUS

WESSELINGII ET REIZII.

[edidit George Dunbar]

TOM. I.

EDINBURGI:

Ex Prelo Academico,

IMPENSIS GULIELMI LAING.

MDCCCVI.

HISTORIOGRAPHIA

ANNUAL EDITION

~~2470~~
~~2914/1890~~
7 Vols.

•

43d.

RICARDO PORSON, A. M.

GRÆC. LITT. APUD CANTABRIG. PROFESSORI;

QUI OMNIUM HIS REGIONIBUS

GRÆCAS LITERAS EXCOLENTIUM

FACILE PRINCEPS HABETUR,

HANC NOVAM

HERODOTI

EDITIONEM,

AB IPSO

FELICISSIME AUSPICATAM,

D. D. D.

GULIELMUS LAING.

M. A. VORONOV'S ODEA

THEODORE DRESDEN AND THE 20TH CENTURY

THEODOR DRESDEN

THEODOR DRESDEN

THEODOR DRESDEN AND THE 20TH CENTURY

THEODOR DRESDEN

THEODOR DRESDEN AND THE 20TH CENTURY

THEODOR DRESDEN AND THE 20TH CENTURY

LECTORI S.

Hæc nova Herodoti editio nunc, ut vides, absoluta est; quæ, qualisque illa demum sit, primum a celeberrimo Ricardo Porson, multa cum expectatione omnium qui Græcis literis dediti sunt, suscipiebatur. Dolendum est vehementer eum, aliis, ut puto, negotiis impeditum, non longius esse quam ad finem libri primi progressum. Opus igitur hac in parte relictum, præter paginas circiter quinquaginta libri secundi ab altera manu profectas, librarius, qui ita de omnibus Græcarum literarum studiosis bene meritus fuerat ob nitidam Thucydidis Historici editionem in lucem nuperrime prolatam, ut ei quodammodo obtemperaretur, me obsecrare cœpit, ut ad finem quamprimum perducerem. Proinde, quamvis mihi ipse valde diffidens, eo magis quod vidi operam, a viro tanti nominis, tamque excellenti ingenio prædicto, bene auspicatam, quodque non eram nescius me adhuc talibus in rebus non multum esse versatum, hujuscemodi tamen a studiis haudquaquam abhorrentem, ad suscipiendum negotium memet quam diligentissime accinxi. Consilium igitur mihi fuit ut, opere semel incepto, vestigia tam eruditissimi viri in libro primo perspecta, omni cogitatione curaque persevereret.

Etenim et id ei jure debebatur, et ratio atque ordinis totius operis postulabant ut eodem modo, quo inchoatum erat, tandem conficeretur.

INITO, hoc modo, rei gerendæ consilio, statim operam dedi, ut editiones, quæ optimam fidem obtinuerant, præsertim ante alias Wesselingianam, tum ob summam ejus apud omnes auctoritatem, cum quia varietate lectionum magnopere abundat, easdem compararem et ad nostram editionem instruendam uterer. Fatendum tamen est Wesselingium a verâ interpunctione sæpiissime alienum esse; quæ res et lectorem impedit et auctorem multo difficiliorem reddit. Hoc igitur, in hac editione, quæ nostræ est fundamentum, perspecto, quæ ratio atque usus postulabant, quæque ceteri Herodoti editores, Reizius præcipue, suaserant, ea diligentissime facere decrevi.

EMENDATIONES, quas parcus quidem recepi, eas fere omnes in Reiziana editione, e codice Arch. magna ex parte desumptas, inveni: veruntamen easdem nusquam, ut opinor, inserui, nisi cum variantibus lectionibus Wesselingii congruere viderentur. Per paucas etiam admisi ex annotationibus delectas Petri Henrici Larcher, viri, qui multam operam et industriam ad illustrandam Herodoti historiam contulit. Verum ipse quidem in re tam incerta parum mihi permisi, quippe qui nonnullos editores exterios sane paulo audaciores videam, dum aut in lectione certius aliquid allatueros se, aut sententiis undique conger-

enidis omnes difficultates facile superaturos, credunt. Hi omnes mihi omnino videntur per ignes cineri doloroso suppositos incedere.

VITAM Homeri, vulgo sed falso, ut inter omnes sat satis constat, Herodoto adscriptam, adjeci; admonentibus quibusdam, qui, ea omissa, editionem minus perfectam crederent. Haud tamen visum est interpretationem Latinam cum ea conjungere, quippe quæ librum præter justam magnitudinem adaugeret.

QUOD ad interpretationem Latinam attinet, quæ imæ paginæ, sicut in Thucydide, subjicitur, eam nisi tironum ignaviæ voluntatique librarii morem gerere necesse esset, abjiciendam prorsus putarem. Totam equidem, qualiscunque illa sit, nisi pauca verba, immutatam reliqui.

SUPEREST ut de notis ad finem cuiusque libri adjectis mentionem faciam. Hæ quidem paucæ et historicæ plerumque sunt. Si nihil impedierat quo minus eas uberiores et ad alias res pertinentes deligeret potuerim, non potest esse dubium quin id e sententia factum esset. Verum ut res sese habebant commodè fieri non poterat.

HANC occasionem lubens arripio ut testimonium præ me feram de benevolentia animi atque humilitate mei eruditissimi et ornatissimi Collegæ Andreæ Dalzel nuper defuncti, qui mihi dedit ut edi-

tiones Herodoti ad finem Notitiæ Literariæ enumera-tas ex Collectaneis ejus Majoribus ad nostros usus accommodarem. Neque erat hoc solum in me be-neficium ab eo collatum. Nam quum mens mea respicere spatium haud exiguum meæ vitæ et stu-diorum memoriam recordari incipiat, hunc video mihi principem et ad ingrediendam et ad prosequen-dam rationem horum studiorum extitisse. Nullo enim tempore deerat mihi consilium ejus, firma ami-citia fidesque : Nullo, auxilium, sermonis commu-nicatio et jucunda humanitas ; Nullo denique, exerci-tata atque præclara disciplina conformatioque do-trinæ. Non, quamvis te perpetuus sopor urget, opti-me amicûm, memoria laudesque tui in oblivione jace-bunt ; nam sunt hic etiam præmia virtutis, doctrinæ beneque rerum actarum, e desiderio egregioque ju-dicio eruditorum hominum profluentia, quæ forsitan vel ad aliquam animi tui partem pertinebunt.

DENIQUE, ut hæc editio Herodoti quam accuratè exhiberetur haud levem impendi curam ; sed eam omni vitio carere nequaquam affirmare ausus sum. In opere tantæ magnitudinis, dum alii gravesque la-bores animum solicitabant et incuria inscitiaque operarum valebant plurimum, venia, ut spero, mihi dabitur, si pauca menda hinc inde observentur. Vale.

G. D.

DABAM IN ACAD. EDINENSI, 3
OCTAVO KAL. JAN. M, DCCCVI.

NOTITIA LITERARIA

DE

HERODOTO

EXCERPTA

EX

JO. ALB. FABRICII BIBLIOTHECÆ GRÆCÆ

LIB. II. CAP. XX.

(*Vol. II. p. 327. Ed. Harles.*)

HERODOTI ætas et vita, &c.

HERODOTUS, sive, ut viri docti scribendum contendunt ERODOTUS, e Cariae urbe Halicarnassensis, quod ipse in limine libri I. Historiarum profitetur, a quisbusdam Thurius deinde dictus est, quia propter patriam a Lygdamo tyranno vexatam in Thurius cum aliis profectus fuit, cum ad illam magnæ Græciæ in Italia in sinu Tarentino civitatem restaurandam Athenienses coloniam misissent, anno 3. Olymp. LXXXIII. prætore Callimacho. Thuri quoque, si credimus Plinio, Historiam suam condidit circa annum ætatis suaे XL. Urbis Romæ CCCX. (sive Olymp. LXXXIV. annum 1.) ante Christum natum CCCCXLIV. Vixit annos ad minimum LII. nam Dionysius Halicarnassensis testatur, eum Peloponnesiaci belli tempore vivendo attigisse. Parentes ipsius, et genus haud ignobile commemoratur a Suida in Παρίσιοις. Cenotaphium honorarium Athenis inter monumenta Cimonia Herodoto positum tradit *Mar-*

cellinus in Thucydidis vita lib. III. cap. ult. ad quem locum conferendus *H. Dodwellus* in Annalibus Thucydideis sect. XI. p. 25. *Fabric.*

Natus est Olympiade LXXIV. 1. a. Per. Iul. 4230. ante C. N. 484. U. C. 270. Adultior Halicarnassum relinquens se in insulam Samum contulit, ibique ionici sermonis veneres amplexus est. Consilio historiae scribendæ capto, ut singula expiscaretur et regionum situs atque habitus exploraret, itinera fecit per omnem Græciam, Macedoniam, Thraciam, ultra Istrum et Borysthenem, per maximam Asiæ partem. Profectus quoque est in Ægyptum et Libyam Cyrenenque et alia forsitan amplissimæ regionis oppida vidit. Vedit probabiliter quoque Babylonem, (vid. *Herodot.* I. cap. 181. et 183.) quod quidem *des Vignoles Chronol.* libr. IV. 4, 5. et VI. 3, 10. negat: at *Boubier* diss. herod. cap. 1. et *Wesseling.* in præf. id adfirmant, qui præter ea animadvertisit, *des Vignoles* Herodoto saepius, quam par erat, fuisse iniquorem, nimioque Ctesiae amore in transversum abrepatum. adde *Waltheri* animadverss. histor. et criticas p. 98. sq. Postea Herodotus in Samum revertens, ea, quæ collegarat, scriptis consignare cœpit, Suida auctore. Patriam vero, factionibus turbatam, reliquit inque Græciam tetendit. In conventu Olympicō recitavit historiam suam Olymp. LXXXI. 1. præsentē Thucydide, puero XV. annorum: iterum recitavit Athenis Olymp. LXXXIII. 3. quam Thucydides, virili jam ætate, auscultare potuit. vid. *H. Dodwelli* adparatum ad annal. Thucydid. sect. 18. p. 23. *Corsini*

F. A. tom. III. pag. 213. quo tamen posteriore loco Corsinus, ait, recitationem Herodoti factam esse in Olympicis ludis, Olymp. LXXXIV. 2. Secundum *Larcher*. pag. 582. Herodotus prælegit partem historiæ ludis Olymp. a. Per. Julianæ 4258. ante C. N. 456. Olymp. LXXI. 1. U. C. 298. tum prælegit Panathenaeis, Athenis mense Jun. a. Per. Iul. 4270. ante C. N. 444. Olymp. LXXXIII. 4. V. C. 310. adde *Prideaux* ad not. f. memoratum in: Alt. und Neues Testament in eine Connexion mit der Iüden.—Historie gebracht, ex germanica Aug. Titelii versione, edit. II. Dresdæ, 1726. 4. tom. I. pag. 465. sqq. adde eumdem pagg. 74. et 140. de fide Herodoti in Historia Cyri.—Num post primam recitationem peregrè denuo abierit, Corinthumque venerit, nescio; necdum ex *Dione Chrysostomo* orat. Corinth. p. 456. satis evictum videtur Wesselingio. Sub idem tempus Olymp. LXXXIII. 3. (secundum *Diodorum Sic.* XII. cap. 7. et 10. ubi vid. *Wesseling*. p. 484. tom. I.) Athenis colonia in magnam Græciam deducta est Thurios, cui comitem se Herodotus addidit. Ibi per otium historias, (quas, ut vidimus, alibi, considerat, et ante italicum iter semel atque iterum in frequenti Græcorum mercatu prælegerat), recensuit, multaque illis adstruxit, alia forsitan retexuit, ut exemplis locisque Herodoteis Bouherius ac Wesseling. commonstrarunt. Ubi vero et quando animam efflarit, non liquet. vid. Suidam in 'Herodotos. Saxius in Onom. liter. tom. I. pag. 37. confert ejus vitæ annos

in Olymp. LXXIV. 1.—LXXXVII. 1. circiter.
Harl.

II. Exstat suavissimum ejus opus ΙΣΤΟΡΙΩΝ λόγοι §. *Historiarum Libri IX.* quod exorditur Herodotus a Gyge Lydorum rege, qui uno ac dimidio fere seculo Cyrus antecessit: inde a Cyro res Medo-Persicas fusius prosequitur ad Xerxis usque e Græcia fugam Ægyptiorum simul Scytharumque et Græcorum res attingens. Dialecto scriptum est Ionica, licet auctor patria dorici generis esset, ut Hippocrates et Ctesias, genere orationis cum lenitate quadam aequabili *instar sedati amnis* profluente, quod *fusum atque tractum* Cicero adpellat, Aristoteles λέξιν εἰρημένην. Vide Turnebum ad Ciceronis I. de legibus p. 14. Divisum est ab auctore ipso in libros novem. Utrum vero totidem Musarum elogium ipse quoque imposuerit scriptor, dubium mihi videtur, nec modestiæ ejus congruens, licet non desint alii, qui scriptis suis Musarum nomina imposuisse dicuntur, ut notavi superiore libro I. cap. 1. §. 3. ex quibus *Aurelius Opilius* teste Suetonio de illustribus Grammaticis cap. 6. variæ eruditionis volumina novem unius corporis, existimavit, se non absurde ex numero Musarum atque adpellatione et scripsisse et fecisse, quia scriptores pariter atque poetas sub clientela Musarum esse judicaret. [Bion quidam rhetor libros novem edidit, quibus præscripsit nomina Musarum. Testis est *Diogenes Laert.* IV. 58. *Heumann.* Ut mittam, quod in Scholiis ad Hermogenem notatis fol. 73. στοργοβοσκὸς τίθεται ταῖς ἐτέραις τῶν Μουσῶν τὰ ὄνόματα, καὶ

κείνηται ἀστερίας.] *Lucianus* vero duobus in locis aliorum admirationi tribuit, quod libri Herodoti vocati sunt Musæ, et quidem videtur innuere, factum hoc esse ab iis, qui opus illud in Olympiis ab auctore recitari auscultantes ejus elegantia et suavitate fuerant capti ac permoti. Etiam in theatro decantata fuisse τὰ Ἡροδότου ab Hegesia Comico, testatur *Athenæus* XIV. p. 620. Prooemium a *Plesirrho* Thessalo præfixum refert *Ptolemæus Hephaestionis* lib. III. apud *Photium* cod. CXC. ὡς Πλησιέρροος ὁ Θεσσαλὸς ὁ ὑμηνογεάθος ἐρώμενος γεγονὼς Ἡροδότου καὶ κληρονόμος τῶν αὐτοῦ, οὗτος ποιήσει τὸ προοίμιον τῆς περίτης ισορίας Ἡροδότου Ἀλικαρνασσέως. Τὴν γὰρ κατὰ φύσιν εἶναι τῶν Ἡροδότου ιστοριῶν ἀρχήν. Περσέων οἱ λόγιοι φοίνικας αἰτίους γενέτθατο φασὶ τῆς διαφορῆς.

III. Scripsit præterea Herodotus Ionica dialecto ἜΞΗΓΗΣΙΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΜΗΡΟΥ ΒΙΟΤΗΣ, *Narrationem de Homeri vita*, quæ itidem exstat, cum Homero sæpius edita, jam in prima edit. Florentina, atque etiam in edit. Barnesii, Cantabr. 1711. 4. ad cod. Baroccian. a Th. Hearne recensita. Herodoto tribuunt præter ibi laudatos *Eustathius* Prolegom. ad Iliadem, et auctor Scholiorum græcorum in Lucianum tom. I. pag. 32. et tom. II. pag. 17. [Bouherio videtur Herodotus admodum juvenis conscripsisse illam vitam.]

IV. Promisit Herodotus etiam λόγους Ἀσσυρίους lib. I. cap. 184. adde cap. 106. et λόγους Λιβυκοὺς, lib. II. cap. 161. Sed ab eo elaboratos non crediderim, quoniam nemini veterum memorantur. Aristoteles

quidem lib. VIII. Hist. Animal. cap. 17. reprehendit Herodotum, quod tradiderit aquilam in obsidione Nini bibisse, cum universæ aves γαμήλωνες sive aduncis unguibus præditæ potu abstineant: illud vero in novem Herodoti libris neutquam occurrens, ex Assyriaca ejus historia petitum *G. I. Vossius* suspicabatur. Forte autem integroribus Herodoti Mūsis usus est Aristoteles, cum *Is. Vossius* quoque *Colomesio* p. 121. Opusc. [Colomesii Opp. p. 325. edit. Fabricii,] testatus sit, plura se Herodoti loca observasse, quæ in libris, quales hodie habemus, non extant. Ignarum fuisse Herodotum linguae Persicæ et nullis Orientis gentium instructum monumentis, adfirmat idem *Is. Vossius* cap. 1. libri de Oraculis Sibyllinis. Nimirum Persicæ ignorantiam *Gatakerus* cap. 21. p. 661. Adversar. edit. Lond. collegit ex eo, quod Herodotus omnia Persarum nomina in literam S. desinere tradidit, græcis tantum scriptoribus consultis. [Add. post Richardsonum *Wahlius* in der Allgem. Gesch. der morgenl. Sprachen p. 299. *Beck.*] Sed *Vossii* opinionem refutat *Jac Gronov.* ad Herodot. IX. pag. 199.

EDITIONES HERODOTI.

1. Herodoti Halicarnassei Historiarum libri **IX.** Græcè. *Venetiis apud Aldum* 1502. *in fol.* [Hæc est editio princeps, Græcè. Prodierant primùm Latine, interprete Laurentio Valla. *Venetiis.* 1474. *in fol.*.]

2. Herodoti Halicarnassei, Basileæ *apud Jo. Harvagium*, 1541. *in fol.*

3. Herodoti Halicarnassei Historiarum libri ix.
Græcè. Cum præfatione Joachimi Camerarii. Basileæ apud Jo. Hervagium. 1557. in fol.

4. _____ et de vitâ Homeri libellus Græcè, recogniti ab H. Stephano. *Apud ipsum Steph.* 1570. [Huic editioni addita est Laurentii Vallæ interpretatio Latina, et libelli de vitâ Homeri versio Conradi Heresbachii, utraque ab H. Steph. recognita, &c. *Apud ipsum Steph.* 1556. in fol.]

5. _____ iterum editi cum versione castigata, et variis accessionibus ab eodem Stephano. *Apud ipsum Steph.* 1592, in fol.

6. _____ editi à Gothofredo Jungermano, Græcè et Latinè. *Francof.* 1608, in fol. [Stephani editioni præclara quædam adjecit Jungermanus, librosque Herodoti in capita divisit, &c.]

7. _____ Græcè et Latinè. *Genevæ* 1618, in fol. [Hæc est repetitio Jungermanniana, quibusdam, non semper in meliora, mutatis. Valde suspicor hanc eandem esse cum eâ quæ præfert nom *Paul. Steph. Par. eod. ann.*]]

8. _____ editi à Thomâ Gale. *Londini*, 1679, in fol. [Editor multis locupletavit editionum Jungerm. usus duobus MSS. codicibus, altero, Archiepiscopi Cantuariensis, Collegii Etonensis altero.]

9. _____ et de vitâ Homeri Gr. Lat. cum notis Jac. Gronovii, &c. *Lugduni Bat.* 1715, in fol. [Hæc edit. Gronoviana votis Eruditorum minùs satisfecit. Effrænata ista jactantia quâ MStum Mediceum, licet non optimæ notæ, laudi-

bus ad cœlum effert, risum et contemptum doctorum hominum movit.]

10. Herodoti Halicarnassei ex editione Jac. Gronovii, [sine notis.] Tomis ix. *Glasguæ*, 1761, in 12mo.

11. ————— Musarum nominibus inscripti, Gr. Lat. &c. Edit. curavit et suas, itemque Lud. Casp. Valckenarii, notas adjecit Petrus Wesselingius,—&c. *Amstelod.* 1763, *in fol.* [Hæc est omnium editionum, quæ lucem adhuc viderunt, præstantissima.]

12. ————— Textus Wesselingianus passim refictus, &c. Accedunt volumine altero nova interpretatio latina et index rerum: volumine tertio animadversiones et lexicon Herodoteum. Operâ Frid. Wolfgangi Reizii. *Lipsiæ*, 1778, *in 8vo.* [Defuncto editore, hæc edit. imperfecta reicta est.]

13. ————— et Ctesii Cnidii quæ extant opera et fragmenta. Gr. ex recensione Petri Wesselingii. Curavit A. C. Borheck. *Lemgov.* 1781. *in maj. 8vo.* [“Lat. idem vertit addiditque Gattereri Comm. de ordine et consilio Herodoti, tom. II.” HARLES.

14. ————— Historiarum libri ix. Ex optimis exemplaribus emendavit ac notas criticas adjecit Godofr. Henr. Schæffer, 3. toms. *Lips.* 1800.

Liber ultimus ac notæ criticæ adhuc desiderantur.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΣΗΟΣ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ
ΠΡΩΤΗ,
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ
ΚΛΕΙΩ.

Ἡροδοτού Ἀλικαρνησσῆος ἱστορίης ἀπόδειξις ἦδε, ὡς μήτε τὰ γενόμενα ἐξ ἀνθρώπων τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα γένηται, μήτε ἔργα μεγάλα τε καὶ θωματὰ, τὰ μὲν Ἑλλησι, τὰ δὲ βαρβάροισι ἀποδεχθέντα, ἀκλεᾶ γένηται· τά τε ἄλλα, καὶ δι' ᾧ αἰτίην ἐπολέμησαν ἀλλήλοισι.

HERODOTI
HALICARNASSEI
HISTORIARUM
LIBER PRIMUS,
QUI INSCRIBITUR
CLIO.

Herodoti Halicarnassei historicæ inquisitionis specimen hoc est: ut neque ea, quæ facta sunt ab hominibus, tempore exolescant, neque ingentia et

admiranda opera, vel a Græcis edita vel a barbaris, gloria fraudentur, cum alia, tum vero etiam qua de causa inter se beligeraverint.

α'. Περσέων μὲν νῦν οἱ λόγιοι Φοίνικας φασὶ γενέσθαι τῆς διαφορῆς αἰτίους. τούτους γὰρ ἀπὸ τῆς Ἐρυθρῆς καλεομένης Δαλάσσης ἀπικομένους ἐπὶ τήνδε τὴν Δάλασσαν, καὶ οἰκήσαντας τοῦτον τὸν χῶρον τὸν καὶ νῦν οἰκέουσιν, αὐτίκα ναυτιλίησι μακεῖσιν ἐπιθέσθαι. ἀπαγνέοντας δὲ φρεσία Αἰγύπτιά τε καὶ Ἀσσύρια, τῇ τε ὄλῃ χώρῃ ἐσαπινέοσθαι, καὶ δὴ καὶ ἐς "Αργος. Τὸ δὲ "Αργος τοῦτον τὸν χείρον προεῖχεν ἀπασι τῶν ἐν τῇ νῦν Ἐγλάδι καλεομένη χώρῃ. ἀπικομένους δὲ τοὺς Φοίνικας ἐς δὴ τὸ "Αργος τοῦτο, διατίθεσθαι τὸν φόρτον. πέμπτη δὲ ἡ ἔκτη ἡμέρῃ, ἀπ' ἣς ἀπίκοντο, ἐξεμπολημένων σφι σκεύσιν πάντων, ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν Δάλασσαν γυναικας, ὄλλας τε πολλὰς, καὶ δὴ καὶ τοῦ βασιλῆος

I. Persarum quidem igitur docti memorant dissensionis auctores extitisse Phœnicas, qui a mari, quod Rubrum vocatur, in hoc nostrum profecti, et hanc incolentes regionem, quam nunc quoque incolunt, longinquis continuo navigationibus incubuerunt: sic deportandis mercibus Ægyptiis et Assyriis cum in alias plagas,

tum etiam Argos pervenerunt. Argos vero ea tempestate omnibus civitatibus regionis, quæ nunc Græcia nominatur, antecellebat. Huc porro appulsos Phœnicas mercimonia venum dedisse: et quinto sextoē quād appulissent die, cunctis fere dividitis, feminis ad mare venisse cum alias multas, tum vero regis filiam, cui no-

Θυγατέρα. τὸ δὲ οἱ οὔνομα εἶναι κατὰ τῷ γένει
τὸ καὶ "Ελλῆνες λέγουσιν, Ἰοῦν τὴν Ἰνάχου.
ταύτας στάσας κατὰ πρόμηνη τῆς ηῆς, ἀνέεσ-
θαι τῶν Φορτίων, τῶν σφίν ἦν Θυμὸς μάλιστα·
καὶ τοὺς Φοίνικας διακελευσαμένος ὁρμῆσαι
ἐπ' αὐτάς. τὰς μὲν δὴ πλεῦνας τῶν γυναικῶν
ἀποφυγέειν, τὴν δὲ Ἰοῦν σὺν ἄλλησιν ἀρπασ-
θῆναι. ἐσβαλλομένους δὲ ἐς τὴν νέαν, οἴχεσθαι
ἀποπλέοντας ἐπ' Αἰγύπτου.

β'. Οὕτω μὲν Ἰοῦν ἐς Αἴγυπτον ἀπικέσθαις
λέγουσι. Πέρσας, οὐκ ὡς "Ελλῆνες· καὶ τῶν ἀδι-
κημάτων τοῦτο ἔργασι πρῶτον. Μετὰ δὲ ταῦ-
τα, Ἐλήνων τινὰς (οὐ γὰρ ἔχουσι τοῦνομα
ἀπηγόρωσασθαι) φασὶ τῆς Φοίνικης ἐς Τύρον
προσχόντας, ἀρπάσαι τοῦ βασιλῆος τὴν Θυ-
γατέρα Εὐρώπην (εἴησαν δὲ ἀν οὗτοι Κρῆτες).

men esset idem quod Græci tra-
dunt, Io filiam Inachi. Dum-
que hæ feminæ puppi navis af-
fistentes ea mercarentur, quæ
cujusque studium maxime fe-
rebat, Plutonias sese adhorta-
tos in eas impetum fecisse: et
ipsum p. e. si quis autem pri-
bus, Io cum aliis raptam fuisse:
eisque in navem impositis Phœ-
nicas in Aegyptum vela fecisse.

2. Sic quidem Io in Aegyp-
tum pervenisse referunt Persæ,
non quemadmodum Græci; et
hoc injuriarum principium ex-
titisse. Post hæc Græcorum
quoddam, quorum nomen non
possunt memorare, narrant Ty-
rum appulso, filiam regis ra-
puisse Europam: fuerint autem
isti Cretenses. Sic illis
par pari repensum. Verum

ταῦτα μὲν δὴ ἵσα σφι πρὸς ἵσα γενέσθαι. μετὰ δὲ ταῦτα, "Ελλῆνας αἰτίους τῆς δευτέρης ἀδικίης γενέσθαι. καταπλάσαντας γὰρ μακρῇ νηὶ ἐς Αἴαν τε τὴν Κολχίδα καὶ ἐπὶ Φάσιν ποταμὸν, ἐνθεῦτεν, διαπεριβαμένους καὶ τάλλα, τῶν εἶνεκεν ἀπίκατο, ἀρπάσαι τοῦ βασιλῆος τὴν Δυγατέρα Μηδείην. πέμψαντα δὲ τῶν Κόλχων βασιλῆα ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυκα, αἰτέειν τε δίκας τῆς ἀρπαγῆς, καὶ ἀπαιτέειν τὴν Δυγατέρα τοὺς δὲ ὑποκρίνασθαι ὡς οὐδὲ ἔκεινοι Ἰοῦς τῆς Ἀργείης ἔδοσάν σφι δίκας τῆς ἀρπαγῆς οὐδὲ ὅν αὐτοὶ δώσειν ἔκεινοισι.

γ'. Δευτέρη δὲ λέγουσι γενεῇ μετὰ ταῦτα Ἀλέξανδρον τὸν Πριάμου, ἀκηκοότα ταῦτα, θελῆσαί οἱ ἐκ τῆς Ἑλλάδος δι' ἀρπαγῆς

postea Græcos secundæ injuriæ auctores extitisse. Longa enim nave vectos ad Æam urbem Colchidis et ad Phasim fluvium, illinc, quum cetera transfigissent, quorum gratia venerant, rapuisse filiam regis Medeam; quumque ad pœnas de raptu petendas, et filiam reposcendam rex Colcho-

rum caduceatorem misisset, Græcos respondisse, ut illi de raptu Ius Argivæ pœnas sibi non dedissent; nec se igitur illis datus.

3. Secunda dehinc ætate, servunt, Alexandro Priami filio, quum ista audisset, voluntatem incessisse uxoris sibi per rapinam e Gracia comparandæ,

γενέσθαι γυναικα, ἐπιστάμενον πάντως ὅτι οὐ δώσει δίκας· οὕτε γὰρ ἔκείνους διδόναι. οὕτω δὴ ἀρπάσαντος αὐτοῦ Ἐλένην, τοῖσιν "Ἐλλῆσι δόξαι, πρῶτον πέμψαντας ἀγγέλους, ἀπατέειν τε Ἐλένην, καὶ δίκας τῆς ἀρπαγῆς αἰτέειν. τοὺς δὲ, προϊσχομένοι ταῦτα, προφέρειν σφι Μηδείης τὴν ἀρπαγήν· ὡς οὐ δόντες αὐτὸι δίκας, οὐδὲ ἐκδόντες ἀπατεόντων, Βουλοίατό σφι παρ' ἄλλων δίκας γίνεσθαι.

δ. Μέχρι μὲν ᾧν τούτων, ἀρπαγὰς μούνας εἶναι παρ' ἄλλήλων· τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, "Ἐλλῆσι δὴ μεγάλως αἰτίους γενέσθαι. προτέρους γὰρ ἄρξαι στρατεύεσθαι ἐς τὴν Ἀσίην, ἥ σφεας ἐς τὴν Εὐρώπην. τὸ μέν νυν ἀρπάζειν γυναικας, ἀνδρῶν ἀδίκων νομίζειν ἔργον εἴ-

certum habenti omnino se pœnas non caturum; nec enim illos dare. Ica quum is Helenam rapuisset, visum esse Græcis, primum missis nunciis et Helenam repetrere, et pœnas de raptu poscere; illos vero, quum hi ista denunciavissent, protulisse ipsis raptum Medæ: tanquam qui, quum nec pœnas dedissent, nec tradidis-

fent quum reposceretur, vellet ab aliis sibi pœnas dari.

4. Huc usque igitur inter eos mutuis solis rapinis actum. Ab hoc autem tempore quod accidit, Græcos omnino præcipue audatores extitisse, qui priores in Asiam, quam ipsi in Europam, militatum venire incepissent. Se quidem sentire iniquorum virorum factum

ναν τὸ δὲ ἀρπασθεισέων σπουδὴν ποίησασθαι
τιμαρέειν, ἀνοήτων τὸ δὲ μικρεμίην ὥρην ἔχειν
ἀρπασθεισέων, σωρεύειν. δῆλα γὰρ δὴ ὅτι εἰ
μὴ αὐταὶ ἐξουλέατο, οὐκ αὐτοὶ ἡρπάζοντο. σφέας
μὲν δὴ τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίης λέγουσι· Πέρσαι ἀρ-
παζομενέων τῶν γυναικῶν λόγον οὐδένα ποιή-
σασθαι· "Ελληνας δὲ Λακεδαιμονίης εἶνεν
γυναικὸς στόλον μέγαν συναγεῖσαι, καὶ ἔπειτα
ἐλθόντας ἐς τὴν Ἀσίην, τὴν Πριάμου δύναμιν
κατελεῖν· ἀπὸ τούτου αἱεὶ ἡγήσασθαι τὸ Ἐλ-
ληνικὸν σφίσιν εἶναι πολέμιον. τὰ γὰρ Ἀσίην
καὶ τὰ ἐνοικόντα ἔθνα τὰ βάσεας οἰκειεῦνται
οἱ Πέρσαι, τὴν δὲ Εὐρώπην καὶ τὸ Ἐλληνικὸν
ῆγηνται πεχωρίσθαι.

ε. Οὕτω μὲν Πέρσαι λέγουσι γενέσθαι, καὶ
διὰ τὴν Ἰλίου ἄλασι εὑρίσκουσι σφίσιν ἐοῦσαν

esse rapere feminas: amentium vero, raptis ulciscendis operant dare: prudentium autem, nulla cura prosequi raptas; manifestum enim esse, si illæ non voluissent, nequam futurum fuisse, ut rape-rentur. Se quidem omnino ex Asia seminarum raptarum Persæ negant ullam habuisse rationem: Græcos autem La-cedæmoniæ mulieris gratia in-

gentem collegisse classem, et niox in Asiam profectos, imperium Priami evertisse: ex eo tempore semper existimasse sibi hostes esse Græcos. Si quidem Asiam et barbaras gentes, quæ incolunt, Persæ sibi vindicant, Europam vero et Græcos putant seductos.

5. Hunc in modum Persæ memorant accidisse, et Ilii excidium sibi hostilis ira in Græ-

τὴν ἀρχὴν τῆς ἔχθρης τῆς ἐσ τοὺς "Ελληνας.
περὶ δὲ τῆς Ιους οὐκ ὁμολογέουσι Πέρσησιν οὕτω
Φοίνικες. οὐ γὰρ ἀρπαγῇ σφέας χρησαμένους
λέγουσι ἀγαγεῖν αὐτὴν ἐσ Αἴγυπτον, ἀλλ' ὡς
ἐν τῷ "Αργει ἐμίσγετο τῷ ναυκλήρῳ τῆς ηδός
ἐπεὶ δὲ ἔμαθεν ἔγκυος ἐοῦσα, αἰδεομένη τοὺς
τοκέας, οὕτω δὴ ἐθελούτην αὐτὴν τοῖσι Φοί-
νιξι συνεκπλῶσαι, ὡς ἂν μὴ κατάδηλος γέ-
νηται. ταῦτα μὲν νυν Πέρσαι τε καὶ Φοίνικες
λέγουσι. ἐγὰ δὲ περὶ μὲν τούτων οὐκ ἔρχο-
μαι ἐρέων ὡς οὕτως ἢ ἄλλως καὶ ταῦτα ἐγέ-
νετο· τὸν δὲ οἶδα αὐτὸς πρῶτον ὑπάρξαντα
ἀδίκων ἔργων ἐσ τοὺς "Ελληνας, τοῦτον σημή-
νας, προβήσομαι ἐσ τὸ πρόσω τοῦ λόγου, ὁμοί-
ως μηδὲ καὶ μεγάλα ἀστεα ἀνθρώπων ἐπε-
ξιών. τὰ γὰρ τοπάλαι μεγάλα ἦν, τὰ πολ-

cos extitisse principium compre-
riunt. Cum quibus non con-
sentient de Io Phœnices, quam
negant se in Ægyptum duxisse
raptu usos, sed eam apud Ar-
gos cum nauclero navis rem
habuisse: et quum se gravidam
esse compresisset, veritam
parentes, sic volentem ipsam
cum Phœnicibus enavigasse,
ne detegretur. Et hæc qui-

dem Persæ Phœnicesque refe-
runt: ego vero, utrum ista sic
gesta sint, an aliter, non pluri-
bus persequar. Ceterum quem
ipse novi primum cœpisse in-
ferre Græcis injuriam, hunc
ubi indicavero, sermone ulte-
rius progrediar, tam parvas
urbes civitatesque commemo-
rando quam magnas. Nam
quæ olim magnæ erant, ea-

λὰ αὐτῶν συικῆ ἡγονε. τὰ δὲ ἐπ' ἑμεῦ ἦν
μεγάλα, πρότερον ἦν συικῆν. τὴν ἀνθρωπη-
τῆν ὥν ἐπιστάμενος εὐδαιμονίην οὐδαμᾶ ἐν
τῷτε μένουσαν, ἐπιμνήσομαι ἀμφοτέρων ὁ-
μοίως.

5. ΚΡΟΙΣΟΣ ἦν Αυδὸς μὲν γένος, παῖς
δὲ Ἀλυάττεω τύρannoς δὲ ἐθέων τῶν ἐντὸς
"Αλυος ποταμοῦ, ὃς ρέων ἀπὸ μεσαμβρίης με-
ταξὺ Σύρων καὶ Παφλαγόνων, ἐξεῖ πρὸς Βο-
ρεῖην ἀνεμον ἐς τὸν Εὔξεινον καλεόμενον πόντον.
οὗτος ὁ Κρεῖσος, Βαρζέάρων πεζῶτος τῶν ἡμεῖς
ἴδμεν, τοὺς μὲν κατεστρέψατο Ἐλλήνων ἐς φό-
ρου ἀπαγωγὴν, τοὺς δὲ φίλους προσεποίησατο.
κατεστρέψατο μὲν "Ιωνάς τε καὶ Αἰολέας, καὶ
Δωρίεας τοὺς ἐν τῇ Ἀσίῃ φίλους δὲ προσε-

rum permultæ factæ sunt par-
væ: rursus, quæ mea memo-
ria magnæ erant, prius fue-
rant parvæ. Igitur quum sci-
am humanam felicitatem ne-
quaquam in eodem tenore per-
stare, utrarumque mentionem
habebo.

6. CROESUS genere quidem
fuit Lydus, filius autem Alyat-
tis, tyrannus vero nationum
quæ intra Halymannem sunt.

Hic a meridie Syros ac Paphla-
gonas interfluens, versus ven-
tum aquilonem, in pontum
quem vocant Euxinum exit.
Iste Crœsus, e barbaris, quos
novimus, primus, alios Græco-
rum ad tributum pendendum
adegit, alios sibi amicos conciliavit.
Subegit quidem Ionas,
Æolenses, et qui sunt in Afia
Dorienses: amicos autem fecit
Lacedæmonios, quum ante e-

ποιήσατο Λακεδαιμονίους. πρὸ δὲ τῆς Κροίσου ἀρχῆς πάντες "Ελληνες ἦσαν ἐλεῖ" τοι. τὸ γὰρ Κιμμερίων στράτευμα τὸ εἰς τὴν Ἰωνίην ἀπικόμενον, Κροίσου ἐὸν πρεσβύτερον, οὐ καταστροφὴ ἐγένετο τῶν πολίων, ἀλλ' ἐξ ἐπιδρομῆς ἀρπαγῆ.

ζ. Ἡ δὲ ἡγεμονίη οὕτω περιῆλθεν, ἵσταται Ἡρακλειδέων, ἐς τὸ γένος τὸ Κροίσου, καλεομένους δὲ Μερμάδας. ἦν Κανδαύλης, τὸν οἱ "Ελληνες Μυρσίλον ὄνομάζουσι, τύραννος Σαρδίων, ἀπόγονος δὲ Ἀλκαίου τοῦ Ἡρακλέος. "Αγρων μὲν γὰρ ὁ Νίνου, τοῦ Βήλου, τοῦ Ἀλκαίου, πρῶτος Ἡρακλειδέων, βασιλεὺς ἐγένετο Σαρδίων· Κανδαύλης δὲ ὁ Μύρσου, ὥστατος. οἱ δὲ πρότερον "Αγρωνος βασιλεύσαντες ταύτης τῆς χώρης, ἦσαν ἀπόγονοι Λυδοῦ τοῦ "Ατυος.

ius imperium universi Græci liberi fuissent. Nam Cimmeriorum adversus Ioniam expeditio vetustior illa Crœso, non urbes expugnavit, sed per incursionem egit prædas.

7. Ceterum principatus quum esset Heraclidarum, ad genus Crœsi, qui vocabantur Mermnadæ, sic pervenit: CANDAULES, is quem Græci Myrsilum

nominant, Sardium fuit tyranus, ab Alcæo Herculis filio oriundus. Siquidem Heraclidarum primus, Sardium rex extitit Agron, Nini filius, Beli nepos, Alcæi pronepos; novissimus, Candaules Myrsi filius: quum ante Agronem, qui in ea regione regnaverant, fuissent oriundi a Lydo Atyis filio, a quo totus is populus cog-

ἀπ' ὅτευ ὁ δῆμος Λύδιος ἐκλήθη ὁ πᾶς οὗτος,
πρότερον Μήνων καλεόμενος. παρὰ τούτων δὲ
Ἡρακλεῖδαι ἐπιτραφθέντες, ἔσχον τὴν ἀρχὴν
ἐκ Θεοπροπίου, ἐκ δούλης τε τῆς Ἰαρδάνου γε-
γονότες καὶ Ἡρακλέος ἀρξαντες μὲν ἐπὶ δύο
τε καὶ εἴκοσι γενεὰς ἀνδρῶν, ἔτεα πέντε τε καὶ
πεντακόσια, παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδεκόμενος
τὴν ἀρχὴν, μέχρι Κανδαύλεω τοῦ Μύρσου.

η. Οὗτος δὴ ᾧν ὁ Κανδαύλης ἡγάσθη τῆς
ξαῦτοῦ γυναικός ἐρασθεῖς δὲ, ἐνόμιζε οἱ εἶναι
γυναικα πολλὸν πασέων καλλίστην. ὥσ τε δὲ
ταῦτα νομίζων ἦν γάρ οἱ τῶν αἰχμοφόρων
Γύγης ὁ Δασκύλου ἀρεσκόμενος μάλιστα.
τούτῳ τῷ Γύγῃ καὶ τὰ σπουδαιέστερα τῶν
πολυμάτων ὑπερετίθετο ὁ Κανδαύλης, καὶ
δὴ καὶ τὸ εἶδος τῆς γυναικὸς ὑπερεπαινέων.

nominatus est Lydius, quem
Meon antea vocaretur. Ab
his præfecti Heraclidæ, impe-
rium ex oraculo adepti sunt,
Jardani ancilla et Hercule ge-
niti; idque per quingentos et
quinque annos, duas et viginti
virorum ætates, tenuerunt, fi-
lius patri deinceps succedens,
usque ad Candaulem Myrsi-
llum.

8. Hic igitur Candaules uxori
suae amore tenebatur, eam-
que deperiens arbitrabatur sibi
uxorem omnium esse pulcher-
rimam. Hoc ita esse sibi per-
suadens, apud Gygem, Dascyli
filium, ex satellitibus suis (erat
enim is maxime ipsi acceptus,
eoque in rebus magis arduis
utebatur Candaules) formam
quoque uxoris supradmodum

χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διελθόντος (χρῆν γὰρ Κανδαύλη γενέσθαι πακᾶς) ἔλεγε πρὸς τὸν Γύγην τοιάδε· “Γύγη, οὐ γάρ σε δοκέω πείθεσθαι “μοι λέγοντι περὶ τοῦ εἰδεος τῆς γυναικός. “(ἄτα γὰρ τυγχάνει ἀνθρώποισι ἐόνται ἀπί-“στότεραι ὄφθαλμῶν) ποίει ὅκως ἐπείνην θεή-“σεαι γυμνήν.” ὁ δὲ μέγα ἀμβώσας, εἶπε, “Δέσποτα, τίνα λέγεις λόγον οὐκ ὕγεια, “κελεύων με δέσποιναν τὴν ἐμὴν θεῆτασθαι “γυμνήν; ἄμα δὲ κιθῶνι ἐκδυομένῳ συνεκ-“δύεται καὶ τὴν αἰδὸν γυνή. πάλαι δὲ τὰ “καλὰ ἀνθρώποισι ἐξεύρηται, ἐκ τῶν μαν-“θάνειν δεῖ. ἐν τοῖσιν ἐν τόδε ἐστὶ, σκοπέειν “τινὰ τὰ ἑωὕτοῦ. ἐγὼ δὲ πείθομαι ἐκείνην εἴ-“ναι πασέων γυναικῶν καλλίστην καὶ σέο “δέομαι μὴ δέσθαι ἀνόμων.”

extollebat. Ad quem non multo interjecto tempore (necessitate namque erat ei male evenire) inquit his verbis, “Gyges, non enim opinor te mihi fidem habere referenti de conjugis forma: (quod magis incredula sunt hominibus aures quam oculi) fac illam conspicias nudam.” Hic autem vehementer exclamans, “Quemnam, inquit, here, sermonem profers haud-

quaquam sanum, qui me jubes inspicere heram meam nudam? Mulier exuta tunica, et verecundiam pariter exit. Jam olim hominibus sunt honesta excogitata, unde discere debemus: in quibus hoc unum est, sua quemque inspicere debere. Ego vero tibi fidem habeo, illam esse seminarum omnium speciosissimam, teque oro ne me ores illicita.

Φ. Ο μὲν δὴ, λέγων τοιαῦτα, ἀπεμάχετο, ἀρρώστεων μή τι οἱ ἐξ αὐτέων γένηται κακόν. ὁ δὲ ἀμείβετο τοῖσδε, “Θάρσει Γύνη· καὶ μὴ φοβεῦ μήτε ἐμὲ, ὡς σέο πειρώμενος λέγω λόγου τόνδε· μήτε γυναικα τὴν ἐμὴν, μή τι τοι ἐξ αὐτῆς γένηται βλάβος. ἀεχὴν γὰρ ἐγὼ μηχανήσομαι οὕτω, ὅστε μηδὲ μαθεῖν μιν ὀφθεῖσαν ὑπὸ σεῦ. ἐγὼ γάρ σε ἐσ τὸ οἴκημα, ἐν τῷ κοιμάμεθα, ὅπισθε τῆς ἀνοιγομένης Δύνης στήσω. μετὰ δὲ ἐμὲ ἐσελθόντα, παρέσται καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἐμὴ ἐσ κοιτον. κεῖται δὲ ἀγγοῦ τῆς ἐσόδου Δρόνος· ἐπὶ τοῦτον τῶν ἴματίων κατὰ ἐν ἔκαστον ἐδύνουσα Δήσει, καὶ κατ’ ἱσογίην πολλὴ παρέξει τοι Δέησασθαι. ἐπεὰν δὲ ἀπὸ τοῦ Δρόνου στείχῃ ἐπὶ τὴν εὐνὴν, κατὰ νάτου τε

9. Atque hæc dicendo Gyges repugnabat, pertimescens nequid fibi ex his mali contineret. Cui vicissim ille his verbis, “Fidens, inquit, esto Gyges: neque time aut me, quasi utar hoc sermone tentaturus te; aut uxorem meam, nequid tibi ex ea detrimenti creetur. Omnia enim sic ego machinabor, ut illa ne deprehendere quidem

possit se conspectam abs te. Te namque secundum apertam januam cubiculi, in quo cubamus, collocabo. Ubi ego fuero ingressus, aderit et uxor mea in cubiculum: juxta cujus introitum sella posita est, super quam vestes illa, ut quamque exuit, reponet, sese per multum otium spectandam præbens: quæ quum a sella in lectum ibit, et

“ αὐτῆς γένη, σοὶ μελέτω τὸ ἐνθεῦτεν ὅκας
“ μὴ σε ὄψεται ιόντα διὰ θυρέων.”

i. Ό μὲν δὴ, ὡς οὐκ ἡδύνατο διαφυγέειν,
ἥν ἔτοιμος. ὁ δὲ Κανδαύλης, ἐπεὶ ἐδόκεε ὥρη
τῆς κοίτης εἶναι, ἤγαγε τὸν Γύγεα ἐς τὸ οἴ-
κημα· καὶ μετὰ ταῦτα αὐτίκα παρῆν καὶ
ἡ γυνή. ἐσελθουσαν δὲ καὶ τιθεῖσαν τὰ εἴ-
ματα ἐθηῆτο ὁ Γύγης. ὡς δὲ κατὰ νάτου ἐ-
γένετο, ιούσης τῆς γυναικὸς ἐς τὴν κοίτην, ὑ-
πεκδὺς ἔχώρεεν ἔξω. καὶ ἡ γυνὴ ἐπορᾶ μιν
ἔξιόντα. μαθοῦσα δὲ τὸ ποιηθὲν ἐκ τοῦ ἀνδρὸς,
οὕτε ἀνέβωσεν αἰσχυνθεῖσα, οὕτε ἐδοξε μαθέειν,
ἐν νόῳ ἔχουσα τίσεσθαι τὸν Κανδαύλεα. παρὰ
γὰρ τοῖσι Λυδοῖσι, σχεδὸν δὲ καὶ παρὰ τοῖ-
σι ἄλλοισι Βαρβάροισι, καὶ ἄνδρα ὄφθηναι
γυμνὸν, ἐς αἰσχύνην μεγάλην φέρει.

a tergo ejus eris, curæ tibi sit
deinceps, ne te per fores ab-
cuntem conficiat.”

io. Gyges igitur, ubi effu-
gere non potuit, fuit paratus:
quem Candaules, posteaquam
tempus cubandi videbatur a-
desse, in cubiculum duxit; sta-
timque post et uxor adfuit.
Ingressam ac vestimenta po-
nentem Gyges intuitus, ubi
aversa fuit illa in lectum va-

dens, ipse prorepens foras abi-
tit: et interea exiens a muliere
confpectus est. Hæc ut didi-
cit quid a viro actum, neque
exclamavit pudore retenta, neque
visu est animadvertisse,
habens in animo Candaulem
ulcisci. Apud Lydos e-
nim, et fere apud ceteros quo-
que barbaros, etiam virum
confici nudum magno probro
est.

ια'. Τότε μὲν δὴ οὕτως, οὐδὲν δηλώσασα,
ἥσυχίην εἶγεν ὡς δὲ ἡμέρη τάχιστα ἐγεγόνεε
τῶν οἰκετέων τοὺς μάλιστα ἑώρα πιστοὺς ἔοντας
ἐνῷτῇ, ἐτοίμους ποιηταμένη, ἐκάλεε τὸν Γύ-
γειο. ὁ δὲ, οὐδὲν δοκέων αὐτὴν τῶν πρηγθέντων
ἐπίστασθαι, ἥλθε καλεόμενος. ἐώθεε γὰρ καὶ
πρόσθεν, ὅκως ἡ Βασίλεια καλέοι, φοιτᾶν.
ὡς δὲ ὁ Γύγης ἀπίκετο, ἔλεγεν ἡ γυνὴ τάδε,
“Νῦν τοι δυοῖν ὁδοῖν παρεουσάν, Γύγη, δί-
“δωρι αἴρεσιν, ὅκοτέρην βούλεαι τραπέσθαι.
“ἢ γὰρ Κανδαύλεαι ἀποκτείνας, ἐμέ τε καὶ
“τὴν Βασιλητῆν ἔχε τὴν Δυδῶν, ἢ αὐτὸν σε
“αὐτίκα οὕτω ἀποθνήσκειν δεῖ. ὡς ἂν μὴ
“πάντα πειθόμενος Κανδαύλη, τοῦ λοιποῦ ἵ-
“δης τὰ μή σε δεῖ. ἀλλ' ἦτοι κεῖνόν γε τὸν
“ταῦτα βουλεύσαντα δεῖ ἀπόλλυσθαι, ἢ σὲ

II. Ita quidem tunc nihil a-
periens, silentium tenuit: mox
autem simul ac dies illuxit,
quos servorum maxime sibi
fideles intelligebat esse, quum
præparasset, Gygem arcessit.
Hic verò eam nihil suspicans
scire corum quæ acta erant,
arcessitus venit: quippe et an-
tea solitus, quoties vocaret re-
gina, accedere. Ut venit, his

verbis mulier inquit; “Nunc
duabus tibi præsentibus viis,
Gyges, concedo electionem, in
utram velis vertere. Aut enim
me pariter ac regnum Lydo-
rum habe, ubi Candaulem in-
terfeceris, aut teipsum conti-
nuo occumbere sic oportet:
ne omnia Candauli obsequens,
posthac videoas quæ te non de-
cet. Sed aut illum, qui ista con-

“ τὸν ἐμὲ γυμνὴν θησάμενον, καὶ ποιήσαντα
“ οὐ νομιζόμενα.” ὁ δὲ Γύγης τέως μὲν ἀπε-
θωῦμαζε τὰ λεγόμενα· μετὰ δὲ, ἵκετενε μή
μη ἀναγκαῖη ἐνδεῖ διακρίνας τοιαύτην αἴρε-
σιν. οὕκων δὴ ἔπειθεν, ἀλλ’ ὥρᾳ ἀναγκαῖην
ἀληθέως προκειμένην, ἢ τὸν δεσπότεα ἀπολ-
λῦναι, ἢ αὐτὸν ὑπὸ ἄλλων ἀπόλλυσθαι, αἰρέ-
εται αὐτὸς περιεῖναι. ἔπειρώται δὴ λέγων τάδε,
“ Ἐπεί με ἀναγκάζεις δεσπότεα τὸν ἐμὸν
“ κτείνειν, οὐκ ἐθέλοντα, φέρε ἀκούσω τέως καὶ
“ τρόπῳ ἐπιχειρήσομεν αὐτῷ.” ἡ δὲ ὑπολα-
βοῦσα ἔφη, “ Ἐκ τοῦ αὐτοῦ μὲν χωρίου ἡ ὁρμὴ
“ ἔσται, ὅθενπερ καὶ ἐκεῖνος ἐμὲ ἐπεδέξατο
“ γυμνήν· ὑπνωμένῳ δὲ ἡ ἐπιχείρησις ἔσται.”

16. Ως δὲ ἤρτυσαν τὴν ἐπιβουλὴν, νυκτὸς
γινομένης, (οὐ γὰρ μετίετο ὁ Γύγης, οὐδέ οἱ

fuluit, interire opus est: aut te,
qui nudam me es conspicatus,
et illicita fecisti.” Ad hæc ver-
ba Gyges primum obstupefac-
tus, postea obsecrare illam, ne
se necessitati illigaret dijudi-
candæ talis electionis. Ubi non
persuadet, sed utique propo-
fitam necessitatem cernit aut
perdendi herum, aut per alios
pereundi, elegit ut ipse super-
esset: atque ita percontans il-

lam, inquit, “ Quandoquidem
me adigis invitum ad herum
meum occidendum, age, audi-
am quo etiam pacto illum a-
doriemur.” Excipiens illa, “ Ex
eodem quidem, inquit, loco a-
doriendus erit, unde et ille me
nudam ostendit: in sonitum au-
tem impetus dabitur.”

12. Posteaquam igitur insidias
instruxerunt, et nox advenit,
(non enim dimittebatur Gyges,

ἢν ἀπαλλαγὴ οὐδεμίη, ἀλλὰ ἔδει ἡ αὐτὸς
ἀπολωλέναι, ἢ Κανδαύλεα) εἴπετο ἐς τὸν Θά-
λαμον τῇ γυναικὶ. καὶ μιν ἐκείνη, ἐγχειρίδιον
δοῦσα, κατακρύπτει ὑπὸ τὴν αὐτὴν θύρην. καὶ
μετὰ ταῦτα, ἀναπαυομένου Κανδαύλεω, ὑπεισ-
δύσ τε καὶ ἀποκτείνας αὐτὸν, ἐσχε καὶ τὴν
γυναικα καὶ τὴν Βασιληῖν Γύγης· τοῦ καὶ
Ἄρχιλοχος ὁ Πάριος, κατὰ τὸν αὐτὸν χρό-
νον γενόμενος, ἐν ἴάμβῳ τριμέτρῳ ἐπεμνήσθη.

ιγ'. "Ἐσχε δὲ τὴν Βασιληῖν, καὶ ἐκρα-
τύνθη ἐκ τοῦ ἐν Δελφοῖσι χρηστηρίου. ὡς γὰρ
δὴ οἱ Λυδοὶ δεινὸν ἐποιεῦντο τὸ Κανδαύλεω
πάθος, καὶ ἐν ὅπλοισι ἦσαν, συνέβησαν ἐς τώ-
ῦτὸ οἵ τε τοῦ Γύγεω στασιῶται καὶ οἱ λοιποὶ
Λυδοὶ, ἢν μὲν δὴ τὸ χρηστήριον ἀνέλῃ μιν Βασι-
λέα εἶναι Λυδῶν, τόνδε βασιλεύειν. ἢν δὲ μὴ,

neque illi ulla devitandi faculta-
tas erat, sed necesse perire aut
ipsum, aut Candaulem) mul-
tem in thalamum sequitur,
quem illa, dato pugione, sub-
ter easdem fores occulit: unde
postmodum procedens, quies-
centem Candaulem obtruncat,
uxoreque et regno potitus est
Gyges. Cujus et Archilochus
Parius, qui per idem tempus

fuit, in iambō trimetro memi-
nit.

13. Obtinuit autem regnum
Gyges et in eo fuit confirmatus
ab Delphico oraculo. Nam
quum Lydi indigno animo fer-
rent Candaulis casum, atque in
armis essent, convenit inter hos
ac factionem Gygianam, ut,
si oraculum respondisset hunc
esse regem Lydorum, ipse reg-

ἀποδοῦναι ὅπίσω ἐς Ἡρακλείδας τὴν ἀρχήν.
ἀνεῖλέ τε δὴ τὸ χρηστήριον, καὶ ἐβασίλευσεν
οὗτῳ Γύγης. τοσόνδε μέντος εἶπεν ἡ Πυθίη, ὡς
Ἡρακλείδῃσι τίσις ἥξει ἐς τὸν πέμπτον ἀπό-
γονον Γύγεω. τούτου τοῦ ἔπεος Λυδοί τε καὶ οἱ
Βασιλέες αὐτῶν λόγον οὐδένα ἐποιεῦντο, πρὶν
δὴ ἐπετελέσθη.

ιδ. Τὴν μὲν δὴ τυραννίδα οὕτως ἔσχον οἱ
Μερμνάδαι, τοὺς Ἡρακλείδας ἀπελόμενοι.
Γύγης δὲ τυραννεύσας ἀπέπεμψεν ἀναθήματα
ἐς Δελφοὺς οὐκ ὀλίγα· ἀλλ’ ὅσα μὲν ἀρ-
γύρου ἀναθήματά ἦστιν οἱ πλεῖστα ἐν Δελ-
φοῖσι· πάρεξ δὲ τοῦ ἀργύρου, χειρὶσὸν ἀπλετον
ἀνέθηκεν, ἄλλον τε καὶ τοῦ μάλιστα μηῆμην
ἄξιον ἔχειν ἔστι, πρητῆρές οἱ ἀριθμὸν ἐξ χρύ-
σεος ἀνακέαται. ἔστασι δὲ οὗτοι ἐν τῷ Κορι-

naret: fin minus, principatum Heraclidis restitueret. Accep-
to igitur oraculo Gyges ita reg-
navit. Attamen tantum dixit
Pythia, Heraclidis ultiōnem in
abnepotem Gygis esse ventu-
ram. Quod vaticinium neque
Lydi neque ipsorum reges ul-
lius momenti fecerunt, prius-
quam exitu comprobatum est.

14. Hunc in modum obti-

nuere tyrannidem Mermnadæ,
fraudatis ea Heraclidis. Gy-
ges, tyrannidem načtus, Del-
phos donaria misit non pauca;
sed quamplurima ex argento
donata sunt ab illo Delphis. Et
præter argentum, immensam
vini auri dedicavit: posuitque
cum alia, tum vero, quod præ-
cipue mentione dignum est,
crateras aureos, numero sex,

θίων θησαυρῷ, σταθμὸν ἔχοντες τριήκοντα τάλαντα· ἀληθέϊ δὲ λόγῳ χρεωμένῳ, οὐ Κορινθίων τοῦ δημοσίου ἐστὶν ὁ θησαυρὸς, ἀλλὰ Κυψέλου τοῦ Ἡετίωνος. οὗτος δὲ ὁ Γύγης, πρῶτος Βαρβάρων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, ἐς Δελφοὺς ἀνέθηκεν ἀναθήματα, μετὰ Μίδην τὸν Γορδίεω, Φρυγίης Βασιλῆα. ἀνέθηκε γὰρ δὴ καὶ Μίδης τὸν Βασιλῆϊον θρόνον, ἐς τὸν προκατίζων ἐδίκαζεν, εόντα ἀξιοθέητον. κεῖται δὲ ὁ θρόνος οὗτος ἐνθάπερ οἱ τοῦ Γύγεω κρητῆρες. ὁ δὲ γρυπὸς οὗτος καὶ ὁ ἀργυρὸς τὸν ὁ Γύγης ἀνέθηκεν, ὑπὸ Δελφῶν καλέεται Γυγάδας ἐπὶ τοῦ ἀναθέντος ἐπωνυμίην. ἐσέβαλε μέν νυν στρατιὴν καὶ οὗτος, ἐπει τε ἥρξεν, ἐς τε Μίδητον καὶ ἐς Σμύρνην, καὶ Κολοφῶνος τὸ ἄστυ εἶλεν. ἀλλ' οὐδὲν γὰρ μέγα ἔργον ἀπ' αὐτοῦ

pondō triginta talentorum : qui in Corinthiorum thesauro collocati sunt. Licet is thesaurus, si vera loquar, non Corinthiorum publici sit, sed Cypheli Eetionis filii. Hic vero Gyges, barbarorum quos ipsi novimus primus, munera apud Delphos posuit, secundum Midam Gordii filium, Phrygiæ regem. Nam et Midas dedica-

vit regiam sellam, in qua praefidens jus dicebat, spectatu dignam : sella autem ista eodem, quo Gygæ crateres, loco positæ. Auri fane ille et argenti, quod Gyges posuit, cumulus vocitatur a Delphis Gygadas, cognomine ejus qui donavit. Et hic igitur, postquam imperio potitus est, arma intulit Miletum et Smyrnæ, urbemque

αλλο ἐγένετο, Βασιλεύσαντος δυῶν δέοντα τεστεράκοντα ἔτεα. τοῦτον μὲν παρήσομεν, τοσαῦτα ἐπιμνησθέντες.

14. "Αρδυος δὲ τοῦ Γύγηω μετὰ Γύγην Βασιλεύσαντος μνήμην ποιήσομαι. οὗτος δὲ Πρηηνέας τε εἶλεν, ἐς Μίλητόν τε ἐσέβαλεν. ἐπὶ τούτου τε τυραννεύοντος Σαρδίων, Κιμμερίου ἐξιθέων ὑπὸ Σκυθέων τῶν Νοριάδων ἐξαναστάντες ἀπικέατο ἐς τὴν Ἀσίην, καὶ Σάρδις πλὴν τῆς ἀκροπόλιος εἶλον.

15. "Αρδυος δὲ Βασιλεύσαντος ἐνὸς δέοντα πεντήκοντα ἔτεα, ἐξεδεξατο Σαδυάττης ὁ"Αρδυος, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτεα δυώδεκα. Σαδυάττεω δὲ, Ἀλυάττης. οὗτος δὲ Κυαζάρη τε τῷ Δηϊόκεω ἀπογόνῳ ἐπολέμησε, καὶ Μήδοισι· Κιμμερίους τε ἐκ τῆς Ἀσίης ἐξήλασε· Σμύρ-

Colophonem cepit. Nec aliud ullum magnum facinus ab eo gestum est, quum duodecim draginta annos regnaverit. Hunc quidem nos, his duntaxat de eo memoratis, missum faciemus.

15. Ardyis autem ejus filii faciam mentionem, qui post Gygem regnavit. Hic Prienenses expugnavit, et Miletum invasit: quo Sardium tyranni-

dem obtinente, Cimmerii a Scythis Nomadibus ejecti e sedibus, in Asiam transierunt, Sardesque præter arcem ceperunt.

16. Quum autem undequinq; quaginta regnasset annos, successit Sadyattes Ardyis filius, regnavitque annis duodecim. Sadyattæ successit Alyattes, qui et cum Cyaxare Deiocis nepote bellavit ac Medis, et Cimme-

νην τε τὴν ἀπὸ Κολοφῶνος κτισθεῖσαν εἶλεν, ἐς Κλαζομενάς τε ἐσέβαλεν. ἀπὸ μέν νυν τούτων οὐκ ὡς ἥθελεν ἀπῆλλαξεν, ἀλλὰ προσπταίσας μεγάλως. ἄλλα δὲ ἔργα ἀπεδέξατο ἐὰν ἐν τῇ ἀρχῇ ἀξιαπηγητότατα τάδε.

ζ'. Ἐπολέμησε Μίλησίοισι, παραδεξάμενος τὸν πόλεμον παρὰ τοῦ πατρός. ἐπελαύνων γὰρ ἐπολιόρκεε τὴν Μίλητον τρόπῳ τοιῷδε· ὅκας μὲν εἴη ἐν τῇ γῇ καρπὸς ἀδρὸς τηνικαῦτα ἐσέβαλλε τὴν στρατιήν. ἐστρατεύετο δὲ ὑπὸ συρίγγων τε καὶ πηκτίδων, καὶ αὐλοῦ γυναικηῖου τε καὶ ἀνδρεῖου. ὡς δὲ ἐς τὴν Μίλησίην ἀπίκοιτο, οἰκήματα μὲν τὰ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν οὔτε κατέβαλλεν, οὔτε ἐνεπίμπρη, οὔτε δύρας ἀπέσπα, ἕα δὲ κατὰ χώρην ἐστάναι· ὁ δὲ τά τε δένδρεα καὶ τὸν καρπὸν τὸν ἐν τῇ

rios exegit ex Asia, Smyrnam etiam a Colophone conditam cepit, et Clazomenas invasit. Unde non prout volebat discessit, sed vehementer offendens. Alia quoque opera, dum regnum tenuit, dignissima memoratu edidit, quae hæc sunt.

17. Bello quod geslit cum Milesiis a patre traditum, hac ratione Miletum illuc progres-

sus obsidebat: dum fruges in regione erant copiosæ, tunc exercitum immittebat, faciens expeditionem ad cantum fistularum, fidiumque, ac tibiæ tam muliebris quam virilis. Quumque in agrum Milesium pervernerat, non ædificia quæ in agris erant, diruere, non incendere, non fores effringere, sed incolumes esse passim sinec:

γῆ ὥκως διαφθείρειν, ἀπαλλάσσετο ὅπίσω.
τῆς γὰρ θαλάσσης οἱ Μιλήσιοι ἐπεκράτεον,
ῶστε ἐπέδρης μὴ εἶναι ἔργον τῇ στρατιῇ. τὰς
δὲ οἰκίας οὐ κατέβαλλεν ὁ Λυδὸς, τῶνδε εἶνε-
κα, ὥκως ἔχοιεν ἐνθεῦτεν ὀρμεόμενος τὴν γῆν
σπείρειν τε καὶ ἐργάζεσθαι οἱ Μιλήσιοι, αὐ-
τὸς δὲ, ἐκείνων ἐργαζομένων, ἔχοι τι καὶ σίνεσ-
θαι ἐσβάλλων.

ιη'. Ταῦτα ποιέων, ἐπολέμεες ἔτεα ἔνδεκα·
ἐν τοῖσι τρώματα μεγάλα διφάσια Μιλησίων
ἔγενετο, ἐν τε Λιμενῆ ἡώρης τῆς σφετέρης
μαχεσαμένων, καὶ ἐν Μαιάνδρου πεδίῳ. τὰ
μέν νυν ἐξ ἔτεα τῶν ἔνδεκα Σαδυάττης ὁ
"Αρδυος" ἔτι Λυδῶν ἦρχε, ὁ καὶ ἐσβαλὼν τη-
νικαῦτα ἐς τὴν Μιλησίην τὴν στρατιήν. (Σα-
δυάττης οὗτος γὰρ καὶ ὁ τὸν πόλεμον ἦν συν-

arboribus modo fructibusque
regionis pervastatis, retro se
recipiebat. Nam Milesii mare
obtinebant, ut opus non esset
exercitui illic confidere. Aedi-
ficia autem Lydus non everte-
bat idcirco, ut et Milesii pos-
sent inde progressi humum se-
rere colereque: et quum hoc
illi fecissent, ipse invadens ha-
beret aliquid quod popularetur.

18. Hæc faciens, undecim
bellavit annis; per quos duo
ingentia vulnera accepere Mi-
lesii: unum, in Limeneio
(quod est ipsorum regionis)
pugna commissa, alterum in
campo Mæandri. Horum un-
decim annorum sex adhuc a-
pud Lydos regnabat Sadyattes
Ardyis filius, qui cum exercitu
terram Milesiam tunc invasit,

άψας) τὰ δὲ πέντε τῶν ἐτέων τὰ ἐπόμενα τοῖσιν ἔξ 'Αλυάττης ὁ Σαδυάττεω ἐπολέμεε, ὃς παραδεξάμενος (ὡς καὶ πρότερον μοι δεδήλωται) παρὰ τοῦ πατρὸς τὸν πόλεμον, προσεῖχε ἐντεταμένως. τοῖσι δὲ Μιλησίοισι οὐδαμοὶ Ἰώνων τὸν πόλεμον τοῦτον συνεπελάφρυνον, ὅτι μὴ Χῖοι μοῦνοι. οὗτοι δὲ τὸ ὄμοιον ἀνταποδιδόντες ἐτιμώρεον· καὶ γὰρ δὴ πρότερον οἱ Μιλήσιοι τοῖσι Χίοισι τὸν πρὸς Ἐρυθραίους πόλεμον συνδιήνεικαν.

18. Τῷ δὲ δυωδεκάτῳ ἔτεϊ ληίου ἐμπιπραμένου ὑπὸ τῆς στρατιᾶς, συνηνείχθη τι τοιόνδε γενέσθαι πρῆγμα· ὡς ἄφθη τάχιστα τὸ ληίον ἀνέμῳ Βιώμενον, ἄψατο νηὸν Ἀθηναίης, ἐπίπλησιν Ἀσσησίης. ἀφθεὶς δὲ ὁ νηὸς, κατεπαύθη· καὶ τοπαραυτίκα μὲν λόγος οὐδεὶς ἐ-

et idem bellum conflavit: quinque reliquis, qui eos sex sequebantur, ejus filius Alyattes bellum quod a patre acceperat, ut a me superius commemoratum est, intentius administravit: in quo bello Milesios nulli Ionum sublevaverunt, prater Chios solos; reddentes ita vicem, quod antea Milesii Chiis bello

contra Erythræos auxilia tulissent.

19. Duodecimo autem anno incensis ab exercitu segetibus, hoc rei fieri contigit: Segetes ut celerrime conceperunt ignem valido urgente vento, is corripuit Minervæ templum, cognomine Alesiae, quo incendio id deflagravit. Neque ul-

γένετο, μετὰ δὲ, τῆς στρατιῆς ἀπικομένης ἐς Σάρδις, ἐνόσησεν ὁ Ἀλυάττης. μαρτυρέρης δέ οἱ γενομένης τῆς νούσου, πέμπει ἐς Δελφοὺς θεοπρόπους, εἴτε δὴ συμβουλεύσαντός τεν, εἴτε καὶ αὐτῷ ἔδοξε πέμψαντα τὸν Θεὸν ἐπείρεσθαι περὶ τῆς νούσου. τοῖσι δὲ ἡ Πυθίη ἀπικομένοισι ἐς Δελφοὺς οὐκ ἔφη χρήσειν, πρὶν ἢ τὸν νηὸν τῆς Ἀθηναίης ἀνορθώσωσι, τὸν ἐνέπρησαν χώρης τῆς Μιλησίης ἐν Ἀσσησῷ.

κ'. Δελφῶν οἶδα ἐγὼ οὕτω ἀκούσας γενέσθαι Μιλήσιοι δὲ τάδε προστιθεῖσι τούτοισι, Περίανδρον τὸν Κυψέλου, ἐόντα Θρασυβούλῳ τῷ τότε Μιλήτου τυραννεύοντι ζεῖνον ἐς ταμάλιστα, πυθόμενον τὸ χρηστήριον τὸ τῷ Ἀλυάττῃ γενόμενον, πέμψαντα ἄγγελον κατειπεῖν, ὅκας

lius momenti ea res tunc habita est; sed quum post exercitus redditum Sardes Alyattes decubuisse, diuturniusque ægrotaret, Delphos misit deum de valetudine sciscitatores, five alieno five suopte consilio admittendum inductus. Nunciis autem, quum Delphos pervernissent, se reddituram respondsum Pythia negavit, priusquam

templum Minervæ reparassent, quod in terra Milesiorum apud Assesum concremasset.

20. Ita actum esse ego ex Delphis audiendo novi: sed Milesii his illa addunt, Periandrum, Cypseli filium, quum audisset oraculum Alyattæ redditum, missio nuncio indicavisse Thrasybulo, tunc Milesiorum tyranno (cujus arctissimo ut-

ἄν τι προειδὼς πρὸς τὸ παρεὸν Βουλεύηται.
Μιλησίοι μὲν των οὕτω λέγουσι γενέσθαι.

καί. Ἀλυάττης δὲ, ὡς οἱ ταῦτα ἐξηγγέλ-
θη, αὐτίκα ἔπειπε κῆρυκα ἐς Μίλητον, Βου-
λόμενος σπουδὰς ποιήσασθαι Θρασύβουλῷ τε
καὶ Μιλησίοισι χρόνον ὅσον ἀν τὸν ηὴν οἰκο-
δομῆ. ὁ μὲν δὴ ἀπόστολος ἐς τὴν Μίλητον ἦν
Θρασύβουλος δὲ σαφέας προπεπυσμένος πάντα
λόγου, καὶ εἶδὼς τὰ Ἀλυάττης μέλλοι ποιή-
σειν, μηχανᾶται τοιάδε· ὅσος ἦν ἐν τῷ ἀστεῖ
σῖτος καὶ ἑωτοῦ καὶ ιδιωτικὸς, τοῦτον πάντα
συγκομίσας ἐς τὴν ἀγορὴν, προεῖπε Μιλησί-
οισι, ἐπεὰν αὐτὸς σκηνὴν, τότε πίνειν τε πάγ-
τας καὶ κάρμῳ χρέεσθαι ἐς ἀλλήλους.

κβ. Ταῦτα δὲ ἐποίεε τε καὶ προηγόρευε
Θρασύβουλος, τῶνδε εἴνεκεν, ὅπως ἀν δὴ ὁ κῆ-

batur hospitio) admonentem, ut aliquid prospiciendo sibi consuleret in præsens. Milesii quidem ita id gestum memorant.

21. Alyattes autem, ubi hæc ipsi nunciata sunt, confessim caduceatorem Miletum mittit, ad ineundas cum Thrasybulo et Milesiis pactiones tantisper dum templum ædificaret. Et hic quidem nuncius Miletum yenit. Thrasybulus, vero quem

omnem sermonem ante prædi-
dicisset, nossetque quænam A-
lyattes facere statuisse, hujus-
modi rem machinatur. Quod
frumenti in urbe erat vel suum
ipsius vel privatorum, id omne
in forum congerit: præcipitque
Milesiis, ut quum ipse signum
dedisset, cunctipotarent, et inter
se comedationibus uterentur.

22. Hæc Thrasybulus ea gra-
tia fecit præcepitque, ut cadu-

ευξ ὁ Σαρδιηνὸς, οἰδών τε σωρὸν μέγαν σίτου κεχύμενον, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐν εὐπαθείησι ἔοντας, ἀγγείλη Ἀλυάττῃ. τὰ δὴ καὶ ἐγένετο. ὡς γὰρ δὴ οἰδών τε ἐκεῖνα ὁ κῆρυξ, καὶ εἴπας πρὸς Θρασύβουλον τὰς ἐντολὰς τοῦ Λυδοῦ, ἀπῆλθεν ἐς τὰς Σάρδις, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, δι’ οὐδὲν ἄλλο ἐγένετο ἢ διαλλαγή. ἐλπίζω γὰρ ὁ Ἀλυάττης σιτοδηῆν τε εἶναι ἰσχυρὴν ἐν τῇ Μιλήτῳ, καὶ τὸν λεῶν τετρύσθαι ἐς τὸ ἕσχατον κακοῦ, ἥκουε τοῦ κήρυκος νοστήσαντος ἐκ τῆς Μιλήτου τοὺς ἐναντίους λόγους ἢ ὡς αὐτὸς κατεδόκεε. μετὰ δὲ, ἢ τε διαλλαγή σφι ἐγένετο, ἐπ’ ᾧ τε ζείνους ἀλλήλοισι εἶναι καὶ ξυμμάχους· καὶ δύο τε ἀντὶ ἑνὸς υποὺς τῇ Ἀθηναίη ὠκοδόμησεν ὁ Ἀλυάττης ἐν τῇ Ἀσσησῷ, αὐτός τε ἐκ τῆς νούσου ἀνέστη. καὶ τὰ μὲν κατὰ

ceator Sardianus cernens ingen-
tem frumenti acervum effu-
sum, et homines oblectationi-
bus vacantes, renunciaret Aly-
attæ. Quod et contigit: nam
ut illa conspexit caduceator,
Thrafybuloque Lydi mandata
exposuit, reversus est Sardes:
et (ut ego audio) ob nihil aliud
inter eos pacificatum est. Spe-
rans enim Alyattes vehemen-
tem penuriam frumenti Miletii

esse, et populum ad extremum usque malorum devenisse, ex reverso illinc caduceatore audiēbat contraria atque ipse furerat opinatus. Post hæc inter eos ita conventum est, ut multo hospites essent ac socii; proque uno duo delubra apud Assefum Minervæ ædificavit Alyattes, etiam ipse ex morbo convaluit. Et quæ ad bellum quidem Alyattis cum Milesiis

τὸν πρὸς Μιλησίους τε καὶ Θρασύβουλον πόλεμον Ἀλυάττη ἀδε ἔσχε.

κγ'. Περιάνδρος δὲ ἦν Κυψέλου παῖς, οὗτος ὁ τῷ Θρασύβουλῳ τὸ χρηστήριον μηνύσας· ἐτυράννευε δὲ ὁ Περιάνδρος Κορίνθου, τῷ δὴ λέγουσι Κορίνθιοι (όμολογέουσι δέ σφι Λέσβιοι) ἐπὶ τῷ Βίῳ θάῦμα μέγιστου παραστῆναι. Ἀρίονα τὸν Μηθυμναῖον ἐπὶ δελφῖνος ἐξενειχθέντα ἐπὶ Ταίναρον, ἔοντα κιθαιρῶδὸν τῶν τότε ἔοντων οὐδενὸς δεύτερον, καὶ διθύραμβον, πρῶτον ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, ποιήσαντά τε καὶ ὄντα μάγαντα καὶ διδάξαντα ἐν Κορίνθῳ.

κδ'. Τοῦτον τὸν Ἀρίονα λέγουσι, τὸν πολλὸν τοῦ χρόνου διατρίβοντα παρὰ Περιάνδρῳ, ἐπιθυμῆσαι πλῶσαι ἐς Ἰταλίην τε καὶ Σικελίην· ἐργασάμενον δὲ χρήματα μεγάλα, θελῆσαι

atque Thrasybulo pertinent,
ita habuere.

23. Periander autem Cypseli filius, fuit is qui Thrasybulo indicavit oraculum, Corinthi tyrannus: cui maximum miraculum fuisse oblatum populares sui prædicant, et his Lesbii afferuntur. Arionem Methymnum delphino insidentem ad Tænaron fuisse esse, qui

erat eitharædorum sui seculi nulli secundus: quique primus hominum, quos novimus, et fecit et nominavit et docuit Corinthi dithyrambum.

24. Hunc Arionem ferunt, quem permultum temporis trivisset apud Periandrum, concupisse in Italiam Siciliamque navigare: retroque, parta ingenti pecunia voluisse Corin-

ἐπίσω ἐς Κόρινθον ἀπικέσθαι. ὁρμᾶσθαι μὲν νυν
ἐκ Τάραντος, πιστεύοντα δὲ οὐδαμοῖσι μᾶλ-
λον ἢ Κορινθίοισι, μισθώσασθαι πλοῖον ἀνδρῶν
Κορινθίων. τοὺς δὲ ἐν τῷ πελάγει ἐπιβουλεύειν,
τὸν Ἀρίονα ἐκβαλόντας, ἔχειν τὰ χρήματα.
τὸν δὲ, συνέντα τοῦτο, λίσσεσθαι, χρήματα μὲν
προϊέντα σφι, Φυχὴν δὲ παραιτεόμενον. οὕκων
δὴ πείθειν αὐτὸν τούτοισι, ἀλλὰ κελεύειν τοὺς
πορθμέας ἢ αὐτὸν διαχεῖσθαι μιν, ὡς ἀν τα-
φῆς ἐν γῇ τύχη, ἢ ἐκπηδᾶν ἐς τὴν Θάλασσαν
τὴν ταχίστην. ἀπειληθέντα δὲ τὸν Ἀρίονα ἐς
ἀπορίην, παραιτήσασθαι, ἐπειδή σφι οὕτω δο-
κέοι, περιιδέειν αὐτὸν ἐν τῇ σκευῇ πάσῃ στάντα
ἐν τοῖσι ἑδωλίοισι, ἀεῖσαι. ἀείσας δὲ, ὑπεδέ-
χετο ἑωὕτον κατεργάσασθαι. καὶ τοῖσι ἐσελ-
θεῖν γὰρ ἥδονὴν, εἰ μέλλοιεν ἀκούσεσθαι τοῦ

thum reverti: et, quum pro-
fectorus Tarento esset, quia
nullis magis quam Corinthiis
fidebat, navigium virorum Co-
rinthiorum conduxisse. Quum
igitur altum tenerent, istos A-
rioni insidiatos, ut eo exturba-
to, pecunia potirentur. Hoc
illum intelligentem, oravisse,
oblata eis pecunia, mortem de-
precatum. Non persuadenti

nautas mandavisse, ut aut sibi
manus inferret, quo sic sepul-
turam in terra nanciseretur,
aut illico in mare desiliret. A-
rionem ad hanc difficultatem
redactum, obsecrasse, ut quan-
doquidem ipsis ita placitum
esset, paterentur se omni suo
ornatu sumpto, stantem super
foros, cantare: et quum canta-
set, pollicebatur se sibi manus

ἀρίστου ἀνθρώπων ἀοιδοῦ, ἀναχωρῆσαι ἐκ τῆς πρύμνης ἐς μέσην νέα. τὸν δὲ, ἐνδύντα τε πᾶσαν τὴν σκευὴν, καὶ λαβόντα τὴν κιθάρην, στάντα ἐν τοῖσι ἑδωλίοισι, διεξελθεῖν νόμον τὸν ὄρθιον. τελευτῶντος δὲ τοῦ νόμου, ρίψαι μιν ἐς τὴν Θάλασσαν ἐνῦτὸν, ὡς εἴχε, σὺν τῇ σκευῇ πάσῃ. καὶ τοὺς μὲν ἀποπλέειν ἐς Κόρινθον· τὸν δὲ δελφῖνα λέγουσι ὑπολαβόντα, ἐξενεῖκοι εἰπὶ Ταίναρον. ἀποσάντα δὲ αὐτὸν χωρέειν ἐς Κόρινθον σὺν τῇ σκευῇ. καὶ ἀπικόμενον ἀπηγέεσθαι πᾶν τὸ γεγονός. Περίανδρον δὲ ὑπὸ ἀπιστίης Ἀρίωνα μὲν ἐν Φυλακῇ ἔχειν, οὐδαμῇ μετίεντα, ἀνακῆς δὲ ἔχειν τῶν πορθμέων ὡς δὲ ἄρα παρεῖναι αὐτοὺς κληθέντας, ιστορέεσθαι εἴ τι λέγοιεν περὶ Ἀρίονος. Φαρμένων δὲ ἐκείνων ὡς εἴη

illaturum. Istos igitur (inverferat enim eos libido audiendi præstantissimum inter homines modulatorem) e puppe in medium navem concessisse. Illum, induito omni ornatu, ac sumpta cithara stantem super foros, peregitte carmen quod dicitur orthium: eoque decantato, sese, ut erat cum omni isto ornatu, in mare jecisse. Et hos quidem cursum tenuisse

Corinthum: illum vero aiunt a delphino exceptum, Tænaron fuisse evectum: et quum e delphino descendisset, Corinthum eodem habitu perrexisse: et ubi pervenit, quicquid contigerat enarrasse. Periandrum autem, quia non crederet, tenuisse hominem in custodia, ne quo prodiret: ceterum curam intendisse in nautas. Eos accitos, ubi adfluerunt, percon-

τε σῶς περὶ Ἰταλίην, καὶ μιν εῦ περήσσοντας λίποιεν ἐν Τάραντι, ἐπιφανῆναι σφι τὸν Ἀρίωνα, ὥσπερ ἔχων ἐξεπήδησε· καὶ τοὺς, ἐκπλαγέντας, οὐκ ἔχειν ἔτι ἐλεγχομένους ἀρνέεσθαι. ταῦτα μὲν νυν Κορίνθιοι τε καὶ Λέσβιοι λέγουσι. καὶ Ἀρίωνός ἐστι ἀνάθημα χάλκεον οὐ μέγα ἐπὶ Ταινάρῳ, ἐπὶ δελφῖνος ἐπεὰν ἄνθρωπος.

κέ. Ἀλυάττης δὲ ὁ Λυδὸς τὸν πρὸς Μιλησίους πόλεμον διενείκας, μετέπειτα τελευτᾶ, βασιλεύσας ἔτεα ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα. ἀνέθηκε δὲ ἐκφυγὴν τὴν νοῦσον, δεύτερος οὗτος τῆς οἰκίης ταύτης, ἐς Δελφοὺς κρητῆρά τε ἀργύρεον μέγαν, καὶ ὑποκρητηρίδιον σιδήρεον κολλήτον, θέντος ἅξιον διὰ πάντων τῶν ἐν Δελφοῖσι ἀνα-

tatum siquid de Arione memorem
rarent: et referentibus illum
fospitem circa Italiam agere,
fortunatumque Tarenti se reli-
quisse, Arionem apparuisse eo-
dem quod esiluisset habitu: istos
terrefactos, non potuisse amplius
convictos inficiari. Hæc
Corinthii ac Lesbii aiunt: ex-
statque apud Tænaron non mag-
num Aronis ex ære donarium,
hemo super delphinum vehens.

23. Porro Alyattes Lydus,
confecto cum Milesiis bel-
lo, postea, quum septem et
quinquaginta regnasset annos,
vita excessit: qui secundus ex
hac domo, quum e morbo con-
valuisset, apud Delphos dedi-
cavit grandem ex argento cra-
terem: itemque crateris recep-
taculum parvum, ex ferro, fer-
ruminatum, spectatu dignum
inter omnia quæ sunt Delphis

θημάτων· Γλαύκου τοῦ Χίου ποίημα, ὃς μοῦ-
νος δὴ πάντων ἀνθρώπων σιδήρου κόλλησιν ἔξευρε.

καὶ· Τελευτήσαντος δὲ Ἀλυάττεω, ἔξεδέξ-
ατο τὴν βασιληῖην Κροῖσος ὁ Ἀλυάττεω, ἐτέ-
ων ἐὰν ἡλικίην πέντε καὶ τριήκοντα· ὃς δὴ Ἐλ-
λήνων πρώτοισι ἐπεθήκατο Ἔφεσίοισι. ἔνθα δὴ
οἱ Ἐφέσιοι πολιορκεόμενοι ὑπ' αὐτοῦ, ἀνέθεσαν
τὴν πόλιν τῇ Ἀρτέμιδι, ἔξαφαντες ἐκ τοῦ νηοῦ
σχοινίου ἐς τὸ τεῖχος. ἔστι δὲ μεταξὺ τῆς τε
παλαιῆς πόλιος, ἢ τότε ἐπολιορκέετο, καὶ τοῦ
νηοῦ, ἐπτὰ στάδιοι. πρώτοισι μὲν δὴ τούτοισι ἐ-
πεχείρησε ὁ Κροῖσος· μετὰ δὲ, ἐν μέρει ἐκά-
στοισι· Ἰώνων τε καὶ Αἰολέων, ἄλλοισι ἄλλας
αιτίας ἐπιφέρων, τῶν μὲν ἐδύνατο μέζονας πα-
ρευρίσκειν, μέζονας ἐπαιτιώμενος, τοῖσι δὲ αὐ-
τέων καὶ φαῦλα ἐπιφέρων.

donaria: opus Glauci Chii, qui
solus omnium hominum ferru-
minationem excogitavit.

26. Defuncto Alyatte, suc-
cessit in regno filius ejus Crœ-
sus, annos natus quinque et tri-
ginta: qui primis Græcorum
Ephesiis bellum intulit. Unde
Ephesi ab eo obsecuti, urbem
Dianæ dedicarunt, fune ex ejus
æde ad murum alligato. Est

autem inter veterem urbem,
quæ tunc obsidebatur, et tem-
plum, septem stadiorum inter-
vallum. Hos primos Crœsus
aggressus est, deinde vero per
vices singulos Ionum Æolen-
siumque, aliis alias caffas in-
ferens, ut in quosque maximas
reperire poterat, majora; in
quosdam etiam frivola caufa-
tus.

κλ'. Ως δὲ ἄρα οἱ ἐν τῇ Ἀσίῃ Ἐλληνες κατεστράφατο ἐς Φόρου ἀπαγωγὴν, τὸ ἐνθεῦτεν ἐπενόεε, νέας ποιησάμενος, ἐπιχειρέειν τοῖσι η- σιώτησι. ἐόντων δέ οἱ πάντων ἐτοίμων ἐς τὴν ναυπηγίην, οἱ μὲν Βιαντα λέγουσι τὸν Πριηνέα ἀπικόμενον ἐς Σάρδις, οἱ δὲ Πιττακὸν τὸν Μι- τυληναῖον, εἰρομένου Κροίσου εἴ τι εἴη νεώτερον περὶ τὴν Ἐλλάδα, εἰπόνται τάδε, καταπαῦσαι τὴν ναυπηγίην, “⁷Ω βασιλεῦ, ησιώται ἵπ- “ ποι συνωνέονται μυρίην, ἐς Σάρδις τε καὶ ἐπί “ σε ἔχοντες ἐν νῷ στρατεύεσθαι.” Κροίσον δὲ, ἐλπίσανται λέγειν ἐκεῖνον ἀληθέα, εἰπεῖν, “Α” “ γὰρ τοῦτο θεοὶ ποιήσειαν ἐπὶ νόον ησιώτησι, “ ἐλθεῖν ἐπὶ Λυδῶν παῖδας σὺν ἵπποισι.” Τὸν δὲ, ὑπολαβόνται φάναι, “⁷Ω βασιλεῦ, προ- “ θύμας μοι φαίνεσι εὔξασθαι ησιώτας ἵππευ-

27. Postea vero quam Græcos in Asia subegit ad tributum pendendum, inde constituit ædificatis navibus aggredi insulanos. Ad quas compingendas, quum omnia illi parata essent, dicunt alii Biantem Prienensem, quum Sardes venisset, alii Pittacum Mityleneum, interrogatum a Crœso, numquid apud Græciam novi esset? respondisse, quod illum

a facienda classe inhibuit. Inquit enim, “ Insulani, o rex, decem millia equitum conducunt, habentes in animo adversus Sardes atque te militare.” Et Crœsum vera loqui ratum, dixisse, “ utinam dent dii hanc insulanis mentem Lydos invadendi cum equis!” Atque hunc excipientem dixisse, “ videris mihi, o rex, cupide vota facturus ut insulanos in continente adi-

“ομένους λαβεῖν ἐν ἡπείρῳ, εἰκότα ἐλπίζων· υπ-
 “σιώτας δὲ τί δοκέεις εὔχεσθαι ἄλλο ἢ ἐπεὶ τε
 “τάχιστα ἐπύθοντό σε μέλλοντα ἐπὶ σφίσε
 “ναυπηγέεσθαι νέας, λαβεῖν ἀράμενοι Λυδοὺς
 “ἐν θαλάσσῃ, ἵνα ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ οἰκημέ-
 “νων Ἐλλήνων τίσωνταί σε, τοὺς σὺ δουλώσας
 “ἔχεις;” Κάρτα τε ἥσθηναι Κροῖσον τῷ ἐπιλό-
 γῳ· καὶ οἱ (προσφύέως γὰρ δόξαι λέγειν) πειθό-
 μενον, παύσασθαι τῆς ναυπηγίης· καὶ οὕτω τοῖς
 τὰς νήσους οἰκημένοισι “Ιωσὶ ξενίην συνεθήκατο.

αἵ. Χρόνου δὲ ἐπιγνομένου, καὶ κατεστραμ-
 μένων σχεδὸν πάντων τῶν ἐντὸς “Αλυος ποταμοῦ
 οἰκημένων· πλὴν γὰρ Κιλίνων καὶ Λυκίων, τοὺς
 ἄλλους πάντας ὑπ’ ἔως τῷ εἶχε καταστρεψάμε-
 νος ὁ Κροῖσος. εἰσὶ δὲ οἵδε, Λυδοὶ, Φρύγες,
 Μυσοὶ, Μαριανδυνοὶ, Χάλυβες, Παφλαγόνες,

piscaris equitantes, haud absurda spe. Verum quid aliud insulanos optare censes, simulac audierunt constituisse te adversus se classem aedificare, quam precantes, ut nadi Lydos in mari intercipiant, teque pro Græcis in continente, quos tu in servitute contines, ulciscantur?” Hoc sermone delectatum admodum Crœsum, atque inductum (est enim visus ille per-

quam scite dixisse) ab fabricanda classe destitisse, atque ita cum Ionibus, qui insulas incoherent, hospitium contraxisse.

28. Interjecto autem tempore, subactis ferme omnibus qui intra Halyn fluvium collunt: nam præter Cilices ac Lycios Crœsus ceteros omnes in suam potestatem redegit, qui sunt, Lydi, Phryges, Myci, Mariandyni, Chalybes, Paph-

Θρῆκες, οἱ Θυνοί τε καὶ Βιθυνοί, Κᾶρες, Ἱωνες, Δωριέες, Αἰολέες, Πάμφυλοι.

πθ'. Κατεστραμμένων δὲ τούτων, καὶ προσεπικτωμένου Κροίσου Λυδοῖσι, ἀπικνέονται ἐς Σάρδις ἀκμαζούσας πλούτῳ ἄλλοι τε οἱ πάντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος σοφισταὶ, οἵ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτύγχανον ἔόντες, ὡς ἕκαστος αὐτέων ἀπικνέοιτο· καὶ δὴ καὶ Σόλων, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃς Ἀθηναίοις νόμους κελεύσασι ποιήσας, ἀπεδήμησε ἔτεα δέκα, κατὰ Θεωρίης πρόφασιν ἐκπλάσας, ἵνα δὴ μή τια τῶν νόμων ἀναγκασθῆ λῦσαι τῶν ἔθετο. αὐτοὶ γὰρ οὐκ οἶσι τε ἦσαν αὐτὸ ποιῆσαι Ἀθηναῖοι· ὅρκίοισι γὰρ μεγάλοισι κατείχοντο, δέκα ἔτεα χρήσεοθαι νόμοισι τοὺς ἀν σφίσι Σόλων θῆται.

λ'. Αὐτῶν δὴ ἦν τούτων καὶ τῆς Θεωρίης ἐκ-

lagones, Thraces, qui Thyni et Bithyni, Cares, Iones, Dorientes, Aeolenses, Pamphyli.

29. His inquam subiectis, et potentia Lydorum per Crœsum augescente, contulerunt se Sardes opibus floentes, tum ceteri omnes e Græcia sophistæ, qui ea tempestate erant, pro se quisque proficiscentes: tum etiam Solon, vir Atheniensis, qui quum leges jubentibus A-

theniensibus tulisset, enavigando decem annos per caussam contemplandi fuit peregrinatus, ut ne quam legum quas considerat abrogare cogeretur. Nam hoc Athenienses ipsi facere nequistant, maximo jurejurando adacti ad eas decem per annos servandas, quas ipsis Solon condidisset.

30. Harum itaque legum ac contemplandi gratia Solon per-

δημήσας ὁ Σόλων εἶνεκεν, ἐς Αἴγυπτον ἀπίκετο παρὰ "Αμασιν, καὶ δὴ καὶ ἐς Σάρδεις παρὰ Κροῖσον. ἀπικόμενος δὲ, ἐξεινίζετο ἐν τοῖσι βασιληῖσι υπὸ τοῦ Κροίσου· μετὰ δὲ, ἡμέρῃ τρίτῃ ἡ τετάρτη, κελεύσαντος Κροίσου, τὸν Σόλωνα θεράποντες περιῆγον κατὰ τοὺς Δησαυροὺς, καὶ ἐπεδείκνυσαν πάντα ἔόντα μεγάλα τε καὶ ὄλεια. Θεησάμενον δέ μιν τὰ πάντα, καὶ σκεψάμενον ὡς οἱ κατὰ καισὶν ἦν, εἰρετο ὁ Κροίσος τάδε· "Εἶνε Ἀθηναῖε, παρ' ἡμέας γὰρ "περὶ σέο λόγος ἀπίκται πολλὸς, καὶ σοφίης "εἶνεκεν τῆς σῆς καὶ πλάνης, ὡς φιλοσοφέων "γῆν πολλὴν θεωρίης εἶνεκεν ἐπελήλυθας· νῦν "ὦν ἴμερος ἐπείρεσθαι ^{τέ} ἐπῆλθέ ^{με} σε, εἴ τινα "ἢδη πάντων εἶδες ὀλειώτατον;" "Ο μὲν, ἐλπί-

egre profectus, in Aegyptum ad Amasim se contulit, et Sardes ad Crœsum. Eo quum pervenisset, hospitaliter in regiam a Crœso exceptus est; tertioque aut quarto post die, iussu Crœsi, ministri circumduxerunt Solonem circa thesauros, omniaque quæ illuc erant magna ac beata, ostentabantur. Eum porro contemplatum cuncta, et ut sibi opportu-

num fuerat intuitum, talibus percontatus est Crœsus: "Hospes Atheniensis, quia multus ad nos rumor de te emanavit ob tuam sapientiam, et ob peregrinationem, quemadmodum studio sapientiae deditus multam mundi partem videndi studio adieris: ideo mihi nunc cupidus incessit sciscitandi ex te, ecquem jam vidisti omnium beatissimum?" Sperans vide-

ζων εἶναι ἀλογώπων ὄλβιώτατος, ταῦτα ἐπηρώτα· Σόλων δὲ, οὐδὲν ὑποθωπεύσας, ἀλλὰ τῷ ἔοντὶ χρηστάμενος, λέγει, “Ὥ Βασιλεῦ, Τέλος λοι Ἀθηναῖον.” Ἀποθωμάσας δὲ Κροῖσος τὸ λεχθὲν, εἴρετο ἐπιστρεφέως, “Κοίη δὴ πρίνεις Τέλλον εἶναι ὄλβιώτατον;” Ο δὲ εἶπε, “Τέλλω, τοῦτο μὲν τῆς πόλιος εὖ ἡκούσης, “παιδεῖς ἥσαν καλοί τε κάγαθοί, καί σφι εἰδεῖς “ἄπασι τέκνα ἐκγενόμενα, καὶ πάντα παρα-“μέναντα. τοῦτο δὲ τοῦ Βίου εὖ ἥκοντι, ὡς τὰ “παց' ἡμῖν, τελευτὴ τοῦ Βίου λαμπροτάτη “ἐπεγένετο. γενομένης γὰρ Ἀθηναίοισι μάχης “πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας ἐν Ἐλευσῖνι, Βοηθή-“σας, καὶ τροπὴν ποιήσας τῶν πολεμίων, ἀ-“πέθανε κέλλιστα. καὶ μιν Ἀθηναῖοι δημο-

licet se inter homines beatissimum esse, ita sciscitabatur. Solon autem nihil admodum assentatus, sed ut res erat respondens, “Ego vero (inquit) o rex, vidi beatissimum Tellum Atheniensem.” Quod dictum admiratus Crœsus instat interrogare, “Qua re Tellum judicas esse beatissimum?” “Quia, inquit, Tello, republica bene instituta, filii fuerunt honesti

et boni, et illis vidit singulis enatos liberos, hosque omnes superstites: et quum vita bene huic cederet, quantum in nobis est, obitus splendidissimus insuper obtigit. Siquidem prælio, quod Athenienses cum finitimis gessere apud Eleusinem, quum auxilio venisset, hostesque in fugam vertisset, pulcherrimam oppetiit mortem. Quem Athenienses, quo loco

“ σίη τε ἔθαψαν αὐτοῦ τῆπερ ἔπεσε, καὶ ἐτί-
“ μησαν μεγάλως.”

λα'. Ως δὲ τὰ κατὰ τὸν Τέλλον προετρέ-
ψατο ὁ Σόλων τὸν Κροῖσον, εἴπας πολλά τε
καὶ ὄλβια, ἐπηρώτα τίνα δεύτερου μετ' ἐκεῖνου
ἴδοι; δοκέων πάγχυ δευτερεῖα γᾶν οἴσεσθαι. ὁ
δὲ εἶπε, “Κλέοβιν τε καὶ Βίτωνα. τούτοισι γὰρ
“ ἐοῦσι γένος Ἀργείοισι· Βίος τε ἀρκέων ὑπῆν.
“ καὶ πρὸς τούτῳ, ράμη σώματος τοιήδε, ἀεθ-
“ λοφόροις τε ἀμφότεροι ὄμοιῶς ἔσαν. καὶ δὴ
“ καὶ λέγεται ὅδε ὁ λόγος· ἐούσης ὁρτῆς τῇ
“ Ἡρῃ τοῖσι Ἀργείοισι, ἔδεε πάντας τὴν μη-
“ τέρᾳ αὐτῶν ζεύγει πομισθῆναι ἐς τὸ ἴζον· οἱ
“ δέ σφι Βόες ἐκ τοῦ ἀγροῦ οὐ παρεγίνοντο ἐν
“ ὥρῃ· ἐκκλησίόμενοι δὲ τῇ ὥρῃ οἱ νεκνίαι, ὑπο-
“ δύντες αὐτοὺς ὑπὸ τὴν ζεύγλην, εἰλκού τὴν

occubuerat, eo ipso publice hu-
marunt, magnificeque honora-
runt.”

31. Tum vero multa de Tel-
lo ac beata Solone referente,
excitatus Crœsus, interrogat
quemnam secundum ab illo vi-
disset? putans haud dubie se-
cundas se partes esse laturum.
“ Cleobin, inquit ille, et Bito-
nem: quippe his et genus Ar-

givum erat, et vietus suppeditabat: adhæc corporis robur tantum; ut et in certaminibus ambo pariter præmia tulerint, et de his etiam ista memoren-
tur: Quum dies festus Junonis apud Argivos esset, oporteret que omnino matrem horum ad templum vehi bobus junctis, hique boves ex agro eis ad horam præsto non essent: tunac

“ ἄμαξαν. ἐπὶ τῆς ἀμάξης δέ σφι ὥχεετο ἡ
 “ μήτηρ. σταδίους δὲ πέντε καὶ τεσσεράκοντα
 “ διακομίσαντες, ἀπίκοντο ἐς τὸ ἱρόν. ταῦτα
 “ δέ σφι ποιήσασι, καὶ ὁφθεῖσι ὑπὸ τῆς πανη-
 “ γύριος, τελευτὴ τοῦ Βίου ἀρίστη ἐπεγένετο.
 “ διέδεξε τε ἐν τούτοισι ὁ Θεὸς, ὡς ἄμεινον εἴη
 “ ἀνθρώπῳ τεθνάναι μᾶλλον ἢ ζέειν. Ἀργεῖος
 “ μὲν γὰρ περιστάντες ἐμακάριζον τῶν νεηνίεων
 “ τὴν ράμην. αἱ δὲ Ἀργεῖαι, τὴν μητέρα αὐ-
 “ τῶν, οἵων τέκνων ἐκύρησε. ἡ δὲ μήτηρ, περι-
 “ χαρής ἐοῦσα τῷ τε ἔργῳ καὶ τῇ Φύμη, στᾶσα
 “ ἀντίον τοῦ ἀγάλματος, εὔχετο, Κλεόβῃ τε
 “ καὶ Βίτωνι, τοῖσι ἐωὕτης τέκνοισι, οἵ μιν ἐτί-
 “ μησαν μεγάλως, δοῦναι τὴν Θεὸν τὸ ἀνθρώ-
 “ πῳ τυχεῖν ἀριστόν ἐστι. μετὰ ταύτην δὲ τὴν

juvenes exclusi tempore, ipsi
 jugum subeuntes, plaustrum
 traxerunt quo mater veheba-
 tur, et quinque ac quadraginta
 per stadia trahentes ad tem-
 plum pervenerunt. Quibus
 quum hæc fecissent, et ab om-
 ni cœtu conspecti fuissent, op-
 timus obtigit vitæ exitus: et
 in his deus demonstravit, Sa-
 tius homini esse mori magis
 quam vivere. Nam quum cir-

cumstantes Argivi laudibus tol-
 erent, viri quidem robur ado-
 lesscentium, feminæ vero ma-
 trem eorum, quod tales filios
 sortita esset: mater gaudio
 perfusa cum facto tum fama,
 ante simulacrum stans, precata
 est Deam, ut Cleobi et Bitoni
 filiis suis, qui illam magnopere
 honoravissent, daret id quod
 optimum esset homini contingen-
 gere. Post hanc precationem,

“ εὐχὴν, ὡς ἔθυσάν τε καὶ εὐωχήθησαν, κατα-
“ κοιμηθέντες ἐν αὐτῷ τῷ ἱρῷ οἱ νεηνίαι, οὐκέτι
“ ἀνέστησαν, ἀλλ’ ἐν τέλει τούτῳ ἔσγοντο.
“ Ἀγγεῖοι δέ σφεων εἰκόνας ποιησάμενοι, ἀνέθε-
“ σαν ἐς Δελφοὺς, ὡς ἀνδρῶν ἀρίστων γενομέ-
“ νων.”

λε. Σόλων μὲν δὴ εὐδαιμονίης δευτερεῖα
ἐνεμε τούτοισι. Κροῖσος δὲ σπερχθὲις, εἶπε,
“ Ὡ ζεῦνε Ἀθηναῖε, ή δὲ ἡμετέρη εὐδαιμονίη
“ οὕτω τοι ἀπέρριπται ἐς τὸ μηδὲν, ὥστε οὐδὲ
“ ιδιωτέων ἀνδρῶν ἀξίους ἡμέας ἐποίησας ;”
Ο δὲ εἶπε, “ Ὡ Κροῖσε, ἐπιστάμενόν με τὸ
“ θεῖον πᾶν ἐὸν φθονεցόν τε καὶ ταραχῶδες,
“ ἐπειρωτᾶς ἀνθρωπηῖσιν πρηγμάτων πέρι ; ἐν
“ γὰρ τῷ μακρῷ χρόνῳ πολλὰ μέν ἐστιν ἴδειν
“ τὰ μή τις ἔθέλει, πολλὰ δὲ καὶ παθέειν. ἐς

ubi sacrificarunt epulatique sunt, adolescentes somno quiescentes in ipso delubro, non resurrexerunt, sed hoc vitæ exitu perfuncti. Quorum effigies, tanquam virorum qui præstantissimi extitissent, Argivi factas apud Delphos collacarunt.

32. Et his quidem Solon secundas beatitudinis partes attribuit. Crœsus autem con-

turbatus, inquit, “ Hospes Atheniensis, adeone a te dejicitur in nihilum nostra felicitas, ut ne privatis quidem viris nos æquiparandos ducas ?” Cui ille, “ Me, o Crœse, gnarum omne numen invidum esse et turbulentum, de rebus humanis interrogas ? In diurno enim tempore multa videre accidit, quæ nemo velit, atque etiam tolerare multa. Propono enim

“ γὰρ ἑδομήκοντα ἔτεα οὐρού τῆς Ζόης ἀνθεώ-
 “ πα προτίθημι. οὗτοι ἔόντες ἐπαυτοὶ ἑδομή-
 “ κοντα, παρέχονται ἡμέρας διηκοσίας καὶ
 “ πεντακισχιλίας καὶ δισμυρίας, ἐμβολίμου
 “ μηνὸς μὴ γενομένου. εἰ δὲ δὴ ἐθελήσει τοῦτε-
 “ ρον τῶν ἔτεων μηνὶ μακρότερου γίνεσθαι, ἵνα
 “ δὴ αἱ ᾽ἄραι συμβαίνωσι παραγνόμεναι ἐς τὸ
 “ δέον, μῆνες μὲν παρὰ τὰ ἑδομήκοντα ἔτεα
 “ οἱ ἐμβόλιμοι γίνονται τριήκοντα πέντε· ἡμέ-
 “ ραι δὲ ἐκ τῶν μηνῶν τούτων, χίλιαι πεντή-
 “ κοντα. τουτέων τῶν ἀπασέων ἡμερέων τῶν ἐς
 “ τὰ ἑδομήκοντα ἔτεα, ἐουσέων πεντήκοντα καὶ
 “ διηκοσίαν καὶ ἔξαπισχιλίεων καὶ δισμυρίεων,
 “ ἡ ἔτέοη αὐτέων τῇ ἔτέρῃ ἡμέρῃ τοπαράπον
 “ οὐδὲν ὄμοιον προσάγει πρῆγμα. οὕτω ᾧ, ὃ
 “ Κροῖσε, πᾶν ἔστι ἀνθεωπὸς συμφορή. ἐμοὶ δὲ

homini terminum vitæ ad septuaginta annos, qui tot anni constant ex vigintiquinque milibus ac ducentis diebus, mense intercalari non posito. Quod si velit alternos istorum annorum addito mense prolixiores fieri, ut tempestates opportune incidentes congruant, menses quidem intercalares per annos

septuaginta, fient trigintaunque, dies autem ex his mensibus mille quinquaginta. Horum dierum omnium, qui sunt in septuaginta annis, numero vi gintis sex millia ducenti quinquaginta, nullus prorsus quem alius rem adducit. Ita igitur, o Crœse, universum est homo calamitas. Ceterum tu

" σὺ καὶ πλουτέειν μὲν μέγα φαίνεαι, καὶ βα-
 " σιλεὺς εἶναι πολλῶν ἀνθρώπων ἐκεῖνο δὲ τὸ
 " εἴρεό με, οὕκω σε ἐγὼ λέγω, πρὶν ἂν τελευ-
 " τήσαντα καλῶς τὸν αἰῶνα πύθωμαι. οὐ γάρ
 " τοι ὁ μέγα πλούσιος μᾶλλον τοῦ ἐπ’ ἡμέρην
 " ἔχοντος, ὀλβιώτερός ἐστι· εἰ μή οἱ τύχη ἐπί-
 " σποιτο, πάντα κατὰ ἔχοντα τελευτῆσαι εὖ
 " τὸν Βίον. πολλοὶ μὲν γὰρ ζάπλουτοι ἀνθρώ-
 " πων, ἀνόλειοι εἰσι· πολλοὶ δὲ μετρίως ἔχον-
 " τες Βίου, εὐτυχέες. ὁ μὲν δὴ μέγα πλούσιος,
 " ἀνόλειος δὲ, δυοῖσι προέχει τοῦ εὐτυχέος μού-
 " νοισι· οὗτος δὲ, τοῦ πλουσίου καὶ ἀνολείου
 " πολλοῖσι. ὁ μὲν, ἐπιθυμίην ἐκτελέσαι, καὶ
 " ἄτην μεγάλην προσπεσοῦσαν ἐνεῖκαι δυνατά-
 " τερος· ὁ δὲ, τοῖσι δὴ προέχει ἐκείνου, ἄτην μὲν
 " καὶ ἐπιθυμίην οὐκ ὄμοιως δυνατὸς ἐκείνῳ ἐνε-

quidem mihi videris et divitiis
 valde pollere, et multorum ho-
 minum rex esse: sed id de quo
 me interrogasti, nondum te esse
 dixero, priusquam te bene vita
 defunctum esse audiero. Ne-
 que enim beatior est magnis
 opibus prædictus, eo, qui diur-
 num viçtum habet: nisi eidem
 omnibus bonis prædicto, fortuna
 concesserit bene vita defungi.

Etenim multi homines per-
 quam locupletes, minime ta-
 men beati sunt: multi vero
 mediocria habentes patrimonia,
 fortunati. Quorum is qui di-
 vitiis affluit, sed non beatus est,
 duabus tantummodo rebus an-
 tecellit fortunatum: at hic di-
 vitiem et non beatum pluribus.
 Ille ad cupiditates peragendas,
 et ad grandem quæ incidat of-

καὶ, ταῦτα δὲ ἡ εὐτυχίη οἱ ἀπερύκει. ἄπηρος
 δέ ἐστι, ἀνουσος, ἀπαθῆς κακῶν, εὔπαις, εὐ-
 ειδῆς. εἰ δὲ πρὸς τούτοισι ἔτι τελευτήσει τὸν
 Βίον εὗ, οὗτος ἐκεῖνος, τὸν σὺ ζητεῖς, ὅλβιος κε-
 κλησθαὶ ἄξιός ἐστι. πρὶν δ' ἀν τελευτήσῃ, ἐ-
 πισχέειν, μηδὲ καλέειν καὶ ὅλβιον, ἀλλ' εὐ-
 τυχέα. τὰ πάντα μέν ἴνν ταῦτα συλλαβεῖν
 ἀνθρώπον ἔοντα, ἀδύνατον· ἀσπερ χάρη οὐδε-
 μίη καταρκέει πάντα ἑωτῆ παρέχουσα, ἀλ-
 λὰ ἄλλο μὲν ἔχει, ἐτέρου δὲ ἐπιδέεται· οὐδὲ
 ἀν τὰ πλεῖστα ἔχη, ἀρίστη αὕτη. ὃς δὲ καὶ
 ἀνθρώπου σῶμα ἐν οὐδὲν αὐταρκές ἐστι· τὸ μὲν
 γὰρ ἔχει, ἄλλου δὲ ἐνδεές ἐστι. ὃς δ' ἀν αὐ-
 τέων πλεῖστα ἔχων διατελέη, καὶ ἐπειτα τε-
 λευτήσῃ εὐχαρίστως τὸν Βίον, οὗτος παρ' ἐμοὶ
 τὸ οὖνομα τοῦτο, ὦ βασιλεῦ, δίκαιος ἐστι φέ-

fensam tolerandam validior est: hic vero istis superat illum, ær-
 rumnam quidem et cupiditatem
 non similiter ac ille potest to-
 lerare; verum ista ab illo abigit
 felicitas: sed est membris inte-
 ger, prospera fruens valetudine,
 malorum exfors, in liberis læ-
 tus, formosus. Quod si ad hæc,
 diem quoque suum feliciter
 obierit, is est, quem quaeris,
 dignus qui vocetur beatus:

prius tamen quam ad obitum
 pervenerit, contine, et nequa-
 quam beatum appella, sed for-
 tunatum. Sed hæc omnia con-
 sequi hominem impossibile est:
 sicut nec ulla regio cuncta sibi
 ipse suppeditat, sed aliud ha-
 bens, alio indiget; quæ tamen
 habet plurima, ea est optima.
 Quemadmodum etiam hominis
 corpus unum aliquod sibi non
 sufficit; quia aliud habet, alio

“ρεσθαι. σκοπέειν δὲ χρὴ παντὸς χρήματος
“τὴν τελευτὴν κῆ ἀποβήσεται. πολλοῖσι γὰρ
“δὴ ὑποδέξας ὅλου ὁ θεός, προρρίζους ἀνέ-
“τρεψε.”

λγ'. Ταῦτα λέγων τῷ Κροίσῳ οὐκας οὔτε
ἐχαρίζετο, οὔτε λόγου μην ποιησάμενος οὐδενὸς,
ἀποπέμπεται· κάρτα δόξας ἀμαθῆς εἶναι, ὃς
τὰ παρεόντα ἀγαθὰ μετεῖς, τὴν τελευτὴν παν-
τὸς χρήματος ὄρῷν ἐκέλευε.

λδ'. Μετὰ δὲ Σόλωνα οἰχόμενον, ἔλαβε ἐκ
Θεοῦ νέμεσις μεγάλη Κροῖσον, (ώς εἰκάσαι) ὅτι
ἐνόμισε ἐαὐτὸν εἶναι ἀνθρώπων ἀπάντων ὅλων
τατον. Αὐτίκα δέ οἱ εῦδοντι ἐπέστη ὄνειρος, ὃς
οἱ τὴν ἀληθηῖην ἔφαινε τῶν μελλόντων γενέσθαις
κακῶν κατὰ τὸν παῖδα. ἦσαν δὲ τῷ Κροίσῳ

caret. Sed quisquis horum plurima habere perseveraverit, et postea placido animo e vita excesserit, hic apud me nomine hoc, o rex, donari meretur. Omnis autem rei oportet inspicere exitum, quo sit evasura: quoniam multos deus, quibus felicitatem quodammodo monstraverat, radicitus evertit."

33. Hæc Solon, neque asten-
tando Cræso, neque ullius cum

momenti faciendo, loquutus di-
mittitur: sane quam visus esse
indoctus, qui bonis præsen-
tibus prætermisssis juberet om-
nium rerum inspicere exitum.

34. Post abitum Solonis di-
yinitus ingens vindicta Cræsum
cepit, quod (ut conjicere li-
cet) se ipsum omnium hominum
beatissimum arbitraretur. Sta-
tim igitur ei dormienti somni-
um oblatum est, veritatem in-

δύο παιδες· τῶν οὔτερος μὲν διέφθαρτο· ἦν γὰρ
δὴ κωφὸς, ὁ δὲ ἔτερος, τῶν ήλίκων μακρῷ τὰ
πάντα πρῶτος· οὕνομα δέ οἱ ἦν Ἀτυς. τοῦτον
δὴ ὁν τὸν Ἀτυν σημαίνει τῷ Κροίσῳ ὁ ὄνειρος,
ὡς ἀπολέει μιν αἰχμῇ σιδηρέῃ βληθέντα. ὁ δ'
ἐπεὶ τ' ἐξηγέρθη, καὶ ἐωτῷ λόγου ἔδωκε, κα-
ταρρώδησας τὸν ὄνειρον, ἀγεταὶ μὲν τῷ παιδὶ¹
γυναικαὶ ἐωθότα δὲ στρατηγέειν μιν τῶν Λυ-
δῶν, οὐδαμῆ ἔτι ἐπὶ τοιοῦτο πρῆγμα ἐξέπεμπε·
ἀκόντια δὲ καὶ δοράτια, καὶ τὰ τοιαῦτα πάν-
τα τοῖσι χρέονται ἐς πόλεμον ἀνθρώποι, ἐκ
τῶν ἀνδρεώνων ἐκκομίσας, ἐς τὸν Θαλάμους
συνένησε, μή τί οἱ κρεμάμενον τῷ παιδὶ ἐμ-
πέσῃ.

λέ· "Ἐχούτος δέ οἱ ἐν χερσὶ τοῦ παιδὸς τὸν
γάμον, ἀπικνέεται ἐς τὰς Σάρδις ἀνὴρ συμ-

dicans malorum, quæ circa filiū erant eventura. Erant autem Crœso liberi duo, quorum alter erat corruptus, utpote surdus: alter inter æquales omnia longe primus, nomine Atys. Hunc itaque Atym Crœso significabat somnium fore, ut ferrea cuspidē trajectum amitteret. Experrectus, et secum rem versans, somnio territus, accipit filio uxorem: et

quum solitus esset præesse copiis Lydorum, nusquam eum amplius ad tale munus dimittit: jacula et hastas, omniaque hujuscemodi quibus homines in bello utuntur, e virilibus ædium partibus amovens, in thalamos coacervat, nequid suspensus in filium decideret.

35. Quum autem nuptiæ filii sub manus essent, advenit Sar-des quidam in calamitate posi-

Φορῆ ἔχόμενος, καὶ οὐ καθαρὸς χεῖρας ἔὰν,
Φεὺξ μὲν γενεῇ, γένεος δὲ τοῦ βασιληίου. πα-
ρελθὼν δὲ οὗτος ἐς τὰ Κροίσου οἰκία, κατὰ νό-
μους τοὺς ἐπιγωρίους καθαρσίου ἐδέετο κυρῆσαι·
Κροῖσος δέ μιν ἐκάθηρε. ἔστι δὲ παραπλησίη ἡ
κάθαρσις τοῖς Αυδοῖσι καὶ τοῖς "Ελλησι. ἐ-
πεὶ τε δὲ τὰ νομιζόμενα ἐποίησε ὁ Κροῖσος,
ἐπυνθάνετο ὄκόθεν τε καὶ τίς εἴη; λέγων τάδε,
“ “Ωνθρωπε, τίς τε ἔὰν, καὶ κόθεν τῆς Φρυ-
“ γίης ἥκων, ἐπίστιος ἐμοὶ ἐγένεο; τίνα τε ἀν-
“ δρῶν ἡ γυναικῶν ἐφόνευσας;” ‘Ο δὲ ἀμεί-
βετο, “ “Ω βασιλεῦ, Γορδίεω μὲν τοῦ Μίδεω
“ εἰμὶ παῖς, ὀνομάζομαι δὲ ” Αδραστος· φονεύ-
“ σας δὲ ἀδελφεὸν ἐμεωὕτοῦ ἀέκων, πάρειρις
“ ἐξεληλαμένος τε ὑπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐστερη-
“ μένος πάντων.” Κροῖσος δέ μιν ἀμείβετο

tus, manibusque non puris, na-
tione Phryx, regio ex genere.
Hunc, quum ad ædes Crœsi
venisset, ex rituque usitato, ut
Ebi expiari liceret, orasset, Crœ-
sus expiavit. Modus autem
expiandi apud Lydos est pro-
rinquus ei qui apud Græcos.
Ubi vero legitima peregit Crœ-
sus, percontatus est, unde ille
et quisham foret, hæc inquiens,

“ O homo, quis tu? et quo
Phrygiæ loco profectus, sup-
plex mihi factus es? et
quem virum aut quam semi-
nam interemisti?” Ad quem
ille respondit, “ O rex, Midæ
nepos, Gordiae filius sum, no-
mine Adrastrus: quia fratrem
mei ipsius imprudens interemi,
adsum ejectus a patre, et om-
nibus rebus exutus.” Crœsus

τοῖσδε, “ Ἀνδρῶν τε φίλων τυγχάνεις ἔκγονος
“ ἐὰν, καὶ ἐλήλυθας ἐς φίλους· ἔνθα ἀμηχα-
“ νῆσεις χρήματος οὐδενὸς, μένων ἐν ἡμετέρου.
“ συμφορὴν δὲ ταύτην ὡς κουφότατα φέρων,
“ κερδανέεις πλεῖστου.” Ο μὲν δὴ δίαιταν εἶχε
ἐν Κροίσου.

λεξ. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χρόνῳ τούτῳ, ἐν τῷ
Μυσίῳ Οὐλύμπῳ σὺν χρῆμα γίνεται μέγα-
όρμεόμενος δὲ οὗτος ἐκ τοῦ οὔρεος τούτου, τὰ
τῶν Μυσῶν ἔργα διαφθείρεσκε. πολλάκι δὲ οἱ
Μυσοὶ ἐπ’ αὐτὸν ἐξελθόντες, ποιέεσκον μὲν οὐδὲν
κακὸν, ἐπασχού δὲ πρὸς αὐτοῦ. τέλος δὲ, ἀπι-
κόμενοι παρὰ τὸν Κροῖσον τῶν Μυσῶν ἄγγε-
λοι, ἔλεγον τάδε, “ Ὡ βασιλεῦ, οὓς χρῆμα
“ μέγιστον ἀνεφάνη ἥμιν ἐν τῇ χώρῃ, ὃς τὰ
“ ἔργα διαφθείρει. τοῦτον προθυμεόμενοι ἐλέειν

autem invicem eum sic alloque-
batur, “ Ex viris amicis oriun-
dus es, et ad amicos venisti :
unde in nostris ædibus manens,
nullius rei indigebis. Istam
porro calamitatem quam levissime
ferendo, plurimum lucri-
ficies.” Atque ille quidem apud
Crœsum domicilium ha-
buit.

36. Verum per hoc idem
tempus apud Olympium Myfi-

um, aper eximiae magnitudinis
extitit, qui ex hoc monte pro-
gressus, Myorum opera per-
vaſtabat: in quem sæpenumero
Myfi egressi, nihil admodum
mali ei fecerant, sed ab eo ac-
ceperant. Ad extremum igitur
missi ad Crœsum ex Myria nun-
cii ita dixere; “ Apparuit, o
rex, apud nos maximus aper,
qui agrestia corrupdit opera:
quem studiosissime captantes in-

“ οὐ δυνάμεθα. νῦν ἂν προσδεόμεθα σεῦ, τὸν
 “ παιδα καὶ λογάδας νεηνίας καὶ κύνας συμ-
 “ πέμψαι ἡμῖν, ὡς ἀν μιν ἐξέλωμεν ἐκ τῆς
 “ χώρης.” Οἱ μὲν δὴ τούτων ἐδέοντο. Κροῖσος
 δὲ μνημονεύων τοῦ ὄνείρου τὰ ἔπεα, ἔλεγέ σφι
 τάδε, “Παιδὸς μὲν περὶ τοῦ ἐμοῦ μὴ μνησθῆτε
 “ ἔτι οὐ γὰρ ἂν ὑμῖν συμπέμψαιμι νέόγα-
 “ μός τε γάρ ἐστι, καὶ ταῦτά οἱ νῦν μέλει.
 “ Λυδῶν μέντοι λογάδας καὶ τὸ κυνηγέσιον
 “ πᾶν συμπέμψω· καὶ διακελεύσομαι τοῖσι
 “ ιοῦσι, εἶναι ὡς προθυμοτάτοισι συνεξελεῖν ὑ-
 “ μῖν τὸ Δηρίον ἐκ τῆς χώρης.”

λ?'. Ταῦτα ἀμείψατο. ἀποχρεομένων δὲ
 τούτοισι τῶν Μυσῶν, ἐπεισέρχεται ὁ τοῦ Κροίσου
 παῖς, ἀκηκοὼς τῶν ἐδέοντο οἱ Μυσοί. οὐ φαμέ-
 νου δὲ τοῦ Κροίσου τὸν γε παιδά σφι συμπέμ-

terimere tamen non valimus.
 Nunc itaque te obsecramus, ut
 nobiscum filium tuum ac delec-
 tos juvenes canesque mittas,
 quo belluam a regione tolla-
 mus.” Hæc illis precantibus,
 Crœsus somnii verba memoria
 repetens, ita respondit; “ Filii
 quidem mei nolite amplius fa-
 cere mentionem: neque enim
 eum vobiscum miserim; nam
 est novus maritus, et ista nunc

sunt ei cordi. Lydorum ta-
 men delectos et venatorium of-
 ficium una mittam, mandabo-
 que euntibus ut promptissime
 vobiscum belluam a regione
 summoveant.”

37. Hæc Crœsus respondit.
 Cujus verbis quum conteni-
 ti essent Myſi, intervenit
 Crœsi filius auditis quæ Myſi
 precarentur, et Crœſo negante
 cum illis missurum se filium,

ψειν, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ νεηνίνης τάδε, “ Ὡ
 “ πάτερ, τὰ κάλλιστα πρότερον κοτε καὶ γεν-
 “ ναιότατα ἡμῖν ἦν, ἐς τε πολέμους καὶ ἐς ἄ-
 “ γρας Φοιτέοντας εὐδοκιμέειν· νῦν δὲ ἀμφοτέ-
 “ ρων με τούτων ἀποκληῆσας ἔχεις, οὔτε τινὰ
 “ δειλίνη μοι παριδάν, οὔτε ἀθυμίην. νῦν τε
 “ τέοισί με χρὴ ὅμμασι ἐς τε ἀγορὴν καὶ ἐξ
 “ ἀγορῆς Φοιτέοντα Φαίνεσθαι; κοῖος μέν τις
 “ τοῖσι πολιήτησι δόξω εἶναι; κοῖος δέ τις
 “ τῇ ιερογάμῳ γυναικί; κοίῳ δὲ ἐκείνη δόξει
 “ ἀνδρὶ συνοικέειν; ἐμὲ ὅν σὺ ἢ μέθες ἴένας
 “ ἐπὶ τὴν Δέρην, ἢ λόγῳ ἀνάπτεισον ὄκας μοι
 “ ἀμείνω ἐστὶ ταῦτα οὕτω ποιεόμενα.”

λη'. Ἀμείβεται Κροῖσος τοῖσδε, “ Ὡ παῖ,
 “ οὔτε δειλίνη, οὔτε ἄλλο οὐδὲν ἄχαρι παριδάν
 “ τοι, ποιέω ταῦτα· ἀλλά μοι ὄψις ὄνείρου ἐν
 “ τῷ ὕπνῳ ἐπιστᾶσα ἔφη σὲ ὀλιγοχρόνιον ἐσεσ-

hæc inquit ad eum adolescens,
 “ O pater, antehac interdum
 honestissima nobis ac præclara
 maxime erant, vel in bella vel
 in venationes eundo gloriam
 parare; sed horum utroque
 nunc exclusum me tenes, nulla
 in me animadversa neque ig-
 navia neque socordia. Nunc
 ergo quibus me oculis conspici
 oportet euntem in forum, at-
 que illinc redeuntem? qualis

civibus, qualis uxori recens
 nuptæ videbor? cui illa viro
 videbitur nupta? Proinde me
 tu aut finas venatum ire, aut
 mihi verbis persuadeas, potiora
 ista esse quæ sic facis.”

38. Cui respondens Crœsus,
 “ O fili, inquit, neque quod ig-
 naviam, neque quod aliud quip-
 piam injundum mihi animad-
 verterim in te, hæc facio: sed
 visum quod in somno mihi ob-

“ θας ὑπὸ γὰρ αἰχμῆς σιδηρέης ἀπολέεσθαι.
 “ πρὸς ᾧ τὴν ὄψιν ταύτην, τόν τε γάμου τος
 “ τοῦτον ἔσπευσα, καὶ ἐπὶ τὰ παραλαμβανό-
 “ μενα οὐκ ἀποπέμπω, Φυλακὴν ἔχων εἴς κας
 “ δυναίμην ἐπὶ τῆς ἐμῆς σε Ζόης διακλέψαι.
 “ εἴς γάρ μοι μοῦνος τυγχάνεις ἐὰν παῖς· τὸν
 “ γὰρ δὴ ἔτερον, διεφθαρμένον τὴν ἀκοήν, οὐκ
 “ εἶναι μοι λογίζομαι.”

λθ'. Ἀμείβεται ὁ νεηνίης τοῖσδε, “ Συγ-
 “ γνάμη μὲν ὡς πάτερ τοι, ἴδοντι γε ὄψιν τοι-
 “ αύτην, περὶ ἐμὲ Φυλακὴν ἔχειν. τὸ δὲ οὐ
 “ μανθάνεις, ἀλλὰ λέληθέ σε τὸ ὄνειρον, ἐμέ
 “ τοι δίκαιον ἔστι φράζειν. Φήσ τοι τὸ ὄνειρον
 “ ὑπὸ αἰχμῆς σιδηρέης φάναι ἐμὲ τελευτήσειν.
 “ ὃς δὲ κοῖται μὲν εἰσι χεῖρες, κοίτη δὲ αἰχμὴ
 “ σιδηρέη, ἦν σὺ φοβέεσαι; εἰ μὲν γὰρ ὑπὸ ὅ-

latum est, dixit te brevis ævi futurum: quippe ferrea periturum cuspide. Cujus visi gratia et has tibi maturavi nuptias, nec ad ea quæ suscipiuntur, dimitto, observans si quo queam pacto te, dum vivo, furtim servare. Filius enim mihi unicus es: namque alterum auribus captum pro nullo existimo.”

39. Ad quem vicissim ado-

lescens, O pater, inquit, tibi equidem ignosco agenti circa me custodiam, qui tale videris somnium: verum tu illud non probe percipis: quod quoniā te latet, æquum est me tibi interpretari. Ais tibi somnium ostendisse, me ferrea peritulum cuspide. At vero quænam manus apri sunt, quæve cuspis ferrea, quam tu pertimescas?

“ δόντος τοι εἴπε τελευτήσειν με, ή ἄλλου τευ
 “ ὅ, τι τούτῳ ἔοικε, χρῆν δή σε ποιέειν τὰ ποιέ-
 “ εις· νῦν δὲ ὑπὸ αἰχμῆς. ἐπεί τε ὃν οὐ πρὸς
 “ ἄνδρας ἡμῖν γίνεται ἡ μάχη, μέθες με.”

μ'. Ἀμείβεται Κροῖσος, “ Ὡ παῖ, ἔστι τῇ
 “ με νικᾶς γνώμην ἀποφαίνων περὶ τοῦ ἐνυπ-
 “ νίου. ὡς ὃν νενικημένος ὑπὸ σέο, μεταγινώσκω,
 “ μετίημι τέ σε ιέναι ἐπὶ τὴν ἀγρην.”

μά'. Εἴπας δὲ ταῦτα ὁ Κροῖσος, μετα-
 πέμπεται τὸν Φρύγα "Αδρηστον ἀπικομένῳ δέ
 οἱ λέγει τάδε, “ "Αδρηστε, ἐγὼ σε συμφορῇ
 “ πεπληγμένον ἀγάριτο, τὴν τοι οὐκ ὄνειδίζω,
 “ ἐκάθηρα, καὶ οικίοισι ὑποδεξάμενος ἔχω,
 “ παρέχω πᾶσαν δαπάνην· νῦν ὃν (օφείλεις
 “ γὰρ, ἐμεῦ προποίησαντος χρηστὰ ἔσ σε, χρη-
 “ στοῖσι με ἀμείβεσθαι) φύλακα παιδός σε

Nam si dente dixisset aut aliquo hujus simili peritum me, deberes facere quae facis: nunc autem dixit, cuspide: Quare quum non sit nobis pugna cum viris, ire me finas."

40. Et Crœsus, "Evincis me," inquit, "o fili, ista loquens de somnio intelligendo. Quapropter, ut abs te vici, muto sententiam, et tibi veniam do eundi ad venationem."

41. Hæc loquutus Crœsus, Adrastum Phrygem arcessit, eique, ubi adfuit, talia inquit; "Ego te, Adraste, calamitate presulum ingrata, quam tibi non exprobro, expiavi, et receptum domi habeo, omnem suppeditans sumptum: nunc ergo (debet enim de me qui prior de te bene meritus sum, invicem bene mereri) custodem te opus est esse filii mei, venatum pro-

“ τοῦ ἐμοῦ χρήζω γενέσθαι, ἐς ἄγρην ὁμεο-
 “ μένου· μή τινες κατ' ὕδον κλῖπες κακοῦργοι
 “ ἐπὶ δηλήσει φανέωσι ὑμῖν. πρὸς δὲ τοῦτο, καὶ
 “ σέ τοι χρεών ἔστι οἴνοι, ἔνθα ἀπολαμπρύνεαι
 “ τοῖσι ἔργοισι. πατρῶΐόν τε γάρ τοι ἔστι, καὶ
 “ προσέτι ράμη ὑπάρχει.”

μβ. Ἀμείβεται ὁ "Αδρηστος, "Ω βασι-
 “ λεῦ, ἄλλως μὲν ἔγωγε ἀν οὐκ ήτα ἐς ἀεθλον
 “ τοῖονδε· οὔτε γὰρ συμφορῇ τοιῆδε κεχρημέ-
 “ νον οἰκός ἔστι ἐς ὄμηλικας εῦ πρήσσοντας οἴ-
 “ ναι, οὔτε τὸ βούλεσθαι πάρα· πολλαχῇ τε
 “ ἀν ἵσχον ἐμεωὕτον. νῦν δὲ, ἐπεὶ τε σὺ σπεύ-
 “ δεις, καὶ δεῖ τοι χαρίζεσθαι, (οφείλω γάρ
 “ σε ἀμείβεσθαι χρηστοῖσι), ποιέειν εἰμὶ ἔτοι-
 “ μος ταῦτα. παῖδά τε σὸν, τὸν διακελεύεαι
 “ φυλάσσειν, ἀπήμονα τοῦ φυλάσσοντος εἶνεκεν
 “ προσδόκα τοι ἀπονοστήσειν.”

fisciscentis, ne qui inter viam occulti graffatores in vestram perniciem prodeant. Ad hæc, tua interest eote ire, ubi splendor ex rebus gestis paratur; quod tibi paternum est, et præterea robur adest."

42. Cui Adrastus, "Ego," inquit, "o rex, in istud certamen alioqui non pergerem: neque enim tali calamitate affectum

fas est ad æquales se conferre fortunatos, neque istud velle mihi adest, et frequenter me ipsum continui: nunc tamen quoniam tibi hoc cordi est, cui gratificari oportet (debeo enim gratiam referre per obsequia) ista exequi paratus sum: filiumque tuum, quem me custodire jubes, expecta incolumem rediturum vel custodis respeclu."

μγ'. Τοιούτοισι ἐπεί τε οὗτος ἀμείψατο Κροῖσον, ἥτιςαν μετὰ ταῦτα ἐξηρτυμένος λογάσι τε νεηνίησι καὶ κυσί. ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὸν Οὐλυμπὸν τὸ ὄρος, ἐζήτεον τὸ Δηρίον· εὑρόντες δὲ, καὶ περιστάντες αὐτὸν κύκλῳ, ἐσηκόντιζον. ἔνθα δὴ ὁ ζεῦνος, οὗτος δὴ ὁ καθαρθεὶς τὸν φόνον, καλεόμενος δὲ "Ἄδρηστος, ἀκοντίζων τὸν σὺν, τοῦ μὲν ἀμαρτάνει, τυγχάνει δὲ τοῦ Κροῖσου παιδός. ὁ μὲν δὴ βληθεὶς τῇ αἰχμῇ, ἐξέπλησε τοῦ ὄνείρου τὴν φήμην. ἔθεε δέ τις ἀγγελέων τῷ Κροῖσῷ τὸ γεγονός. ἀπικόμενος δὲ ἐς τὰς Σάρδις, τὴν τε μάχην καὶ τὸν τοῦ παιδὸς μόρον ἐσήμηνε οἱ.

μδ'. Ο δὲ Κροῖσος, τῷ Δανάτῳ τοῦ παιδὸς συντεταραγμένος, μᾶλλον τι ἐδεινολογέετο, ὅτε μιν ἀπέκτεινε, τὸν αὐτὸς φόνου ἐκάθηρε. περιη-

43. Posteaquam his verbis Adraustus Crœsi respondit, mox instructi delectis juvenibus et canibus, discedunt. Qui ubi ad montem Olympum pervenire, bellum indagant, et inventam circumfusi jaculis incessunt. Ibi hospes is qui accide fuerat expiatus, et vocabatur Adraustus, vibrato in apnum jaculo, non illum, sed

frustrato iētu filium Crœsi adeptus est. Iste quidem cuspidiē iētus, vocem somnii implevit. Quod factum quidam Crœso nunciaturus cucurrit, pervenientesque Sardes, pugnam illi et filii necem indicavit.

44. Crœsus autem morte filii perturbatus, eo gravius eam ferebat, quod is eum necasset, quem expiaverat a cæde. Et

μεκτέων δὲ τῇ συμφορῇ δαιῶν, ἐκάλεε μὲν Δίας
καθάρσιον, μαρτυρόμενος τὰ ὑπὸ τοῦ ξείνου πε-
πονθώς εἴη. ἐκάλεε δὲ ἐπίστιον τε καὶ ἐταιρή-
ον, τὸν αὐτὸν τοῦτον ὄνομάζων Θεόν· τὸν μὲν
ἐπίστιον καλέων, διότι δὴ οἰκίοισι ὑποδεξάμενος
τὸν ξείνου, Φοίβα τοῦ παιδὸς ἐλάνθανε βόσκων·
τὸν δὲ ἐταιρήον, ὃς φύλακα συμπέμψας αὐ-
τὸν, εὑρήκοι πολεμιώτατον.

μέ. Παρῆσαν δὲ μετὰ τοῦτο οἱ Λυδοὶ φέ-
ροντες τὸν νεκρὸν, ὅπισθεν δὲ εἰπετό οἱ ὁ φογεύς.
στὰς δὲ οὗτος πρὸ τοῦ νεκροῦ, παρεύσας ἐωὕτον
Κροίσῳ, προτείνων τὰς χεῖρας, ἐπικατασφάξας
μιν κελεύων τῷ νεκρῷ λέγων τὴν τε προτέρην
ἐωὕτοῦ συμφορὴν, καὶ ὡς ἐπ' ἐκείνη τὸν καθή-
ραντα ἀπολωλεκὼς εἴη· οὐδέ οἱ εἴη βιώσιμον.

pergraviter cladem istam la-
mentans, Jovem expiatorem
invocabat, testificans quæ ab
hospite passus esset. Invocabat
vero etiam domorum præsidem
et familiarem, hunc eundem
nominans deum: domorum
præsidem quidem, quod quum
domo excepisset hospitem, per-
cussorem filii sui imprudens a-
luisset; familiarem vero, quod
pro custode cum illo missum

comperisset maximum hostem.
45. Secundum hæc, Lydi
adfuerunt qui cadaver fere-
bant: post ipsum intersector
sequebatur. Stans autem hic
ante cadaver, sese Crœso trade-
bat manus protendens, jubens-
que ut se super cadaver mac-
taret, referendo tum priorem
calamitatem suam, tum quia
post illam suum etiam expia-
torem perdidisset, sibi viven-

Κροῖσος δὲ τούτων ἀκούσας, τόν τε "Αδρηστον πατοικτείρει, καί περ ἐών ἐν κακῷ οἰκητῷ τοσούτῳ, καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν, " "Εχω, ὁ ζεῦνε, παρὰ σεῦ πᾶσαν τὴν δίκην, ἐπειδὴ σεωὕτου κατα-
δικάζεις θάνατον. εἰς δὲ οὐ σύ μοι τοῦδε τοῦ κακοῦ αἴτιος, εἰ μὴ ὅσον ἀέκων ἐξεργάσαο·
" ἀλλὰ θεῶν κού τις, ὃς μοι καὶ πάλαι προε-
σήμανε τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι." Κροῖσος μὲν νυν ἔθαψε ὡς οἰκὸς ἦν τὸν ἑωὕτου παῖδα.
"Αδρηστος δὲ ὁ Γορδίεω τοῦ Μίδεω, οὗτος δὴ ὁ φονεὺς μὲν τοῦ ἑωὕτου ἀδελφεοῦ γενόμενος, φονεὺς δὲ τοῦ καθῆραντος, ἐπεί τε ἡσυχίη τῶν ἀνθρώπων ἐγένετο περὶ τὸ σῆμα, συγγινωσκόμενος ἀνθρώπων εἶναι τῶν αὐτὸς ἦειδε Βαρυσυμφοράτος, ἑωὕτὸν ἐπικατασφάζει τῷ τύμβῳ.

μέσ'. Κροῖσος δὲ ἐπὶ δύο ἔτεα ἐν πένθεϊ με-

dum amplius non esse. Hæc Crœsus audiens, et si in tanto domestico luctu positus, tamen Adraustum miseratus est, et ad eum inquit; " Habeo abs te hospes omnem vindictam, quoniam te ipsum morte condemnas. Neque vero tu hujus mihi cladis auctor es, nisi quatenus id fecisti imprudens: sed deorum quispiam, qui jampridem mihi

ventura significavit." Crœsus ergo filium, prout justum erat, sepelivit. Adraustum autem Gordiæ filius, Midæ nepos, is qui tum fratris sui, tum expiatoris interfector erat, ubi silentium hominum fuit ad sepulcrum, agnoscens se esse hominum, quos ipse noverat, calamitosissimum, fese super bustum transedit.

46. Porro Crœsus, filio or-

γάλω καθῆστο, τοῦ παιδὸς ἐστερημένος. μετὰ δὲ ἡ Ἀστυάγεος τοῦ Κυαξάρεω ἡγεμονίη καταιρεθεῖσα ὑπὸ Κύρου τοῦ Καρβύσεω, καὶ τὰ τῶν Περσέων πρήγματα αὐξανόμενα, πένθεος μὲν Κροῖσον ἀπέπαυσε· ἐνέβησε δὲ ἐς Φροντίδα, εἴ κως δύναιτο, πρὶν μεγάλους γενέσθαι τοὺς Πέρσας, καταλαβεῖν αὐτῶν αὐξανομένην τὴν δύναμιν. μετὰ ᾧ τὴν διάνοιαν ταύτην αὐτίκα ἀπεπειρᾶτο τῶν μαντηῶν τῶν τε ἐν Ἑλλησι, καὶ τοῦ ἐν Λιβύῃ διαπέμψας ἄλλους ἄλλη, τοὺς μὲν ἐς Δελφοὺς ἴεναι, τοὺς δὲ ἐς Ἀβας τὰς Φωκέων, τοὺς δὲ ἐς Δωδώνην· οἱ δέ τινες ἐπέμποντο παρά τε Ἀμφιάρεων καὶ παρὰ Τροφάνιον· οἱ δὲ, τῆς Μιλησίης ἐς Βραγχίδας. ταῦτα μέν νυν τὰ Ἑλληνικὰ μαντήϊα, ἐς τὰ ἀπέπεμψε μαντευσόμενος Κροῖσος. Λιβύης δὲ

batus, ingenti in luctu duos annos desedit. Quem luctum posse finivit Astyagis Cyaxaris filii dominatio a Cyro Cambysis filio sublata, et res Persarum crescentes: atque in solicitudinem venit, si qua ratione possit, potentiam istam, priusquam Persae nimis invalescerent, coercere. Post hanc ergo cogitationem, statim tentavit ora-

cula quæque apud Græcos essent, quodque in Africa, aliis alio dimissis, quibusdam Delphos, quibusdam ad Abas Phocenium, aliis Dodonam: nonnulli etiam ad Amphiaraum et ad Trophonium, et alii quidam ierunt ad Branchidas oræ Milesiæ. Atque hæc sunt Græca oracula, ad quæ consulenda Crœsus misit. In Africa vero

παρὰ "Αμμωνα ἀπέστειλε ἄλλους χρησομένους. διέπεμπε δὲ πειρεόμενος τῶν μαντηῶν ὅ,τι φρονέοιεν. ὡς εἰ φρονέοντα τὴν ἀληθηῖην εὑρεθείη, ἐπείρηται σφεα δεύτερα πέμπων, εἰ ἐπιχειρέος ἐπὶ Πέρσας στρατεύεσθαι;

μζ. Ἐντειλάμενος δὲ τοῖσι Λυδοῖσι τάδε, ἀπέπεμπεν ἐς τὴν διάπειραν τῶν χρηστηρίων ἀπ' ἣς ἀνήμερης ὁρμηθέωσι ἐκ Σαρδίων, ἀπὸ ταύτης ἡμερολογέοντας τὸν λοιπὸν χρόνον ἐκατοστῇ ἡμέρῃ χρῆσθαι τοῖσι χρηστηρίοισι, ἐπειρωτέοντας ὅ,τι ποιέων τυγχάνοις ὁ Λυδῶν βασιλεὺς Κροῖσος ὁ Ἀλυάττεω. ἦσσα δ' ἀνῆκαστα τῶν χρηστηρίων θεσπίση, συγγραψαμένους ἀναφέρειν παρ' ἑωὕτον. ὅ,τι μέν νυν τὰ λοιπὰ τῶν χρηστηρίων ἐθέσπισε, οὐ λέγεται πρὸς οὐδαμῶν ἐν δὲ Δελφοῖσι ὡς ἐσῆλθον τάχιστα ἐς τὸ μέ-

ad Ammonem alios responsa petituros dimisit. Omnes autem misit exploratum oracula quid sentirent: ut, si intelligentia veritatem deprehenderentur, secundo per suos rogaret, nunquid in Persas expeditionem moliretur?

47. Hæc mandata quum desisset Lydis, emisit ad tentanda oracula, ut a qua die profecti

essent Sardibus, ab hac numerantes per dies certum tempus, centesima die uterentur oraculis, sciscitantes quidnam faceret Lydorum rex Croesus Alyattis filius: et quod singula oracula respondissent, id omne conscriptum ad se referrent. Quid porro cetera responderint oracula, a nullis commemoratur: apud Delphot

γαρ οἱ Λυδοὶ χρησόμενοι τῷ Δεῶ, καὶ ἐπειρύτεον τὸ ἐντεταλμένον, ἡ Πυθίη ἐν ἔξαμέτρῳ τόνῳ λέγει τάδε,

Οἶδα δ' ἐγὼ ψάμμου τὸ ἀριθμὸν, καὶ μέτρα θαλάσσας,
Καὶ καιφοῦ συνίμη, καὶ οὐ φωνεῦντος ἀκούω.
Οδινὴ μὲν ἐς φρένας ἥλθε πρωταιρίου χελώνης
Ἐψομένης ἐν χαλκῷ ἄρα ἀρνείοισι πρέσσοιν,
Ηἱ χαλκὸς μὲν ὑπέστρωται, χαλκὸν δὲ ἐπίσται.

μη'. Ταῦτα οἱ Λυδοὶ θεσπισάσκοις τῆς Πυθίης συγγραψάμενοι, οἴχοντο ἀπιόντες ἐς τὰς Σάρδις. ὡς δὲ καὶ ὄλλοι οἱ περιπεμφθέντες παρῆσαν φέροντες τοὺς χρησμοὺς, ἐνθαῦτα ὁ Κροῖσος ἐκαστα ἀνακτύσσων ἐπάρχει τῶν συγγραμμάτων. τῶν μὲν δὴ οὐδὲν προσίετό μιν ὁ

autem, simulatque intraverunt | injunctum, Pythia hexametro
Lydi templum, consulturi de- | tenore hæc inquit;
um, et sciscitati sunt quod erat

*Æquoris est spatum et numerus mihi notus arenæ;
Mutum percipio, fantis nibil audio vocem.
Venis ad bos sensus nidos testudinis acris,
Quæ simul agnina coquitur cum carne lebete,
Ære infra strato, et stratum cui desuper æs est.*

48. His quæ Pythia cecinit, | fuissent ferentes vaticinia, tunc
conscriptis, Lydi digressi, Sar- | singula explicans, quod scrip-
des rediere. Quumque alii | tum esset, inspexit: quorum
quos circummiserat Croesus, af- | quidem nullum probavit.—

δὲ, ὡς τὸ ἐκ Δελφῶν ἤκουσε, αὐτίκα πρόσευχετό τε καὶ προσεδέξατο, νομίσας μοῦνον εἶναι μαντήϊον τὸ ἐν Δελφοῖσι, ὅτι οἱ ἔξευρήκεε τὰ αὐτὸς ἐποίησε. ἐπεὶ τε γὰρ δὴ διέπεμψε παρὰ τὰ χρηστήρια τοὺς θεοπρόπους, φυλάξας τὴν πυρίνην τῶν ἡμερέων, ἐμπυχανήσατο τοῖάδε· ἐπινόήσας τὰ ἦν ἀμύχανον ἔξευρεῖν τε καὶ ἐπιφράσασθαι· χελώνην καὶ ἄρνα κατακόψας ὅμοι ἔψεε αὐτὸς ἐν λέβητι χαλκέω, χάλκεον ἐπί-Αημα ἐπιθείσ.

μθ. Τὰ μὲν δὴ ἐκ Δελφῶν οὕτω τῷ Κροίσῳ ἐχρήσθη· κατὰ δὲ τὴν Ἀμφιάρεω τοῦ μαντῆϊον ἀπόκρισιν, οὐκ ἔχω εἰπεῖν ὅτι τοῖσι Λυδοῖσι ἐχρησε, ποιήσασι περὶ τὸ ἱρὸν τὰ νομιζόμενα. οὐ γὰρ ᾧ οὐδὲ τοῦτο λέγεται ἄλλο γε, ή ὅτι καὶ τοῦτο ἐνόμισε μαντῆϊον ἀψευδὲς ἐκτῆσθαι.

Ubi autem illud Delphicum audivit, protinus adoravit, et agnoverit, existimans solum oraculum esse illud Delphicum; quippe quod compreisset quod ipse fecerat. Nam posteaquam ad petenda oracula consultores dimiserat, statuto illo die observato, tale quiddam est machinatus: commentando ea quae ad deprehendendum et explicandum perdifficilia forent, tel-

tudinem pariter et agnum concisos in aheno ipse coxit, operculo aheneo imposito.

49. Atque ita e Delphis Crœso responsum est. Sed ex Amphiaraī vaticinio quidnam responsum sit Lydis, quum in sacro illo rite sacrificassent, non queo dicere. Nam de eo nil fertur aliud, quam quod et hoc Crœsus verax vaticinium seenatum esse existimavit.

ν'. Μετὰ δὲ ταῦτα θυσίησι μεγάλησι τὸν
ἐν Δελφοῖς θεὸν ἵλασκετο. κτήνεα τε γὰρ
τὰ θύσιμα πάντα τρισχίλια ἔθυσε, κλίνας
τε ἐπιχρύσους καὶ ἐπαργύρους, καὶ φιάλας
χρυσέας, καὶ εἴματα πορφύρεα, καὶ κιθῶνας,
νῆστις πυρὴν μεγάλην, κατέκαιε· ἐλπίζων τὸν
θεὸν μᾶλλον τι τούτοισι ἀνακτήσεσθαι. Λυ-
δοῖσί τε πᾶσι προεῖπε θύειν πάντα τινὰ αὐ-
τῶν τούτῳ ὅ, τι ἔχοι ἐκαστος. ὡς δὲ ἐκ τῆς θυ-
σίης ἐγένετο, καταχεάμενος χρυσὸν ἄπλετον,
ἡμιπλίνθια ἐξ αὐτοῦ ἐξήλαυνε· ἐπὶ μὲν τὰ μα-
χρότερα, ποιέων ἐξαπάλαιστα, ἐπὶ δὲ τὰ βρα-
χύτερα, τριπάλαιστα. Ὅψος δὲ, παλαιστιαῖα·
ἄριθμὸν δὲ, ἐπτακαίδεκα καὶ ἑκατόν. καὶ του-
τῶν, ἀπέφθου χρυσοῦ τέσσαρα, τρία ἡμιτά-
λαυτα ἐκαστον ἐλκοντα· τὰ δὲ ἄλλα ἡμιπλίν-

50. Post hæc autem ingen-
tibus hostiis deum, qui est
apud Delphos, exorandum sta-
tuit. Immolavit enim lecta
pecora numero ter mille:
præterea lectos aureos et ar-
genteos, phialas aureas, et a-
mictus purpureos, ac tunicas
ingenti pyra extracta concre-
mavit, sperans fese aliquanto
magis his rebus posse deum il-

lum sibi placare, jussis etiam
Lydis omnibus, ut sua ipsorum,
quicquid haberet quisque, im-
molarent. Quo sacrificio per-
acto quum immensam vim auri
liquefecisset, ex eo dimidiatos
lateres conflavit, longiores qui-
dem sex palmorum, breviores
autem trium, crassitudine pal-
mari, numero septendecim ac
centum; quorum quatuor e-

θια, λευκοῦ χρυσοῦ, σταθμὸν διτάλαντα. ἐποιέετο δε καὶ λέοντος εἰκόνα χρυσοῦ ἀπέφθου, ἔλκουσαν σταθμὸν τάλαντα δέκα. οὗτος ὁ λέων, ἐπεί τε κατεκαιάετο ὁ ἐν Δελφοῖσι νηὸς, κατέπεσε ἀπὸ τῶν ἡμιπλινθίων· ἐπὶ γὰρ τούτοις ἴδρυτο, καὶ νῦν κεῖται ἐν τῷ Κορινθίων Θησαυρῷ, ἔλκων σταθμὸν ἔβδομον ἡμιτάλαντου. ἀπετάκη γὰρ αὐτοῦ τέταρτον ἡμιτάλαντον.

ναί. Ἐπιτελέσας δὲ ὁ Κροῖσος ταῦτα, ἀπέπεμπε ἐς Δελφοὺς καὶ τάδε ἄλλα ἄμα τοῖσι, κρητῆρας δύο μεγάθεϊ μεγάλους, χρύσεον καὶ ἀργύρεον· τῶν ὁ μὲν χρύσεος ἐκέετο ἐπὶ δεξιᾷ ἐσιόντι ἐς τὸν νηὸν· ὁ δὲ ἀργύρεος, ἐπ’ ἀριστερά. μετεκινήθησαν δὲ καὶ οὗτοι ὑπὸ τὸν νηὸν κατακαέντα. καὶ ὁ μὲν χρύσεος κεῖται ἐν τῷ Κλαζομενίων Θησαυρῷ, ἔλκων σταθμὸν

rant auri excoeti, singuli pondo duorum et dimidii talenti: ceteri vero, auri albidi, pondo binum talentorum. Fecit quoque leonis effigiem ex auro excoeto, decem talentorum pondo: qui leo quum templum Delphicum deflagravit, a templeribus decidit: super illos enim erat collocatus; et nunc in Corinthiorum thesauro repositus est, pondo sex talento-

rum atque dimidii, aliquatis tribus talentis ac dimidio.

51. Hæc Crœsus ubi perfectit, Delphos misit, cumque eis hæc alia, duos grandi forma crateras, aureum argenteumque: quorum aureus intrantibus templum ad dexteram positus erat, argenteus ad sinistram. Qui et ipsi, quum templum incensum est, loco moti fuerunt, aureusque in Clazo-

έννατον ἡμιτάλαντον, καὶ ἔτι δυάδεκα ρυνέας· ὁ δὲ ἀργύρεος, ἐπὶ τοῦ προνῆσου τῇ γωνίᾳ, χωρέων ἀμφορέας ἑξακοσίους. ἐπικίρναται γὰρ ὑπὸ Δελφῶν Θεοφανίοισι. Φασὶ δέ μιν Δελφοὶ Θεοδώρου τοῦ Σαμίου ἔργον εἶναι. καὶ ἐγὰ δοκέω· οὐ γὰρ τὸ συντυχὸν φαίνεται μοι ἔργον εἶναι. καὶ πίθους τε ἀργυρέους τέσσαρας ἀπέπεμψε, οἱ ἐν τῷ Κορινθίῳ Δησαυρῷ ἐστᾶσι· καὶ περιρράντηρια δύο ἀνέθηκε, χρύσεόν τε καὶ ἀργύρεον, τῶν τῷ χρυσέῳ ἐπιγέγραπται, Λακεδαιμονίων, Φαρένων εἶναι ἀνάθημα· οὐκ ὄρθως λέγοντες. ἔστι γὰρ καὶ τοῦτο Κροῖσου. ἐπέγραψε δὲ τῶν τις Δελφῶν, Λακεδαιμονίοισι βουλόμενος χαρίζεσθαι· τοῦ ἐπιστάμενος τὸ οὔνομα, οὐκ ἐπιμνήσομαι. ἀλλ' ὁ μὲν παῖς, δι' οὐ

meniorum thesauro positus,
pondō talentorum octo et di-
midii, præterea minarum duo-
decim: argenteus ad angulum
antetempli, sexcentarum am-
phorarum capax: in quo mis-
cetur vinum a Delphis Theo-
phaniorum festo: opus (ut
Delphi aiunt) Theodori Samii,
ut et ego arbitror: non enim
miki videtur opus vulgare esse.
Misit præterea dolia argentea

quatuor, quæ in Corinthiorum
thesauro sunt collocata. Dona-
vit item aquiminaria duo, au-
reum argenteumque; quorum
in aureo inscriptum est, Lace-
dæmoniorum: qui dicunt suum
esse donarium; non recte, quo-
niam et hoc Crœsi est. Sed qui-
dam Delphorum gratificari La-
cedæmoniis volens, hoc inscrip-
sit: cuius nomen ego cognitum
habens, non tamen promam.

της χειρὸς ῥέει τὸ ὕδωρ, Λακεδαιμονίων ἐστί· οὐ μέντοι τῶν γε περιόραντηρίων οὐδέτερον. ἄλλα τε ἀναθήματα οὐκ ἐπίσημα πολλὰ ἀπέπεμψε ἀμα τούτοισι ὁ Κροῖσος, καὶ χεύματα ἀργύρεα κυκλοτερέα· καὶ δὴ καὶ γυναικὸς εἰδῶλον χρύσεον τρίπηχον, τὸ Δελφοὶ τῆς ἀρτοκόπου τῆς Κροίσου εἰκόνα λέγουσι εἶναι. πρὸς δὲ, καὶ τῆς ἑώρτου γυναικὸς τὰ ἀπὸ τῆς δειρῆς ἀνέθηκε ὁ Κροῖσος, καὶ τὰς Ζάγας.

ν⁶. Ταῦτα μὲν ἐς Δελφοὺς ἀπέπεμψε. τῷ δὲ Ἀμφιάρεῳ, πυθόμενος αὐτοῦ τὴν τε ἀρετὴν καὶ τὴν πάθην, ἀνέθηκε σάκος τε χρύσεον πᾶν, ὅμοιας καὶ αἰχμὴν στερεὴν πᾶσαν χρυσέην, τὸ ἔνστὸν τῆσι λόγγησι ἐὸν ὅμοιας χρύσεον. τὰ ἔτι καὶ ἀμφότερα ἐς ἐμὸς ἦν κείμενα ἐν Θήβησι,

Verum puer per cuius manum
fluit aqua, Lacedæmoniorum
est: sed eorum neutrum aqua-
minare. Alia quoque cum his
multa Crœsus dona misit non
insignia: item fusilia ex argen-
to orbiculata: nec non mu-
lieris simulacrum aureum tri-
cubitale, quod Delphi narrant
esse effigiem pistricis Crœsi.—
Super hoc donavit Crœsus ux-

oris suæ monilia a collo, ac zo-
nas.

52. Hæc quidem Delphos
transmisit. Amphiarao insuper,
cuius et virtutem audierat et
cladem, donavit clypeum ex
auro totum, similiter et totam
ex auro solidō hastam, hastile
perinde ac spicula totum simi-
liter aureum: quæ ambo ad
memoriam usque memoriam apud

καὶ Θηβαίων ἐν τῷ νηῷ τοῦ Ἰσμηνίου Ἀπόλωνος.

νγ'. Τοῖσι δὲ ἄγεν μέλλουσι τῶν Λυδῶν ταῦτα τὰ δῶρα ἐς τὰ ἵρα, ἐνετέλλετο ὁ Κροῖσος ἐπειρωτᾶν τὰ χρηστήρια, εἰ στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας Κροῖσος, καὶ εἴ τινα στρατὸν ἀνδρῶν προσθέοιτο φίλον; ὡς δὲ ἀπικόμενοι ἐς τὰ ἀπεπέμφθησαν οἱ Λυδοὶ, ἀνέθεσαν τὰ ἀναθήματα, ἔχρεώντο τοῖσι χρηστηρίοισι, λέγοντες· “Κροῖσος ὁ Λυδῶν τε καὶ ἄλλων ἐθνέων Βασιλεὺς, νομίσας τάδε μαντῆϊα εἶναι μοῦνα ἐν ἀνθρώποισι, ὑμῖν τε ἄξια δῶρα ἔδωκε τῶν ἐξευρημάτων, καὶ νῦν ὑμέας ἐπερωτᾶ, εἰ στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας, καὶ εἴ τινα στρατὸν ἀνδρῶν προσθέοιτο σύμμαχον;” Οἱ μὲν ταῦτα ἐπειρώτεον. τῶν δὲ μαντηῶν ἀμφοτέ-

Thebas reposita fuerunt, ibique in Ismenii Apollinis templo.

53. Hæc dona Lydis portaturis ad oracula Crœsus injunxit, ut interrogarent an adversus Persas Crœsus sumeret expeditionem, et aliquorum hominum auxilia adsciseret? Lydi, ubi eo quo dimitiebantur pervenerunt, donariis oblatis, oracula consuluerunt his verbis; “Crœ-

sus, Lydorum aliarumque nationum rex, ista in hominibus sola esse oracula existimans, idcirco vobis digna dona dat propter inventa, vosque percontatur, an adversus Persas sit prefecturus in expeditionem, et an socialem aliquem exercitum sibi adjuncturus?” Atque hi quidem hæc interrogarunt. Oraculi autem utriusque in i-

ρων ἐς τῶϋτὸ αἱ γῆμαι συνέδραμον, προλέγουσαι Κροῖσῷ, ἦν στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας, μεγάλην ἀρχήν μιν καταλῦσαι. τοὺς δὲ Ἑλλήνων δυνατωτάτους συνεβούλευόν οἱ ἐξευρόνται φίλους προσθέσθαι.

νδ'. Ἐπεί τε δὲ ἀνενείχθένται τὰ θεοπρόπια ἐπύθετο ὁ Κροῖσος, ὑπερήσθη τε τοῖσι χρηστηρίοισι πάγχυτε ἐλπίσας καταλύσειν τὴν Κύρου βασιληΐην, πέμψας αὐτὶς ἐς Πυθὰ, Δελφοὺς διηρέεται, πυθόμενος αὐτῶν τὸ πλῆθος, κατ' ἄνδρα δύο στατῆρες ἔκαστον χρυσοῦ. Δελφοὶ δὲ ἀντὶ τούτων ἐδοσαν Κροῖσῷ καὶ Λυδοῖσι προμαντηΐην καὶ ἀτελείην καὶ προεδρίην, καὶ ἐξεῖναι τῷ Βουλομένῳ αὐτέων γενέσθαι. Δελφὸν ἐς τὸν ἀεὶ χρόνον.

νέ'. Δωρησάμενος δὲ τοὺς Δελφοὺς ὁ Κροῖ-

dem concurrebant sententiæ, prædicentes Crœso, fore, ut si arma Persis inferret, magnum imperium is everteret. Confulebant etiam, ut potentissimos Græcorum vestigans et reperiens amicos compararet.

54. His responsiis relatis atque auditis, Crœsus vehementer elatus animo est, et omnino concipiens spem evertendi ab imperii Cyri, ac rursus mittens

ad Pytho, Delphos singulos, quorum illic numerum scitatus erat, donavit viritim binis auri stateribus. Ob quæ munera Delphi Crœso Lydisque donarunt primas in consulendo oraculo partes, immunitatemque, primumque in sedendo locum, et jus perpetuum cuique volenti adscribi in numerum Delphorum.

55. Ceterum donis Crœsus

σος, ἐχερστηριάζετο τὸ τρίτον ἐπεὶ τε γὰρ δὴ παρέλαυσε τοῦ μαντήου ἀληθῆν, ἐνεφορέετο αὐτοῦ. ἐπειρώτα δὲ τάδε χερστηριαζόμενος, εἴ οἱ πολυχερόνιος ἔσται ἡ μουναρχίη. ἢ δὲ Πυθίη οἱ χρῆ τάδε,

Ἄλλ' ὅταν ἡρέονος βασιλεὺς Μῆδοις γένηται,
Καὶ τότε Λυδὲ ποδαρέῃ πολυψήριδα παρ' Ἐρμον
Φεύγειν· μηδὲ μένεν, μηδὲ αἰδεῖσθαι κακὸς εἶναι.

v5'. Τούτοισι ἐλθοῦσι τοῖσι ἐπεσι ὁ Κροῖσος πολλὸν τι μάλιστα πάντων ἥσθη, ἐλπίζων ἡμίονον οὐδαμᾶ ἀντ' ἀνδρὸς βασιλεύσειν Μῆδων· οὐδ' ἂν αὐτὸς, οὐδὲ οἱ ἔξ αὐτοῦ, παύσεσθαι κοτε τῆς ἀρχῆς. μετὰ δὲ ταῦτα ἐφρόντιζεν ἴστορέων τοὺς ἀν' Ἑλλήνων δυνατωτάτους ἔόντας προσ-

prosequutus Delphos, tertio oraculum consuluit, quippe post veracitatem ejus oraculi compertam, large sibi indulgebat | in eo. Quarebat autem ex oraculo, an diuturnum sibi foret imperium. Cui Pythia in hæc verba respondit,

*Regis apud Medos mulo jam sede potito,
Lyde fugam mollis scruposum corripe ad Hermum,
Neve mane: ignavus posito sis Lyde pudore.*

56. His ex versibus, quum allati essent, multo magis quam ex ceteris voluptatem Crœsus accepit, sperans, fore ut nun- | quam apud Medos mulus pro viro regnaret: et proinde nec ipse nec posteri sui principatu privarentur. Post hæc putavit

πτήσαιτο φίλους. Ἰππορέων δὲ, εὗρισκε Δακε-
δαιμονίους καὶ Ἀθηνίους πρόσεγγοντας· τοὺς
μὲν, τοῦ Δωρίκοῦ γένεος, τοὺς δὲ, τοῦ Ἰωνί-
κοῦ· ταῦτα γὰρ ἦν τὰ προκεκριμένα ἔοντα
τὸ ἀρχαῖον τὸ μὲν, Πελασγικὸν, τὸ δὲ, Ἐλ-
ληνικὸν ἔθνος. καὶ τὸ μὲν, οὐδαμῆ καὶ ἐξεχά-
ρησε· τὸ δὲ, πουλυπλάνητον κάρτα. ἐπὶ μὲν
γὰρ Δευκαλίωνος βασιλῆος οἴκεε γῆν τὴν
Φθιῶτιν· ἐπὶ δὲ Δώρου τοῦ Ἐλληνος, τὴν ὑπὸ^{τὴν}
τὴν "Οσταν τε καὶ τὸν Οὐλυμπον χάρην, κα-
λεομένην δὲ Ἰστιαιῶτιν. ἐκ δὲ τῆς Ἰστιαιῶτι-
δος ὡς ἐξανέστη ὑπὸ Καδμείων, οἴκεεν ἐν Πίν-
δῳ, Μακεδονὸν καλεόμενον. ἐνθεῦτεν δὲ αὖτις ἐς
τὴν Δρυοπίδα μετέβη, καὶ ἐκ τῆς Δρυοπίδος
οὕτως ἐς Πελοπόννησον ἐλθὼν, Δωρικὸν ἐκλήθη.
ν? "Ην τινα δὲ γλῶσσαν ἴεσαν οἱ Πελασ-

sibi curandum, ut potentissimos
Græcorum inquirens sibi conciliaret. Idque vestigando,
comperit Lacedæmonios atque
Athenienses eminere, illos in
Dorico genere, hos in Ionico.
Hæ namque gentes prisco tem-
pore præferebantur, altera Pe-
lasgica, altera Hellenica: qua-
rum illa nunquam ex illo solo
excessit, hæc valde multumque
est vagata. Etenim sub Deu-

calione rege oram Phthiotidem
incoluit, sub Doro autem Hel-
lenis filio regionem, quæ ad Of-
sam et Olympum jacet, nomine
Istiaotim; unde a Cadmeis e-
jecta, coluit in Pindo, vocata
Macedna; inde rursus in
Dryopidem commigravit, at-
que ita hinc in Peloponnesum
veniens, Dorica nominata est.

57. Ceterum qua lingua Pe-
lasgi sint usi, pro certo affirma-

γοὶ, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἰπεῖν· εἰ δὲ χρεών ἐστι τεκμαιρόμενον λέγειν τοῖσι νῦν ἔτι ἐοῦσι Πελασγῶν, τῶν ὑπὲρ Τυρσηνῶν Κρηστῶνα πόλιν οἰκεόντων, οἱ ὄμουροί κατεῖσαν τοῖσι νῦν Δωρεῦσι καλεομένοισι· οἴκεον δὲ τηνικαῦτα γῆς τὴν νῦν Θεσσαλιῶτιν καλεομένην· καὶ τὴν Πλακίην τε καὶ Σκυλάκην Πελασγῶν οἰκισάντων ἐν Ἑλλησπόντῳ, οἱ σύνοικοι ἐγένοντο Ἀθηναίοισι καὶ ὅσα ἄλλα Πελασγικὰ ἔοντα πολίσματα τὸ οὖνομα μετέβαλε· εἰ τούτοισι τεκμαιρόμενον δεῖ λέγειν, ἥσαν οἱ Πελασγοὶ βάρβαρον γλῶσσαν ἱέντες. εἰ τοίνυν ἦν καὶ τῶν τοιοῦτον τὸ Πελασγικὸν, τὸ Ἀττικὸν ἔθνος ἐὸν Πελασγικὸν, ἄμα τῇ μεταβολῇ τῇ ἐς Ἑλληνας, καὶ τὴν γλῶσσαν μετέμαθε. καὶ γὰρ δὴ οὔτε οἱ Κρηστανιῆται οὐδαρμοῖσι τῶν νῦν

re non possum: sed si fas est conjectando dicere ex his, qui cum maxime supersunt, Pelasgorum, qui supra Tyrrhenos urbem Crestonem incolunt, aliquando finitimi eorum, qui nunc Dorienses vocantur, tunc incolentes regionem, quæ nunc Thessaliotis nominatur, et Placiam ac Scylacen, qui Pelasgi habitaverunt in Helleponto, qui contermini Atheniensium

fuerunt; et quæcunque alia Pelasgica oppida nomen immutarunt: si hinc conjectantem oportet dicere, Pelasgi utebantur barbara lingua. Quod si igitur et tota gens Pelasgica talis erat, gens Attica utpote Pelasgica, quum in Hellenas transiit, linguam quoque istorum addidicit. Etenim neque Crestoniarum lingua cum ullis nunc circa habitantibus consen-

σφέας περιοικεόντων εἰσὶν ὄμογλωσσοι, οὐτε οἱ Πλακινοὶ, σφίσι δὲ ὄμογλωσσοι. δηλοῦτι τε ὅτι τὸν ἡνείκαντο γλώσσης χαρακτῆρα μεταβαίνοντες ἐς ταῦτα τὰ χαρία, τοῦτον ἔχουσιν ἐν φυλακῇ.

νη'. Τὸ δὲ Ἑλληνικὸν γλώσση μὲν, ἐπεὶ τε ἐγένετο, αἱεὶ κοτε τῇ αὐτῇ διαχρέεται, ὡς ἐμοὶ καταφαίνεται εἶναι ἀποσχισθὲν μέντοι ἀπὸ τοῦ Πελασγικοῦ, ἐὸν ἀσθενὲς, ἀπὸ σμικροῦ τέο τὴν ἀρχὴν ὁρμεόμενον, αὔξηται ἐς πλῆθος τῶν ἐθνέων πολλῶν, μάλιστα προσκεχωρηκότων αὐτῷ καὶ ἄλλων ἐθνέων Βαρβάρων συχνῶν. πρὸς δὴ ᾧν, ἐμοὶ τε δοκέει οὐδὲ τὸ Πελασγικὸν ἐθνος, ἐὸν Βάρβαρον, οὐδαμᾶ μεγάλως αὔξηθῆναι.

νθ'. Τούτων δὴ ᾧν τῶν ἐθνέων τὸ μὲν Ἀττικὸν κατεχόμενόν τε καὶ διεσπασμένον ἐπυνθά-

tit, neque Placianorum; inter ipsos vero convenit; et declarant, quam linguae figuram intulerunt in hæc loca transeuntes, eandem se nunc conservare.

58. At natio Hellenica, ex quo exiitit, eodem sermone semper utitur, ut mihi videtur; separata quidem ab Pelasgica, imbecillis, ab exiguo prorsus profecta, in multitudinem ex-

crevit gentium plurimarum, quum etiam adnexuerint se illi aliae gentes barbaræ frequentes. Quæ caussa insuper mihi videatur fuisse, cur gens Pelasgica, quum barbara esset, nequaquam magnos profectus fecerit.

59. Ex his igitur gentibus, Atticam quidem Crœsus audiebat contineri distractamque esse a Pisistrato Hippocratis

νετο ὁ Κροῖσος ὑπὸ Πεισιστράτου τοῦ Ἰπποκράτεος, τοῦτον τὸν ξεόνον τυγχανεύοντος Ἀθηναίων. Ἰπποκράτεϊ γὰρ, ἐόντι ἴδιωτῃ, καὶ θεωρεούσῃ τὰ Ὀλύμπια, τέρας ἐγένετο μέγα. Θύσαντος γὰρ αὐτοῦ τὰ ιρὰ, οἱ λέβητες ἐπεστεῶτες, καὶ κρεῶν τε ἐόντες ἔμπλεοι καὶ ὕδατος, ἀνευ πυρὸς ἔζεσαν, καὶ ὑπερέσαλον. Χίλιαν δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος παρατυχών, καὶ θερσάμενος τὸ τέρας, συνεβούλευεν Ἰπποκράτεϊ, πρῶτα μὲν γυναικα τεκνοποίου μὴ ἄγεσθαι ἐς τὰ οἰκία· εἰ δὲ τυγχάνει ἔχων, δεύτερα τὴν γυναικα ἐκπέμπειν· καὶ εἴ τις οἱ τυγχάνει ἐών παῖς, τοῦτον ἀπείπασθαι. οὕκων ταῦτα παρανέσαντος Χίλιαν πείθεσθαι θέλειν τὸν Ἰπποκράτεα· γείσθαι οἱ μετὰ ταῦτα τὸν Πεισιστράτον τοῦτον, ὃς, στασιαζόντων τῶν

filio. Hic enim ea tempestate tyrannus Athenis erat. Cujus patri, quum privatus ivisset ad celebranda Olympia, ingens contigit portentum. Nam quum hostiam immolasset, ahenā astantia plena et carnisbus et aqua, absque igne feruerunt, ita ut aqua redundaret. Quod portentum conspicatus Chilon Lacedæmonius,

qui forte aderat, suasit ei primum, ne uxorem proli gignendæ aptam duceret domum: si vero jam haberet, secundo loco uxorem istam ejiceret: et si quidem ex ea filium sustulisset, abdicaret. Tali Chilonis consilio nolens obsequi Hippocrates, hunc postea Pisistratum filium sustulit, qui in seditione literarum, quibus præterat Megacles

παράλων καὶ τῶν ἐκ τοῦ πεδίου Ἀθηναίων, καὶ τῶν μὲν προεστεῶτος Μεγαλέος τοῦ Ἀλκμαίωνος, τῶν δὲ ἐκ τοῦ πεδίου Λυκούργου Ἀριστολαΐδεων, καταφρονήσας τὴν τυραννίδα, ἥγειρε τρίτην στάσιν. συλλέξας δὲ στασιώτας, καὶ τῷ λόγῳ τῶν ὑπερακρίσιν προστὰς, μηχανᾶται τοιάδε. τρωματίσας ἑωύτόν τε καὶ ἡμίόνους, ἥλασεν ἐς τὴν ἀγορὴν τὸ Ζεῦγος, ὃς ἐκπεφευγὼς τοὺς ἐχθροὺς, οἵ μιν ἐλαύνοντας ἐς ἄγρὸν ἡθέλησαν ἀπολέσσαι δῆθεν. ἐδέετό τε τοῦ δήμου φυλακῆς τιὸς πρὸς αὐτοῦ κυρῆσαι, πρότερον εὐδοκιμάσας ἐν τῇ πρὸς Μεγαρέας γενομένῃ στρατηγίᾳ, Νίσαιάν τε ἔλλα, καὶ ἄλλα ἀποδεξάμενος μεγάλα ἕργα. ὁ δὲ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἔξαπατηθεὶς, ἔδωκε οἱ τῶν ἀστῶν καταλέξας ἄνδρας τούτους, οἱ

Alcmaeonis filius; et campes-trium, quibus præterat Lycur-gus Aristolaidæ filius, tertiam seditionem excitavit, tyranni-dem affectans: contractisque seditionis, per caussam tutandi montanos, hujuscemodi rem machinatur. Se ipsum ac mu-los quem vulnerasset, agitavit jumenta in forum, tanquam clapsus ex hostibus, quem rus

proficiscentem scilicet illi pror-fus interimere voluissent: et populum precatus est, ut ali-quid custodiae ab illo obtineret, quum prius laudabile specimen sui edidisset in ducatu contra Megarense, tum capta Nisæa, tum aliis præclaris operibus editis. Populus igitur Ath-e-niensis deceptus, dedit ei quos-dam e civibus delectos viros,

δορυφόροις μὲν οὐκ ἐγένοντο Πεισιστράτου, κο-
ρυνηφόροις δέ. Ξύλων γὰρ κορύνας ἔχοντες εἴ-
ποντό οἱ ὅπισθεν. συνεπαναστάντες δὲ οὗτοι ἄμα
Πεισιστράτῳ ἔσχον τὴν ἀκρόπολιν. ἐνθα δὴ ὁ
Πεισίστρατος ἦρχεν Ἀθηναίων, οὔτε τιμὰς τὰς
ἔουσας συνταράξας, οὔτε θέσμια μεταλλάξ-
ας· ἐπὶ τε τοῖς κατεστεῶσι ἐνεψε τὴν πόλιν
κοσμέων καλῶς τε καὶ εὖ. μετὰ δὲ οὐ πολλὸν
χρόνον τῷτὸ φρονήσαντες οἱ τε τοῦ Μεγα-
κλέους στασιῶται καὶ οἱ τοῦ Λυκούργου ἐξε-
λαύνοντοι μιν.

ξ. Οὕτω μὲν Πεισίστρατος ἔσχε τοπρῶ-
τον Ἀθήνας, καὶ τὴν συραννίδα οὐκων κάρτα
ἐρριζωμένην ἔχων, ἀπέβαλεν. οἱ δὲ ἐξελά-
σαντες Πεισίστρατον, αὗτις ἐκ νέης ἐπ' ἀλ-
λήλοισιν ἐστασίασαν. περιελοιπόμενος δὲ τῇ

qui non satellites quidem Pisistrato ferrent hastas, sed clavas. Ligneas enim clavas habentes sectabantur eum a tergo. Qui simul cum Pisistrato insurgentes arcem occuparunt: et inde Atheniensium imperio potitus, nullis qui tum erant magistratibus perturbatis, neque legibus mutatis, sed priore statu integro administravit urbem bene at pulchre exornans. Sed non

multo post tempore factio Megacles et Lycurgi concordibus animis eum ejecit.

60. Hunc igitur in modum Pisistratus primum obtinuit Athenas, et tyrannidem nondum valde stabilitam habens amisit: cuius ejectores denuo inter seditionem redintegrarunt. In qua obfessus Megacles, Pisistratum missō caduceatore invitata, nunquid velit sibi filiam

στάσεις ὁ Μεγακλέης, ἐπεκηρυκεύετο Πει-
σιστράτῳ, εἰ βούλοιτό οἱ τὴν θυγατέρα ἔ-
χειν γυναικαὶ ἐπὶ τῇ τυραννίδι. ἐνδεξαμέ-
νου δὲ τὸν λόγον καὶ ὄμολογήσαντος ἐπὶ τού-
τοισι Πεισιστράτου, μηχανᾶνται δὴ ἐπὶ τῇ
κατόδῳ πρῆγμα εὐηθέστατον, ὡς ἐγὼ εὔρισ-
κω, μακρῷ· ἐπεὶ γε ἀπεκρίθη ἐκ παλαι-
τέρου τοῦ Βαρβαρικοῦ ἔθνεος τὸ Ἑλληνικὸν·
ἔὸν καὶ δεξιάτερον, καὶ εὐηθίης ἥλιθίου ἀπηλ-
λαγμένον μᾶλλον· εἰ καὶ τότε γε οὗτοι ἐν
Ἀθηναίοισι τοῖσι πρώτοισι λεγομένοισιν εἶναι
Ἑλλήνων σοφίην, μηχανῶνται τοιάδε. Ἐν τῷ
δήμῳ τῷ Παιανίῃ ἦν γυνὴ τῇ οὔνομα ἦν Φύη,
μέγεθος ἀπὸ τεσσέρων πηχέων ἀπολείπουσα
τρεῖς δακτύλους, καὶ ἄλλως εὐειδῆς· ταύτην
τὴν γυναικαὶ σκευάσαντες πανοπλίη, ἐς ἄρμα

capere uxorem sub tyrannidis
præmio. Accipiente vero ser-
monem et condicente hanc con-
ditionem Pisistrato, machinan-
tur ad illius redditum, rem, ut
ego comperio, longe stultissi-
mam: quandoquidem jam olim
separatum fuit a barbarico ge-
nere Græcum, quippe dexte-
rius et a fatuitate stolida magis
abhorrens; si etiam isti in A-

theniensibus, qui inter Græcos
feruntur sapientia primi, talia
machinantur. Erat in populo
Paianensi mulier nomine Phya,
tribus digitis minus statura qua-
tuor cubitorum: et præsertim
formosa. Hanc mulierem ple-
na armatura quum instruxis-
sent, in currumque sustulissent,
compositam in eum habitum,
quo venustissima apparitura ei-

ἐσθιεῖσαντες καὶ προδέξαντες συῆμα οἷόν τι
ἔμελλεν εὐπρεπέστατον Φανέεσθαι ἔχουσα, ἥ-
λαυνον ἐσ τὸ ἄστυ, προδεξόμους κίρκην προ-
πέμψαντες, οἱ τὰ ἐντεταλμένα ἡγόρευον ἐσ
τὸ ἄστυ ἀπικόμενοι, λέγοντες τοιάδε, ““Ω
“Αθηναῖοι, δέκεσθε ἀγαθῷ νόῳ Πεισίστρατον,
“τὸν αὐτὴν ἡ Αθηναίη τιμήσασα ἀνθρώπων
“μάλιστα, κατάγει ἐσ τὴν ἐπύτην ἀκόπο-
“το.”” Οἱ μὲν δὴ ταῦτα ~~ἀποτελέοντες~~ ἐλε-
γον· αἰτίαν δὲ ἐσ τε τοὺς δῆμούς Φατίς ἀπι-
κετο, ὡς Αθηναίη Πεισίστρατον κατάγει καὶ
ἐν τῷ ἄστεϊ πειθόμενος τὴν γυναικαν εἶναι αὐ-
τὴν τὴν Θεὸν, προσεύχοντό τε τὴν ἀνθρώπου, καὶ
ἐδέκοντο τὸν Πεισίστρατον.

ξα'. Απολαβὼν δὲ τὴν τυγχανίδα τρόπῳ
τῷ εἰςημένῳ ὁ Πεισίστρατος, κατὰ τὴν ὁμο-

set, in urbem agunt, præmissis
qui præcurrerent præconibus,
qui quum in urbem venissent,
hæc mandata pronunciarent,
dicens; “Athenienses, bona
mente excipite Pisistratum,
quem Minerva ipsa præcipuo
inter homines honore profe-
quuta, in suam reducit arcem.”
Isti igitur passim euntes talia
prædicaverunt: et statim ru-

mor in populos emanavit, Pi-
sistratum a Minerva reduci.
Qui vero in urbe erant, per-
suasi hanc mulierem esse deam
ipsam, seminæ supplicarunt
pariter, et Pisistratum accepe-
runt.

61. Hunc in modum, quem
diximus, recuperata tyrannide,
Pisistratus, ex pactione quam
inierat cum Megacle, filiam

λογίνη τὴν πρὸς Μεγακλέα γενομένην, γαμέει
τοῦ Μεγακλέους τὴν Δυγατέρα. οἷα δὲ παι-
δῶν τέ οἱ ὑπερχόντων νεηνέων, καὶ λεγομένων
ἐναγέων εἶναι τῶν Ἀλκμαῖωνδέων, οὐ βουλό-
μενός οἱ γενέσθαι ἐκ τῆς ιερογάμου γυναικὸς
τέκνα, ἐμίσγετό οἱ οὐ κατὰ νόμον. τὰ μέν
νυν πρῶτα ἔκρυπτε ταῦτα ἡ γυνή· μετὰ δὲ,
εἴτε ἴστορεύσῃ, εἴτε καὶ οὐ, φράζει τῇ ἑωὕτης
μητρί· ἡ δὲ τῷ ἀνδρὶ· τὸν δὲ δεινόν τι ἔσχει,
ἀπιμάζεσθαι πρὸς Πεισιστράτου. ὁργῇ δὲ ὡς
εἶχε, καταλλάσσετο τὴν ἔχθρην τοῖσι στα-
σιώτησι. μαθὼν δὲ ὁ Πεισίστρατος τὰ ποιεύ-
μενα ἐπ' ἑωὕτῳ, ἀπαλλάσσετο ἐκ τῆς χώρης
τοπαράπαν. ἀπικόμενος δὲ ἐς Ἑρέτριαν, ἐβου-
λεύετο ἄμα τοῖσι παισίν. Ἰππίεω δὲ γνάμην
νικήσαντος, ἀνακτᾶσθαι ὅπιστα τὴν τυραννίδα,

Megaclis ducit uxorem. - Verum quum et filii essent ei adolescentes, et Alcmæonidæ dicerentur obnoxii esse piaculo, nolens ex novo conjugio liberos tollere, haud legitimate coibat cum uxore. Quam rem quum primo mulier occultasset, postea sive inquisivisset seu non, matri suæ aperuit. Mater viro indicavit. Iste vero

inique ferens se a Pisistrato contumelia affici, ut erat iratus, positis inimicitiis in gratiam redit cum seditionis.— Quæ fieri Pisistratus contra se animadvertisens, regione prorsus abscedit: et ubi Eretriam pervenit, una cum filiis deliberat. Quum autem sententia Hippiae prævaluisset de tyrannide rursum recuperanda, ibi tum mu-

ἐνθαῦτα ἡγειρον δωτίνας ἐκ τῶν πολίων, αἱ τινές σφι προηδέατό κού τι. πολλῶν δὲ μεγάλα παρασχόντων χρήματα, Θηβαῖοι ὑπερεβάλοντο τῇ δόσι τῶν χρημάτων. μετὰ δὲ, οὐ πολλῷ λόγῳ εἰπεῖν, χρόνος διέφυ, καὶ πάντα σφι ἔξηρτο ἐς τὴν κάτοδον. καὶ γὰρ Ἀργεῖοι μισθωτοὶ ἀπίκοντο ἐκ Πελοποννήσου· καὶ Νάξιοι σφι ἀνὴρ ἀπιγμένος ἐθελοντὴς, τῷ οὖνομα ἦν Λύγδαμις, προθυμίην πλείστην παρείχετο, κομίσας καὶ χρήματα καὶ ἄνδας.

ξε. Ἐξ Ἔρετρίης δὲ ὁρμηθέντες, διὰ ἐνδεκάτου ἔτεος ἀπίκοντο ὅπίσω. καὶ πρῶτον τῆς Ἀττικῆς ἵσχουσι Μαραθῶνα. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χώρῳ σφι στρατοπεδευομένοισιν, οἵ τε ἐκ τοῦ ἀστεος στασιῶται ἀπίκοντο, ἄλλοι τε ἐκ τῶν δήμων προσέρρεον, οἷσιν ἡ τυραννίς πρὸ ἐλευθε-

nera collegerunt ex civitatibus, quæ ipsis nonnullam ante reverentiam debebant. Et cum multi magnas contulerunt pecunias, tum vero Thebani liberalitate superaverunt. Post hæc ut brevi sermone dicam, tempus exortum est, et omnia ad redditum eis expedita fuerunt. Nam et ex Peloponneso Argivi aderant mercede conduci, et Naxius

quidam, nomine Lygdamis, voluntarius ipsis adveniens, multum alacritatis addidit, allatis et pecuniis et viris.

62. Profecti autem Eretria, anno undecimo vertente redierunt, et primum in Attica Marathonem occuparunt. Ad quos interea ibi castra habentes cum factiosi ex urbe se conserabant, tum alii ex populis af-

γίνεται ἦν ἀσπαστότερον. οὗτοι μὲν δὴ συνηλίζοντο. Ἀθηναῖν δὲ οἱ ἐκ τοῦ ἄστεος, ἕως μὲν Πειστράτος τὰ χρήματα ἤγειρε, καὶ μεταῦτις ὡς ἔσχε Μαραθῶνα, λόγον οὐδένα εἶχον. ἐπεὶ τε δὲ ἐπύθοντο ἐκ τοῦ Μαραθῶνος αὐτὸν πορεύεσθαι ἐπὶ τὸ ἄστυ, οὕτω δὴ Βοηθέουσι ἐπ’ αὐτόν. καὶ οὗτοί τε πανστρατιῇ ἥσαν ἐπὶ τοὺς κατιόντας καὶ οἱ ἀμφὶ Πειστράτον, ὡς ὁρμηθέντες ἐκ Μαραθῶνος ἥσαν ἐπὶ τὸ ἄστυ ἐς τῷτὸ συνιόντες, ἀπικνέονται ἐπὶ Παλληνίδος Ἀθηναῖς ἵρον, καὶ ἀντία ἔθεντο τὰ ὅπλα. ἐνθαῦτα δείη πομπῇ χρεόμενος παρίσταται Πειστράτῳ Ἀμφίλυτος ὁ Ἀκαρνᾶς, χρησμολόγος ἀνὴρ, ὃς οἱ προσιὰν χρᾷ ἐν ἔξαμέτρῳ τόνῳ, τάδε λέγων,

fluebant, quibus erat tyrannis
quam libertas optabilior: at-
que ita hi quidem congrega-
bantur. Ceterum quandiu Pi-
stratus pecuniam cogebat, et
postea Marathonem tenebat,
Athenienses qui intra urbem
degebant, rem nihil fecerunt:
sed ubi acceperunt eum ex Ma-
rathone urbem versus movere,
ita demum auxilia adversus
eum comparant. Iti igitur

cum omnibus copiis infesti in
illos redeentes tendebant; et
Pisistratus cum suis, postquam e
Marathone digressi, simul uno
agmine ad urbem venissent, ac-
cedunt ad Minervæ Pallenidis
fanum, et castra ex adverso po-
suerunt. Hic divino instinetu
fungens Amphilytus Acarnan,
ariolus, Pisistrato adfuit, eum
que accedens hexametro car-
mine vaticinatur, inquiens,

"Ερρίπται δ' ὁ βόλος, τὸ δὲ δίκτυον ἐκπεπέτασται·

Θύννος δ' οἰμήσουσι σεληνίνης διὰ νυκτός.

ξγ'. 'Ο μὲν δῆ οἱ ἐνθεάζων χεῖρα τάδε·
Πεισίστρατος δὲ, συλλαβὼν τὸ χρηστήριον,
καὶ φὰς δέκεσθαι τὸ χρηστήριον, ἐπῆγε τὴν
στρατιήν. Ἀθηναῖοι δὲ οἱ ἐκ τοῦ ἀστεος πρὸς
ἄριστον τετραμένοι ἦσαν δὴ τηνικαῦται· καὶ
μετὰ τὸ ἄριστον μετεξέτεροι αὐτῶν, οἱ μὲν,
πρὸς κύρους, οἱ δὲ, πρὸς ὑπνον. οἱ δὲ ἀμφὶ
Πεισίστρατον, ἐσπεσόντες, τοὺς Ἀθηναίους τρέ-
πουσι. Φευγόντων δὲ τούτων, βουλὴν ἐνθαῦτα
σοφωτάτην Πεισίστρατος ἐπιτεχνᾶται, ὥκας
μῆτε ἀλισθεῖεν ἔτι οἱ Ἀθηναῖοι, διεσκεδασμέ-
νοι τε εἴτε. ἀναειράσας τοὺς παῖδας ἐπὶ ἵπ-
πους, προέπεμπεν· οἱ δὲ καταλαμβάνοντες
τοὺς φεύγοντας, ἐλεγον τὰ ἐντεταλμένα ὑπὸ

Iatrus cbit jam j. Tis, et q̄si quoque rete rapansum.

Nocte aderunt thynni claro sub fidere lunæ.

63. Hoc ille oraculum illi
divinitus reddidit. Pisistratus
vero, eo percepto, et se divi-
nam vocem accipere affirmavit,
et copias adduxit. Athenien-
ses autem urbani tunc ad pran-
dium se converterant, et post
prandium partim ad tesseras,
partim ad somnum. In hos

igitur impetu facto, qui cum
Pisistrato erant, eos in fugam
vertunt. Ipsi autem fugientibus
solercissimum ibi consili-
um Pisistratus excogitat, ut Ath-
enenses nec amplius recolli-
gerentur, et dissipati manerent.
Pueros impositos equis præmi-
fit, qui assequuti fugientes,

Πεισιστράτου, θαρσέειν τε κελεύοντες, καὶ ἀπίεναις ἐκαστος ἐπὶ τὰ ἑωύτοις.

ξδ'. Πειθομένων δὲ τῶν Ἀθηναίων, οὕτω δὴ Πεισίστρατος τοτρίτον σχὼν Ἀθήνας, ἐρρίζωσε τὴν τυραννίδα, ἐπικούροισι τε πολλοῖσι, καὶ γρηγόρατων συνόδοισι τῶν μὲν, αὐτόθεν, τῶν δὲ, ἀπὸ Στρυμόνος πόταμοῦ συνιόντων· ὁμήρους τε τῶν παραμεινάντων Ἀθηναίων καὶ μὴ αὐτίκα φυγόντων παῖδας λαβὼν, καὶ καταστήσας ἐς Νάξον. καὶ γὰρ ταύτην ὁ Πεισίστρατος κατεστρέψατο πολέμῳ, καὶ ἐπέτρεψε Λυγδάμι· πρός γε ἔτι τούτοισι, τὴν νῆσον Δῆλον καθῆγας ἐκ τῶν λογίων. καθήρας δὲ ὦδε· ἐπ' ὅσον ἔποιης τοῦ ἱροῦ εἶχεν, ἐκ τούτου τοῦ χώρου παντὸς ἐξορύξας τοὺς νεκροὺς, μετεφόρεεν ἐς ἄλλον χῶρον τῆς Δήλου. καὶ Πει-

mandata Pisistrati dicerent, ju-
berentque eos bono animo esse,
et ad sua quemque abire.

64. Ita parentibus dicto A-
theniensibus, Pisistratus tertio
potitus Athenis, tyrannidem
stabilivit, tum adjutoribus mul-
tis, tum pecuniarum proventi-
bus, partim indidem, partim a
flumine Strymone comparatis.
Filios quoque eorum Atheni-

ensium qui perstiterant, nec e
vestigio fugam fecerant, pro
obscibus sumptos, in Naxum
transtulit. Hanc enim insulam
bello subegerat, Lygdamique
permiserat, quum antehac etiam
Delum insulam ex oracu-
lis expiasset. Expiavit autem
ita, quatenus prospectus a tem-
plo ferebatur, catenus ex omni
loco cadaveribus effossis, et in

σίστρατος μὲν ἐτυράννευεν Ἀθηναίων· Ἀθηναίων δὲ οἱ μὲν ἐν τῇ μάχῃ ἐπεπτώκεσσαν, οἱ δὲ αὐτῶν μετὰ Ἀλκμαιωνίδεω ἐφευγον ἐκ τῆς οἰκητῆς.

ξε'. Τοὺς μέν νυν Ἀθηναίους τοιαῦτα τὸν χρόνον τοῦτον ἐπινθάνετο ὁ Κροῖσος κατέχοντα· τοὺς δὲ Λακεδαιμονίους ἐκ νακᾶν τε μεγάλων πεφευγότας, καὶ ἔοντας ἦδη τῷ πολέμῳ κατυπερτέρους Τεγεητέων. ἐπὶ γὰρ Λέοντος βασιλεύοντος καὶ Ἡγησικλέος ἐν Σπάρτῃ, τοὺς ἄλλους πολέμους εὐτυχέοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὸς Τεγεήτας μούνους προσέπταιον. τὸ δὲ ἔτι πρότερον τούτων, καὶ νακονομάτατοι ἦσαν σχεδὸν πάντων Ἑλλήνων, κατά τε σφέας αὐτοὺς, καὶ ξείνοισιν ἀπρόσμικτοι. μετέβαλον δὲ ὅδ' ἐς εὐνομίην. Λυκούργου τῶν Σπαρτι-

alium ejusdem insulæ locum translatis. Itaque Pisistratus tyrannide potitus est Atheniensium, eorum aliis in prælio caesis, aliis una cum Alcmæonida e patria profugis.

65. Talem itaque statum Atheniensium esse ea tempestate Crœsus audiebat: Lacedæmonios quoque magnis e cladibus creptos, et jam Tege-

atis bello superiores esse.—Quippe Leonte Spartæ regnante et Hegesicle, Lacedæmonii quum cetera bella prosperè gessissent, adversus solos Tegeatas cladem acceperant. Et antea fere ex omnibus Græcis utebantur pessimis legibus et circa se ipsos, tum etiam peregrinis intolerabiles, quæ instituta in melius ita muta-

τέων δοκίμου ἀνδρὸς ἐλθόντος ἐς Δελφοὺς ἐπὶ τὸ χρηστήριον, ὡς ἐσῆιεν ἐς τὸ μέγαρον, εὐθὺς ἡ Πυθίη λέγει τάδε,

"Ηκεῖς, ᾧ Λυκόδοργε, ἐμὲν ποτὶ πίονα υἱὸν,
Ζηνὶ φίλος, καὶ πᾶσιν Ὀλύμπια δάμαστ' ἔχουσι.
Δίξω ἢ σε θεὸν μαντεύομεν, ἢ ἄνθρωπον.
Ἄλλ' ἔτι καὶ μᾶλλον θεὸν ἐλπομεῖ, ᾧ Λυκόδοργε.

Οἱ μὲν δὴ τινες πρὸς τούτοισι λέγουσι καὶ φράσαι αὐτῷ τὴν Πυθίην τὸν νῦν κατεστεῶτα κόσμον Σπαρτιήτησιν. ὡς δ' αὗτοὶ Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, Λυκοῦργον ἐπιτροπεύσαντα Λεωβότεω, ἀδελφιδέου μὲν ἑωὕτοῦ, Βασιλεύοντος δὲ Σπαρτιητέων, ἐκ Κρήτης ἀγαγέσθαι ταῦτα. ὡς γὰρ ἐπετρόπευσε, τάχιστα μετέστησε τὰ νόμιμα πάντα, καὶ ἐφύλαξε ταῦτα

vere. Lycurgo, viro inter Spartiatas probato, Delphos ad oraculum profecto, simulatque	in ædem ingressus est, Pythia hæc statim inquit,
--	---

*Ad mea venisti præpingua templo, Lycurge,
Grate Jovi et cunctis qui tecta tuerunt Olympi.
Ambigo tene deum jam nunc hominemne salutem.
Sed multo magis esse deum te credo, Lycurge.*

Nonnulli præter hæc aiunt Pythiam ei exposuisse instituta quæ nunc a Spartiatis servan- tur. Ipsi tamen Lacedæmonii	dicunt, Lycurgum, quum fu- isset tutor filii fratris sui Leo- botæ, Spartiarum regis, e Creta hæc attulisse. Siquidem
--	--

μὴ παρεβάνειν. μετὰ δὲ, τὰ ἐς πόλεμον ἔχοντα, ἐναμοτίας, καὶ τριηκάδας καὶ συστίας πρὸς τε τούτοις, τοὺς ἐφόρους καὶ γέρεοντας ἔστησε Λυκούργος.

ξ. Οὕτω μὲν μεταβαλόντες εὐνομήθησαν. τῷ δὲ Λυκούργῳ τελευτήσαντι οἱὸν εἰσάμενοι, σέβονται μεγάλως. οἵα δὲ ἐν τε χώρῃ ἀγαθῇ, καὶ πλήθεϊ οὐκ ὅτιγαν ἀνδρῶν, ἀνὰ τε ἑδραμον αὐτίαι, καὶ εὐθηνήσαν. καὶ δῆ σφι οὐκέτι ἀπέχεται ἡσυχίην ἄγειν, ἀλλὰ καταφεονήσαντες Ἀρκάδων κρέσσονες εἶναι, ἔχοντες οὐτοῦ ἐν Δελφοῖσιν ἐπὶ πάσῃ τῇ Ἀρκάδων χώρῃ. η δὲ Πυθίη σφι χρᾶται,

Ἀρκαδίην μ' αἰτεῖς; μέγα μ' αἰτεῖς· οὐ τοι δώσω.

Πολλοὶ ἐν Ἀρκαδίῃ βαλανηφάγοι ἀνδρες ἔστιν,

quum primum tutor factus est, omnia jura imputavit: deditque operam ne quis ea transgrederetur: deinde vero quae ad bellum pertinent, enomotias, triacades, et syssitia: super hæc ephoros ac senatores instituit Lycurgus.

66. Ita illi ad reatum vitæ genus translati sunt, et Lycurgum vita defunctum, delubro

ædificato magnopere colunt. Ex quo cum bonitate soli, tum non exigua hominum copia, elevati sunt statim, ac bene floruerunt. Quin etiam non amplius suffecit illis pace et quiete frui, sed quum se Arcadibus præstantiores esse arbitrarentur, de omni Arcadum regione oraculum Delphis consuluerunt.—Quibus Pythia respondit,

Me petis Arcadiam? magnum petis: haud tibi tradam.

Multi apud Arcadiam vescentes glande viri sunt,

Οἵστις ἀποκωλύσουσιν. οὐχὶ δέ τοι οὕτι μεγαῖρα.

Δάσω τοι Τεγέην ποτσικροτον ὀρχίσασθαι,

Καὶ καλὸν πεδίον σχοινῷ διαμετρήσασθαι.

Ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ἥκουσαν οἱ Δακεδαιμόνιοι, Ἀργάδων μὲν τῶν ἄλλων ἀπείχουστοι δὲ, πέδας φερόμενοι, ἐπὶ Τεγεήτας ἐστρατεύοντο, χειρομῷ πιεσθέντες, καὶ δὴ ἐξανδραποδιούμενοι τοὺς Τεγεήτας. ἐσσωθέντες δὲ τῇ συμβολῇ, ὅσοι αὐτέων ἐζωγρήθησαν, πέδας τε ἔχοντες τὰς ἐφέροντο αὐτοὶ, καὶ σχοίνῳ διαμετρησάμενοι τὸ πεδίον τὸ Τεγεητέων, ἐσγάγουστο. αἱ δὲ πέδαι αὗται, ἐν τῇσιν ἐδεδέσθαι, ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦσαν σῶσαι ἐν Τεγέῃ, περὶ τὸν ηὸν τῆς Ἀλένης Ἀθηναίης κρεμάμεναι.

ξζ. Κατὰ μὲν δὴ τὸν πρότερον πόλεμον συνεχέως αἰεὶ κακῶς ἀέθλεον περὸς τοὺς Τεγε-

*Qui te rejicient. Tibi ego baud invidero quicquam,
Saltandam Tegeam planta plaudente daturus :
Utque queas campum metiri fune feracem.*

Hæc responsa ubi accepere Lacedæmoniæ, a ceteris Arcadiis abstinentes, bellum intulere Tegeatis, ferentes compedes: videlicet captiōsō freti oraculo tanquam redacturi Tegeatas in servitutem. Verum congressi prœlio ac fugati, quicunque eorum vivi sunt capti, eisdem quas ipsi attule-

runt compedibus inclusi, et campum Tegeatē mensi fune in eo opus ficerunt. Compedes autem quibus vindicta fuerant, ad meam usque ætatem servatae fuerunt in Tegea circa templum Minervæ Alexæ suspensæ.

67. Et prius quidem bello adversus Tegeatas assidue semper male pugnaverant:

ήτας. κατὰ δὲ τὸν κατὰ Κροῖσον χρόνον, καὶ τὴν Ἀναξανδρίδεω τε καὶ Ἀρίστανος βασιληῖην ἐν Λακεδαιμονίῳ, ὥδη οἱ Σπαρτιῆται κατυπέρτεροι τῷ πολέμῳ ἐγεγόνεσαν, τρόπῳ τοιῷδε γενόμενοι. ἐπειδὴ αἰεὶ τῷ πολέμῳ ἐσσοῦντο ὑπὸ Τεγεητέων, πέμψαντες θεοπρόπους ἐς Δελφοὺς, ἐπειρώτεον τίνα ἀν θεῶν ἴλασάμενοι, κατύπερθε τῷ πολέμῳ Τεγεητέων γενοίατο. ἡ δὲ Πυθίη σφι ἔχρησε, τὰ Ὀρέστεω τοῦ Ἀγαμέμνονος ὄστεα ἰταγαγομένους. ὡς δὲ ἀνευρεῖν οὐκ οἶσι τε ἐγινέατο τὴν θήκην τοῦ Ὀρέστεω, ἐπειρπον αὗτις ἐς θεὸν ἐπειρηγομένους τὸν χῶρον ἐν τῷ κέοιτο ὁ Ὀρέστης. εἰρωτῶσι δὲ ταῦτα τοῖσι θεοπρόποισι λέγει ἡ Πυθίη τάδε,

"Εστι τις Ἀρκαδίης Τεγέην λευρῷ ἐνī χώρᾳ,

"Ἐνθ' ἀνέμοι πνείουσι δύο κρατεῖης ὑπ' ἀνάγκης,

Croesi tamen ætate et Anaxandrida ac Aristone regnantibus Lacedæmoniæ, jam longe superiores Spartiatæ bello extiterunt, hunc in modum tales effecti. Quum semper in bello a Tegeatis superarentur, missis Delphos consulteribus, oraculum sunt sciscitati, quemnam deorum placarent ut Tegea-

tarum victores existerent. His Pythia respondit, id fore, si ossa Orestis filii Agamemnonis referrent. Cujus loculum quum nequirent invenire, rurus ad deum mittunt de loco sciscitatum in quo situs Orestes esset. Hæc nunciis interrogantibus, ita Pythia inquit,

*Erit quedam Arcadia Tegea, in regione patenti:
Hic duo flant venti vi perverbemente coacti,*

Καὶ τύπος ἀντίτυπος, καὶ πῆμ' ἐπὶ πήματι κῆται·

"Ἐνθ' Ἀγαμεμνονίδην κατέχει φυσιζόος αἷος·

Τὸν σὺ κομιστάμενος, Τεγέης ἐπιτάρροος ἔσση.

·Ως δὲ καὶ ταῦτα ἡκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι,
ἀπεῖχον τῆς ἐξευρέσιος οὐδὲν ἔλασσον, πάντα
διζήμενοι ἐς οῦ δὴ Λίχης τῶν ἀγαθοεργῶν
καλεομένων Σπαρτιητέων ἀνεῦρεν. οἱ δὲ ἀγα-
θόεργοί εἰσι τῶν ἀστῶν, ἐξίοντες ἐκ τῶν ιππέων
αἱεὶ οἱ πρεσβύτατοι, πέντε ἔτεος ἐκάστου.
τοὺς δεῖ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν τὸν ἀν ἐξίωσιν ἐκ
τῶν ιππέων, Σπαρτιητέων τῷ κοινῷ διαπεμ-
πομένους, μὴ ἐλινύειν ἄλλους ἄλλη.

ξη̄. Τουτέων ὦν τῶν ἀνδρῶν Λίχης ἀνεῦρε
ἐν Τεγέῃ, καὶ συντυχίη χρησάμενος καὶ σο-
φίη. ἐούσης γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον ἐπιμιξίης
πρὸς τοὺς Τεγεήτας, ἐλθὼν ἐς χαλκῆϊον, ἐθη-

Forma boſlis formæ, et noxa superindita noxa;

Hic Agamemnonides terra omniparente tenetur,

Quo tu sublato Tegea sperabere vides.

Ubi hæc quoque audierunt
Lacedæmonii, nihilo minus in-
ventione abstinuerunt omnia
disquirentes: donec Lichas, u-
nus Spartiatarum eorum, qui
benemeriti vocantur, comperit.
Sunt autem benemeriti, in ci-
vibus semper ex militia equestri
egressi maxime fenes, quinque

quotannis, quos quo anno ex
equitibus exerant, oportet a
Spartiatarum communi missos
alios alio non cessare.

68. Ex his Lichas quum ef-
set, rem illam apud Tegeam
adivenit, fortuna pariter at-
que solertia usus. Nam quum
cum Tegeatis hoc tempore jus

εῖτο σίδηρον ἐξελαυνόμενον· καὶ ἐν Θαῦμασι
ἡν, ὄρέων τὸ ποιεόμενον. μαθὼν δέ μιν ὁ χαλ-
κεὺς ἀποθαῦμάζοντα, εἶπε παυσάμενος τοῦ
ἔργου, “⁷Η καὶ ἀν, ὃ ξεῖνε Λάκων, εἴπερ
“ εἰδες τό περ ἐγώ, πάρτα ἀν ἐθαῦμαζες, ὅ-
“ καὶ νῦν οὕτω τυγχάνεις Θάῦμα ποιεύμενος
“ τὴν ἔργασίν τοῦ σιδῆρου. ἐγώ γὰρ ἐν τῇδε
“ Θέλων τῇ αὐλῇ Φρέαρ ποιήσασθαι, ὅρνυσσων,
“ ἐπέτυχον σορῷ ἐπταπήγει, ὑπὸ δὲ ἀπιστίης
“ μὴ μὲν γενέσθαι μηδαμᾶ μέζονας ἀνθρώ-
“ πους τῶν νῦν, ἀνῷξα αὐτὴν, καὶ εἶδον τὸν
“ νεκρὸν μήκει ἵσον ἐόντα τῇ σορῷ. μετοήσας
“ δὲ, συνέγωσα ὅπίσω.” Ὁ μὲν δή οἱ ἔλεγε
τά περ ὀπώπεε· ὁ δὲ, ἐννώσας τὰ λεγόμενα,
συνεβάλλετο τὸν Ὁρέστεα κατὰ τὸ θεοπρό-
πιον τοῦτον εἶναι, τῇδε συμβαλλεόμενος· τοῦ

commercii esset, et iste in ferrariam officinam venisset, intuebatur mirabundus ferrum dum procudebatur. Quo in spectaculo admirari eum animadvertens faber ferrarius, intermisso opere, “ Certe magis, o Lacon hospes,” inquit, “ admirarere, si idem quod ego tu nossem, qui tantopere admiraris ferri opificium. In hac enim corte putem facere quum vellem, fa-

diens incidi in loculum septem cubitorum: et quia incredulus eram, omnino fuisse majores quam nunc sunt homines, aperui eum, et vidi cadaver ejusdem loculo longitudinis: quam ubi mensus sum, iterum obrui.” Hæc illo referente quæ viderat, Lichas considerans, conjectabat hunc ex oraculo esse Orestem, hac utens conjectura: duos quidem quos cernebat fabri fer-

χαλκέος δύο ὁρέων Φύσας, τοὺς ἀνέμους εὔ-
ρισκε ἔόντας· τὸν δὲ ἄκμονα καὶ τὴν σφύραν,
τὸν τε τύπον καὶ τὸν ἀντίτυπον· τὸν δὲ ἐξε-
λαυνόμενον σίδηρον, τὸ πῆμα ἐπὶ πήματι κεί-
μενον· κατὰ τοιόνδε τι εἰκάζων, ὡς ἐπὶ κακῷ
ἀνθρώπου σίδηρος ἀνεύρηται. συμβαλλεόμενος
δὲ ταῦτα, καὶ ἀπελθὼν ἐς Σπάρτην, ἔφραξε
Λακεδαιμονίοισι πᾶν τὸ πρῆγμα. οἱ δὲ, ἐκ
λόγου πλαστοῦ ἐπενείκαντές οἱ αἰτίην, ἐδίω-
ξαν. ὁ δὲ, ἀπικόμενος ἐς Τεγέην, καὶ φρά-
ζων τὴν ἑωὕτου συμφορὴν πρὸς τὸν χαλκέα,
ἐμισθοῦτο παρ' οὐκ ἐκδιδόντος τὴν αὐλήν. χρό-
νῳ δὲ ὡς ἀνέγνωσεν, ἐνοικίσθη. ἀνορύζας δὲ
τὸν τάφον, καὶ τὰ ὅστεα συλλέξας, οἴχετο
φέρων ἐς Σπάρτην. καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ χρό-
νου, ὅκας ἐπειρώσατο ἀλλήλων, πολλῷ κατυ-

rarii folles, totidem comperit
esse ventos: incudem vero et
malleum, formam et formæ
repercussionem: ferrum vero
quod cuderetur, noxam super-
inditam noxæ: hac ratione id
conjectans, quod in noxam ho-
minis ferrum inventum sit.—
Hæc itaque cum conjeclavisset,
Spartam regressus, rem omnem
Lacedæmoniis refert. Illi ex
composito et factio sermone ho-

minem judicio aggredientes,
exilio damnant. Qui Tegeam
profectus, et calamitatem suam
referens fabro ferrario, conducebat
ab eo detrectante elocare
cortem. Verum aliquanto post
ubi persuasit, ibi domum ha-
buit. Sic effosso sepulchro ossa
collegit, eaque portans Spartam
rediit. Quo ex tempore quo-
ties se invicem experti sunt,
longe superiores bello extitentes

πέρτεροι τῷ πολέμῳ ἐγίνοντο οἱ Λακεδαιμόνιοι· ἥδη δέ σφι καὶ ἡ πολλὴ τῆς Πελοποννήσου ἦν κατεστραμμένη.

ξθ. Ταῦτα δὴ ὧν πάντα πυνθανόμενος ὁ Κροῖσος, ἔπειρπε ἐς Σπάρτην ἀγγέλους δῶρά τε φέροντας, καὶ δεησομένους σύμμαχίης, ἐντειλάμενός τε τὰ λέγειν χρῆν. οἱ δὲ, ἐλθόντες ἔλεγον, “Ἐπειψε ἡμέας Κροῖσος ὁ Λυδῶν “τε καὶ ἄλλων ἐθνέων βασιλεὺς, λέγων τάδε, “Ω Λακεδαιμόνιοι, χρήσαντος τοῦ Δεοῦ τὸν “Ἐλλῆνα φίλον προσθέσθαι, (ὑμέας γὰρ “πυνθάνομαι προεστάναι τῆς Ἐλλάδος), ὑμένες “ας ὧν κατὰ τὸ Χειστήριον προσκαλέομαι, “φίλος τε τε Δέλων γενέσθαι καὶ σύμμαχος “ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης.” Κροῖσος μὲν δὴ ταῦτα δι' ἀγγέλων ἐπεκηρυκεύετο. Λακε-

Lacedæmonii: præterea vero magna etiam pars Peloponnesi jam eis parebat.

69. Hæc itaque omnia Crœsus audiens, misit nuncios Spartam cum muneribus, ad rogan-dam belli societatem, et man-datis quæ dicere oporteret. Ii postquam pervenerunt, “Nos,” aiunt, “Crœsus misit, Lydo-rum aliarumque gentium rex,

ita inquiens, O Lacedæmonii, quoniam deus oraculum reddi-dit, ut Græcum mihi amicum adsciscerem, et vos inter Græcos antecellere audio, vos igitur ex oraculo advoco, cupiens amicus esse et socius, citra do-lum fraudemque.” Crœsus hæc per legatōs nunciavit.— Qorum adventu Lacedæmonii, qui et ipsi oraculum Crœso

δαιμόνιοι δὲ, ἀκηπούτες καὶ αὐτοὶ τὸ θεοπρόπιον τὸ Κροίσῳ γενόμενον, ἥσθησάν τε τῇ ἀπίξῃ τῶν Λυδῶν, καὶ ἐποιήσαντο ὅρκια ζεινίης πέρι καὶ συμμαχίης· καὶ γάρ τινες αὐτοὺς εὐεργεσίας εἶχον ἐκ Κροίσου πρότερον ἔτι γενοῦται. πέμψαντες γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐς Σάρδις, χρυσὸν ἀνέοντο, ἐς ἄγαλμα Βουλόμενοι χεήσασθαι τούτῳ, τὸ νῦν τῆς Λακωνικῆς ἐν Θόρυβᾳ ἴδρυται Ἀπόλλωνος· Κροῖσος δέ σφι ἀνεομένοισι ἔδωκε δωτίνην.

ο. Τουτέων τε ᾧν εἴνεκεν οἱ Λακεδαιμόνιοι τὴν συμμαχίην ἐδέζαντο, καὶ ὅτι ἐκ πάντων σφέας προκρίνας Ἑλλήνων, αἰρέετο φίλους. καὶ τοῦτο μὲν, αὐτοὶ ἔσαν ἔτοιμοι ἐπαγγείλαντι τοῦτο δὲ, ποιησάμενοι κρητῆρα χάλκεον, ζωδίων τε ἔξωθεν πλήσαντες περὶ τὸ

datum audierant, gavisi, fœdus hospitii societatisque inierunt. Etenim jam antea intercedebant nonnulla Crœsi in Lacedæmonios beneficia. Nam quum illi mississent Sardes ad aurum coëmendum, quo usuri erant in id simulacrum Apollinis, quod nunc positum est in Thornace Laconicæ, eo auro sunt a Crœso donati.

70. Qua de re Lacedæmonii, quodque se amicos ille præ omnibus Græcis delegisset, societatem admirerunt.— Et partim quidem denuncianti sese paratos exhibuerunt; partim fabricatum craterem ahe-neum circa labia extrinsecus frequentibus animalium cælaturis ornatum, et trecentarum amphorarum capacem ave-

χεῖλος, καὶ μεγάθει τριηκοσίους ἀμφορέας
χωρέοντα ἄγον, δῶρον Βουλόμενοι ἀντιδοῦνται
Κροῖσῷ. οὗτος ὁ κρητῆρος οὐκ ἀπίκετο ἐς Σάρ-
δις, διὸ αἰτίας διφασίας λεγομένας τάσδε· οἱ
μὲν Λακεδαιμόνιοι λέγουσι ὡς ἐπεί τε ἀγό-
μενος ἐς τὰς Σάρδις ὁ κρητῆρος ἐγίνετο κατὰ
τὴν Σαμίην, πυθόμενοι Σάμιοις ἀπελοίατο αὐ-
τὸν, οὓς τοι μακρῆσι ἐπιπλάσαντες· αὐτοὶ δὲ
Σάμιοι λέγουσι ὡς ἐπεί τε ὑστέρησαν οἱ ἀ-
γοντες τῶν Λακεδαιμονίων τὸν κρητῆρα, ἐπυ-
θάνοντο δὲ Σάρδις τε καὶ Κροῖσον ἥλωκέναι,
ἀπέδοντο τὸν κρητῆρα ἐν Σάμῳ· ιδιώτας δὲ
ἄνδρας προιαμένους ἀναθεῖναι μιν ἐς τὸ Ἡραῖ-
ον τάχα δὲ ἀν καὶ οἱ ἀποδόμενοι λέγοιεν ἀπι-
κόμενοι ἐς Σπάρτην, ὡς ἀπαιρεθείησαν ὑπὸ Σα-
μίων. κατὰ μέν νυν τὸν κρητῆρα οὕτως ἔσχε.

runt, hoc dono volentes Crœsum remunerari: sed ille Sar-
des non pervenit, propter al-
terutram harum quæ feruntur
caussarum. Lacedæmonii qui-
dem aiunt hunc craterem,
quum veheretur Sardes, et
prope Samum venisset, a Sa-
miis fuisse interceptum; qui,
cognita re, navibus istum longis
aggressi fuere. Ipsi vero Sa-

mii aiunt, Lacedæmonios, qui
craterem portabant, fero veni-
entes, quum audissent Crœsum
captum esse cum Sardibus, il-
lum in Samo vendidisse viris
privatis, qui eum Junonis tem-
plo dedicavere: forsan autem
et illi, qui vendiderunt, Spar-
tam reversi dixerint a Samiis
fuisse eruptum. Ac de cra-
tere ita res se habet.

οα'. Κροῖσος δὲ ἀμαρτῶν τοῦ χρησμοῦ, ἐποιέ-
το στρατηγὸν ἐς Καππαδοκίην, ἐλπίσας κα-
ταιρήσειν Κῦρον τε καὶ τὴν Περσέων δύναμιν.
παρασκευαζόμενου δὲ Κροίσου στρατεύεσθαι
ἐπὶ Πέρσας, τῶν τις Λυδῶν, νομιζόμενος καὶ
πρόσθεν εἶναι σοφὸς, ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς γνώ-
μης καὶ τὸ πάρτα οὔνομα ἐν Λυδοῖσι ἔχων,
συνεβούλευσε Κροίσῳ τάδε, (οὕνομά οἱ ἦν Σάν-
δανις), “Ω βασιλεῦ, σὺ δὲ ἐπ’ ἄνδρας τοιού-
“ τους στρατεύεσθαι παρασκευάζεαι, οἵ σκυ-
“ τίνας μὲν ἀναξυρίδας, σκυτίνην δὲ τὴν ἄλ-
“ λην ἐσθῆτα Φορέουσι. σιτέονται δὲ οὐκ ὅσα
“ ἐθέλουσι, ἀλλ’ ὅσα ἔχουσι, χώρην ἔχοντες
“ τρηχείην. πρὸς δὲ, οὐκ οἷντι διαχέονται,
“ ἀλλὰ ὑδροποτέουσι· οὐ σῦκα δὲ ἔχουσι

71. Crœsus autem aberrans in oraculo, aduersus Cappadociam exercitus comparabat, spe et Cyrum et potentiam Persarum evertendi. Cui in hac apparanda expeditione occupato, Lydus quidam, nomine Sandanis, et antehac pro sapiente habitus, et ab hac sententia plus nominis apud Lydos con-

sequutus, hunc in modum Crœso consuluit; “Adversus tales viros expeditionem paras, o rex, qui e corio quidem subligacula, etiam e corio reliquam vestem ferunt: qui non quibus volunt cibis vescuntur, sed quos habent, utpote regionem asperam incolentes. Ad hæc, potu non vini utuntur, sed aquæ: non

“ τρώγειν, οὐκ ἄλλο ἀγαθὸν οὐδέν. τοῦτο μὲν
 “ δὴ, εἰ νικήσεις, τί σφεας ἀπαιρήσεαι, τοῖσι
 “ γε μή ἐστι μηδέν; τοῦτο δὲ, ἦν νικηθῆς,
 “ μάθε ὅσα ἀγαθὰ ἀποβαλλέεις. γενσάμενοι
 “ γὰρ τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν, περιέχονται, οὐ-
 “ δὲ ἀπωστοὶ ἔσονται. ἐγὼ μέν νυν θεοῖσι
 “ ἔχω χάριν, οἱ οὐκ ἐπὶ νόου ποιέουσι Πέρ-
 “ σησι στρατεύεσθαι ἐπὶ Λυδούς.” ταῦτα
 λέγων, οὐκ ἔπειθε τὸν Κροῖσον. Πέρσησι γὰρ,
 πρὶν Λυδοὺς καταστρέψασθαι, ἦν οὔτε ἀβρὸν,
 οὔτε ἀγαθὸν οὐδέν.

οξ. Οἱ δὲ Καππαδόκαι ὑπὸ Ἑλλήνων Σύ-
 ριοι ὄνομάζονται ἔσαι δὲ οἱ Σύριοι οὗτοι, τὸ
 μὲν πρότερον ἦν Πέρσας ἄρξαι, Μήδων κατή-
 κοοι, τότε δὲ Κύρου ὁ γὰρ οὐρρος ἦν τῆς τε
 Μηδικῆς ἀρχῆς καὶ τῆς Λυδικῆς, ὁ "Αλυς

ficos ad comedendum, nec aliud quicquam boni habent.—Hinc si vinces, quid illis eripias, quibus nihil est? sin victus fuisse, animadverte quot bona amittes. Ubi gustaverint illi nostra bona, ea valde cupient, nec abigi poterunt. Evidem diis habeo gratiam, qui non inducent in animum Persis, ut Lydos bello invaderent.” Hac

loquutus, non tamen Cræsum flexit. Etenim Persis, antequam Lydos subigerent, nihil erat neque lautum neque opiparum.

72. Porro Cappadoces a Græcis Syrii nominantur: et erant hi Syrii, antequam Persæ imperitarent, ditionis Medorum, tunc autem Cyro parabant. Siquidem imperium

ποταμὸς, ὃς ῥέει ἐξ Ἀρμενίου οὔρεος διὰ Κιλίκων, μετὰ δὲ, Ματινοὺς μὲν ἐν δεξιῇ ἔχει ῥέων· ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου, Φρύγας. παραμειζόμενος δὲ τούτους, καὶ ῥέων ἄνω πρὸς Βορέην ἄνεμον, ἐνθεν μὲν Συρίους Καππαδόκας ἀπέργει, ἐξ εὐωνύμου δὲ Παφλαγόνας. οὕτω ὁ "Αλυς ποταμὸς ἀποτάμνει σχεδὸν πάντα τῆς "Ασίης τὰ κάτω ἐκ Θαλάσσης τῆς ἀντίου Κύπρου ἐς τὸν Εὔξεινον πόντον· ἔστι δὲ αὐχὴν οὗτος τῆς χώρης ταύτης ἀπάσης· μῆκος ὁδοῦ, εὐζώνῳ ἀνδρὶ πέντε ἡμέραι ἀναισιμοῦνται.

οὐ. Ἐστρατεύετο δὲ ὁ Κροῖσος ἐπὶ τὴν Καππαδοκίην τῶνδε εἶναι, καὶ γῆς ἴμέρᾳ, προσκτήσασθαι πρὸς τὴν ἐωϋτοῦ μοίρην Βουλόμενος, καὶ μάλιστα τῷ χρηστηρίῳ πίσυνος ἐὼν, καὶ τίσασθαι Θέλων ὑπὲρ Ἀστυάγεος

Medicum ac Lydium distin-
minabat fluvius Halys, qui ex
Armenio monte fluit per Cili-
cas, dehinc ita fluens Matienos
habet ad dextram, et Phrygas
ad laevam; quos præterlapsus
et boream versus sursum ten-
dens hinc quidem Syrios Cap-
padocas includit, ab laeo au-
tem Paphlagonas. Ita fluvius
Halys cuncta fere inferiora A-
sia, a mari quo Cypro objec-

tum est, ad Euxinum usque
Pontum dirimit. Est autem
cervix hæc totius hujus regio-
nis; longitudinem itineris quod
attinet, quinque dies viro ex-
pedito insuntur.

73. Itaque adversus Cappa-
dociam Crœsus cum exercitu
profectus est, tum cupiditate
regionis, volens hanc partem
sue adjicere, tum vel magis
fiducia oraculi, et Cyrus ul-

Κύρον. Ἀστυάγεα γὰρ τὸν Κυαξάρεω, ἐόντα
Κροίσου μὲν γαμβρὸν, Μήδων δὲ βασιλῆα,
Κύρος ὁ Καμβύσεω καταστρεψάμενος εἶχε,
γενόμενον γαμβρὸν Κροίσῳ ἄδε. Σκυθέων τῶν
νομάδων εἴλη ἀνδρῶν στασιάσασα, ὑπεξῆλθε
ἐς γῆν τὴν Μηδικήν· ἐτυράννευε δὲ τὸν χρόνον
τοῦτον Μήδων Κυαξάρης ὁ Φραόρτεω τοῦ Δη-
ϊόκεω, ὃς τοὺς Σκύθας τούτους τὸ μὲν πρῶτον
περιεῖπε εὖ, ὡς ἐόντας ἱέτας· ὅστε δὲ περὶ
πολλοῦ ποιέόμενος αὐτοὺς, παιδάς σφι παρέ-
δωκε τὴν γλῶσσάν τε ἐκμαθέειν, καὶ τὴν τέχ-
νην τῶν τόξων. χρόνου δὲ γενομένου, καὶ αἱεὶ
φοιτεόντων τῶν Σκυθέων ἐπ' ἄγρην, καὶ αἱεὶ
τι φερόντων, καὶ κοτε συνήνεικε ἐλεῖν σφέας
μηδέν· νοστήσαντας δὲ αὐτοὺς κεινῆσι χερσὶ,

cisci annitens propter Asty-
gem. Quippe hunc Astyagem
Cyaxaris filium, Medorum re-
gem, affinem Croesi, Cyrus
Cambysis filius bello vietum
ceperat. Erat autem Croeso
Astyages hunc in modum affi-
nis. Apud Scythas Nomadas
quum esset seditio, caterva vi-
torum clam excessit in terram
Medicam, qua tempestate Me-
dorum tyrannus erat Cyaxares,

Phraortis filius, Deiocis nepos;
qui Scythas hos, utpote sup-
plices, initio benigne exceptit,
et quum plurimi eos faceret,
pueros eis tradidit imbuendos
et lingua Scythica, et artificio
fagittandi. Interjecto deinde
tempore, quum Scythæ ven-
atum assidue irent et semper
aliquid afferrent, nonnunquam
tamen contingebat ut nihil ca-
perent. Quos ita revertentes

ὁ Κυαξάρης (ἥν γὰρ, ὡς διέδεξε, ὁργὴν ἄκρος) τρηχέως κάρτα περιέσπει ἀεικείη. οἱ δὲ, ταῦτα πρὸς Κυαξάρεω παθόντες, ὥστε ἀνάξια σφέων αὐτῶν πεπονθότες, ἐβουλεύσαντο τῶν παρὰ σφίσι διδασκομένων παιδῶν ἵνα κατακόψαι. σκευάσαντες δὲ αὐτὸν ὥσπερ ἔωθεσαν καὶ τὰ Δηρία σκευάζειν, Κυαξάρεϊ δοῦναι φέροντες, ὡς ἄγρην δῆθεν δόντες δὲ, τὴν ταχίστην κομίζεσθαι παρὰ Ἀλυάττεω τὸν Σαδυάττεω ἐς Σάρδις. ταῦτα καὶ δὴ ἐγένετο. καὶ γὰρ Κυαξάρης καὶ οἱ παρεόντες δαιτύμονες τῶν κρεῶν τουτέων ἐπάσαντο καὶ οἱ Σκύθαι ταῦτα ποιήσαντες, Ἀλυάττεω ικέταις ἐγένοντο.

οδ. Μετὰ δὲ ταῦτα (οὐ γὰρ δὴ ὁ Ἀλυάττης ἐξεδίδου τοὺς Σκύθας ἐξαιτέοντι Κυα-

manibus inanibus Cyaxares (erat enim, ut monstravit, iræ non imperans) asperè admodum cum contumelia insectabatur. Id illi, ut se indignum, a Cyaxare pati non ferentes, consilio habito decreverunt aliquem eorum puerorum quos docerent, concidere; apparatumque ut feras apparare consueverant, Cyaxari offerre, perinde ac ferinam: idque

quum obtulissent, quam celerime se ad Alyattem Sadyattis filium Sardes conferrent.—Quod et factum est. Nam et Cyaxares et qui aderant convivæ ex his carnibus gustaverunt: et Scythæ perpetrato hoc, Alyatti se supplices præbuerunt.

74. Quos postea reposcenti Cyaxari quod Alyattes reddere abnuerat, bellum inter Lydos

ξάρεϊ) πόλεμος τοῖσι Λυδοῖσι καὶ τοῖσι Μήδοισι ἐγεγόνεε ἐπ' ἔτεα πέντε· ἐν τοῖσι πολλάκις μὲν οἱ Μῆδοι τοὺς Λυδοὺς ἐνίκησαν, πολλάκις δὲ οἱ Λυδοὶ τοὺς Μήδους· ἐν δὲ καὶ νυκτομαχίῃ τινὰ ἐποίησαντο. διαφέρουσι δέ σφι ἐπὶ ἵσης τὸν πόλεμον, τῷ ἔκτῳ ἔτεϊ συμβολῆς γενομένης, συνῆνεικε ὥστε τῆς μάχης συνεστεώσης, τὴν ἡμέρην ἐξαπίνης νύκτα γενέσθαι. τὴν δὲ μεταλλαγὴν ταύτην τῆς ἡμέρης Θαλῆς ὁ Μιλήσιος τοῖσι "Ιωσὶ προηγόρευσε ἔσεσθαι, οὗρον προθέμενος ἐνιαυτὸν τοῦτον, ἐν ᾧ δὴ καὶ ἐγένετο ἡ μεταβολή. οἱ δὲ Λυδοί τε καὶ οἱ Μῆδοι ἐπεί τε εἶδον νύκτα ἀντὶ ἡμέρης γενομένην, τῆς μάχης τε ἐπαύσαντο, καὶ μᾶλλον τι ἔσπευσαν καὶ ἀμφότεροι εἰρήνην ἐωὕτοῖσι γενέσθαι. οἱ δὲ συμβιβάσαντες αὐτοὺς, ἔσαν οἴδε, Συέννεσίς τε ὁ Κί-

Medosque quinquennale conflatum est. Quo in bello sæpe Medi, sæpe Lydi victores extiterunt, et nocturnum quoddam prælium fecerunt. Quum vero pari fortuna hoc bellum utrisque cederet, sexto anno signis collatis, contigit, ut in medio pugnæ repente dies nox efficeretur. Quam immutatio-

nem diei futuram Thales Milesius Ionibus prædixerat, hunc ipsum annum præfiniens quo immutatio facta est. Lydi ac Medi ubi diem noctescere viderunt, a pugnando destiterunt: eoque propensius utrius ad pacem inter se constituerunt; auditoribus conventionis Syenneſi Cilice et

λιξ, καὶ Λαβύνητος ὁ Βαβυλώνιος· οὗτοί σφι
καὶ τὸ ὄρκιον οἱ σπεύσαντες γενέσθαι ἔσαν,
καὶ γάμων ἐπαλλαγὴν ἐποίησαν· Ἀλυάττεα
γὰρ ἔγνωσαν δοῦναι τὴν Δυγατέρα Ἀρύνην
Ἀστυάγεῃ τῷ Κυαξάρεω παιδί. ἀνεν γὰρ
ἀναγκαῖς ἰσχυρῆς συμβάσιες ἰσχυραὶ οὐκ
ἐθέλουσι συμμένειν. ὄρκια δὲ ποιέεται ταῦτα
τὰ ἔθνα τά πέρ τε Ἑλληνες· καὶ πρὸς τού-
τοισι, ἐπεὰν τοὺς Βραχίονας ἐπιτάμανται ἐς
τὴν ὄμοχοιτην, τὸ αἷμα ἀναλείχουσι ἀλλή-
λων.

οέ. Τοῦτον ὦν τὸν Ἀστυάγεα Κῦρος ἐόν-
τα ἑωὕτοῦ μητροπάτορα καταστρεψάμενος
ἔσχε, δι' αἰτίην τὴν ἐγὼ ἐν τοῖσι ὅπίσω λόγοισι
σημανέω. τὰ Κροῖσος ἐπιμεμφόμενος τῷ Κύρῳ,
ἴς τε τὰ χρηστήρια ἔπειτε, εἰ στρατεύηται

Labyneto Babylonio: qui ut et fœdus intercederet et matri-
monii commercium fieret, enīsi
sunt; decernentes ab Alyatte
Aryenim filiam Astyagi Cyaxa-
ris filio nuptum dari: quoniam
sine vehementi necessitudine
conventiones stabiles servari
non queunt. Ineunt autem
hæ gentes fœdera cum cetero
ritu Græcorum, tum infecan-

do brachia summa in cute, ac
mutuum sanguinem delingen-
do.

75. Hunc igitur Astyagem
avum suum maternum Cyrus
bello victum tenebat, ob eam
quam in sequentibus indicabo
causam. Quo nomine Crœsus
ei infensus, nunquid inferret
Persis bellum, ad oracula mi-
serat. Et quum responsum ve-

ἐπὶ Πέρσας; καὶ δὴ καὶ ἀπικομένου χρησμοῦ
κιεδήλου, ἐλπίσας πρὸς ἑωύτου τὸν χρησμὸν
εἶναι, ἐστρατεύετο ἐς τὴν Περσέων μοίρην. ὡς
δὲ ἀπίκετο ἐπὶ τὸν "Αλυν ποταμὸν ὁ Κροῖσος,
τὸ ἐνθεῦτεν, ὡς μὲν ἐγὼ λέγω, κατὰ τὰς ἑου-
σας γεφύρας διεβίβασε τὸν στρατόν· ὡς δὲ
ὁ πολλὸς λόγος Ἐλλήνων, Θαλῆς οἱ ὁ Μιλή-
σιος διεβίβασε. ἀπορέοντος γὰρ Κροίσου ὅκας
οἱ διαβήσεται τὸν ποταμὸν ὁ στρατὸς, (οὐ γὰρ
δὴ εἶναι καὶ τοῦτον τὸν χρόνον τὰς γεφύρας
ταύτας), λέγεται παρεόντα τὸν Θαλῆν ἐν τῷ
στρατοπέδῳ, ποιῆσαι αὐτῷ τὸν ποταμὸν ἐξ
ἀριστερῆς χειρὸς ρέοντα τοῦ στρατοῦ, καὶ ἐκ
δεξιῆς ρέειν. ποιῆσαι δὲ ᾧδε ἄναθεν τοῦ στρα-
τοπέδου ἀρχάμενον, διώρυχα βαλέην ὁρύσσειν,
ἄγοντα μηνοειδέα, ὅκας ἀν τὸ στρατόπεδον

nisset haud sincerum, sibi favere interpretatus, expeditionem iniit adversus Persarum terram. Atque ubi ad Halym flumen pervenit, tunc, ut ego quidem narro, pontibus ibi fitis copias traduxit; ut autem Græci plurimi dicitant, Thales Milesius traduxit ei. Nam quum incertus animi Croesus foret, qua parte fluminis trajiceret exercitum,

(nulosdum enim ex illis pontibus ea tempestate fuisse) fertur Thalen, qui in his castris aderat, fecisse, ut fluvius qui ad lœvam exercitus fluebat, flueret etiam ad dextram. Fecisse autem hunc in modum. Fossam altam, exorsus superiore loco, quam erant castra, ductam in speciem lunæ, depresso, quæ castra, ut erant metata, a tergo

ιδρυμένον κατὰ νάτου λάβοι· ταύτη κατὰ τὴν διώρυχα ἐκτραπόμενος ἐκ τῶν ἀρχαίων ρέεθρων, καὶ αὗτις παραμειβόμενος τὸ στρατόπεδον, ἐς τὰ ἀρχαῖα ἐσβάλοι. ὅστε ἐπεί τε καὶ ἐσχίσθη τάχιστα ὁ ποταμὸς, ἀμφοτέρη διαβατὸς ἐγένετο. οἱ δὲ καὶ τὸ παράπον λέγουσι καὶ τὸ ἀρχαῖον ρέεθρον ἀποξηρανθῆναι. ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐ προσίεματ· καὶ γὰρ ὅπιστα πορευόμενοι διέβησαν αὐτόν;

οὐ. Κροῖσος δὲ, ἐπεί τε διαβὰς σὺν τῷ στρατῷ ἀπίκετο Καππαδοκίης ἐς τὴν Πτερίην καλεομένην. ἡ δὲ Πτερίη ἐστὶ τῆς χώρης ταύτης τὸ ισχυρότατον, κατὰ Σινάπην πόλιν τὴν ἐν Εὔξείνῳ πόντῳ μάλιστά κη κειμένην. ἐνθαῦτα ἐστρατοπεδεύετο, φθείρων τῶν Συρίων τοὺς κλήρους. καὶ εἶλε μὲν τῶν Πτερίων τὴν

amplecteretur: illac per fossam quum traduxisset ex pristino alveo fluvium, iterum eum, ubi castra præterisset, in suum alveum refunderet; ita ut quum divisus esset, celerrime fluvius utrinque permeabilis effectus sit. Quidam vero aiunt, veterem etiam omnino exaruisse alveum. Cui rei equidem non accedo. Quo enim modo qui

rursum redierunt, illum transiverunt?

76. Crœsus igitur exercitu trajecto, venit in Cappadociæ regionem, quæ dicitur Pteria, omnium ejus plagæ tutissima, juxta urbem Sinopen ad pontum Euxinum fere sitam. Hic stativa habens, prædia Syriorum vastat, et urbem Pteriorum expugnat diripitque. Ce-

πόλιν, καὶ ἡνδραποδίσατο, εἴλε δὲ τὰς περιοχίδας αὐτῆς πάσας, Συρίους τε οὐδὲν ἔόντας αἰτίους, ἀναστάτους ἐποίησε. Κῦρος δὲ ἀγείρας τὸν ἑωύτου στρατὸν, καὶ παραλαβὼν τοὺς μεταξὺ οἰκέοντας πάντας, ἤντιοῦτο Κροίσῳ. πρὶν δὲ ἐξελαύνειν ὄρμῆσαι τὸν στρατὸν, πέμψας κήρυκας ἐς τοὺς "Ιωνας, ἐπειρᾶτό σφεας ἀπὸ Κροίσου ἀπιστάναι" "Ιωνες μέν νυν οὐκ ἐπείθοντο. Κῦρος δὲ ὡς ἀπίκετο, καὶ ἀντεστρατοπεδεύσατο Κροίσῳ, ἐνθαῦτα ἐν τῇ Πτερίῃ χώρῃ ἐπειρῶντο κατὰ τὸ ισχυρὸν ἀλλήλων. μάχης δὲ καρτερῆς γενομένης, καὶ πεσόντων ἀμφοτέρων πολλῶν, τέλος οὐδέτεροι νικήσαντες διέστησαν, νυκτὸς ἐπελθούσης. καὶ τὰ μὲν στρατόπεδα ἀμφότερα οὕτως ἤγωνιστατο.

pit quoque cunctas circum sitas urbes, Syriosque ipsos nihil commeritosexterminavit. Hinc Cyrus coacto suo exercitu, adsumptisque omnibus, qui in medio incolebant, obviam pergit: missis tamen, antequam exercitum educere conaretur, caduceatoribus ad Ionas tentandos ut ad se a Cræso defi-

cerent. Illis abnuentibus, profectus castra Cræso opposuit: ibidemque in regione Pteria pro viribus se invicem laceſſere. Commissaque acri pugna, et multis utrinque cadentibus, ad extremum noctis interventu dirimuntur, neutri viatores. Atque hunc in modum duo exercitus dimicaverunt.

αζ'. Κροῖσος δὲ, μεμφθεὶς κατὰ τὸ πλῆθος τὸ ἑωτοῦ στράτευμα· ἦν γάρ οἱ συμβαλῶν στρατὸς πολλὸν ἐλάσσων ἢ ὁ Κύρου· τοῦτο μεμφθεὶς, ἀς τῇ ὑστεραίη οὐκ ἐπειρᾶτο ἐπὶών ὁ Κῦρος, ἀπήλαυνε ἐς τὰς Σάρδις, ἐν νόῳ ἔχων, παρακαλέσας μὲν Αἰγυπτίους κατὰ τὸ ὄρχιον, (ἐποίησατο γὰρ καὶ πρὸς Ἀμασιν βασιλεύοντα Αἰγύπτου συμμαχίην πρότερον ἥπερ πρὸς Λακεδαιμονίους,) μεταπεμψάμενος δὲ καὶ Βαβυλωνίους, (καὶ γὰρ πρὸς τούτους αὐτῷ ἐπεκοίητο συμμαχίη· ἐτυράννευε δὲ τῶν Βαβυλωνίων τὸν χρόνον τοῦτον Λαβύνητος.) ἐπαγγείλας δὲ καὶ Λακεδαιμονίους παρεῖναι ἐς χρόνον ῥητόν· ἀλίσας τε δὴ τούτους, καὶ τὴν ἑωτοῦ συλλέξας στρατιὴν, ἐνένωτο, τὸν χειμῶνα παρεῖς, ἅμα τῷ ἥρε στρατεύειν ἐπὶ

77. Crœsus, reprehensus propter suas ipsius copias respectu multitudinis (nam exercitus ejus qui confixit, multo minor erat, quam Cyri) in hoc reprehensus, quum postero die Cyrus ipsum supersederet invadere, regressus est Sardes, habens in animo evocare Aegyptios ex födere; quorum cum rege Amasi, antequam cum

Lacedæmoniis, societatem interrat: arcessere etiam Babylonios, cum quibus et ipsis societatem armorum pepigerat; erat autem Babyloniorum tyranus ea tempestate Labynetus: denunciare item Lacedæmoniis ut ad dictam diem præsto essent: hisque et suis copiis coactis, ubi per hyemem quievissent, initio statim yeris tendere

τοὺς Πέρσας. καὶ ὁ μὲν, ταῦτα φρονέων, ὡς ἀπίκετο ἐς τὰς Σάρδις, ἐπεμπε κήρυκας κατὰ τὰς συμμαχίας, προερέαντας ἐς πέμπτον μῆνα συλλέγεσθαι ἐς Σάρδις. τὸν δὲ παρεόντα καὶ μαχεσάμενον στρατὸν Πέρσησι, ὃς ἦν αὐτοῦ ξενικὸς, πάντα ἀφεῖς, διεσκέδασε· οὐδαμῶς ἐλπίσας μή κοτε ἄρα ἀγωνισάμενος οὕτω παραπλησίας Κῦρος ἐλάση ἐπὶ Σάρδις.

οἵ. Ταῦτα ἐπιλεγομένῳ Κροίσῳ τὸ προάστειον πᾶν ὄφιων ἐνεπλήσθη. φανέντων δὲ αὐτέων, οἱ ἵπποι μετιέντες τὰς νομὰς νέμεσθαι, φοιτέοντες κατήσθιον. ιδόντι δὲ τοῦτο Κροίσῳ, ὅσπερ καὶ ἦν, ἔδοξε τέρας εἶναι. αὐτίκα δὲ ἐπεμπε Θεοπρόπους ἐς τοὺς ἐξηγητέας Τελμησσέων. ἀπικομένοισι δὲ τοῖσι Θεοπρόποισι, καὶ μαθοῦσι πρὸς Τελμησσέων τὸ θέλει ση-

adversus Persas. Hæc destinans Crœsus, abiit Sardes, dimisitque caduceatores ad belli socios, edicentes, uti ad quintum mensem Sardes convenienterent. Exercitum vero qui aderat ex militibus conductis, qui cum Persis dimicaverat, missum fecit ac dissipavit: minime sperrans unquam fore, ut Cyrus, qui sic aequo Marte pugnasset, Sardes copias promoveret.

78. Hæc Crœso ratiocinante, omnia suburbana colubris impleta sunt: quos, ut apparuerunt, equi fastidientes pacua tondere comedebant. Id Crœso cernenti visum est, ut erat, esse portentum: ideoque e vestigio mittebat consultores ad conjectores Telmessenses. His ita profectis, ubi accepto responso ab Telmessensibus, dicerunt quid vellet significa-

μαίνειν τὸ τέρας, οὐκ ἐξεγένετο Κροῖσω ἀπαγ-
γεῖλαι. πρὶν γὰρ ἡ ὄπίσω σφέας ἀναπλῶσαι
ἐσ τὰς Σάρδις, ἥλω ὁ Κροῖσος. Τελμησσέες
μέν τοι τάδε ἔγγνωσαν, στρατὸν ἀλλόθροον
προσδόκιμον εἶναι Κροῖσω ἐπὶ τὴν χώρην ἀπι-
κόμενον δὲ τοῦτον καταστρέψεσθαι τοὺς ἐπι-
χωρίους, λέγοντες ὅφιν εἶναι γῆς παιδα, ἵππου
δὲ, πολέμιον τε καὶ ἐπήλυδα. Τελμησσέες
μέν νυν ταῦτα ὑπεκρίναντο Κροῖσω ἥδη ἥλω-
κότι, οὐδέν κω εἰδότες τῶν ἦν περὶ Σάρδις τε
καὶ αὐτὸν Κροῖσον.

οθ'. Κῦρος δὲ, αὐτίκα ἀπελαύνοντος Κροί-
σου, μετὰ τὴν μάχην τὴν γενομένην ἐν τῇ
Πτερίῃ, μαθὼν ὡς ἀπελάσας μέλλοι Κροῖσος
διασκεδᾶν τὸν στρατὸν, Βουλευόμενος εὗρισκε
πρῆγμά οἱ εἶναι ἐλαύνειν ὡς δύναιτο τάχιστα

re portentum, non contigit ut Crœso renunciarent. Nam priusquam retro Sardes renavigarent, Crœsus est captus. Attamen Telmessenses ita responderant, exercitum externum Crœso illuc affuturum, qui quum advenisset, indigenas subigeret: quod dicerent anguem terræ prolem esse; equum, hostem et advenam. Haec

Telmessenses Crœso sunt interpretati, sed jam capto; nondum tamen gnari eorum quæ de Sardibus ac ipso Crœso agerentur.

79. Cyrus certior factus, Crœsum, qui statim post prælium in Pteria gestum abscesserat, constituisse post abitum dispergere copias, consilio inito, comperiebat operæ pretium

ἐπὶ τὰς Σάρδις, πρὶν ἡ τοδεύτερον ἀλισθῆναις
τῶν Λυδῶν τὴν δύναμιν. ὡς δέ οἱ ταῦτα ἔδοξε,
καὶ ἐποίεε κατὰ τάχος ἐλάσσας γὰρ τὸν
στρατὸν ἐς τὴν Λυδίην, αὐτὸς ἄγγελος Κροῖσος
ἐληλύθεε. ἐνθαῦτα Κροῖσος ἐς ἀπορίην πολλὴν
ἀπιγμένος, ὡς οἱ παρὰ δόξαν ἕσχε τὰ πρήγ-
ματα ἢ ὡς αὐτὸς κατεδόκεε, ὅμως τοὺς Λυ-
δοὺς ἐξῆγε ἐς μάχην. ἦν δὲ τεῦτον τὸν χρόνον
ἔθνος οὐδὲν ἐν τῇ Ἀσίῃ οὔτε ἀνδρειότερον, οὔτε
ἀλκιμάτερον τοῦ Λυδίου. ἡ δὲ μάχη σφέαν
ἦν ἀπ' ἵππων. δούρατά τε ἐφόρεον μεγάλα,
καὶ αὐτοὶ ἔσαι ἱππεύεσθαι ἀγαθοί.

π'. Ἐς τὸ πεδίον δὲ συνελθόντων τοῦτο τὸ
πρὸ τοῦ ἀστεός ἐστι τοῦ Σαρδινοῦ, ἐὸν μέγα
τε καὶ ψιλὸν, (διὸ δὲ αὐτοῦ ποταμοὶ ρέοντες
καὶ ἄλλοι, καὶ "Υλλος συρρήγνυστι ἐς τὸν μέ-

esse quam celerrime posset,
promovere exercitum Sardes,
priusquam contraherentur ite-
rum Lydorum copiae. Hoc
ubi probavit, statim quoque ex-
equutus est: propereque ducto
in Lydiam exercitu, ipsem et
nuncius Crœso advenit. Unde
Crœsus in magnam sollicitudi-
nem adductus, quod præter
opinionem præterque expec-
tationem suam se res haberent,

tamen Lydos in prælium e-
duxit. Lydia vero gente in
Asia nulla fuit ea tempestate
nec fortior nec magis strenua:
ex equisque illi pugnabant,
hastasque longas gestabant, et
erant equitandi sane periti.

80. Campus, in quo concur-
sum est, ante urbem Sardianam
jacet, magnus et nudus: quem
cum aliis amnes perfluentes,
tum Hyllus, perrumpunt sumat

γιστον, καλεόμενον δὲ Ἐρμον, ὃς ἐξ οὐρεος
ἰροῦ μητρὸς Δινδυμήνης ρέων, ἐκδιδοῖ ἐς Θά-
λασσαν κατὰ Φωκαίην πόλιν) ἐνθαῦτα ὁ Κῦ-
ρος ὡς εἶδε τοὺς Λυδοὺς ἐς μάχην τασσομέ-
νους, καταρρίωδῆσας τὴν ἵππον, ἐποίησε, Ἀρ-
πάγου ὑποθεμένου ἀνδρὸς Μήδου, τοιόνδε ὅ-
σαι τῷ στρατῷ τῷ ἑωὕτοῦ εἴποντο σιτοφόρος
τε καὶ σκευοφόρος κάμηλοι, ταύτας πάσας
ἄλισας, καὶ ἀπελὼν τὰ ἄχθεα, ἀνδρας ἐπ’
αὐτὰς ἀνέβησε ἵππάδα στολὴν ἐνεσταλμένους.
σκευάσας δὲ αὐτοὺς, προσέταξε τῆς ἄλλης
στρατῆς προϊέναι πρὸς τὴν Κροίσου ἵππον· τῇ
δὲ καμήλῳ ἐπεσθαι τὸν πεζὸν στρατὸν ἐκέλευε.
ὅπισθε δὲ τοῦ πεζοῦ ἐπέταξε τὴν πᾶσαν ἵππον.
ὡς δὲ οἱ πάντες διετετάχατο, παραίνεσε τῶν
μὲν ἄλλων Λυδῶν μὴ φειδομένους, κτείνειν

in omnium maximum, qui vo-
catur Hermus, qui e monte
sacro Matris Dindymenæ lapsus
infunditur mari juxta Pho-
cæam oppidum. Hic ubi vidit
Lydos ad pugnandum instruc-
tos Cyrus, equitatum reformi-
dans, constituit admonitu Har-
pagi Medi, ita faciendum:
Coactis omnibus quæ ipsius
exercitum sequebantur camelis,

vel frumentum vel vasa por-
tantibus, sarcinas detraxit, et
viros imposuit equestri veste
indutos: quibus ornatis præ-
cepit, ut præirent ceteras
kopias adversus Croesi equi-
tatum: peditatum, ut hanc
cameli aciem subsequeretur,
jussit. Post hunc collocavit
omnem equitatum. Postquam
omnes ordinati erant, imperat

πάντα τὸν ἐμποδῶν γενόμενον, Κροῖσον δὲ αὐτὸν μὴ κτείνειν, μηδὲ ἦν συλλαμβανόμενος ἀμύνηται. ταῦτα μὲν παραίνεσε. τὰς δὲ καμῆλους ἔταξε ἀντία τῆς ἵππου, τῶνδε εἴνεκεν καμηλον ἵππος φοβέεται, καὶ οὐκ ἀνέχεται οὔτε τὴν ἴδεην αὐτῆς ὄρεων, οὔτε τὴν ὁδμὴν ὅσφραινόμενος. αὐτοῦ δὴ ᾧ τούτου εἴνεκε ἐσεσόφιστο, ἵνα τῷ Κροίσῳ ἀγχοηστον ἡ τὸ ἵππικὸν, τῷ δὴ τι καὶ ἐπεῖχε ἐλλάμψεσθαι ὁ Λυδός. ὡς δὲ καὶ συνήσαν ἐς τὴν μάχην, ἐνθαῦτα ὡς ὅσφραιντο τάχιστα τῶν καμῆλῶν οἱ ἵπποι, καὶ εἶδον αὐτὰς, ὅπισθ ἀνέστρεφον. διέφθαρτό τε τῷ Κροίσῳ ἡ ἐλπίς. οὐ μέντοι οἵ γε Λυδοὶ τὸ ἐνθεῦτεν δειλοὶ ἤσαν ἀλλ' ὡς ἔμαθον τὸ γνόμενον, ἀποθορόντες ἀπὸ τῶν ἵππων, πεζοὶ τοῖσι Πέρσῃσι συνέβαλλον. χρόνῳ δὲ, πεσόντων ἀμ-

eis, ne cui ceterorum Lydorum parcerent, sed quemlibet occiderent obſiſtentem, præter ipsum Crœſum, ne ſi captus quidem repugnaret. Hæc imperavit. Camelos vero contra equitatum instruxit, hac ratione quod camelum equus reformidat, adeo quidem ut nec ſpeciem ejus intueri nec odorem ſentire ſuſtineat. Id

ideo commentus eſt, ut equitatum Crœſi, quo ille ſe prævalitum confidebat, inutilē redderet. Similatque etiam in pugnam itum eſt, equi, olfactis protinus conſpectisque camelis, retro ſe avertunt, unde ſpes Crœſi interiit. Verum non protinus Lydi ob id exterriti ſunt, ſed cognita re, ab equis deſiliunt, ac pedites cum

φοτέρων πολλῶν, ἐτράποντο οἱ Λυδοί. κατειληθέντες δὲ ἐς τὸ τεῖχος, ἐπολιορκέοντο ὑπὸ τῶν Περσέων.

πα'. Τοῖσι μὲν δὴ κατεστήκεε πολιορκίη. Κροῖσος δὲ δοκέων οἱ χρόνον ἐπὶ μακρὸν ἔσεσθαι τὴν πολιορκίην, ἐπεμπεὶκ τοῦ τείχεος ἄλλους ἀγγέλους ἐς τὰς συμμαχίας. οἱ μὲν γὰρ πρότερον διεπέμποντο ἐς πέμπτον μῆνα προερέοντες συλλέγεσθαι ἐς Σάρδις· τούτους δὲ ἐξέπεμπε τὴν ταχίστην δέεσθαι Βοηθέειν, ὡς πολιορκεομένου Κροίσου.

πε'. "Ἐς τα δὴ ὅν τὰς ἄλλας ἐπεμπε συμμαχίας, καὶ δὴ καὶ ἐς Λακεδαιμονίαν. τοῖσι δὲ καὶ αὐτοῖσι Σπαρτιήτησι κατ' αὐτὸν τοῦτον τὸν χρόνον συνεπεπτώκεε ἔρις ἐοῦσα πρὸς Ἀργείους περὶ χώρου καλεομένου Θυρέης.

Persis configunt; sed tandem, multis utrinque cadentibus, vertuntur in fugam: ac repulsi intra muros, a Persis obsidebantur sic.

81. Quam obsidionem in longius processuram ratus Croesus, alios nuncios ex arce mittit ad socios. Nam qui antea dimissi erant, hi ad coēendum Sardes quintum mensem indixerant. At hos dimittebat, o-

ratum, quam celerrima auxilia mitti sibi utique jam obfesso, et cum ad alias societates misit. tum vero Lacedæmonia.

82. Ceterum per id ipsum tempus et ipsis Spartiatis inciderat cum Argivis contentio de loco, qui dicitur Thyrea. Quem locum, et si terræ Argolidis partem, tamen Lacedæmonii abcismum tenebant. Etenim Argivorum etiam erat

τὰς γὰρ Θυρέας ταύτας, ἐσύσας τῆς Ἀργολίδος μοίρης, ἀποταμόμενοι ἔσχον οἱ Δακεδαιμόνιοι. ἦν δὲ καὶ ἡ μέχρι Μαλεῶν ἡ πρὸς ἐσπέρην Ἀργείων, ἥ τε ἐν τῇ ἡπείρῳ χώρῃ, καὶ ἡ Κυθηρίη νῆσος, καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν νήσων. Βοηθησάντων δὲ Ἀργείων τῇ σφετέρῃ ἀποταμομένῃ, ἐνθαῦτα συνέβησαν ἐς λόγους συνελθόντες, ὥστε τριηκοσίους ἐκατέρων μαχέσασθαι· ὅπότεροι δ' ἀν περιγένενται, τούτεων εἴναι τὸν χῶρον· τὸ δὲ σλῆθος τοῦ στρατοῦ ἀπαλλάσσεσθαι ἐκάτερον ἐς τὴν ἑωὕτοῦ, μηδὲ παρεμένειν ἀγωνιζομένων, τῶνδε εἴνεκε, ἵνα μὴ παρεόντων τῶν στρατοπέδων, ὁρῶντες οἱ ἔτεροι ἰσσουμένους τοὺς σφετέρους, ἐπαμύνοιεν. συνθέμενοι δὲν ταῦτα ἀπαλλάσσοντο. λογάδες δὲ ἐκατέρων ὑπολειφθέντες συνέβαλλον. μαχομέ-

quidquid regionis Malea tenuis ad occasum vergit, tum in continente, tum insulæ et aliæ, et Cytheria insula. Quum ergo Argivi suo territorio adempto auxilium ferrent, ibi ab utrisque in colloquium ventum est, pauciique sunt, ut trecenteni utrinque dimicarent; et utri superiores extitissent, eorum

regio foret: atque ambo exercitus in suam terram discederent, nec permanerent dum dimicaretur; ea scilicet causa, ne si adessent, parti succumbenti auxilium sui ferrent. His conventis, in diversa digrediuntur. Ex utrisque delecti viari qui reliqui sunt conflixerunt: atque illis quidem ut æquo

νῶν δέ σφέων, καὶ γινομένων ἴσοπαλέων, ὑπελίποντο ἐξ ἀνδρῶν ἔξακοσίων τρεῖς· Ἀργείων μὲν, Ἀλκήνωρ τε καὶ Χρόμιος· Λακεδαιμονίων δὲ, Ὁθρυάδης. ὑπελείφθησαν δὲ οὗτοι υπτὸς ἐπελθούσης. οἱ μὲν δὴ δύο τῶν Ἀργείων, ὡς νενικηκότες ἔθεον ἐς τὸ "Ἀργος· ὁ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων Ὁθρυάδης, σκυλεύσας τοὺς Ἀργείων νεκροὺς, καὶ προσφορήσας τὰ ὅπλα πρὸς τὸ ἐώτου στρατόπεδον, ἐν τῇ τάξι εἶχε ἐώτου. ἡμέρῃ δὲ δευτέρῃ παρῆσαν πυνθανόμενοι ἀμφότεροι. τέως μὲν δὴ αὐτοὶ ἐκάτεροι ἔφασαν νικᾶν λέγοντες, οἱ μὲν, ὡς ἐκ τῶν πλεῦνες περιγεγόναστι· οἱ δὲ, τοὺς μὲν ἀποφαίνοντες πεφευγότας, τὸν δὲ σφέτερον πομφαμείναντα, καὶ σκυλεύσαντα τοὺς ἐκείνους νεκρούς. τέλος δὲ, ἐκ τῆς ἔριδος συμπεσόντες

marte pugnantibus, ex sexcentis tres omnino reliqui fuerunt: idque noctis interventu. Ex Argivis duo, Alcenor et Chromius, qui tanquam victores cursu Argos contenderunt: ex Lacedæmoniis unus Othryades, qui spoliatis Argivorum cadaveribus, eorum arma ad sua castra detulit, et se in suo ordine tenuit. Secundo die

utrique re audita adfuerunt, sibique victoriam vendicabant: Argivi quidem, quod fuorum plures superfluisse dicerent: Lacedæmonii vero, quod qui eorum superfuerant, fugissent; suus autem perstisset, et istorum cadavera spoliaisset. Ex contentione tandem concurrentes pugnant: ac postquam permulti utrinque ceciderunt,

ἐμάχοντο· πεσόντων δὲ καὶ ἀμφοτέρων πολλῶν, ἐνίκων Λακεδαιμόνιοι. Ἀργεῖοι μέν νυν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου κατακεισάμενοι τὰς κεφαλὰς, πρότερον ἐπάναγκες κομῶντες, ἐποιήσαντο νόμον τε καὶ κατάρην, μὴ πρότερον θρέψειν κόμην Ἀργείων μηδένα, μηδὲ τὰς γυναικάς σφι χρυσοφόρησειν, πρὶν ἂν Θυρέας ἀνασώσωνται. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὰ ἐνοιτία τούτων ἔθεντο νόμον, οὐ γὰρ κομῶντες πρὸ τούτου, ἀπὸ τούτου κομᾶν. τὸν δὲ ἔνα λέγουσι τὸν περιλειφθέντα τῶν τριηκοσίων, Ὁθυράδην, αἰσχυνόμενον ἀπονοστέειν ἐς Σπάρτην, τῶν οἱ συλλοχιτέων διεφθαρμένων, αὐτοῦ μιν ἐν τῇσι Θυρέησι καταχρῆσασθαι ἐωὕτον.

πγ'. Τοιούτων δὲ τοῖσι Σπαρτιήτησι ἐνεστεώτων πρηγμάτων, ἦκε οἱ Σαρδιηνὸς κῆρυξ,

Lacedæmonii vincunt. Quo ex tempore Argivi tonsis capitibus, quum antea necessario comati essent, legem condiderunt, se devoventes, ne prius comam aleret quisquam Argivorum, neve mulieres aurum ferrent, quam Thyreas recuperassent. His e diverso legem tulere Lacedæmonii, ut

ab hoc tempore comati essent, quum antea non fuissent. Othryadem, qui unus e trecentis reliquo fuisse, aiunt pudore Spartam revertendi commilitonibus intersectis, illuc apud Thyreas mortem sibi conscivisse.

83. Quum hæc esset apud Spartiatas rerum conditio, advenit caduceator Sardianus pre-

δεόμενος Κροίσῳ βοηθέειν πολιορκεομένω. οἱ δὲ ὄμως ἐπεὶ τε ἐπύθουτο τοῦ κήρυκος, ὁρμέατο βοηθέειν. καὶ σφι ἥδη παρεσκευασμένοισι, καὶ νεῶν ἔουσέων ἑτοίμων, ἦλθε ἄλλη ἀγγελίη, ὡς ἥλωκοι τὸ τεῖχος τῶν Λυδῶν, καὶ ἔχοιτο Κροῖσος ζωγρηθεῖς. οὕτω δὴ οὗτοι μὲν συμφορὴν ποιησάμενοι μεγάλην, ἐπέπαυντο.

πδ. Σάρδιες δὲ ἥλωσαν ὅδε. ἐπειδὴ τεσσερεσκαιδεκάτη ἐγένετο ἡμέρη πολιορκεομένω Κροίσῳ, Κῦρος τῇ στρατιῇ τῇ ἑωὕτοῦ, διαπέμψας ἵππεας, προεῖπε, τῷ πρώτῳ ἐπιβάντι τοῦ τείχεος δῶρα δώσειν. μετὰ δὲ τοῦτο, πειρησαμένης τῆς στρατιῆς, ὡς οὐ προεχώρεε, ἐνθαῦτα τῶν ἄλλων πεπαυμένων, ἀνὴρ Μάρδος ἐπειρᾶτο προσβαίνων, τῷ οὖνομα ἦν Τροιάδης, κατὰ τοῦτο τῆς ἀκροπόλιος τῇ οὐδεὶς ἐτέτακτο

catum Crœso obfesso auxilia. Illi, caduceatore auditō, statuerunt Crœso statim succurrendū. Quibus jam se apparantibus, ac navibus paratis, aliis assertur nuncius, murum Lydorum expugnatū, Crœsumque vivum esse captū. Sic Lacedæmonii magnitudine casus percūsi, superfederunt.

84. Sardes autem hunc in

modum sunt expugnatae. Quartodecimo quam obsideri cœptæ sunt die, Cyrus, missis paſſim equitibus, suis copiis edicit, se dona daturum ei qui primus murum concendisset. Posteaquam id conato exercitu res non processit, ibi, quiescentibus ceteris, Mardus quidam, cui nomen erat Hyrcades, aggredi est aufus a parte arcis

φύλακος. οὐ γάρ ἦν δεινὸν κατὰ τοῦτο μὴ
ἀλῷ κοτέ. ἀπότομός τε γάρ εστι ταύτη ἡ
ἀκρόπολις, καὶ ἄμαχος· τῇ οὐδὲ Μήλης ὁ
πρύτερον Βασιλεὺς Σαρδίων μούνη οὐ περί-
νεικε τὸν Λέοντα, τὸν οἱ ἡ παλλακὴ ἔτεκε,
Τελμησέων δικασάντων, ὡς περιενειχθέντος
τοῦ Λέοντος τὸ τεῖχος, ἔσονται Σάρδιες ἀνά-
λωτοι. ὁ δὲ Μήλης κατὰ τὸ ἄλλο τεῖχος πε-
ριενείκας, τῇ ἦν ἐπίμαχον τὸ χωρίον τῆς ἀκρο-
πόλιος, κατηλόγησε τούτου, ὡς ἐὸν ἄμαχόν
τε καὶ ἀπότομον· ἔστι δὲ πρὸς τοῦ Τμώλου
τετραμμένον τῆς πόλιος. ὁ ᾧ δὴ Υρκαίδης
αὐτὸς ὁ Μάρδος, ἴδων τῇ προτεραιή τῶν τινα
Λυδῶν κατὰ τοῦτο τῆς ἀκροπόλιος καταβάντα
ἐπὶ πυνέην ἀναθεν κατακυλισθεῖσαν, καὶ ἀνε-
λόμενον, ἐφράσθη, καὶ ἐς Θυμὸν ἐβάλετο.

ubi nullus ad excubandum e-
sat collocatus, quia illinc ne-
quando arx caperetur haud
suspectum erat, utpote loco
prærupto atque inoppugnabili:
quaque una parte Leonem Me-
les, qui antea fuerat Sardium
rex, non circumtulerat, ex pel-
lice sua genitum: qui Leo si
murum circumlatus esset, Sar-
des inexpugnabiles fore Tel-
messenses judicaverant. Eum

Meles per ceteram partem mu-
ri circumduxit, quacunque pot-
erat arx oppugnari: per hanc
partem, tanquam inoppugna-
bilem atque præcisam, circum-
ducere prætermisit, quæ ad
Tmolum vergit. Ab hac igit-
ur parte ipse Hyrcædes Mar-
dus conspicatus quendam Ly-
dum pridie descendisse ad ga-
leam superne devolutam et re-
cepisse, advertit animum, atque

τότε δὲ δὴ ὁ αὐτός τε ἀναβεβήκεε, καὶ κατ' αὐτὸν ἄλλοι Περσέων ἀνέβαινον. προσβάντων δὲ συχνῶν, οὕτω δὴ Σάρδιές τε ἡλώκεσσαν, καὶ πᾶν τὸ ἄστυ ἐπορθέετο.

πέ. Κατ' αὐτὸν δὲ Κροῖσον τάδε ἐγένετο. ἦν οἱ παῖς, τοῦ καὶ πρότερον ἐπεμνήσθην, τὰ μὲν ἄλλα ἐπιεικῆς, ἄφωνος δέ. ἐν τῇ ᾗν παρελθούσῃ εὔεστοῖ ὁ Κροῖσος τὸ πᾶν ἐς αὐτὸν ἐπεποιήκεε, ἄλλα τε ἐπιφραζόμενος, καὶ δὴ καὶ ἐς Δελφοὺς περὶ αὐτοῦ ἐπεπόμφεε χρησμένους. ἡ δὲ Πυθίη οἱ εἶπε τάδε,

Λυδὲ γένος, πολλῶν βασιλεῦ, μέγα νύπιε Κροῖσε,
Μὴ βούλευ πολύευκτον ἵνη ἀνὰ δάματ' ἀκούειν
Παιδὸς φθεγγομένου. τόδε σοι πολὺ λαῖσον ἀμφὶς
Ἐμμενεῖ. αὐδῆσει γὰρ ἐν ἥματι πρῶτον ἀνόλαβῳ.

consideravit: dehinc et ipse runc confundit, et ad ejus exemplum alii Persæ subinde, atque alii frequentes. Ita urbs Sardes capta est, atque omnis direpta.

85. Ipsi autem Crœso hæc contigerunt. Erat ei filius, cuius superius habui mentionem,

habilis ad cetera, sed mutus. In priore igitur annorum felicitate ad vitium ejus emendandum Crœsus omnia fecerat, cum alia excogitando, tum vero Delphos mittendo ad oraculum sciscitandum: atque ei Pythia talibus respondit,

*Lyde genus, rex multorum, valde inscie Crœse:
Ne cura gnati exoptatam audisse loquentis
Intra ædes vocem: sine qua potior tibi longe.
Ille die quoniam primum infelice loquetur.*

ἀλισκόμενος δὲ τοῦ τείχεος ἦτε γὰρ τῶν τις
Περσέων ἀλλογνώσας Κροῖσον ὡς ἀποκτενέων.
Κροῖσος μέν νυν ὁρέων ἐπιόντα, ὑπὸ τῆς παρε-
όυσης συμφορῆς παρημελήκεε, οὐδέ τί οἱ διέ-
φερε πληγέντι ἀποθανέειν. ὁ δὲ παῖς οὗτος ὁ
ἄφωνος, ὃς εἶδε ἐπιόντα τὸν Πέρσην, ὑπὸ δέους
τε καὶ πακοῦ ἔρρηξε φωνήν· εἶπε δὲ, “ “Ων-
“ θρωπε, μὴ κτεῖνε Κροῖσον.” οὗτος μὲν δὴ
τοῦτο πρῶτον ἐφθέγξατο· μετὰ δὲ τοῦτο ἥδη
ἐφώνεε τὸν πάντα χρόνον τῆς ζόης.

πεζός. Οἱ δὲ Πέρσαι τάς τε δὴ Σάρδις ἔσ-
χον, καὶ αὐτὸν Κροῖσον ἐζώγρησαν, ἄρξαντα
ἔτεις τεσσερεσκαιίδεκα, καὶ τεσσερεσκαιίδεκας
ἡμέρας πολιορκηθέντα, κατὰ τὸ χρηστήριόν τε
καταπαύσαντα τὴν ἐωὕτου μεγάλην ἀρχήν.
λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ Πέρσαι ἤγαγον παρὰ

Porro captis mœnibus quidam Persa in Crœsum sibi ignotum ut occisorus vadebat. Quem invadentem se Crœsus quum videret, tamen præsenti clade affectus devitare negligebat, nihil putans differre an percussus oppeteret mortem. Filius ejus mutus, ubi vidit Persam irruentem, præ metu et tanta æramna, rupit vocem, inquiens,

“ o homo, ne perimas Crœsum.” Atque hoc ille primum effatus, postmodum per omne vitæ tempus loquens extitit.

86. Persæ et Sardibus potiti sunt, et ipso Crœso vivo, quum regnasset annos quatuordecim, totidemque dies fuisse obfessus, delecto magna suo imperio, ut ei fuerat responsum. Eum captum Persæ ad Cyrum dux-

Κῦρον. ὁ δὲ, σύννήσας πυρὴν μεγάλην, ἀνεβί-
βασεν ἐπ' αὐτὴν τὸν Κροῖσόν τε ἐν πέδησι δε-
δεμένον, καὶ δις ἐπτὰ Λυδῶν παρ' αὐτὸν πα-
δας, ἐν νῷ ἔχων εἴτε δὴ ἀκροθίνια ταῦτα κα-
ταγιεῖν Θεῶν ὄτεῳδὴ, εἴτε καὶ εὔχὴν ἐπιτελέ-
σαι Θέλων, εἴτε καὶ πυθόμενος τὸν Κροῖσον εἴ-
ναι Θεόσεβέα, τοῦδε εἴνεκεν ἀνεβίβασε ἐπὶ τὴν
πυρῆν· βουλόμενος εἰδένειν εἴ τις μιν δαιμόνων
ῥύσεται τοῦ μὴ ζῶντα κατακαυθῆναι. τὸν μὲν
δὴ ποιέειν ταῦτα· τῷ δὲ Κροίσῳ ἐστεῶτι ἐπὶ
τῆς πυρῆς, ἐσελθεῖν, καίπερ ἐν κακῷ ἐόντι το-
σούτῳ, τὸ τοῦ Σόλωνος, ὃς οἱ εἴη σὺν Θεῷ εἰρη-
μένον, τὸ Μηδένα εἶναι τῶν ζῶντων ὅλειον. ὡς
δὲ ἄρα μιν προστῆναι τοῦτο, ἀνενεικάμενόν τε
καὶ ἀναστενάζαντα ἐκ πολλῆς ἥσυχίης, ἐς τρὶς
ὄνομάσαι, Σόλων. καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα,

runt: quem ille vincitum com-
pedibus super ingentem quam
struxerat lignorum struem im-
ponit, circaque eum bis septem
Lydorum filios: five habens in
animo primitias has alicui deo
offerre, five volens votum per-
solvere, five cupidus sciendi,
num quis dæmonum liberaret
Crœsum, (quem religiosum esse
audierat) quominus pyra im-
positus vivus concremaretur.

Hæc quidem Cyrus fecisse ai-
unt. Crœso autem super py-
ram stanti, et si in tanta cala-
mitate posito, tamen venisse in
mentem Solonis, quod ab eo
sibi nutu dei fuisset dictum, Ex
viventibus beatum esse nemini-
nem. Quod dictum ubi sub-
iit Crœso, ferunt eum resestum
et ingemiscerentem ex vehemen-
te taciturnitate ter Solon no-
minasse: et Cyrus, quum au-

κελεῦσαι τὸν ἔρυθρόντας ἐπέίρεσθαι τὸν Κροῖσον, τίνα τοῦτον ἐπικαλέοιτο. καὶ τοὺς, προσελθόντας ἐπειρωτᾶν. Κροῖσον δὲ τέως μὲν σιγὴν ἔχειν ἔφωτεόμενον· μετὰ δὲ, ὡς ἴναγκάζετο, εἰπεῖν, “Τὸν ἀνὴρ ἐγὼ πᾶσι τυράννοισι προετί-“ μησα μεγάλων χρημάτων ἐς λόγους ἐλθεῖν.” Ως δέ σφι ἄσημα ἔφραζε, πάλιν ἐπειρώτεον τὰ λεγόμενα. λιπαρεόντων δὲ αὐτῶν, καὶ ὅχ-λον παρεχόντων, ἔλεγε δὲ, ὡς ἦλθε ἀρχὴν ὁ Σόλων ἐαν Ἀθηναῖος, καὶ θεοσάμενος πάντα τὸν ἑωύτον ὄλβον, ἀποφλαυρίσειε· οἵα δὴ εἴ-πας, ὡς τε αὐτῷ πάντα ἀποθεέκεε οἱ, τῇπερ ἐκεῖνος εἶτε· οὐδέν τι μᾶλλον ἐς ἑωύτον λέγων, η̄ ἐς ἄπαν τὸ ἀνθρώπινον, καὶ μάλιστα τοὺς παῦα σφίσι αὐτοῖσι δοκέοντας ὄλβίους εἶναι. τὸν μὲν Κροῖσον ταῦτα ἀπηγέεοθαι· τῆς δὲ

disset, jussisse interpres eum percontari quemnam illum invocaret. illoque accedentes suisse percontatos, et hunc interrogatum silentium tenuisse. Deinde quum cogeretur, dixisse, “illum, quem cum omnibus tyranis colloquiego, quam ingentem pecuniam præoptassem.” Eum non plane illis declarantem, rursus interrogant ea quæ dicta erant. Ef-

flagitantibus ac moleste urgenteribus, inquit, quemadmodum Solon, domo Atheniensis, omnino venisset, et intuitus omnes ejus opes coram, pro nihilo duxisset; talia scilicet loquutus, ut sibi ipsis omnia cesserint illuc, quo iste dixerat: neque hæc magis de se ipso quam de omni hominum genere, et de iis præsertim qui sibi ipsis bæati viderentur. Hæc

πυρῆς ἥδη ἀμμένης, καίσθαι τὰ περιέσχατα.
καὶ τὸν Κύρον ἀκούσαντα τῶν ἐρμηνέων τὰ
εἶπε Κροῖσος, μεταγνόντα τε, καὶ ἐννώσαντα
ὅτι καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ἔὼν, ἄλλον ἄνθρωπον,
γενόμενον ἑωὕτου εὑδαιμονίη οὐκ ἐλάσσω, ζῶν-
τα πυρὶ διδοίη· πρύσ τε τούτοισι, δείσαντα
τὴν τίσιν, καὶ ἐπιλεξάμενον ὡς οὐδὲν εἴη τῶν
ἐν ἀνθρώποισι ἀσφαλέως ἔχον, κελεύει σθεννύ-
ναι τὴν ταχίστην τὸ καίσμενον πῦρ, καὶ κατα-
βιβάζειν Κροῖσόν τε καὶ τοὺς μετὰ Κροῖσου.
καὶ τοὺς, πειραμένους οὐ δύνασθαι ἔτι τοῦ πυ-
ρὸς ἐπικρατῆσαι.

π?'. Ἐνθαῦτα λέγεται ὑπὸ Λυδῶν Κροῖσον
μαθόντα τὴν Κύρου μετάγνωσιν, ὡς ᾧδε πάν-
τα μὲν ἄνδρα σθεννύντα τὸ πῦρ, δυναμένους
δὲ οὐκέτι καταλαβεῖν, ἐπιβάσασθαι, τὸν Ἀ-

Cœso referente, jam pyra incensa, arsisse extrema: et Cyrum, auditis per interpretes quæ Cœsus dixisset, poenituisse: quum se quoque hominem esse cogitaret, qui alium hominem, qui se inferior non fuisset opibus, vivum igni traduceret. Præterea veritum ob id iram deorum, ac reputantem nihil esse in rebus humanis

stabile, jussisse ignem celerrime extingui jam ardenter, Cœsumque deferri et qui cum eo erant. Verum eos qui jussi fuerant, non potuisse amplius vim ignis superare.

87. Ibi ferunt Lydi Cœsum cognita Cyri sententia mutatione, quum cerneret unumquemque extinguendo igni incombentem, non tamē coēr-

πόλλων ἐπικαλεόμενον, εἴ τί οἱ κεχαρισμένοι
ἔξ αὐτοῦ ἐδωρήθη, παραστῆναι, καὶ ρύσασθαι
μιν ἐκ τοῦ παρεόντος κακοῦ. τὸν μὲν, δακρύ-
οντα ἐπικαλέεσθαι τὸν Θεόν· ἐκ δὲ αἰθρίης τε
καὶ ηνεμίης συνδραμέειν ἔξαπίνης νέφεα, καὶ
χειρῶνά τε καταρράγηναι, καὶ ὅσαι ὕδατε
λαβεοτάτῳ, κατασθεσθῆναι τε τὴν πυρήν. οὕ-
τω δὴ μαθόνται τὸν Κῦρον, ὡς εἴη ὁ Κροῖσος
καὶ θεοφιλὸς καὶ ἀνὴρ ἀγαθὸς, καταβιβά-
σαντα αὐτὸν ἀπὸ τῆς πυρῆς, εἰρεσθαι τάδε,
“ Κροῖσε, τίς σε ἀνθρώπων ἀνέγνωσε, ἐπὶ γῆν
“ τὴν ἐμὴν στρατευσάμενον, πολέμιου ἄντε
“ φίλου ἐμοὶ καταστῆναι; ” Ο δὲ εἶπε,
“ Ω βασιλεῦ, ἐγὼ ταῦτα ἐπρηξα τῇ σῇ μὲν
“ εὐδαιμονίῃ, τῇ ἐμεωὗτοῦ δὲ κακοδαιμονίῃ.
“ αἴτιος δὲ τούτων ἐγένετο ὁ Ἑλλήνων Θεὸς,

cere posse, exclamando invocaſſe Apollinem, ut ipsi addeſſet, ſiquod ab eo donum illi gratum fuifſet oblatum, iſpumque preeſenti malo liberaret. Ita cum lacrymis Crœſo deum in- vocante, nubes repente, quum ſerenum ac tranquillum eſſet, contractas eſſe, et procellam e- rupiſſe, ac vehementiſſima aqua pluiaſſe, et rogum extinctum

fuiſſe. Ita Cyrum, cognito diis gratum ac bonum virum eſſe Crœſum, e pyra deponu- iſſe, atque hunc in modum in- terrogafe, “ Crœſe, quisnam tibi hominum persuasit ut cum exercitu invaderes fines meos, ex amico factus hostis? ” Cui Crœſus, “ Ego, inquit, o rex, iſtud feci tuo proſpero, meo infausto fato, Græcorum deo

“ ἐπάρσις ἐμὲ στρατεύεσθαι. οὐδεὶς γὰρ οὕτω
 “ ἀνόητος ἔστι, ὅστις πόλεμον πρὸ εἰρήνης
 “ αἰρέεται. ἐν μὲν γὰρ τῇ οἱ παῖδες τοὺς πα-
 “ τέρας θάπτουσι· ἐν δὲ τῷ, οἱ πατέρες τοὺς
 “ παῖδας. ἀλλὰ ταῦτα δαίμοσί που φίλοι
 “ ἦν οὕτω γενέσθαι.”

πὴ. ‘Ο μὲν ταῦτα ἔλεγε. Κῦρος δὲ αὐ-
 τὸν λύσας κάτισέ τε ἐγγὺς ἑωὗτοῦ, καὶ πάρ-
 τα ἐν πολλῇ προμηθίῃ εἶχε. ἀπεθωμένῳ δέ τε
 ὄρεων καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ περὶ ἐκεῖνον ἔοντες
 πάντες. ὁ δὲ, συννοίη ἔχόμενος, ἥσυχος ἦν.
 μετὰ δὲ, ἐπιστραφείς τε καὶ ἰδόμενος τοὺς
 Πέρσας τὸ τῶν Λυδῶν ἀστυνεραΐζοντας, εἶπε,
 “ Ὡ βασιλεῦ, κότερον λέγειν πρὸς σε τὰ
 “ νόεων τυγχάνω, ἢ σιγῆν ἐν τῷ πάρεόντι
 “ χρόνῳ χρή;” Κῦρος δέ μιν θαρσέοντα ἐκέ-

auctore, qui me ad bellum gerendum impulit. Neque enim quispiam ita amens est ut bellum quam pacem præoptet. Nam in pace filii sepeliunt patres, in bello patres filios. Sed ut ista fierent, dæmonibus cor-di fuit.”

88. Hæc Crœsus loquutus est: quem Cyrus solutum juxta se collocavit, ac in multa

fane observantia habebat, intuenisque eum admirabatur, tam ipse quam omnis circa eum cœtus. Ille cogitabundus silentium tenebat. Mox atten-dens, ac cernens Persas Lydorum diripientes urbem, “ U-trum debeo, inquit, o rex, tibi loqui quod sentio, an tacere hoc tempore?” Cyrus vero eum, quæcumque liberet, au-

λευε λέγειν ὅτι Βούλοιτο. ὁ δὲ αὐτὸν εἰρώτα,
λέγων, “Οὗτος ὁ πολλὸς ὄμιλος τί ταῦτα
“σπουδῇ ποι.λῇ ἐργάζεται;” Ὁ δὲ εἶπε,
“Πόλιν τε τὴν σὴν διαρπάζει, καὶ χείματα
“τὰ σὰ διαφορέει.” Κροῖσος δὲ ἀμείβετο,
“Οὔτε πόλιν τὴν ἔμπην, οὔτε χείματα τὰ
“ἔμα διαρπάζει οὐδὲν γὰρ ἔμοι ἔτι τούτων
“μέτα. ἀλλὰ φέρουσί τε καὶ ἄγουσι τὰ
“σά.”

πθ'. Κύρῳ δὲ ἐπιμελὲς ἐγένετο τὰ Κροῖσος
εἴπει μεταστησάμενος δὲ τοὺς ἀλλούς, εἴρετο
Κροῖσον ὅτι οἱ ἐνορῶη ἐν τοῖσι ποιευμένοισι. ὁ
δὲ εἶπε, “Ἐπεὶ τέ με θεοὶ δῶκαν δοῦλον σοὶ,
“δικαιῶ, εἴ τι ἐνορῶ πλέον, σημαίνειν σοι.
“Πέρσαι, Φύσιν ἔόντες ὑβρισταὶ, εἰσὶ ἀχείμα-
“τοι· ήν δὲ τούτους περιττῆς διαρπάσαν-

dañer proloqui jussit. Tunc
ille Cyrus percontatur, “Ista,
inquiens, tanta frequentia quid
illa sic properat agere?” Cui
Cyrus, “Tuam, inquit, urbem
diripit, tuasque opes dissipat.
Atqui, Crœsus excipit, neque
urbem meam diripit, neque
meas opes. Nihil enim mihi
jam cum ipsis rebus est: sed
tua ferunt aguntque.”

89. His verbis injecta cura,
Cyrus Crœsum semotis arbitris
interrogat quidnam in his,
quæ fierent, libi constituendum
censeret? Ad quem Crœsus,
“Quoniam, ait, me dii servum
tibi tradiderunt, jure debedo,
siquid amplius animadvertero,
id tibi indicare. Persæ natura
proterva sunt, et iidem inopes.
Quos si diripientes tu ac poti-

“ τας καὶ κατασχόντας χεήματα μεγάλα,
 “ τάδε τοι ἐξ αὐτέων ἐπίδοξα γενέσθαι ὃς
 “ ἀν αὐτέων πλεῖστα κατάσχῃ, τοῦτον προσ-
 “ δέκεσθαι τοι ἐπαναστησόμενον. νῦν ὅν ποίη-
 “ σον ὁδε, εἴ τοι ἀρέσκοι τὰ ἐγώ λέγω. κά-
 “ τισον τῶν δορυφόρων ἐπὶ πάσησι τῆσι πύλησι
 “ φυλάκους, οἱ λεγόντων πρὸς τοὺς ἐκφέροντας
 “ τὰ χεήματα ἀπαιρεόμενοι, ὃς σφεα ἀναγ-
 “ καίως ἔχει δεκατευθῆναι τῷ Διῷ. καὶ σύ
 “ τέ σφι οὐκ ἀπεχθήσεαι Βίη ἀπαιρεόμενος
 “ τὰ χεήματα, καὶ ἐκεῖνοι συγγνόντες ποιέειν
 “ σε δίκαια, ἐκόντες ποιήσουσι.”

4'. Ταῦτα ἀκούων ὁ Κῦρος, ὑπερήδετο, ὃς
 οἱ ἐδόκεε εὖ ὑποτίθεσθαι· αἰνέσταις δὲ πολλὰ,
 καὶ ἐντειλάμενος τοῖσι δορυφόροισι τὰ Κροῖσος
 ὑπεθήκατο ἐπιτελέειν, εἴπε πρὸς Κροῖσον τάδε·

entes magnis opibus negligis,
 id tibi ex his credibile est e-
 venturum, ut quisque istorum
 plurimis opibus potietur, ita
 facillime in te rebellaturum,
 esse expectandum. Nunc igi-
 tur, si tibi placent hæc quæ e-
 go dico, ita facito. Siste ad
 singulas portas aliquot ex tuis
 satellitibus custodes, qui au-
 terentes vetent exportari opes,

tanquam earum decimæ Jovi
 necessario reddendæ sint. Ita
 neque tu odium illorum con-
 traheas, vi opes eripiendo; et
 ipsi agnoscentes te justa agere,
 non inviti facient.”

90. Hæc audiens Cyrus, ma-
 jorem in modum gavisus est
 tali admonitu, eaque vehemen-
 ter approbavit; et iussis satel-
 litibus id exequi quod Crœsus

“ Κροῖσε, ἀναρτημένου σεῦ ἀνδρὸς βασιλέος
 “ χρηστὰ ἔργα καὶ ἔπει ποιέειν, αἴτεο δόσιν
 “ τὴν τινα βούλεαι τοι γενέσθαι παρατίνα.”
 ‘Ο δὲ εἶπε, “Ω δέσποτα, ἐάσσας με γαρίεαι
 “ μάλιστα τὸν θεὸν τῶν Ἑλλήνων, τὸν ἐπί-
 “ μησα ἐγὼ θεῶν μάλιστα, ἐπείρεσθαι, πέμ-
 “ φαντα τάσδε τὰς πέδας, εἰ ἐξαπατᾷν τοὺς
 “ εὖ ποιεῦντας νόμος ἐστί οἱ.” Κῦρος δὲ εἶρε-
 το ὅτι οἱ τοῦτο ἐπηγορεύων παραιτέοιτο. Κροῖ-
 σος δέ οἱ ἐπαλλαλόγησε πᾶσαν τὴν ἐωὗτοῦ διά-
 νοιαν, καὶ τῶν χρηστηρίων τὰς ὑποκρίσιας, καὶ
 μάλιστα τὰ ἀναθήματα· καὶ ὡς ἐπαρθεῖς τῷ
 μαντηῖῳ, ἐστρατεύσατο ἐπὶ Πέρσας. Λέγων δὲ
 ταῦτα, κατέβαινε αὐτὶς παραιτεόμενος, ἐπεῖ-
 ναι οἱ τῷ θεῷ τούτων ὄνειδίσαι. Κῦρος δὲ γε-

ipſi ſubjeciſſet, hiſ verbiſ eum affaſtus eſt; “ Crœſe, quandoquidem et facta et dicta tua promta viſ regiſ ſunt, pete quid muneris a me veliſ impreſentiarum tibi dari.” Ad quem Crœſus, “ O here, inquit, maxime gratum mihi facies, fiſiveriſ me deum Græcorum, quem ego maxime omnium veneratus ſum, percontari miſſis ad eum hiſ vinculiſ, nunquid

ei fas ſit bene de ipſo merentes decipere.” Et Cyro interroganti quidnam id eſſet, quod incuſaret, altius repetens omnem ſuum aperuit animum, redditaque ſibi oracula, et præcipue donaria ſua, et quemadmodum excitus oraculo fuſcepitiſſet adverſus Persas expeditionem. Haec commemorando rediit rurſus ad petendam veniam iſta deo exprobrandi.” Ad quem

λάσας εἶπε, “ Καὶ τούτου τεύχεαι παρ’ ἐμεῦ,
“ Κροῖσε, καὶ ἄλλου παντὸς τοῦ ἀνέκάστοτε
“ δέη.” Ὡς δὲ ταῦτα ἦκουσε ὁ Κροῖσος,
πέμπτων τῶν Λυδῶν ἐς Δελφοὺς, ἐνετέλλετο,
τιθέντας τὰς πέδας ἐπὶ τοῦ υηοῦ τὸν οὐδὸν, εἰ-
ρωτᾶν εἰ οὖ τι ἐπαισχύνεται, τοῖσι μαντηῖσι
ἐπάγας Κροῖσον στρατεύεσθαι ἐπὶ Πέρσας, ὡς
καταπαύσοντα τὴν Κύρου δύναμιν, ἀπ’ ἣς οἱ
ἄκροθίνια τοιαῦτα γενέσθαι· δεικνύντας τὰς
πέδας. ταῦτά τε ἐπειρωτᾶν, καὶ εἰ ἀχαρίσ-
τοισι νόμος εἶναι τοῖσι Ελληνικοῖσι θεοῖσι.

Λά. Ἀπικομένοισι δὲ τοῖσι Λυδοῖσι, καὶ
λέγουσι τὰ ἐντεταλμένα, τὴν Πυθίην λέγεται
εἰπεῖν τάδε, “ Τὴν πεπρωμένην μοίρην ἀδύνα-
“ τά ἔστι ἀποφυγέειν καὶ θεῷ. Κροῖσος δὲ
“ πέμπτου γονέος ἀμαρτάδα ἐξέπλησε, ὃς ἐὼν

ridens Cyrus, “ Et hoc, inquit, Crœse, a me impetrabis, et quicquid aliud identidem tibi opus erit.” Ubi hæc audivit Crœsus, Delphos misit quof-dam Lydos, jussos, quem ad liment templi vincula posuissent, sciscitari deum nunquid eum puderet, per oracula qui Crœsum induxitisset ad bellum Persis inferendum, tanquam Cyri potentiam eversurum; unde tales

primitiæ ipsi offerrentur: compedes scilicet ostendendo; et sciscitari cum hæc, tum nunquid Græcis diis foret fas esse ingratiss.

91. Lydis illuc profectis, et hæc mandata executis, Pythia fertur ita respondisse: “ Sortem fato destinatam defugere, deo quoque est impossibile. Crœsus autem quinti procreatoris crimen luit, qui quum es-

“ δορυφόρος Ἡρακλειδέων, δόλῳ γυναικηῖσι ἐ-
 “ πισπόμενος, ἐφόνευσε τὸν δεσπότεα, καὶ ἔσ-
 “ χε τὴν ἐκένου τιμὴν οὐδέν οἱ προσήκουσαν.
 “ προθυμεομένου δὲ Λοξίεω ὅκας ἀν κατὰ
 “ τοὺς παῖδας τοὺς Κροῖσου γένοιτο τὸ Σαρ-
 “ δίων πάθος, καὶ μὴ κατ’ αὐτὸν Κροῖσον,
 “ οὐκ οἶν τε ἐγένετο παραγαγεῖν μοίρας. ὅ-
 “ σον δὲ ἐνέδωκαν αὗται, ἡνύσατο, καὶ ἐχαρί-
 “ σατό οἱ. τρία γάρ ἔτεα ἐπανεβάλετο τὴν
 “ Σαρδίων ἄλωσιν. καὶ τοῦτο ἐπιστάσθω
 “ Κροῖσος, ὡς ὑστέρον τοῖσι ἔτεσι τούτοισι ἀ-
 “ λοὺς τῆς πεπρωμένης. δεύτεραι δὲ τούτων,
 “ καιομένῳ αὐτῷ ἐπέκρηνεσε. κατὰ δὲ τὸ μαν-
 “ τῆϊον τὸ γενόμενον, οὐκ ὁρθῶς Κροῖσος μέμ-
 “ φεται. προηγόρευε γάρ οἱ Λοξίης, ἷν στρα-
 “ τεύηται ἐπὶ Πέρσας, μεγάλην ἀργην αὐτὸν

set fatales Heraclidarum, mulieris dolo inductus, dominum interemit: illiusque dignitate potitus est, nihil ad ipsum pertinente. Verum Apollo, quum studuerit ut hæc Sardium clades liberis Crœsi, non ipsi Crœso contingeret, tamen transference fata non potuit: sed quantum illa permiserunt, annixus est, atque ei gratiam retulit,

utpote dilata Sardium expugnatione tres annos. Et hoc Crœsus discat, tot illis annis serius quam fata destinarant, se fuisse captum. Secundo loco, quod ipsi ardenti opem tulit. Nam quod ad oraculum pertinet, haud recte Crœsus conqueritur; quoniam Apollo prædixit, eum esse magnum imperium, si bellum Persis inferret,

“ καταλύσειν. τὸν δὲ, πρὸς τὰῦτα χρῆν· εὖ
 “ μέλλοντα βουλεύεσθαι, ἐπείγεσθαι πέμψ-
 “ αὐτα, κότερα τὴν ἑωὕτου ή τὴν Κύρου λέγοι
 “ ἀρχήν. οὐ συλλαβὼν δὲ τὸ ῥηθὲν, οὐδὲ ἐπα-
 “ νειρόμενος, ἑωὕτὸν αἴτιον ἀποφανέτω. οὐκαὶ
 “ τὸ τελευταῖον χρηστηριαζομένῳ εἶπε τὰ
 “ εἶπε Λοξίης περὶ ἡμίονου· οὐδὲ τοῦτο συνέ-
 “ ξαλε· ήν γὰρ δὴ ὁ Κύρος οὗτος, ἡμίονος. ὃ;
 “ ἐκ γὰρ δυοῖν οὐκ ὄμοεθνέων ἐγεγόνεε, μη-
 “ τρὸς ἀμείνονος, πατρὸς δὲ ὑποδεεστέρου. ή
 “ μὲν γὰρ ήν Μηδίς, καὶ Ἀστυάγεος Δυγά-
 “ της τοῦ Μήδων βασιλέος· ὁ δὲ, Πέρσης τε
 “ ήν, καὶ ἀρχόμενος ὑπὲκείνοισι καὶ ἔνεοθε
 “ ἐὼν τοῖσι ἅπασι, δεσποίνη τῇ ἑωὕτου συνοί-
 “ κεε.” Ταῦτα μὲν η Πυθίη ὑπεκρίνατο τοῖσι
 Λυδοῖσι· οἱ δὲ ἀνήνεκταν ἐς Σάρδις, καὶ ἀ-

everfum: de qua re ipsum
 recte consultare volentem, de-
 cuerat mittere sciscitatum, u-
 trum ipsius Apollo diceret im-
 perium, an Cyri? Sed quod
 dictum erat, nec considerans,
 nec denuo interrogans, sibi ipsi
 acceptum referat. Quod au-
 tem ultimo responso ait Apol-
 linem dixisse de mulo, ne hoc
 quidem discussit. Nam mulus

hic, Cyrus erat: quippe qui
 duobus diversarum gentium
 parentibus ortus fit, generosiore
 matre, patre tenuiore. Nam
 illa quidem, Meda erat, Asty-
 agis Medorum regis filia; hic
 autem, Perſa, et Medis subjec-
 tus: et licet omnium infimus,
 tamen dominam suam in ma-
 trimonium duxit.” Hæc Ly-
 dis Pythia respondit, quæ illi

πήγγειλαν τῷ Κροίσῳ. ὁ δὲ, ἀκούσας, συνέγνω ἐώτου εἶναι τὴν ἀμαρτάδα, καὶ οὐ τοῦ θεοῦ.

ΛΕΞΙΑ. Κατὰ μὲν δὴ τὴν Κροίσου τε ἀρχὴν, καὶ Ἰωνίης τὴν πρώτην καταστροφὴν, ἔσχε οὕτω. Κροίσῳ δέ ἐστι καὶ ἄλλα ἀναθήματα ἐν τῇ Ἑλλάδι πολλὰ, καὶ οὐ τὰ εἰρημένα μοῦνα. ἐν μὲν γὰρ Θήρησι τῆσι Βοιωτῶν τρίπους χρύσεος, τὸν ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Ἱσμηνίῳ· ἐν δὲ Ἔφεσῳ, αἴ τε βόες αἱ χρύσεαι, καὶ τῶν κιόνων αἱ πολλαῖ· ἐν δὲ Προνηῆς τῆς ἐν Δελφοῖσι, ἀσπὶς χρυσέη μεγάλῃ. ταῦτα μὲν καὶ ἔτι ἐς ἐμὲ ἦν περιεόντα, τὰ δὲ ἔξαπόλωλε τὰ τῶν ἀναθημάτων. τὰ δὲ ἐν Βραγχίδησι τῆσι Μιλησίων ἀναθήματα Κροίσῳ, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, ἵσα τε σταθμὸν

Sardes reversi Crœso nunciaverunt. Quibus auditis Crœsus suam ipsius agnovit culpam esse, non dei. De Crœsi igitur imperio et prima Ioniæ subactio ita res se habent.

92. Porro Crœsi non hæc solum quæ jam diximus, sed alia quoque permulta donaria in Græcia extant. Siquidem apud Thebas Bœoticas tripus est aureus, quem illic Apollini

nuncupavit Ismenio: apud Ephesum quoque buculae aureæ, atque columnæ pleræque.—Quinetiam in Pronæ templo apud Delphos clypeus aureus ingens. Atque hæc etiamnum ad mea usque tempora supererant: nonnulla tamen intercederunt. Ac vero quæ apud Branchidas Milesiorum a Crœso dedicata fuerunt, pondere, quantum intelligo, æquali et

καὶ ὄμοια τοῖσι ἐν Δελφοῖσι. τὰ μὲν νῦν ἔς
τε Δελφοὺς καὶ ἔς τοῦ Ἀμφιάρεω ἀνέθηκε,
οἰκεῖά τε ἔοντα, καὶ τῶν πατρών χρημάτων
ἀπαρχήν· τὰ δὲ ἄλλα ἀναθήματα ἐξ ἀνδρὸς
ἐγένετο οὐσίης ἐχθροῦ, ὃς οἱ, πρὶν ἡ βασιλεῦ-
σαι, ἀντιστασιάτης κατεστήκεε, συσπεύδων
Πανταλέοντι γενέσθαι τὴν Λυδῶν ἀρχήν. ὁ δὲ
Πανταλέων, ἦν Ἀλυάττεω μὲν παῖς, Κροῖσου
δὲ ἀδελφεὸς οὐκ ὄμορητριος. Κροῖσος μὲν γὰρ
ἐκ Καείρης ἦν γυναικὸς Ἀλυάττη, Παντα-
λέων δὲ, ἐξ Ἰάδος. ἐπεὶ τε δὲ δόντος τοῦ πα-
τρὸς, ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς ὁ Κροῖσος, τὸν ἀν-
θρωπὸν τὸν ἀντιπρήσσοντα ἐπὶ κνάφου Ἐλικων
διέφθειρε· τὴν δὲ οὐσίην αὐτοῦ ἔτι πρότερον
κατιρώσας, τότε τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ἀνέθηκε

similia erant iis quæ sunt Delphos. Ceterum ea quæ tum Delphos, tum etiam ad Amphiarai misit templum, hæc ibi, veluti domestica bona, paternarumque facultatum libamina, divis consecravit. Quandoquidem cetera donaria e facultatibus erant viri adversarii, qui Crœso, priusquam regnaret, repugnans, Pantaleontis partibus impense studens hunc

in regni potestatem provehere conabatur. Pantaleon enim et ipse Alyattis filius erat, Crœsi frater, at non ex eadem matre. Nam Crœsus natus fuit Alyatti ex Carica uxore, Pantaleon ex Iade. Quum autem tradito a patre imperio Crœsus potiretur, hominem illum qui sibi restiterat, in carduis fullo niis traclum interemit; bona autem ejusdem jam ante con-

ἐσ τὰ εἴρηται. καὶ περὶ μὲν ἀναθηκάτων τοσαῦτα εἰρήσθω.

Λγ'. Θωῦματα δὲ γῆ Λυδίν ἐς συγγέναφὴν οὐ μάλα ἔχει, οἵα τε καὶ ἄλλη γάρ, παρὸς τοῦ ἐκ τοῦ Τμάλου καταφερομένου φύγματος. ἐν δὲ ἔργον πολλὸν μέγιστον παρέχεται, χωρὶς τῶν τε Αἰγυπτίων ἔργων καὶ τῶν Βαβυλωνίων. ἔστιν αὐτόθι Ἀλυάττεω τοῦ Κεσίσου πατρὸς σῆμα, τοῦ ἡ κρηπὶς μέν ἐστι λίθων μεγάλων, τὸ δὲ ἄλλο σῆμα, γῆρας γῆς. ἐξεργάσαντο δέ μιν οἱ ἀγοραῖοι ἀνθρώποι, καὶ οἱ χειρῶνακτες, καὶ αἱ ἐνεργαζόμεναι παιδίσκαι. οὗροι δὲ πέντε ἔόντες, ἕτι καὶ ἐς ἐμὲ ἥσαν ἐπὶ τοῦ σῆματος ἄνω καὶ σφι γράμματα ἐνεκενόλαπτο, τὰ ἔκαστοι ἐξεργάσαντο. καὶ ἐφαίνετο μετρεόμενον τὸ τῶν παιδισκέων ἔργον ἐὸν

secreta, tunc uti diximus iis locis dedicavit. Atque de donariis haec tenus dictum sit.

93. Porro Lydia quæ scribantur nulla sene miranda habet, prout aliae regiones, praeter auri ramenta e Tmolo deferra solita. Unum tamen nobis exhibet multo maximum praeter Ægyptiorum et Babyloniorum opera. Ibi enim est Alyattis Croësi parentis sepul-

crum, cuius crepido e grandibus est lapidibus: reliqua sepulcri pars, aggestio terræ. Id construxerunt homines forenses atque operarii, et una cum his ad quæstum prostituta pueræ. Ceterum ad meam usque æstatem in summo tumulo quinque termini stabant, quibus literæ insculptæ indicant quæ singuli elaboraverint: apparebatque ex mensura, puel-

μέγιστον. τοῦ γὰρ δὴ Λυδῶν δῆμος αἱ θυγατέρες πορνεύονται πᾶσαι, συλλέγουσαι σφίσι φερνὰς, ἐς ὁ ἀν συνοικήσουσι τοῦτο ποιέουσαι. ἐκδιδόσαι δὲ αὐταὶ ἑωτάς. ή μὲν δὴ περίοδος τοῦ σήματος, εἰσὶ στάδιοι ἔξ, καὶ δύο πλέθρα· τὸ δὲ εὐρός ἐστι πλέθρα τριακαΐδεκα. λίμνη δὲ ἔχεται τοῦ σήματος μεγάλη, τὴν λέγουσι Λυδοὶ ἀείναν εἶναι. καλέεται δὲ αὕτη Γυγαίη. τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτό ἐστι.

Λ. Δυδοὶ δὲ νόμοισι μὲν παραπλησίοισι χρέονται καὶ "Ελληνες· χωρὶς ἡ ὅτι τὰ θήλεα τέκνα παταπορνεύουσι· πρῶτοι δὲ ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἕδμεν, νόμισμα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου κοψάμενοι ἔχρησαντο· πρῶτοι δὲ καὶ κάπηλοι ἐγένοντο. Φασὶ δὲ αὐτοὶ Λυδοὶ καὶ τὰς παιγνίας τὰς νῦν σφίσι τε καὶ "Ελληνες

larum opus esse maximum. Lydorum enim populi filiae omnes meretricantur, atque hoc quæstu tantisper dotem colligunt dum nupserint: se autem ipsæmet locant. Sepulcri hujus ambitus, stadiorum est sex, et duorum arpendiorum: latitudo, arpendiorum tredecim. Confinis est eidem sepulcro lacus ingens, quem Lydi referunt esse perennem;

vocatur autem Gygæus. Atque hoc quidem sic habet.

94. Lydi legibus propemodum utuntur Græcorum similibus, nisi quod illi filias tradant vitæ meretriciæ. Primi eorum quos novimus, nummum aureum argenteumque ad utendum percusserunt, et primi capones extiterunt. Aiunt et ipsi se ludos invenisse, qui etiamnum

κατεστεώσας, ἐωὕτῶν ἐξεύρημα γενέσθαι. ἅμα δὲ ταύτας τε ἐξευρεθῆναι παρὰ σφίσι λέγουσι, καὶ Τυρσηνίην ἀποικίσαι, ὥδε περὶ αὐτῶν λέγουτες· ἐπὶ Ἀτυος τοῦ Μάνεω βασιλῆος σιτοδείην ἴσχυρὴν ἀνὰ τὴν Λυδίην πᾶσαν γενέσθαι· καὶ τοὺς Λυδοὺς τέως μὲν διάγειν λιπαρέοντας· μετὰ δὲ, ὡς οὐ παύεσθαι, ἄκεα δίζησθαι· ἄλλοι δὲ ἄλλο ἐπιμηχανᾶσθαι αὐτῶν. ἐξευρεθῆναι δὴ ὡν τότε καὶ τῶν κύβων, καὶ τῶν ἀστραγάλων, καὶ τῆς σφαιρῆς, καὶ τῶν ἄλλεων πασέων παιγνίεων τὰ εἰδεῖα, πλὴν πεσσῶν. τούτων γὰρ ὡν τὴν ἐξεύρεσιν οὐκ οἰκηϊοῦνται Λυδοί. ποιέειν δὲ ὥδε πρὸς τὸν λιμὸν ἐξευρόντας· τὴν μὲν ἑτέρην τῶν ἡμερέων παιζεῖν πᾶσαν, ἵνα δὴ μὴ ζητέοιεν σιτία· τὴν δὲ ἑτέρην σιτέεσθαι, παυομένους τῶν παιγνίεων.

apud Graecos et ipsos obtinent, simul autem hæc in suis terris invenisse, et in Tyrrheniam colonos duxisse. Id quod hunc in modum accidisse referunt: tempore Atyis regis, Manis filii, annonæ difficultatem per universam Lydiā acrem fuisse, et aliquamdiu quidem Lydos vitam assiduis laboribus tolerasse; postea vero, quum non cessaret, remedia quaesivis-

se, et alium aliud excogitasse. Tum igitur inventum ab iisdem et tesserarum et talorum ludum, et pilæ, ceterorumque lusuum omnium genera, præterquam calculorum. Horum enim inventionem sibi non vendicant Lydi. Porro his inventis ad famem sic usos esse, alterum quidem dierum totum lusibus dedisse, ut videlicet cibos non quererent: altero

τοιούτῳ τρόπῳ διάγειν ἐπ' ἔτει δυῶν δέοντας
εἴκοσι· ἐπεὶ τε δὲ οὐκ ἀνέναι τὸ κακὸν, ἀλλ'
ἐπὶ μᾶλλον ἔτι βιάζεσθαι, οὕτω δὴ τὸν βα-
σιλῆα αὐτῶν, δύο μοίρας διελόντα Δυδῶν πάν-
των, κληρώσαι, τὴν μὲν ἐπὶ μονῇ, τὴν δὲ ἐπὶ¹
ἔξιδω ἐκ τῆς χώρης· καὶ ἐπὶ μὲν τῇ μένειν
αὐτοῦ λαγχανούσῃ τῶν μοιρέων, ἐωὕτὸν τὸν
βασιλέα προστάσσειν· ἐπὶ δὲ τῇ ἀπαλλασ-
σομένῃ, τὸν ἐωὕτοῦ παῖδα, τῷ οὖνομα εἶναι
Τυρσηνόν. λαχόντας δὲ αὐτῶν τοὺς ἑτέρους
ἐξίεναι ἐκ τῆς χώρης, καὶ καταβῆναι ἐς Σμύρ-
νην, καὶ μηχανήσασθαι πλοῖα, ἐς τὰ ἐσθεμέ-
νους τὰ πάντα ὅσα σφι ἦν χρηστὰ ἐπίπλοα,
ἀποπλέειν κατὰ Βίου τε καὶ γῆς ζήτησιν· ἐς
ὅ ἔθνεα πολλὰ παραμειψαμένους, ἀπικέσθαι ἐς
Ομερικούς· ἔνθα σφέας ἐνιδρύσασθαι πόλιας,

autem a lusibus abstinentes,
vesci consuevisse. Atque hoc
modo vixisse annis duodevi-
ginti. Ubi autem malum non
remitteret, sed magis etiam
sæviret, tum regem universos
Lydos bifariam divisos in for-
tem misisse, et hos quidem ut
in sedibus suis manerent, illos
vero ut exirent ex patria. Ac
vero iis qui in sedibus suis
mansio[n]em fortiti essent, regem

ipsum se addidisse: illis autem
qui egrediebantur, filium suum,
cui nomen Tyrrheno. Hos ex
fortis casu e Lydia excedentes,
descendisse Smyrnam: et mox
fabricatis navigiis, quibus ea,
qua[er]e ad supellectilem commo-
da habebant, imponerent, ad
victum sedesque quærendas
oram soluisse; donec varias
nationes prætervecti, ad Um-
bros pervenissent: ubi civita-

καὶ οἰκέειν τὸ μέχρι τοῦδε. ἀντὶ δὲ Λυδῶν μετονομασθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ βασιλέως τοῦ παιδὸς, ὃς σφεας ἀνήγαγε· ἐπὶ τούτου τὴν ἐπωνυμίην ποιευμένους ὄνομασθῆναι Τυρσηνούς. Λυδοὶ μὲν δὴ ὑπὸ Πέρσης ἐδεδούλωντο.

Λέ. Ἐπιδίζηται δὲ δὴ τὸ ἐνθεῦτεν ἡμῖν ὁ λόγος τόν τε Κύρου, ὅστις ἐὼν τὴν Κροίσου ἀρχὴν κατεῖλε, καὶ τοὺς Πέρσας, ὅτεῳ τρόπῳ ἡγήσαντο τῆς Ἀσίης. Ως ὅν Περσέων μετεξέτεροι λέγουσι, οἱ μὴ Βουλόμενοι σεμνοῦν τὰ περὶ Κύρου, ἀλλὰ τὸν ἔοντα λέγειν λόγου, κατὰ ταῦτα γράψω ἐπιστάμενος περὶ Κύρου καὶ τριφασίας ἄλλας λόγων ὁδοὺς φηναί. Ἀσσυρίων ἀρχόντων τῆς ἄνω Ἀσίης ἐπ’ ἔτεσι εἴκοσι καὶ πεντακόσια, πρῶτοι ἀπ’ αὐτῶν Μῆδοι ἦρξαντο ἀπίστασθαι· καί κας οὗτοι περὶ

tibus constructis, ad hunc usque diem habitaverint, ac pro Lydis regii filii, qui eos deduxit, nomen mutavisse, ut hujus appellatione quoque nominati fuerint Tyrrheni. Lydi itaque a Persis in servitutem redacti fuerunt.

95. HINC jam nobis requirit oratio et Cyrum, quisnam fuerit ille, qui Croësi evertit im-

perium, et Persas, quomodo Asiae imperio potiti sint. Igitur quemadmodum quidam memorant Persarum, non qui res Cyri extollere, sed prout illa se habent, referre student, ita ego conscribam; gnarus triplices alias esse de Cyro narrandi vias. Quum Assyri annis quingentis viginti superiorēm Asiam obtinuissent, primi Medi ab ipsis

τῆς ἐλευθερίης μαχεσάμενοι τοῖσι· Ἀσσυρίοισι, ἐγένοντο ἄνδρες ἀγαθοί· καὶ ἀπωσάμενοι τὴν δουλοσύνην, ἦλευθερώθησαν. μετὰ δὲ τούτους, καὶ τὰ ἄλλα ἔθνεα ἐποίεε τῷτὸ τοῖσι Μήδοισι.

45'. Εόντων δὲ αὐτονόμων πάντων ἀνὰ τὴν ἥπειρον, ὅδε αὗτις ἐς τυραννίδας περιῆλθον· ἀνὴρ ἐν τοῖσι Μήδοισι ἐγένετο σοφὸς, τῷ οὐνομα ἦν Δηϊόκης, παῖς δὲ ἦν Φραόρτεω. οὗτος ὁ Δηϊόκης, ἐρασθεὶς τυραννίδος, ἐποίεε τοιάδε· κατοικημένων τῶν Μήδων κατὰ κάμας, ἐν τῇ ἑωὕτῳ ἐὰν καὶ πρότερον δόκιμος, καὶ μᾶλλον τι καὶ προθυμότερον δικαιοσύνην ἐπιθέμενος ἤσκεε· καὶ ταῦτα μέντοι, ἐούσης ἀνομίης πολλῆς ἀνὰ πᾶσαν τὴν Μηδικὴν, ἐποίεε, ἐπιστάμενος ὅτι τῷ δικαίῳ τὸ ἄδικον πολέμιον

deficere cœperunt: qui cum Asyriis pro libertate præliati strenue se gesserunt, excussoque servitutis jugo libertatem obtinuerunt. Post quos et aliae nationes idem fecerunt quod et Medi.

96. Ceterum quum jam per continentem gentes omnes propriis viverent legibus, hac occasione rursum tyrannidi sub-

iecti fuerunt. Fuit apud Medos vir sapiens, cui nomen erat DEIOCES, filius Phraortæ, qui quum ad tyrrannidem aspiraret, ita se gessit. Quum Medi per vicos habitarent, Deioces cum ante apud suos probatus, tum magis studiosiusque æquitatem colens exercebat, idque, quia videbat apud Medos universos magnam quandam legum infir-

ἐστι. οἱ δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς κάμης Μῆδοι, ὅρῶντες αὐτοῦ τοὺς τρόπους, δικαστήν μιν ἐωὕτων αἰρέοντο. ὁ δὲ δὴ, οἵα μνεόμενος ἀρχὴν, ιθύς τε καὶ δίκαιος ἦν. ποιέαν τε ταῦτα, ἔπαινον εἶχε οὐκ ὄλίγον πρὸς τῶν πολιτέων οὗτω, ὥστε πυνθανόμενοι οἱ ἐν τῇσι ἄλλησι κάμησι ὡς Δηϊόκης εἴη ἀνὴρ μοῦνος κατὰ τὸ ὄρθὸν δικάζων, πρότερον περιπίπτοντες ἀδίκοισι γνάμησι, τότε ἐπεὶ τε ἦκουσαν, ἄσμενος ἐφοίτεον παρὰ τὸν Δηϊόκεα καὶ αὐτοὶ δικασόμενοι· τέλος δὲ, οὐδενὶ ἄλλῳ ἐπετράποντο:

45. Πλεῦνος δὲ ἀεὶ γινομένου τοῦ ἐπιφοίτεοντος, οἵα πυνθανομένων τὰς δίκας ἀποβάνειν κατὰ τὸ ἔὸν, γνοὺς ὁ Δηϊόκης ἐς ἐωὕτὸν πᾶν ἀνακείμενον, οὔτε κατίζειν ἔτι ἥθελε ἔνθαπερ

mitatem, sat sciens æquitati iniquitatem esse inimicam. Medi vero qui eundem habitabant vicum, intuentes hominis mores, judicem ipsum sibi constituant. Hic, ut qui principatum ambiret, rectum se æquumque præbuit. Quæ quum faceret, laudem apud populares obtinuit haudquaquam exiguum; adeo ut hæc intelligentes ceterorum pagorum incolæ,

nempe Deiocem solum esse qui incorrupte judicaret, prius ini quis sententiis adflicti, tunc postquam audiverunt, læti affluerent ad Deiocem et ipsi litigaturi; postremo nulli alii id committerent.

97. Quārum vero numerus a currentium semper cresceret, utpote qui intelligerent sententias ex vero terminari, Deioces, animadvertis universa

πρότερον προκατίζων ἐδίκαζε, οὐτ' ἐφή δικᾶν
ἔτι. οὐ γάρ οἱ λυσιτελέειν, τῶν ἑωὕτου ἐξημελη-
κότα, τοῖσι πέλας δὶ ήμέρης δικάζειν. ἐούσης ᾧ
ἀρπαγῆς καὶ ἀνομίης ἔτι πολλῷ μᾶλλον ἀνὰ
τὰς κάρμας ἢ πρότερον ἦν, συνελέχθησαν οἱ Μῆ-
δοι ἐς τῷτὸν, καὶ ἐδίδοσάν σφισι λόγου, λέ-
γοντες περὶ τῶν κατηκόντων. ὡς δ' ἐγὼ δοκέω,
μάλιστα ἐλεγον οἱ τοῦ Δηϊόκεω φίλοι, “Οὐ
“ γὰρ δὴ τρόπῳ τῷ παρεόντι χρεόμενοι, δύνα-
“ τοὶ εἰρὲν οἰκέειν τὴν χώρην. Φέρε, στήσωμεν
“ ἡμέαν αὐτῶν βασιλέα· καὶ οὕτω ἢ τε χώρην
“ εὐνομήσεται, καὶ αὐτοὶ πρὸς ἕργα τρεψόμε-
“ θα, οὐδὲ ὑπὲ ἀνομίης ἀνάστατοι ἐσόμεθα.”
Ταῦτά κη λέγοντες, πείθουσι ἑωὕτους βασι-
λεύεσθαι.

in se unum incumbere, neque amplius illic confidere, ubi prius præsidens judicabat, volebat, neque omnino judicaturum amplius dixit: siquidem non erat sua esse, si totum diem, rebus suis neglectis, dirimendis aliorum litibus impenderet. Quum igitur rapinæ sceleraque passim per vicos multo etiam magis quam prius patrarentur, Medi convocato concilio, decommuni rerum statu colloqui cœperunt.

Et quantum mihi videtur, Dei-
ocis amici maxime in hanc sententiam loquebantur; “ Ne-
quaquam præsenti modo vi-
entes hanc nostram regionem
possimus habitare; age, consti-
tuamus nobis ipsis regem, ut
sic regio nostra bonis legibus
administretur, et nos ad opera
eamus, neque præ impunitate
scelerum excidamus.” Quæ
cumque sic referrentur, consci-
cunt Medi ut regnentur.

Λη'. Αὐτίκα δὲ προσαλλομένων ὄντινα στήσονται βασιλέα, ὁ Δηϊόκης ἦν πολλὸς ὑπὸ παντὸς ἀνδρὸς καὶ προσαλλόμενος καὶ αἰνεόμενος· ἐς ὅ τοῦτον καταίνεουσι βασιλέα σφίσι εἶναι. ὁ δὲ ἐκέλευε αὐτὸὺς οἰκία τε ἐαὐτῷ ἄξια τῆς βασιλητῆς οἰκοδομῆσαι, καὶ πρατῦναι αὐτὸν δοξυφόροισι. ποιεῦσι δὴ ταῦτα οἱ Μῆδοι. οἰκοδομέοντοι τέ γὰρ αὐτῷ οἰκία μεγάλα τε καὶ ἴσχυρὰ, ἵνα αὐτὸς ἔφρασε τῆς χώρης· καὶ δοξυφόρους αὐτῷ ἐπιτρέπουσι ἐκ πάντων Μῆδων καταλέξασθαι. ὁ δὲ, ὡς ἔσχε τὴν ἀρχὴν, τοὺς Μῆδους ἱνάγκασε ἐν πόλισμα ποιήσασθαι, καὶ τοῦτο περιστέλλοντας, τῶν ἄλλων ἥσσον ἐπιμέλεσθαι. πειθομένων δὲ καὶ ταῦτα τῶν Μῆδων, οἰκοδομέει τείχεα μεγάλα τε καὶ καρτερὰ, ταῦτα τὰ νῦν Ἀγβάτανα κέκληται, ἐ-

98. Continuo ubi consultatum est quemnam regem crearent, Deioches adeo ab omnibus productus in medium et commendatus est, ut omnium suffragio rex comprobaretur. At ille jussit et aedificia sibi erigi regno digna et stipulatoribus se roborari. Huic Medi haec praefliterunt, eique aedificia ingenititia probeque munita extruxerunt in ea quam designaverat

regione: permiserunt quoque satellites ex universis Medis sibi deligere. Deioches igitur imperio potitus, Medos compulit unum oppidum condere, ut hoc uno communito exornatoque, aliorum non ita magnam curam haberent. Obsequientibus quoque hac in re Medis, mœnia constituit ampla simul et valida, ea ipsa quæ nunc Ecbatana appellantur, in quibus

τερον ἔτέρω κύκλῳ ἐνεστεῶτα. μεμηχάνηται δὲ οὕτω τοῦτο τὸ τεῖχος, ὥστε ὁ ἔτερος τοῦ ἔτέρου κύκλου τοῖσι προμαχεῖσι μούνοισι ἐστὶ ὑψηλότερος. τὸ μὲν οὐκ τι καὶ τὸ χωρίον συμμαχέει, κολωνὸς ἐδύ, ὥστε τοιοῦτο εἶναι τὸ δὲ καὶ μᾶλλον τι ἐπετηδεύθη, κύκλων ἐόντων τῶν συναπάντων ἐπτὰ, ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ τὰ βασιλήϊα ἐνεστὶ καὶ οἱ θησαυροί. τὸ δὲ αὐτῶν μέγιστόν ἐστι τεῖχος κατὰ τὸν Ἀθηναίων κύκλου μάλιστά καὶ τὸ μέγαθος. τοῦ μὲν δὴ πρώτου κύκλου οἱ προμαχεῖνες εἰσὶ λευκοί· τοῦ δὲ δευτέρου, μέλανες· τρίτου δὲ κύκλου, φοινίκεοι. τετάρτου δὲ, κυάνεοι· πέμπτου δὲ, σαυδαρακινοί. οὕτω πάντων τῶν κύκλων οἱ προμαχεῖνες ἡνθισμένοι εἰσὶ φαρμάκοισι. δύο δὲ οἱ τελευταῖοι εἰσι, ὁ μὲν καταργυρωμένος, ὁ

muri alter orbis alteri inditus erat: sic nimirum constitutis mœnibus, ut orbis alter altero solis pinnis foret excellior. Adjuvabat huc loci ipsius commoditas, quem collis esset, ut talis fieret. Sed accessit etiam major quiddam data opera factum; siquidem ambitus isti simul omnes numero sunt septem, in

quorum postremo regia est et thesaure. Horum vero maximus murus magnitudine ferme illum Athenarum æquat ambitum. Ac primi quidem ambitus pinnæ colore sunt albicanti, secundi nigro, tertii purpureo, quarti cœruleo, quinti sandaracino. Ita per cunctos ambitus pinnæ fulserunt coloribus

δὲ κατακεχρυσωμένους ἔχων τοὺς προμαχεῖνας.

Λθ'. Ταῦτα μὲν δὴ ὁ Δηϊόκης ἐωὕτῳ τε ἔτείχεε, καὶ περὶ τὰ ἐωὕτου οἰκία· τὸν δὲ ἄλλου δῆμου πέριξ ἐκέλευε τὸ τεῖχος οἰκέειν. οἰκοδομηθέντων δὲ πάντων, κόσμον τόνδε Δηϊόκης πρῶτος ἔστι ὁ καταστησάμενος, μήτε ἐστέναι παρὰ Βασιλέα μηδένα, δι' ἀγγέλων δὲ πάντα χρέεσθαι, ὅρᾶσθαι τε Βασιλέα ὑπὸ μηδενός. πρός τε τούτοισι ἔτι γελῶν τε καὶ πτύειν ἀντίον, καὶ ἅπασι τοῦτο γε εἶναι αἰσχρόν. ταῦτα δὲ περὶ ἐωὕτου ἐσέμνυνε τῶνδε εἴνεκεν, ὅκας ἀν μὴ ὄρέοντες οἱ ὄμήλικες ἔοντες σύντροφοί τε ἐκείνῳ καὶ οἰκίης οὐ φλαυροτέρης, οὐδὲ ἐς ἀνδραγαθίην λειπόμενος, λυπεοίατο, καὶ ἐπιβουλεύοιεν, ἀλλ' ἔτεροῖς σφι δοκέοι εἶναι μὴ ὄρέωσι.

Postremi vero duo, alter argentatas, alter inauratas habet pinnas.

99. Et hæc quidem munimenta Deioces sibi struxit, et circa suam regiam; ac reliquum populum circumcirca habitare murum jussit. Ceterum universis constructis, ordinem hunc imposuit primus Deioces, ne cui ad regem ingredi liceret, sed per internuncios cuncta transfigerentur, adeo ut nec

conspiceretur rex a quoquam: ad hæc, nec ridere, nec expuerre coram eo, quod et omnibus factu deforme esset. Hæc ideo circa se instituit gloriofa, ne videlicet eum cernentes æquales et una cum eo educati et ex domo orti non viliore, neque virtute ac beneficentia inferiores doleant atque infidientur; sed quidam diversus et alienus ipsis esse videatur non intuentibus.

ρέ. Ἐπεί τε δὲ ταῦτα διεκόσμησε, καὶ ἐκράτυνε ἑωὕτὸν τῇ τυραννίδι, ἦν τὸ δίκαιον φυλάσσων χαλεπός. καὶ τὰς τε δίκας γράφοτες, εἴσω παρ' ἐκεῖνον ἐσεπέμπεσκον· καὶ ἐκεῖνος διακρίνων, τὰς ἐσφερομένας ἐπέμπεσκε. ταῦτα μὲν πατὰ τὰς δίκας ἐποίεε. τὰ δὲ δὴ ἄλλα ἐκεκοσμέατο οἱ εἰ τὰ πυνθάνοιστο ὑβρίζοντα, τοῦτον ὅκας μεταπέμψατο πατ' ἀξίην ἐκάστου ἀδικήματος ἐδικαίειν, καὶ οἱ κατάσκοποί τε καὶ κατήκοοι ἥσαν ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώρην τῆς ἥρχε.

εαύ. Δηϊόκης μὲν νῦν τὸ Μηδικὸν ἔθνος συνέστρεψε μοῦνον, καὶ τούτου ἥρξε· ἐστι δὲ Μήδων τοσάδε γένεα, Βουσαὶ, Παρητακηνοὶ, Στρούγατες, Ἀριζαντοὶ, Βούδιοι, Μάγοι. γένεα μὲν δὴ Μήδων ἐστὶ τοσάδε.

100. Quibus quum fese Deioches jam adornasset, atque in imperio confirmasset, in exercenda iustitia valde severum se præbuit. Etenim litigantes caussas suas conscriptas intro per internuncios ad eum mittebant, quas ille decisas remittebat. Et hæc quidem in iudiciis facitabat. Ceteris autem in rebus hunc ordinem insituerat: Si quem intellexisset injuriam cuiquam facere, hunc

ad se arcessitum, indicta pro delicti cujusque modo poena multabat: in quem usum exploratores auscultatoresque per universam regionem habebat.

101. Deioches igitur solam Medicam contraxit in unam nationem, eique imperavit. Cujus nationis tot numero gentes sunt, Busæ, Paretaceni, Struchates, Arizanti, Budii, Magi. Hæ sunt tot Medorum gentes.

ρε'. Δηϊόκεω δὲ παῖς γίνεται Φραόρτης, ὃς, τελευτήσαντος Δηϊόκεω, βασιλεύσαντος τρία καὶ πεντήκοντα ἔτεα, παρεδέξατο τὴν ἀρχήν. παραδεξάμενος δὲ, οὐκ ἀπεγρῆτο μούνων ἄρχειν τῶν Μήδων, ἀλλὰ στρατευσάμενος ἐπὶ τοὺς Πέρσας, πρώτοισι τε τούτοισι ἐπεθῆκατο, καὶ πρώτους Μήδων ὑπηκόους ἐποίησε. μετὰ δὲ, ἔχων δύο ταῦτα ἔθνεα, καὶ ἀμφότερα ισχυρὰ, κατεστρέφετο τὴν Ἀσίην, ἀπ' ἄλλου ἐπ' ἄλλῳ ἵὸν ἔθνος. ἐς ὃ στρατευσάμενος ἐπὶ τοὺς Ἀσσυρίους, καὶ Ἀσσυρίων τούτους οἱ Νίνοι ἔχοι, καὶ ἡρήχον πρότερον πάντων, τότε δὲ ἡσαν μεμουναμένοι μὲν συμμάχων, ἀτε ἀπεστεώτων, ἄλλως μέντοι ἐωϋτῶν εὗ ἥκοντες. ἐπὶ τούτους δὴ στρατευσάμενος ὁ Φραόρτης, αὐτός τε διεφθάρη,

102. Dcioce defuncto, qui annos tres et quinquaginta regnavit, filius ejus PHRAORTES suscepit imperium. Qui solo imperio Medorum non contentus, bellum ante omnes intulit Persis, eosque primos in potestatem Medorum redegit. Quibus duabus nationibus potitus, valida utraque, mox Aiam subegit, aliam deinceps

atque aliam invadendo gentem: donec ad Assyrios oppugnando pervenit, et quidem ad eos Assyriorum qui Ninum incolebant, quondam omnium principes, sed tunc a sociis per desfectionem desertos, alioqui perse bene habentes. Adversus hos expeditione suscepta Phraortes, secundo ac vicesimo quam regno potitus est anno, cum

ἀρξας δύο καὶ εἴκοσι ἔτεα, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ ὁ πολλός.

εγ'. Φραιόρτεω δὲ τελευτήσαντος, ἐξεδέξατο Κυαξάρης ὁ Φραιόρτεω τοῦ Δηϊόκεω παῖς. οὗτος λέγεται πολλὸν ἔτι γενέσθαι ἀλκιμώτερος τῶν προγόνων· καὶ πρῶτος τε ἐλόχισε κατὰ τέλεα τοὺς ἐν τῇ Ἀσίῃ, καὶ πρῶτος διέταξε χωρὶς ἑκάστους εἶναι, τοὺς τε αἰχμοφόρους, καὶ τοὺς ἵππεας, καὶ τοὺς τοξοφόρους· προτοῦ δὲ ἀναμίξ ἦν πάντα ὅμοιῶς ἀναπεφυρμένα. οὗτος ὁ τοῖσι Λυδοῖσι ἐστι μαχεσάμενος, ὅτε νὺξ ἡ ἡμέρη ἐγένετο σφι μαχομένοισι· καὶ ὁ τὴν Ἀλυος ποταμοῦ ἄνω Ἀσίην πᾶσαν συστήσας ἐῳδεῖ. συλλέξας δὲ τοὺς ὑπὲρ ἐῳδεῖς ἀρχομένους πάντας, ἐστρατεύετο ἐπὶ τὴν Νίνον, τιμωρέων τε τῷ πόλει, καὶ τὴν πόλιν ταύ-

pleraque exercitus parte perire.

103. Post obitum ejus, CYAXARES Phraortæ filius, Deiocis nepos, successit: qui dicitur multo majoribus suis fortior fuisse, et primus Asiaticos populos per corpora ad militiam distinxisse, primusque in suum quosque ordinem distribuuisse, hastatos, equites, sagittarios:

quum prius omnia promiscue pariter fuissent confusa. Hic est qui cum Lydis bellum ges- sit; quo tempore in ipsa pugna dies in noctem est conver- fus: quique tota supra Halyn flumen Asia sibi conciliata, collectis suis omnibus, copias duxit adversus Ninum, simul et pa- trem ulturus, et civitatem vo- lens exscindere. Ipsi porro,

την θέλων ἐξελεῖν. καὶ οἱ, ὡς συμβαλῶν ἐνικησε τοὺς Ἀσσυρίους, περιπατημένῳ τὴν Νίνον, ἐπῆλθε Σκυθέων στρατὸς μέγας. ἦγε δὲ αὐτοὺς βασιλεὺς ὁ Σκυθέων Μαδύης, Πρωτοθύεω παῖς· οἱ ἐσέβαλον μὲν ἐς τὴν Ἀσίην, Κιμερίους ἐκβαλόντες ἐκ τῆς Εὐρώπης, τούτοισι δὲ ἐπισπόμενοι φεύγουσι, οὕτω ἐς τὴν Μηδικὴν χώρην ἀπίκοντο.

εδ'. "Εστι δὲ ἀπὸ τῆς λίμνης τῆς Μαιῆτιδος ἐπὶ Φᾶσιν ποταμὸν καὶ ἐς Κόλχους ἐριήκοντα ἡμερέων εὐζώνῳ ὁδός. ἐκ δὲ τῆς Κολχίδος οὐ πολλὸν ὑπερβῆναι ἐς τὴν Μηδικὴν, ἀλλὰ ἐν τῷ διὰ μέσου ἔθνος αὐτῶν ἐστι, Σάσπειρες· τοῦτο δὲ παραμειβομένοισι, εἶναι ἐν τῇ Μηδικῇ. οὐ μέντοι οὕτω Σκύθαι ταῦτη ἐσέβαλον, ἀλλὰ τὴν κατύπερθεν ὁδὸν πολλῷ

Affyriis prælio superatis, Nium obsidenti ingruit ingens Scytharum exercitus, duce Scytharum rege Madye Prothya filio, qui Cimmeriis ex Europa ejectis in Asiam eruperunt: et dum illos fugientes persequuntur, ita in Medium penetrarunt.

104. Est autem a lacu Mae-

ti ad Phasim usque et in Colchos, expedito viatori iter triginta dierum: e Colchis vero non ita longo itinere perveniri potest in Medium: sed una duntaxat natio interjecta est, Saspires: quos ubi transieris, continuo occurrit Media. Scythæ tamen hac non irruperunt, sed alia via superiore et multo

μακροτέρην ἐκτραπόμενοι, ἐν δεξιῇ ἔχουτες τὸ Καικάσιον ὄρος. ἐνθαῦτα οἱ μὲν Μῆδοι συμβαλόντες τοῖσι Σκύθησι, καὶ ἐσσωθέντες τῇ μάχῃ, τῆς ἀρχῆς κατελύθησαν· οἱ δὲ Σκύθαι τὴν Ἀσίην πᾶσαν ἐπέσχον.

ρε· Ἐνθεῦτεν δὲ ἥσαν ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ἐπεί τε ἐγένοντο ἐν τῇ Παλαιστίνῃ Συρίῃ, Ψαμμίτιχός σφεας Αἰγύπτου βασιλεὺς ἀντιάσας δώροισί τε καὶ λιτήσι ἀποτρέπει τοπροσωτέρω μὴ πορεύεσθαι· οἱ δὲ, ἐπεὶ τε ἀναγωρέοντες ὅπισα, ἐγένοντο τῆς Συρίης ἐν Ἀσκάλωνι πόλι, τῶν πλεόνων Σκυθέων παρεξελύόντων ἀσινέων, ὀλίγοι τινὲς αὐτῶν ὑπολειφθέντες, ἐσύλησαν τῆς Οὐρανίης Ἀφροδίτης τὸ ἱρόν. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ἱρὸν, ὡς ἐγὼ πυνθανόμενος εὑρίσκω, πάντων ἀρχαιότατον ἱρῶν ὅσα ταύτης τῆς θεοῦ.

longiore deflectentes, Caucaso monte ad dextram relictio. Hic Medi cum Scythis congressi, prelioque fusi, Aſia imperium amiserunt.

105. Porro Scythæ universa Asia potiti, hinc recta in Ægyptum contendunt. Quibus jam Syriam Palæstinam ingressis Psammitichus occurrens Ægypti rex, muneribus precibus-

que effecit ne ulterius progradientur. Scythæ, ubi regredientes venerunt in urbem Syriae Ascalonem, maxima parte Scytharum prætergressa fine maleficio, pauci aliquot eorum relicti Veneris Cœlestis fanum despolarunt. Est vero illud, quantum sciscitans intelligo, inter omnia hujus deæ fana vetustissimum. Siquidem quod

καὶ γὰρ τὸ ἐν Κύπρῳ ἱρὸν ἐνθεῦτεν ἐγένετο, ὡς αὐτοὶ λέγουσι Κύπριοι· καὶ τὸ ἐν Κυθήραισι, Φοίνικες εἰσιν οἱ ἴδρυσάμενοι, ἐκ ταύτης τῆς Συρίης ἔόντες. τοῖσι δὲ τῶν Σκυθέων συλλήσασι τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Ἀσκάλανῃ, καὶ τοῖσι τουτέων αἱεὶ ἐκγόνοισι ἐνέσκηψε ἡ θεὸς θήλειαν νοῦσον ἄστε ἄμα λέγουσί τε οἱ Σκύθαι διὰ τοῦτο σφεας νοσέειν, καὶ ὥραν παρ' ἑαüstοῖσι τοὺς ἀπικνεομένους ἐς τὴν Σκυθικὴν χώρην ὡς διακέαται, τοὺς καλέουσι Ἐναρέας οἱ Σκύθαι.

εσ'. Ἐπὶ μὲν νῦν ὅκτὼ καὶ εἴκοσι ἔτεα ἦχον τῆς Ἀσίης οἱ Σκύθαι, καὶ τὰ πάντα σφι ὑπό τε ὕδριος καὶ ὀλιγωρίης ἀνάστατα ἦν. χωρὶς μὲν γὰρ Φόρων, ἐπρησσον παρ' ἐκάστων τὸ ἐκάστοισι ἐπέβαλλον. χωρὶς δὲ τοῦ Φόρου, ἦ-

in Cypro est fanum, hinc prouidit; quod ipsi etiam Cyprii referunt. Quinetiam illud in Cytheris delubrum, Phœnices ex hac Syriae regione orti considerunt. Ac vero Scythis templi Ascalonensis spoliatoribus eorumque semper posteris numen morbum inimicissem feme-
neum: quemadmodum et ipsi fatentur Scythæ se videlicet illo morbo ob id laborare; et

illos, qui veniunt in Scythiam, videre quomodo constituti sint, quos Enareas, appellant Scythæ.

106. Postquam vero jam octo et viginti annis Asiae imperium Scythæ obtinuissent, omniaque jam pæne ex lascivia et negligentia eversa essent, (nam præter tributa exigebant ab singulis, quod singulis imponebant; et præter hoc tributum

παζον περιελαύνοντες τοῦτο ὅ, τι ἔχοιεν ἔκαστος.
καὶ τούτων μὲν τοὺς πλεῦνας Κυαξάρης τε καὶ
Μῆδοι ξενίσαντες καὶ καταμεθύσαντες κατε-
φόνευσαν. καὶ οὕτω ἀνεσώσαντο τὴν ἀρχὴν Μῆ-
δοι, καὶ ἐπεκράτεον τῶν περ καὶ πρότερον. καὶ
τὴν τε Νίνου εἶλον, (ὡς δὲ εἶλον, ἐν ἑτέροισι λό-
γοισι δηλώσω) καὶ τοὺς Ἀσσυρίους ὑποχει-
ρίους ἐποιήσαντο, πλὴν τῆς Βαβυλωνίης μοίρης.
μετὰ δὲ ταῦτα, Κυαξάρης μὲν, βασιλεύσας
τεσσεράκοντα ἔτεα, σὺν τοῖσι Σκύθαις ἤρξαν,
τελευτᾶ.

εζ. Ἐκδέκεται δὲ Ἀστυάγης ὁ Κυαξά-
ρεω παῖς τὴν βασιληῖην. καί οἱ ἐγένετο θυγά-
τηρ, τῇ οὖνομα ἔθετο Μανδάνην. τὴν ἐδόκεε
Ἀστυάγης ἐν τῷ ὕπνῳ οὐρῆσαι τοσοῦτον ὥστε

rapiebant circumcingentes id ipsum quod singuli possidebant) tandem horum potiorem par- tem Cyaxares atque Medi hos- pitio acceptam inebriatamque interemerunt. Et sic Medi re- recuperarunt imperium, ac pos- federnnt ea quibus prius potie- bantur, et Ninum expugnave- runt: (ut autem ceperint, in aliis scriptis indicabo) Assyrios- que, excepta Babylonica por-

tione, subegerunt. Post hæc Cyaxares, ubi quadraginta an- nis, in quibus sunt et illi, per quos Scythæ dominati sint, imperasflet, vita functus est.

107. Cujus regnum suscepit ASTYAGES filius. Hic filiam fustulit, appellavitque eam Mandanen: quæ viſa est ei per quietem tantum urinæ fundere ut omnem ipsius urbem opple- ret, atque universam Asiam

πλῆσαι μὲν τὴν ἑωὕτου πόλιν, ἐπικατακλύσαις
δὲ καὶ τὴν Ἀσίην πᾶσαν. ὑπερθέμενος δὲ τῶν
μάγων τοῖσι ὄνειροπόλοισι τὸ ἐνύπνιον, ἐφοβήθη,
παρ̄· αὐτέων αὐτὰ ἔκαστα μαθάν. μετὰ δὲ,
τὴν Μανδάνην ταύτην ἐοῦσαν ἥδη ἀνδρὸς ὥραι-
ην, Μήδων μὲν τῶν ἑωὕτου ἀξίων οὐδενὶ διδοῖ
γυναικα, δεδοικὼς τὴν ὄψιν· ὁ δὲ Πέρση διδοῖ,
τῷ οὖν ψυχῇ Καμβύσης τὸν εὔχισκε οἰκίης
μὲν ἔοντα ἀγαθῆς, τρόπου δὲ ἡσυχίου· πολλῷ
ἐνεργθε ἄγων αὐτὸν μέσου ἀνδρὸς Μήδου.

εγένετο. Συνοικεούσης δὲ τῷ Καμβύσῃ τῆς Μαν-
δάνης, ὁ Ἀστυάγης τῷ πρώτῳ ἔτεϊ εἶδε ἄλλην
ὄψιν. ἐδόκεε δέ οἱ ἐκ τῶν αἰδοίων τῆς θυγα-
τρὸς ταύτης Φῦναι ἄμπελον· τὴν δὲ ἄμπελον
ἐπισχεῖν τὴν Ἀσίην πᾶσαν. ιδὼν δὲ τοῦτο, καὶ
ὑπερθέμενος τοῖσι ὄνειροπόλοισι, μετεπέμψατο

inundaret. Quod somnium quum magis, somniorum interpretibus, exposuisset, conterritus est, singula quæque ab illis edocetus: postea vero Mandanen jam viro maturam, nulli Medorum suorum, qui ea dignus esset, tradendam statuit, visum hoc reformidans. Immo ille jungit Persæ cuidam nomine Cambysi, quem com-

pertum habebat familia quidem bona ortum, ceterum ingenio quieto, existimans eum multo infra mediocris Medi statum.

108. Primo post Cambysē collocatam filiam anno, visum alterum vidit: videbatur ei ex genitalibus filiæ vitis enasci, quæ omnem occuparet Asiam. Quod visum quum retulisset ad interpres somniorum, filiam

ἐκ τῶν Περσέων τὴν θυγατέρα ἐπίτεκα ἔουσαν.
ἐπικομένην δὲ ἐφύλασσε, Βουλόμενος τὸ γεν-
νάρμενον ἐξ αὐτῆς διαφθεῖραι· ἐκ γάρ οἱ τῆς ὅ-
ψιος οἱ τῶν μάγων ὄνειροπόλοι ἐσήμαινον, ὅτε
μέλλοι ὁ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ γόνος βασιλεύ-
σειν ἀντὶ ἑκείνου. ταῦτα δὴ ὁν Φυλασσόμενος
ὁ Ἀστυάγης, ὡς ἐγένετο ὁ Κῦρος, καλέσας
Ἀρπαγον, ἄνδρα οἰκήιον, καὶ πιστότατόν τε
Μήδων, καὶ πάντων ἐπίτροπον τῶν ἑωὕτου, ἔ-
λεγέ οἱ τοιάδε· ““Ἀρπάγε, πρῆγμα τὸ ἄν τοι
“ προσθέω, μηδαμᾶ παραχρήσῃ· μηδὲ ἐμέ τε
“ παραβάλῃ, καὶ ἄλλους ἐλόμενος, ἐξ ὑστέ-
“ ρης σοι ἑωὕτῳ περιπέσης. λάβε τὸν Μαν-
“ δάνη ἔτεκε παῖδα· φέρων δὲ ἐς σεωὕτου,
“ ἀπόκτεινον· μετὰ δὲ, θάψον τρόπῳ ὅτεῳ αὐ-
“ τὸς Βούλεαι.” “Ο δὲ ἀμείβεται, ““Ω

jam partui vicinam ex Persis
arcessit, eique, quum venisset,
custodiam apponit, volens quod
illa peperisset interimere. E-
tenim magi somniorum inter-
pretes visum illud portendere
dicebant Astyagi, prolem filiæ
ipsius pro ipso regnaturam.
Hoc igitur cavens Astyages, u-
bi genitus est Cyrus, accito Har-
pago, familiari viro, et inter-

Medos fidissimo, atque omni-
um rerum suarum procuratori,
hæc inquit; “ Harpage, nego-
tio quod tibi injungo cave a-
butaris, neque vel me rejicias,
vel alios sumens, postea tibi ip-
si perniciem crees. Capito
quem Mandane peperit pue-
rum, in domumque tuam fe-
rens, occidito: postmodum quo-
quo modo voles ipse sepelito.

“Βασιλεῦ, οὔτε ἄλλοτέ καὶ παρεῖδες ἀνδρὶ^ς
 “τῷδε ἄχαρι οὐδὲν, φυλασσόμεθα δὲ ἐς τε
 “καὶ ἐς τὸν μετέπειτα χρόνον μηδὲν ἐξαμαρ-
 “τεῖν. ἀλλ’ εἰ τοι φίλον τοῦτο οὕτω γίνεσθαι,
 “χρὴ δὴ τόγε ἐμὸν ὑπηρετέεσθαι ἐπιτηδέως.”

εθ'. Τούτοισι ἀμειψάμενος ὁ "Αρπαγος,
 ὡς οἱ παρεδόθη τὸ παιδίον κεκοσμημένον τὴν
 ἐπὶ θανάτῳ, ἦει κλαίων ἐς τὰ οἴκια. παρελ-
 θὼν δὲ ἔφραζε τῇ ἑωὗτοῦ γυναικὶ τὸν πάντας
 'Αστυάγεος ρῆθεντα λόγον. ἢ δὲ πρὸς αὐτὸν
 λέγει, "Νῦν ᾧ τί σοι ἐν νόῳ ἐστὶ ποιέειν;"
 'Ο δὲ ἀμείβεται, "Οὐκ ἢ ἐνετέλλετο 'Ασ-
 "τυάγης· οὐδὲ εἰ παραφρονήσει τε καὶ μαγεῖ-
 "ται κακίου ἢ νῦν μαίνεται, οὐ οἱ ἔγωγε
 "προσθήσομαι τῇ γνώμῃ, οὐδὲ ἐς φόνον τοιοῦ-
 "τον ὑπηρετήσω. πολλῶν δὲ εἶναι οὐ φονεύ-

Cui respondit ille, "O rex, neque alias unquam huic viro advertisti aliquid ingratum; caverimus vero et in posterum nequid in te delinquamus.— Quod si tibi cordi est hoc ita fieri, oportet pio mea virili parte id industrie exequi."

109. Hæc quum respondisset Harpagus, eique puerulus ornatus esset traditus ad necem,

contulit se domum flens: adiensque uxorem, refert omnem habitum ab Astyage sermonem. Ad quem uxor, "Quid igitur, inquit, facere tibi in animo est? Ego vero, respondet vir, non sicut Astyages mandavit, neque si desipiet, pejusque insaniet quam nunc insanit, non tamen huic voluntati parebo, neque ad hanc necem obsequar: mul-

“ σω μιν. καὶ ὅτι αὐτῷ μοι συγγενῆς ἐστιν ὁ
 “ παῖς, καὶ ὅτι Ἀστυάγης μὲν ἐστι γέρων,
 “ καὶ ἄπαις ἔργενος γόνου· εἰ δὲ θελήσει τού-
 “ του τελευτήσαντος ἐς τὴν θυγατέρα ταύτην
 “ ἀναβῆναι ἡ τυραννίς, ἵσ νῦν τὸν υἱὸν κτείνει
 “ δι’ ἐμεῦ, ἄλλο τι ἢ λείπεται τὸ ἐνθεῦτεν ἐ-
 “ μοὶ κινδύνων ὁ μέγιστος; ἀλλὰ τοῦ μὲν
 “ ἀσφαλέος εἶναι ἐμοὶ, δεῖ τοῦτον τελευτῶν
 “ τὸν παῖδα· δεῖ μὲν τῶν τινα Ἀστυάγεος,
 “ αὐτοῦ φονέα γενέσθαι, καὶ μὴ τῶν ἐμῶν.”

εἰ. Ταῦτα εἶπε, καὶ αὐτίκα ἄγγελον ἔ-
 πεμπε ἐπὶ τῶν βουκόλων τῶν Ἀστυάγεος τὸν
 ἡπίστατο νομάς τε ἐπιτηδεωτάτας νέμοντα,
 καὶ οὕρει θηριώδεστατα, τῷ οὖνομα ἦν Μι-
 τραδάτης. συνοίκεε δὲ ἑαυτοῦ συνδούλῃ. οὐ-
 νομα δὲ τῇ γυναικὶ ἦν τῇ συνοίκεε, Κυνὰ, κατὰ

tisque de caussis eum non occidam, tum quod puer ipsi mihi cognatus est, tum quod Astyages grandis natu est, et virili prole orbus: quo defuncto, si tyrannis ad hanc ejus perventura est filiam, cuius nunc filium per me interimit, quid aliud restat hinc mihi quam periculum maximum? Enim vero securitatis meæ caussa expedit

hunc puerum interire, sed per aliquem ipsius Astyagis, non per aliquem meorum.”

110. Hæc loquutus, e vestigio nuncium mittit ad bubulum Astyagis, quem norat pasca maxime idonea pascere, et montes feris frequentissimos: cui nomen erat Mitrادات: cuius contubernialis erat conserva nomine Cyno, Græca lin-

τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν· κατὰ δὲ τὴν Μηδικὴν
Σπακό: τὴν γὰρ κύνα καλέουσι· Σπάκα Μῆ-
δοι. αἱ δὲ ὑπάρχεαι εἰσὶ τῶν οὐρέων ἐνθα τὰς
νομὰς τῶν Βοῶν εἶχε οὗτος δὴ ὁ Βουκόλος,
πρὸς Βορέω τε ἀνέμου τῶν Ἀγαθανῶν, καὶ
πρὸς τοῦ πόντου τοῦ Εὔξείνου· ταύτη μὲν γὰρ
ἡ Μηδικὴ χώρη πρὸς Σασπείρων ὥρεινή ἐστι
κάρτα, καὶ ὑψηλή τε, καὶ ἕδησι συνηρεφής· ἡ
δὲ ἄλλη Μηδικὴ χώρη, ἐστι πᾶσα ἀπέδος.
Ἐπεὶ ἂν ὁ Βουκόλος σπουδῇ πολλῇ καλεόμενος
ἀπίκετο, ἔλεγε ὁ Ἄρπαγος τάδε, “Κελεύε
“ σε Ἀστυάγης τὸ παιδίον τοῦτο λαβόντα,
“ θεῖναι ἐς τὸ ἐρημόταπον τῶν οὐρέων, ὅκας ἂν
“ τάχιστα διαφθαρείη.” καὶ τάδε τοι ἐκέλευσε
εἰπεῖν, “ “Η, μὴ ἀποκτείνῃς αὐτὸν, ἀλλά τε
“ τρόπῳ περιποιήσῃ, ὅλεθρῷ τῷ κακίστῳ σε

gua; Medica, Spaco; nam ca-
nem Medi Spaca appellant.
Locus ubi boum pascua ille
bubulus habebat, montium ra-
dices erant, ad ventum boream
Echatanorum, et ad pontum
Euxinum. Hoc enim tra-
zd Saspes vergente, Media
valde montosa est et edita, ac
nemoribus frequens, reliqua ve-

ro Media tota admodum plana.
Hic itaque arcessitus propere
quum venisset, inquit ad eum
Harpagus; “ Jubet te Astya-
ges hunc capere infantem, quem
in desertissimo montium expo-
nas, ut celerrime pereat, et
hæc ut tibi dicerem mihi in-
junxit; nisi hunc interemeris,
sed aliquo pacto servaveris,

“ διαχρήσεσθαι· ἐπορᾶν δὲ ἐκκείμενον διατέ-
“ ταγματι ἔγώ.”

εἰδί. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Βουκόλος, καὶ ἀ-
ναλαβὼν τὸ παιδίον, ἥϊε τὴν αὐτὴν ὅπίσω ὅδον,
καὶ ἀπικνέεται ἐς τὴν ἐπαυλιν· τῷ δὲ ἄρδα καὶ
αὐτῷ ἡ γυνὴ ἐπίτεξ ἑοῦσα πᾶσαν ἡμέρην, τότε
καὶ κατὰ δαιμονα τίκτει, οἰχομένου τοῦ Βου-
κόλου ἐς πόλιν. ἦσαν δὲ ἐν φροντίδι ἀμφότεροι
ἀλλήλων πέρι· ὁ μὲν, τοῦ τόκου τῆς γυναικὸς
ἀρρωδέων· ἡ δὲ γυνὴ, ὅτι οὐκ ἐωθάς ὁ "Αρπα-
γος μεταπέμψαιτο αὐτῆς τὸν ἄνδρα. ἐπει τε
δὲ ἀπονοστήσας ἐπέστη, οἵα ἐξ ἀέλπτου ἴδου-
σα ἡ γυνὴ, εἴρετο προτέρη, ὅτι μιν τῦτῳ προ-
θύμως "Αρπαγος μεταπέμψαιτο. ὁ δὲ εἶπε,
“ Ὡ γύναι, εἰδόν τε ἐς πόλιν ἐλθὼν καὶ ἦ-
“ κουσα τὸ μῆτε ἰδεῖν ὄφελον, μῆτε κοτὲ γε-

pessimo exitio te occisum iri;
expositum inspicere mihi in-
junctum est."

III. Hæc ubi audivit bu-
bulcus, sumpto infante, rediit
eadem qua venerat via ad tu-
gurium suum. Ei autem uxor
sua, cuius partus in dies ex-
spectabatur, tunc divinitus e-
nititur filium, quum bubulcus
in urbem iret. Ergo utrique
ructua tenebantur sollicitudine;

hic quidem uxori parturienti
metuens, illa vicissim marito-
timens, propterea quod præter
consuetudinem ab Harpago ar-
cessitus esset. Ubi autem re-
versus affuit, eum uxor, utpote
ex improviso cernens, prior in-
terrogavit quid ita studiose ip-
sum Harpagus arcessivisset.—
Cui ille, “ Uxor, inquit, ubi in
urbem veni, et vidi et audivi
quod nec visum oportuit nec

" νέσθαι ἐς δεσπότεας τοὺς ἡμετέρους· οἶκος
 " μὲν πᾶς Ἀρπάγου κλαυθμῷ κατείχετο.
 " ἐγὼ δὲ ἐκπλαγεὶς, ἥϊα ἔσω. ὡς δὲ τάχιστα
 " ἐσῆλθον, ὁρέω παιδίον προκείμενον, ἀσπαῖρόν
 " τε καὶ κραυγανόμενον, πεκοσμημένον χρυσῷ
 " τε καὶ ἐσθῆτι ποικίλῃ. Ἀρπαγος δὲ ὡς εἰδέ
 " με, ἐκέλευε τὴν ταχίστην ἀναλαβόντα τὸ
 " παιδίον, οἴχεσθαι φέροντα, καὶ θεῖναι ἐνθα
 " θηριώδεστατον εἴη τῶν οὐρέων, φὰς Ἀστυά-
 " γεα εἶναι τὸν ταῦτα ἐπιθέμενόν μοι πόλλῳ
 " ἀπειλήσας εἰ μή σφεα ποιήσαιμι· καὶ ἐγὼ
 " ἀναλαβὼν, ἔφερον δοκέων τῶν τινος οἰκετέων
 " εἶναι. οὐ γὰρ ὅν κοτε κατέδοξα ἐνθεν γε ἦν.
 " ἐθάμβεον δὲ ὁρέων χρυσῷ τε καὶ εἵμασι κε-
 " κοσμημένον πρὸς δὲ, καὶ κλαυθμὸν κατε-
 " στεῶτα ἐμφανέα ἐν Ἀρπάγου. καὶ πρόκα

agi circa dominos nostros. Har-
 pagi domus omnis luctu tene-
 batur: in quam ego perterre-
 factus simul atque introii, vi-
 deo puerulum in medio posi-
 tum, palpitantem vagientem-
 que, auro ac versicolori veste
 ornatum. Eum Harpagus, ubi
 me vidit, jussit celerrime su-
 mere, atque exponendum af-
 portare in montanum locum,

quammaxime feris abundan-
 tem: dicens Astyagem esse qui
 hæc mihi injungeret; magnopere
 minatus, nisi ea facerem.
 Ego acceptum puerum attuli,
 ratus alicujus illum domesticorum
 esse; nunquam enim cogita-
 fasse, unde erat. Terrebar
 tamen, quod viderem auro ves-
 tibusque ornatum: præterea
 quod planctus manifestus siebat

“ τε δὴ καὶ ὁδὸν πυνθάνομαι τὸν πάντα λό-
 “ γον θεράποντος, ὃς ἐμὲ προπέμπων ἔξω πό-
 “ λιος, ἐνεχείρισε τὸ βρέφος· ὡς ἄρα Μαν-
 “ δάνης τε εἴη παῖς τῆς Ἀστυάγεος θυγα-
 “ τρὸς, καὶ Καμβύσεω τοῦ Κύρου. καὶ μιν
 “ Ἀστυάγης ἐντέλλεται ἀποκτεῖναι. νῦν τε
 “ ἂδει ἐστι.”

εἰσ. "Αμα δὲ ταῦτα ἔλεγε ὁ Βουκόλος,
 καὶ ἐκκαλύψας ἀπεδείκνυε. ή δὲ, ὡς εἶδε τὸ
 παιδίον μέγα τε καὶ εὐειδὲς ἐὸν, δακρύσασα,
 καὶ λαβομένη τῶν γουνάτων τοῦ ἀνδρὸς, ἔχρηζε
 μηδεμιῇ τέχνῃ ἐκθεῖναι μιν. ὁ δὲ οὐκ ἔφη οἵος
 τ' εἶναι ἄλλως αὐτὰ ποιέειν. ἐπιφοιτήσειν γὰρ
 κατασκόπους ἔξι Ἀρπάγου ἐποψομένους. ἀπο-
 λέεσθαι τε κάκιστα, ἢν μή σφεα ποιήσῃ. ὡς
 δὲ οὐκ ἔπειθε ἄρα τὸν ἀνδρα, δεύτερα λέγει ή

in Harpagi domo. Atqui statim in via rescisco omnem sermonem ex ministro, qui extra urbem deducens, mihi infanten tradidit, eum Mandanes Astyagis natæ et Cambylsis Cyro geniti esse filium, et ab Astyage juberi interfici: atque is hic est."

112. Hæc loquens bubulcus, puerum detectum ostendit:

quem illa intuita magnum ac speciosum, genua viri cum lacrymis amplexa, obsecrat ne qua ratione puerum exponat. Hic negare aliter ista fieri posse: superventuros enim ab Harpago speculatores ad rem explorandam; seque, nisi ista exequutus fuerit, miserrime peritum. Mulier ubi viro non persuadet, secunda hæc ad-

γυνὴ τάδε, “ Ἐπεὶ τοίνυν οὐ δύναμαι σε πείθειν
 “ μὴ ἐκθεῖναι, σὺ δὲ ὅδε ποίησον, εἰ δὴ πᾶσα
 “ ἀνάγκη ὄφθηναι ἐκκείμενον. τέτοκα γὰρ καὶ
 “ ἐγὼ, τέτοκα δὲ τεθνεός. τοῦτο μὲν φέρων πρό-
 “ θεσ· τὸν δὲ τῆς Ἀστυάγεος θυγατρὸς παῖδα
 “ ὃς ἐξ ἡμέων ἔοντα τρέφωμεν· καὶ οὕτω οὔτε σὺ
 “ ἀλώσεαι ἀδικέων τοὺς δεσπότεας, οὔτε ἡμῖν
 “ κακῶς βεβουλευμένα ἔσται. ὅτε γὰρ τεθ-
 “ νεὼς βασιληῖς ταφῆς κυρήσει, καὶ ὁ περι-
 “ εῶν οὐκ ἀπολέει τὴν ψυχήν.”

ειγί. Κάρτα τε ἔδοξε τῷ Βουκόλῳ πρὸς τὰ
 παρεόντα εὖ λέγειν ἡ γυνὴ, καὶ αὐτίκα ἐποίεε
 ταῦτα. τὸν μὲν ἐφερε θανατώσων παῖδα, τοῦ-
 τον μὲν παραδιδοῖ τῇ ἑωύτου γυναικὶ· τὸν δὲ
 ἑωύτου ἔοντα νεκρὸν λαβὼν ἐθῆκε ἐς τὸ ἄγγος
 ἐν τῷ ἐφερε τὸν ἔτερον. κοσμήσας δὲ τῷ κόσ-

dit; “ Quandoquidem te nequeo inducere, ut non exponas, tu vero id facito. si utique necessitas prorsus est aspici puerum expositum. Quoniam ego quoque peperi, peperi autem mortuum; ablatum hunc in vicem expone, et istum ex filia Astyagis, tanquam ex nobis genitum, alamus. Ita neque tu injurias in dominos esse deprehenderis, neque nobis male

consuluerimus. Nam et hic qui obiit, regale sepulchrum nanciscetur, et iste qui superest, animam non amittet.”

113. Sanequam commode visa est bubulco mulier loqui ad praesens tempus: atque ita continuo fecit. Quem puerum necaturus attulerat, eum uxori suæ tradidit: suum autem, qui mortuus erat, acceptum collecavit in eo vase, in quo alte-

μω παντὶ τοῦ ἐτέρου παιδὸς, φέρων ἐς τὸ ἐρημόταπον τῶν οὐρέων τιθεῖ. ὡς δὲ τρίτη ἡμέρη τῷ παιδίῳ ἐκκειμένῳ ἐγένετο, ηὕτε ἐς πόλιν ὁ βουκόλος, τῶν τινα προσέσκων φύλακον αὐτοῦ καταλιπών. ἐλθὼν δὲ ἐς τοῦ Ἀρπάγου, ἀποδεικνύναις ἔφη ἐτοῖμος εἶναι τοῦ παιδίου τὸν νέκυν. πέμψας δὲ ὁ Ἀρπάγος τῶν ἑωύτου δοξοφόρων τοὺς πιστοτάτους, εἰδέ τε διὰ τούτων, καὶ ἔθαψε τοῦ βουκόλου τὸ παιδίον. καὶ τὸ μὲν ἐτέθαπτο· τὸν δὲ ὕστερον τούτων Κῦρον ὄνομασθέντα, παραλαβοῦσα ἔτρεφε ἡ γυνὴ τοῦ βουκόλου, οὗνομα ἄλλο κού τι καὶ οὐ Κῦρον θεμένη.

εἰδ'. Καὶ ὅτε δὴ ἦν δεκαέτης ὁ παῖς, περγυμα ἐς αὐτὸν τοιόνδε γενόμενον ἐξέφηνέ μιν. Ἐπαιχε ἐν τῇ κάρμῃ ταύτη ἐν τῇ ἥσαν καὶ αἱ βουκολίαις αὐταῖς Ἐπαιχε δὲ μετ' ἄλλων ἥλι-

rum portaverat; omnique alterius pueri cultu ornatum, in desertissimo montium exposuit, triduoque post pueri expositiōnem, relicto quodam pecuariorum illic ejus custode, in urbem se contulit, et ad domum Harpagi: aitque fese paratum illi ostendere pueruli cadaver.—Harpagus, missis suorum fatelitum fidelissimis, rem per eos

inspexit, ac bubulci filiolum sepelivit. Et hic quidem humatus est: alterum vero, qui postea Cyrus appellatus est, uxor bubulci adsumptum nutrit, imposito illi alio quopiam ac non Cyri nomine.

114. Qui posteaquam decennis fuit, eum res ista, quae illi talis contigit, palam fecit. Ludebat in pago ubi etiam armen-

καν ἐν ὁδῷ· καὶ οἱ παῖδες παιζούτες εἴλοντο
ἐωὕτῶν βασιλέα εἶναι τοῦτον δὴ τὸν τοῦ βου-
κόλου ἐπίκλησιν παῖδα. ὁ δὲ αὐτέων διέταξε
τοὺς μὲν, οἰκίας οἰκοδομέειν· τοὺς δὲ, δορυφό-
ρους εἶναι τῶν δέ κου τινὰ αὐτέων, ὁ φθαλμὸν
βασιλῆος εἶναι. τῷ δέ τινι, τὰς ἀγγελίας φέ-
ρειν ἐδίδου γέρως· ὡς ἐκάστῳ ἔργον προστάσσων.
εἰς δὴ τούτων τῶν παιδίων συμπαίζων, ἐὰν Ἀρ-
τεμβάρεος παῖς, ἀνδρὸς δοκίμου ἐν Μήδοισι,
(οὐ γὰρ δὴ ἐποίησε τὸ προσταχθὲν ἐκ τοῦ
Κύρου,) ἐκέλευε αὐτὸν τοὺς ἄλλους παῖδας
διαλαβέειν. πειθομένων δὲ τῶν παίδων, ὁ Κύρος
τὸν παῖδα τεηγέως κάρτα περίεσπε μαστιγέων.
ὁ δὲ, ἐπεὶ τε μετείθη τάχιστα, ὡς γε δὴ ἀ-
νάξια ἐωὕτου παθὼν, μᾶλλον τι περιημέντες
κατελθὼν δὲ ἐς πόλιν, πρὸς τὸν πατέρα ἀπο-

ta illa erant, et ludebat cum aliis æqualibus in via; et colludentes pueri elegerunt suum regem esse hunc cognominatum bubulci, filium. Ipse igitur ordinabat eos; ut alii domos struerent: alii satellites forent: aliquem quoque eorum, ut oculus regis esset: alii, ut internuncius esset eorum, quæ ad aulam adferebantur, tanquam unicuique munus assig-

nans. Horum puerorum quidam collusor Artembaris filius erat, viri inter Medos clari, quem Cyrus, quod imperata non fecisset, jussit ab aliis pueris apprehendi: et quum illi paruisserint, aspere admodum verberibus affecit. Quæ puer tanquam se indigna passus, iniustissimo animo ferens, ubi primam dimissus est, in urbem reversus ad patrem, ea quæ a

κτίζετο τὰν ὑπὸ Κύρου ἡγετησε. λέγων δὲ οὐ Κύρου, (οὐ γάρ καὶ ἦν τοῦτο τούνομα,) ἀλλὰ πρὸς τοῦ Βουκόλου τοῦ Ἀστυάγεος παιδός. ὁ δὲ Ἀρτεμισάρης ὄργη, ὡς εἶχε, ἐλθὼν παρὰ τὸν Ἀστυάγεα, καὶ ἔμα ἀγόμενος τὸν παῖδα, ἀνάρσια πρήγματα ἔφη πεπονθέναι, λέγων· “Ω βασιλεῦ, ὑπὸ τοῦ σου δούλου, Βουκόλου “ δὲ παιδός, ὥδε περιυβρίσμεθα (δεικνὺς τοῦ “ παιδὸς τοὺς ὄμοις.”)

εἰέ. Ἀκούσας δὲ καὶ ἴδων ὁ Ἀστυάγης, θέλων τιμωρῆσσαι τῷ παιδὶ τιμῆς τῆς Ἀρτεμισάρεος εἴνεκα, μετεπέμπετο τὸν τε Βουκόλον καὶ τὸν παῖδα. ἐπεὶ τε δὲ παρῆσαν ἀμφότεροι, βλέψας πρὸς τὸν Κύρον ὁ Ἀστυάγης ἔφη· “Σὺ δὴ ἐών τοῦδε τοιούτου “ ἐόντος παῖς, ἐτόλμησας τὸν τοῦδε παῖδα

Cyro pertulisset deploravit: non tamen Cyrum nominans (nondum enim ejus hoc erat nomen,) sed ab filio bubulci Astyagis. Artembaras, ut erat ira percitus, ad Astyagem ducens filium secum contendit: et rem intolerandam passum esse inquiens, ejusque humeros ostendens, “O rex, sic insulta-

tur (ait) nobis ab servo tuo, e-
jusque bubulci filio.”

115. Audiens hæc atque cer-
nens Astyages, volens Artem-
baris honoris gratia ulcisci pue-
rum, jussit arcesii bubulcum et
filium. Qui quum ambo ad-
fuissent, intuens in Cyrum Af-
styages, “Tunc, inquit, hoc tali
patre genitus, ausus es hujus

“ ἐόντος πρώτου παρ' ἔμοὶ ἀεικείη τοῦδε πε-
“ ρισπεῖν; ” Ο δὲ ἀμείβεται ὥδε, “ Ὡ δέσ-
“ ποτα, ἐγὼ δὲ ταῦτα τοῦτον ἐποίησα σὺν
“ δίκῃ. οἱ γάρ με ἐκ τῆς κάμης παιδεῖ, τῶν
“ καὶ ὅδε ἦν, παιζούτες, σφέων αὐτῶν ἐστή-
“ σαντο βασιλέα. ἐδόκεον γάρ σφι εἶναι ἐς
“ τοῦτο ἐπιτηδεώτατος. οἱ μέν τυν ἄλλοι παι-
“ δες τὰ ἐπιτασσόμενα ἐπετέλεον· οὗτος δὲ
“ ἀνηκούστει τε καὶ λόγον εἴχε οὐδένα· ἐς δὲ
“ ἐλαῖς τὴν δίκην. εἰ ὅν δὴ τοῦδε εἴνεκα ἄ-
“ ξιός τεν κακοῦ εἴμι, ὥδε τοι πάρειμι.”

ρισ'. Ταῦτα λέγοντος τοῦ παιδὸς, τὸν Ἀστυ-
άγεα ἐσήσι ὀνάγγωσις αὐτοῦ· καὶ οἱ ὅτε χα-
ρακτὴρ τοῦ προσώπου προσφέρεσθαι ἐδόκεε ἐς
ἐωὕτὸν, καὶ ἡ ὑπόκρισις ἐλευθερωτέρη εἶναι·
ὅτε χερόν τῆς ἐκθέσιος τῇ ἡλικίᾳ τοῦ παιδὸς

filium, viri apud me primarii, tam indignis concidere verberibus?" Cui vicissim ille, "Istud, inquit, o here, huic ego jure feci. Pueri enim ex hoc pago, quorum hic unus erat, me regem suum ludentes constituerant: quippe qui videbar eis ad hoc maxime esse idoneus. At iste, quam ceteri omnes pueri jussis obtemperarent, audiens dicto

esse nolebat, ac nihil faciebat: propter quod poenas dedit.—Quod si ego propterea ullo malo sum dignus, hic tibi praesto sum."

116. Hæc loquente puerō, subiit Astyagi recognitio ejus, visaque ipsi est figura oris admoveri ad se et responsio esse liberalior, et tempus expositionis cum pueri ætate congruere.

ἐδόκεε συμβαίνειν. ἐκπλαγεὶς δὲ τούτοισι, ἐπὶ χρόνον ἄφθονγγος ἦν. μόγις δὲ δή κοτε ἀνενεχθεὶς, εἶπε, (Θέλων ἐκπέμψαι τὸν Ἀρτεμβάρεα, ἵνα τὸν Βουκόλον μοῦνον λαβὼν βασανίσῃ,) “Ἀρτέμβαρες, ἐγὼ ταῦτα ποιήσω, ὥστε “σὲ καὶ τὸν παῖδα τὸν σὸν μηδὲν ἐπιμέμφεσθαι.” Τὸν μὲν δὴ Ἀρτεμβάρεα πέμπει· τὸν δὲ Κῦρον ἥγον εἴσω οἱ θεράποντες, κελεύσαντος τοῦ Ἀστυάγεος. ἐπεὶ δὲ ὑπελέλειπτο ὁ Βουκόλος μοῦνος, μουναθέντα τάδε αὐτὸν εἴρετο ὁ Ἀστυάγης, κόθεν λάβοι τὸν παῖδα, καὶ τίς εἴη ὁ παραδούς; ὁ δὲ ἐξ ἑωὕτου τε ἔφη γεγονέναι, καὶ τὴν τεκοῦσαν αὐτὸν ἔτι εἶναι παρέωὕτῳ. Ἀστυάγης δέ μιν οὐκ εῦ βούλευεσθας ἔφη, ἐπιθυμέοντα ἐς ἀνάγκας μεγάλας ἀπικνέεσθαι. ὅμα τε λέγων ταῦτα, ἐσῆμανε τοῖσι

His perculsus Astyages, aliquandiu sine voce mansit: vixque tandem ad se reversus, volens a se Artembarem dimittere, ut bubulcum submotis arbitris rimaretur, “Ego, inquit, Artembares, efficiam ut tu et filius tuus ob hoc nihil conquerramini.” Dimisso igitur Artembare, et regis iussu per famulos Cyro introducto, bubul-

cum, qui solus erat reliquus, ipse solum percontatur, unde puerum accepisset, quisve ei tradidisset? Ille ex se genitum respondere, et genitricem ejus apud se etiamnum esse. Astyages dicere, non bene sibi illunū consulere, qui cuperet ad ingentes devenire necessitates.— Simulque hæc dicens, satelliti bus innuit ut præhenderent ip-

δορυφόροισι λαμβάνειν αὐτόν. ὁ δὲ, ἀγόμενος ἐς τὰς ἀνάγκας, οὕτω δὴ ἔφαινε τὸν ἔοντας λόγον. ἀρχόμενος δὴ ἀπ' ἀρχῆς, διεζήει τῇ ἀληθηῖ τῇ χρεόμενος· καὶ κατέβαινε ἐς λιτάς τε, καὶ συγγνώμην ἔωϋτῷ κελεύων ἔχειν αὐτόν.

εἰς. Ἀστυάγης δὲ, τοῦ μὲν Βουκόλου τὴν ἀληθηῖ τῇ ἐκφίναντος, λόγον ἦδη καὶ ἐλάσσω ἐποίεετο. Αρπάγω δὲ καὶ μεγάλως μεμφόμενος, καλέειν αὐτὸν τοὺς δορυφόρους ἐκέλευε· ὡς δέ οἱ παρῆν ὁ "Αρπαγος, εἴρετό μιν ὁ Ἀστυάγης, " "Αρπαγε, τέῳ δὴ μόρῳ τὸν παῖδας " κατεχρήσαο, τὸν τοι παρέδωκα ἐκ θυγατρὸς " γεγονότα τῆς ἐμῆς;" Ὁ δὲ "Αρπαγος ὡς εἶδε τὸν Βουκόλον ἔνδον ἔοντα, οὐ τρέπεται ἐπὶ ψευδέα ὄδὸν, ἵνα μὴ ἐλεγχόμενος ἀλίσκηται· ἀλλὰ λέγει τάδε, " "Ω βασιλεῦ, ἐπεί τε πα-

sum. Hic autem ad tormenta dum ducitur, ita demum rem ut erat patefecit: ab initioque exorsus, vera referendo, descendit ad preces et petendam fibi veniam.

117. Bubulco veritatem eloquuto, Astyages minorem quoque jam ejus curam habuit; sed Harpagum, cui valde suc-

censebat, vocari a satellitibus jussit. Quem, ubi adfuit, percontatur Astyages, " Harpage, qua nece interemisti quem tibi tradidi puerum e filia mea genitum?" Harpagus, ut vidit bubulcum intus esse, noluit tergiversari mendacio, ne argumentis convinceretur: sed ita respondit; " Ego posteaquam

"ρέλαβον τὸ παιδίον, ἐβούλευον σκοπῶν ὅκως
 "σοὶ τε ποιῶ κατὰ νόου, καὶ ἐγὼ πρός σε γε-
 "νόμενος ἀναμάρτητος, μήτε θυγατρὶ τῇ σῇ,
 "μήτε αὐτῷ σοι εἴην αὐθέντης. ποιῶ δὴ ᾧδε.
 "καλέσας τὸν Βουκόλον τόνδε, παραδίδωμε
 "τὸ παιδίον, φὰς σέ τε εἶναι τὸν κελεύοντα
 "ἀποκτεῖναι αὐτό. καὶ λέγων τοῦτό γε, οὐκ
 "ἐψευδόμην σὺ γὰρ ἐνετέλλεο οὕτω. παρα-
 "δίδωμι μέντος τῷδε κατὰ τάδε, ἐντειλάμε-
 "νος θεῖναι μιν ἐς ἔρημον οὔρος, καὶ παρα-
 "μένοντα φυλάσσειν ἄχρι οὗ τελευτήσει· ἀ-
 "πειλήσας παντοῖα τῷδε, ἦν μὴ τάδε ἐπιτε-
 "λέα ποιήσῃ. ἐπείτε δὲ ποιήσαντος τούτου
 "τὰ κελευόμενα, ἐτελεύτησε τὸ παιδίον, πέμ-
 "ψας τῶν εὐγούχων τοὺς πιστοτάτους, καὶ
 "εἶδον δὶς ἐκείνων, καὶ ἐθαψά μιν. οὕτως ἐσ-

infantem accepi, rex, cogitavi
 quo pacto voluntati tuæ satis-
 facerem: et tamen, quum ad
 te delicti insons extitissim, ne
 forem aut filiae tuæ aut tibi ip-
 si carnifex; ideoque ita statui
 agendum: Arcessito huic bu-
 bulco infantem tradidi, inqui-
 ens te esse, qui juberet illum
 interficere. In quo dicendo

mentitus non sum; tu enim ita
 præceperas. Nihilominus huic
 puerum trado hac lege: iusti
 exponere eum in deserto mon-
 te, et perstare observantem
 tantisper dum expirasset: com-
 minatus isti extrema quæque,
 nisi hæc effecta reddidisset.
 Ubi hic fecit imperata, et in-
 fans obiit, misis eunuchorum

"χε, ὡς Βασιλεῦ, περὶ τοῦ πρήγματος τούτου· καὶ τοιούτῳ μόδῳ ἐχρήσατο ὁ παῖς."

εἰπ. "Αρπαγός μὲν δὴ τὸν ιθὺν ἔφαντε λόγον. Ἀστυάγης δὲ, κούπτων τόν οἱ ἐνεῖχε χόλον διὰ τὸ γεγονὸς, πρῶτα μὲν κατάπεδη ἤκουσε αὐτὸς πρὸς τοῦ Βουκόλου τὸ πρῆγμα, πάλιν ἀπηγέετο τῷ Αρπάγῳ. μετὰ δὲ, ὡς οἱ ἐπαλιλλόγητο, κατέβαινε λέγων, ὡς περίεστί τε ὁ παῖς, καὶ τὸ γεγονὸς ἔχει καλῶς. "Τῷ τε γὰρ πεποιημένῳ, ἔφη λέγων, ἐς τὸν παῖδα δα τοῦτον ἔκαιμον μεγάλως, καὶ θυγατρὶ τῇ ἐμῇ διαβεβλημένος; οὐκ ἐν ἐλαφρῷ ἐποιεύμαντο. ὡς ὅν τῆς τύχης εὗ μετεστεώσης, τοῦτο μὲν, τὸν σεωὕτου παῖδα ἀπόπεμψον παρὰ τὸν παῖδα τὸν νεήλυδα· τοῦτο δὲ, (σῶστρα γὰρ τοῦ παιδὸς μέλλω θύειν τοῖς

fidiissimis, per eosdem vidi et eum sepelivi. Ita res habet, rex: atque hac morte defunctus est puer."

118. Et Harpagus quidem rectam habuit orationem. Altyages autem dissimulata, qua illi insensus erat biles ob id quod contigerat, primum rem ei vicissim enarrat quemadmodum ipse ex bubulco audierat: de-

inde narratione sic repetita, illic devenit ut diceret, "Puer vivit, et quod accidit, bene habet. De eo enim, inquit, quod in hoc puero factum esset, valde laborabam, et a filia mea insimulatus, haud leviter ferebam. Igitur in bonum conversa fortuna, tum filium tuum mitte ad puerum hunc qui recens venit: tum vero ad co-

“Θεῶν τιμὴ αὕτη προσκένεται) πάρισθί μοι ἐπὶ¹
“δεῖπνου.”

εἰθ'. "Αρπαγος μὲν, ὡς ἦκουσε ταῦτα, προσ-
κυνήσας, καὶ μεγάλαι ποιησάμενος ὅτι τε ἡ ἀ-
μαρτάς οἱ ἐσ δέον ἐγεγόνεε, καὶ ὅτι ἐπὶ τύχησι
χρηστῆσι ἐπὶ δεῖπνου ἐκέκλητο, ἥϊε ἐσ τὰ οἰ-
κία· ἐσελθὼν δὲ τὴν ταχίστην, ἥν γάρ οἱ παιᾶς
εἰς μοῦνος, ἔτεοι τρία καὶ δέκα που μάλιστα
γεγονώς, τοῦτον ἐκπέμπει, ιέναι τε κελεύων ἐσ
'Αστυάγεος, καὶ ποιέειν ὅ, τι ἂν ἐκεῖνος κελεύοι.
αὐτὸς δὲ περιχαρῆς ἐών, Φράξει τῇ γυναικὶ τὰ
συγκυρήσαντα. 'Αστυάγης δὲ, ὡς οἱ ἀπίκετο
οἱ Αρπάγου παιᾶς, σφάξας αὐτὸν, καὶ πατὰ
μέλεα διελὼν, τὰ μὲν ὄπτησε, τὰ δὲ ἐψησε
τῶν κρεῶν. εὔτυκτα δὲ ποιησάμενος, εἶχε ἐτοῖ-
μα. ἐπείτε δὲ, τῆς ὥρης γινομένης τοῦ δείπνου,

nam mihi adesto; siquidem
constitui pro salvo puerō diis,
quibus honor hic convenit, sa-
cificare."

119. Harpagus quidem,
quam hæc audisset, adorato
rege, ac sibi majorem in mo-
dum gratulatus, quod pecca-
tum suum commode cessisset,
et propter sortem prosperam
ad convivium vocaretur, do-

TOM. I.

mum abiit. Quam ingressus,
properanter filium, qui ipsi u-
nus solus erat tredecim circiter
natus annos, eum emitit, ju-
bens ire ad regiam Astyagis, et
exequi quocunque ille impe-
raret. Ipse gestiens, quid sibi
evenisset uxori exponit. Ejus
porro filium, ubi advenit, A-
styages jugulatum membratim
concidens partem carnium tor-

M

παρῆσαν οἱ τε ἄλλοι δαιτυμόνες, καὶ ὁ "Αρπαγος, τοῖσι μὲν ἄλλοισι καὶ αὐτῷ Ἀστυάγει παρετίθεατο τράπεζαι ἐπιπλέαι μηλείων κρεῶν· Ἀρπάγῳ δὲ, τοῦ παιδὸς τοῦ ἑωύτου, πλὴν κεφαλῆς τε καὶ ἄκρων χειρῶν τε καὶ ποδῶν, τῷ λαπάντα ταῦτα δὲ χωρὶς ἔκειτο ἐπὶ κανέω κατακεκαλυμμένα. ὡς δὲ τῷ Ἀρπάγῳ ἐδόκεε ἄλις ἔχειν τῆς Βαρῆς, Ἀστυάγης εἰδετό μιν εἰ ήσθείη τι τῇ θοίη; φαμένου δὲ Ἀρπάγου καὶ κάρτα ήσθναι, παρέφερον, τοῖσι προσέκειτο, τὴν κεφαλὴν τοῦ παιδὸς κατακεκαλυμμένην, καὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. "Αρπαγον δὲ ἐκέλευον προστάντες ἀποκαλύπτειν τε καὶ λαβεῖν τὸ βούλεται αὐτέων. πειθόμενος δὲ ὁ "Αρπαγος, καὶ ἀποκαλύπτων, ὅρᾳ τοῦ παιδὸς τὰ λείματα· ἴδων δὲ, οὔτε ἐξεπλάγη,

ruit, partem elixavit, et probe apparatas in promptu habuit. Dehinc sub horam cœnæ, postquam adfuerunt cum ceteri convivæ, tum vero Harpagus; convivis quidem aliis atque ipsi Astyagi mensæ appositæ sunt ovilla refertæ carne: Harpago autem, præter caput et manus extremas ac pedes, reliquis omnibus filii sui partibus; nam illa in canistro bene operta, se-

paratim reposita erant. Eum autem, postquam fatis pastus illo cibo videbatur, Astyages interrogat, nunquid sit illis oblectatus epulis? Se vero valde oblectatum dicenti Harpago, ii quibus negotium erat datum, adferunt caput filii cum extremis manibus ac pedibus tectum: et adstantes jubent eum detegere, ac sumere quod vellet ex iis. Harpagus obtem-

ἐντός τε ἐωὕτου γίνεται. εἴρετο δὲ αὐτὸν ὁ Ἀστυάγης, εἰ γινώσκοι ὅτεν θηρίου πρέα βεβρώκοι. ὁ δὲ καὶ γινώσκειν ἔφη, καὶ ἀρεστὸν εἶναι πᾶν τὸ ἄν βασιλεὺς ἔρδη. τούτοισι δὲ ἀμειψάμενος, καὶ ἀναλαβὼν τὰ λοιπὰ τῶν πρεῶν, ἥϊε ἐς τὰ οἰκία. ἐνθεῦτεν δὲ ἔμελλε, ὡς ἐγὼ δοκέω, ἀλίσας θάψειν τὰ πάντα.

εχί. Ἀρπάγῳ μὲν Ἀστυάγης δίκην ταύτην ἐπέθηκε. Κύρου δὲ πέρι βουλεύων, ἐκάλεε τοὺς αὐτοὺς τῶν μάγων οἱ τὸ ἐνύπνιόν οἱ ταύτῃ ἐκριναν· ἀπικομένους δὲ εἴρετο ὁ Ἀστυάγης, τῇ ἐκρινάν οἱ τὴν ὄψιν οἱ δὲ κατὰ ταυτὰ εἶπαν, λέγοντες ὡς βασιλεῦσσαι χρῆν τὸν παῖδα, εἰ ἐπέζωσε, καὶ μὴ ἀπέθανε πρότερον. ὁ δὲ ἀμείβεται αὐτοὺς τοῖσδε, “"Εστί τε ὁ παῖς καὶ “ περίεστι· καί μιν ἐπ' ἀγροῦ διαιτάμενον οἱ

perans, ubi detexit, cernit reliquias filii; non tamen eo spectaculo consternatus est, et sui compos mansit. Sed percontanti Astyagi nunquid agnosceret cuius feræ carne pastus esset, se agnoscere respondit, et quicquid rex ageret, placere. Hoc redditio responso, receptisque reliquiis carnium, domum abiit, eas, ut ego opinor, illic collectas humaturus.

120. Et Harpagum quidem hac ultione Astyages insequutus est. De Cyro autem deliberans, eosdem ex magis arcessivit, qui fuerant ipsius somnum sic interpretati. Postquam venerunt, sciscitur eos, quomodo sibi visum illud essent interpretati? Illi juxta eandem sententiam affirmarunt dicentes, “ Puerum illum debere regnare, si superstes esset, nec

“ ἐκ τῆς κάμης παῖδες ἔστησαντο βασιλέα.
 “ ὁ δὲ, πάντα ὅσαπερ οἱ ἀληθεῖ λόγω βασι-
 “ λῆσι, ἐτελέωσε ποιήσας. καὶ γὰρ δοξυφό-
 “ ρους, καὶ θυρωροὺς, καὶ ἀγγελιηφόρους, καὶ
 “ τὰ λοιπὰ πάντα διατάξας ἦρχε. καὶ νῦν ἐς
 “ τί ὑμῖν ταῦτα φαίνεται φέρειν; ” Εἶπαν οἱ
 μάγοι, “ Εἰ μὲν περίεστί τε, καὶ ἐβασίλευσε
 “ ὁ παῖς μὴ ἐκ προνοίης τινὸς, θάρσει τε τούτου
 εἶνεκα “ εἴησεν, καὶ θυρὸν ἔχε ἀγαθόν· οὐ γὰρ ἔτι το-
 “ δεύτερον ἀρξει. παρὰ σμικρὰ γὰρ καὶ τῶν
 “ λογίων ἥμιν ἔνια πεχώρηκε. καὶ τάχει τῶν ὀ-
 “ νειράτων ἔχόμενα, τελέως ἐς ἀσθενὲς ἔρχε-
 “ ται.” Ἀμείβεται Ἀστυάγης τοῖσδε καὶ
 αὐτὸς, “ Ὡ μάγοι, ταύτῃ πλεῖστος γνώμην
 “ εἰμὶ, βασιλῆος ὄνομασθέντος τοῦ παιδὸς, ἐξ-
 “ ἥκειν τε τὸν ὄνειρον, καὶ μοι τὸν παῖδα τοῦ-

prius obiisset. Atqui puer et vivit et incolumis est, Astyages exceptit, et quum ipsum ruri agentem pueri ejus pagi delegissent regem, quae sunt ab iustis regibus, ea omnia hic perfecit. Nam satellitibus, janitoribus, internunciis, ac ceteris officiis institutis, imperium exercuit: quae vobis quo nunc videntur spectare? Siquidem superest puer, magi respon-

dent, atque regnavit non ex aliqua industria, confidito ob id, ac bono esto animo. Non enim adhuc regnabit iterum. Nam quædam vaticinia nobis in exigua cesserunt, et ipsa insomnia etiam ad prorsus imbecillum deveniunt. Ego, inquit Astyages respondens, istius, o magi, prorsus sum sententiæ, puero rege nominato fidem somnií impletam esse,

“ τὸν εἶναις δεινὸν οὐδὲν ἔτι. ὅμας μὲν γέ τοι
 “ συμβουλεύσατέ μοι, εὖ περισκεψάμενοι, τὰ
 “ μέλλει ἀσφαλέστατα εἶναι οἴκω τε τῷ ἐμῷ
 “ καὶ ὑμῖν.” Εἶπαν πρὸς ταῦτα οἱ μάγοι,
 “ Ω βασιλεῦ, καὶ αὐτοῖσι ήμῖν περὶ πολλοῦ
 “ ἐστὶ κατορθοῦσθαι ἀρχὴν τὴν σήν. κείνως
 “ μὲν γὰρ ἀλλοτριοῦται, ἐς τὸν παῖδα τοῦτον
 “ περιϊοῦσα ἔόντα Πέρσην· καὶ ήμεῖς ἔόντες
 “ Μῆδοι, δουλούμεθά τε, καὶ λόγου οὐδενὸς
 “ γινόμεθα πρὸς Περσέων, ἔόντες ξεῖνοι· σέο δ’
 “ ἐνεστεῶτος βασιλῆος, ἔόντος πολιῆτεω, καὶ
 “ ἀρχομεν τὸ μέρος, καὶ τιμὰς πρὸς σέο με-
 “ γάλας ἔχομεν. οὕτω ἂν πάντως ήμῖν σέο τε
 “ καὶ τῆς σῆς ἀρχῆς προοπτέον ἐστί. καὶ νῦν
 “ εἰ φοβερόν τι ἐωρᾶμεν, πᾶν ἂν σοι προεφρά-
 “ ςομεν· νῦν δὲ ἀποσκήψαντος τοῦ ἐνυπνίου ἐς

nihilque mihi amplius eum puerum esse reformidandum. Vos tamen probe circumspicientes, quānam futura sint et meæ domui et vobis tutissima, consulite.” Ad hæc magi, “ Nostra etiam o rex, inquiunt, magni interest, tuum stare principatum : alioquin enim alienatur ad hunc puerum, qui Persa est, transgressus; et nos quoque qui Medi sumus, in

servitutem redigemur, et quum simus extranei, nullius erimus apud Persas pretii: te autem regnante, qui popularis noster es, tum ex parte imperamus, tum magnos abs te honores obtainemus. Quo magis omnino per nos et tibi et regno tuo prospiciendum est, et nunc, si quid cerneremus timendum, universum tibi ante aperiremus: verum quum in rem frivolam

“ φλαῦρον, αὐτοί τε θαρσέομεν, καὶ σοι ἔτερα
“ τοιαῦτα παρακελευόμεθα. τὸν δὲ παῖδα τοῦ
“ τον ἐξ ὄφθαλμῶν ἀπόπεμψαι ἐς Πέρσας τε
“ καὶ τοὺς γενναμένους.”

επά. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Ἀστυάγης, ἐχάρη
τε, καὶ καλέσας τὸν Κῦρον, ἔλεγέ οἱ τάδε,
“ Ὡ παῖ, σὲ γὰρ ἐγὼ δὶ ὅψιν ὄνείρου οὐ τε-
“ λένην ἡδίκεον, τῇ σεώὕτου δὲ μοίρη περιεῖς.
“ νῦν ᾧ τῇ χαίρων ἐς Πέρσας πομπὸν δ’
“ ἐγὼ ἄμα πέμψω. ἐλθὼν δὲ ἐκεῖ, πατέρα τε
“ καὶ μητέρα εὐρήσεις, οὐ κατὰ Μιτραδάτην
“ τε τὸν Βουκόλον καὶ τὴν γυναικαν αὐτοῦ.”

εκβ. Ταῦτα εἴπας ὁ Ἀστυάγης, ἀποπέμ-
πει τὸν Κῦρον. νοστήσαντα δέ μιν ἐς τοῦ Καρ-
βύσεω τὰ οἰκία, ἐδέξαντο οἱ γεινάμενοι καὶ
δεξάμενοι, ὡς ἐπύθοντο, μεγάλως ἀσπάζοντο,

nunc evaserit somnium, et ipsi confidimus, et te itidem alia hæc hortamur, ut hunc ableges puerum ab oculis tuis in Persidem ad parentes.”

121. His auditis Astyages gavisus est: accitoque Cyro hæc inquit, “O puer, quum ego propter quandam haud perfectam somnii visionem in te suissem injurius, tuo tamen ipsius fato superstes es. Nunc i-

taque latus ad Persas ito cum iis quos ad te deducendum mittam. Eo perveniens, parentes tuos offendes; nequam similes sorti, quæ est Mittradatis bubulci, et uxoris ejus.”

122. Hæc loquutus Astyages, Cyrum dimittit. Quem ad domum Cambylis reversum acceperunt sui parentes, et audita re vehementer amplexati sunt, ut quicm statim mortem

οῖς δὴ ἐπιστάμενοι αὐτίκα τότε τελευτῆσαι.
ιστόρεόν τε ὅτε τρόπῳ περιγένοιτο. ὁ δέ σφι
ἔλεγε, Φὰς προτοῦ μὲν οὐκ εἰδέναι, ἀλλὰ ἡ-
μαρτηκέναι πλεῖστον. κατ' ὕδον δὲ πυθέσθαι πᾶ-
σαν τὴν ἑωὕτου πάθην. ἐπίστασθαι μὲν γὰρ ὡς
Βουκόλου τοῦ Ἀστυάγεος εἴη παῖς· ἀπὸ δὲ
τῆς κεῖθεν ὕδον τὸν πάντα λόγον τῶν πομπῶν
πυθέσθαι, τραφῆναι δὲ ἔλεγε ὑπὸ τῆς τοῦ Βου-
κόλου γυναικός. ἦτε τε ταύτην αἰνέων διαπαν-
τός. ἦν τέ οἱ ἐν τῷ λόγῳ τὰ πάντα ἡ Κυνά.
οἱ δὲ τοκέες παραλαβόντες τὸ οὔνομα τοῦτο,
(ἴνα θειοτέρως δοκέη τοῖσι Πέρσησι περιεῖνοι
σφι ὁ παῖς,) κατέλαβον φάτιν ὡς ἐκκείμενον
Κύρον κύων ἐξέθρεψε, ἐνθεῦτεν μὲν ἡ Φάτις αὗτη
κεχωρίκεε.

επγ̄. Κύρῳ δὲ ἀνδρευμένῳ, καὶ ἔόντι τῶν

obiisse sciebant. Sciscitabantur
igitur quonam modo superstes
effet. Hic vero ait illis, nar-
rans se antea non novisse, et in
plurimo errore versatum fuisse:
inter viam tamen omne suum
infortunium audisse; credidisse
enim se bubulci Astyagis esse
filium: verum in illo itinere
omnem rem gestam, ab iis qui
ipsum deduxerant accepisse.—

Commemorabat autem se ab

uxore bubulci fuisse educatum,
semper eam laudibus prosequens,
ita ut in ejus sermone
primas ferret Cyno. Quod
nomen accipientes ejus paren-
tes, ut magis divinitus videtur
Persis filius fuisse ipsis ser-
vatus, divulgarunt, a cane Cy-
rum, quem effet expositus, fui-
sse educatum; unde hæc opinio
emanavit.

123. Ubi Cyrus in virilem

ἥλικων ἀνδρειοτάτῳ καὶ προσφιλεστάτῳ, προσέκειτο ὁ "Ἄρπαγος, δῶρα πέμπων, τίσασθαι Ἀστυάγεα ἐπιθυμέων. ἀπ' ἑωὗτοῦ γὰρ ἔόντος ιδιώτεω οὐκ ἐνεάρε τιμωρίην ἐσομένην ἐς Ἀστυάγεα· Κύρου δὲ ὅρεων ἐπίτρεφόμενον, ἐποιέετο σύμμαχον, τὰς πάθας τὰς Κύρου τῆσι ἑωὗτοῦ ὁμοιούμενος. πρὸ δ' ἔτι τούτου τάδε οἱ κατέργαστο· ἔόντος τοῦ Ἀστυάγεος πικροῦ ἐς τοὺς Μήδους, συμμίσγων ἐνὶ ἐκάστῳ ὁ "Ἄρπαγος τῶν πρώτων Μήδων, ἀνέπειθε ὡς χρὴ Κύρου προστησαμένους, τὸν Ἀστυάγεα παῦσας τῆς βασιληΐης. κατέργασμένου δέ οἱ τούτου, καὶ ἔόντος ἐτοίμου, οὕτω δὴ τῷ Κύρῳ διαιταμένῳ ἐν Πέρσῃσι βουλόμενός ὁ "Ἄρπαγος δηλῶσαι τὴν ἑωὗτοῦ γνώμην, ἄλλως μὲν οὐδαμῶς εἶχε, ἄτε τῶν ὁδῶν φυλασσόμενων. ὁ δὲ

adolevit ætatem, et inter aequales robustissimus evasit et amoenissimus, urgebat eum Harpagus dona mittendo, Astyagis ulciscendi cupidus. Nam abfese, qui privatus esset, non videbat futuram in Astyage vindictam: sed Cyrum cernens adultum, cuius casus suis assimilabat, socium comparabat. Sed et aliquo ante tempore hæc ab

eo facta erant. Quum esset acerbus Astyages in Medos, Harpagus singulis quibusque eorum insinuans primoribus, persuadebat, oportere Astyagem a regno summoveri, Cyro delecto. Harpagus, his transactis ac paratis, ita demum volens Cyro apud Persas agenti suam aperire sententiam, quum aliter non posset, utpote

ἐπιτεχνᾶται τοιόνδε· λαγὸν μηχανησάμενος,
καὶ ἀνασγίσας τούτου τὴν γαστέρα, καὶ οὐ-
δὲν ἀποτίλας, ὡς δὲ εἶχε, οὕτω ἐσέθηκε βι-
βλίον, γράψας τά oī ἐδόκεε· ἀπορράψας δὲ
τοῦ λαγοῦ τὴν γαστέρα, καὶ δίκτυα δοὺς, ἅτε
θηρευτῇ, τῶν οἰκετέων τῷ πιστοτάτῳ, ἀπέ-
στειλε ἐς τοὺς Πέρσας· ἐντειλάμενός oī ἀπὸ
γλώσσης, διδόντα τὸν λαγὸν Κύρῳ ἐπειπεῖν,
αὐτοχειρίῃ μιν διελεῖν, καὶ μηδένα oī ταῦτα
ποιεῦντε παρεῖναι.

εκδ'. Ταῦτα δὲ δὴ ᾧ ἐπιτελέσαι ἐγίνετο·
καὶ ὁ Κύρος παραλαβὼν τὸν λαγὸν ἀνέσχισε.
εὑρὼν δὲ ἐν αὐτῷ τὸ βιβλίον ἐνεὸν, λαβὼν ἐπε-
λέγετο· τὰ δὲ γράμματα ἔλεγε τάδε, “Ω
“ παῖ Καμβύσεω, σὲ γὰρ θεοὶ ἐπορέωσι· οὐ
“ γὰρ ἄν κοτε ἐς τοσοῦτον τύχης ἀπίκευ. σὺ

itineribus custoditis, hujusmodi
rem comminiscitur. Leporem
artificiose tractans rescidit ejus
ventrem; et nihil avellens,
prout erat, indidit libellum in
quo quæ libuit conscriperat:
et rursus consuto ventre, lepo-
rem una cum retibus tradidit
venatori cuidam, quippe ser-
vorum fidissimo: misitque in
Persas, præcipiens dicendo,

quum daret leporem Cyro,
insuper diceret ut ipse suis ma-
nibus aperiret, idque sine arbi-
tris faceret.

124. Hæc exequuto nuncio,
Cyrus acceptum leporem re-
scidit, inventumque libellum
qui in eo inerat, adeptus legit,
in hæc verba: “O fili Camby-
sis, dii certe te respiciunt; nam
aliter nunquam in tantum for-

" νῦν 'Αστυάγεα τὸν σεωὕτοῦ Φονέα τίσας.
 " κατὰ μὲν γὰρ τὴν τούτου προθυμίην τέθη-
 " κας· τὸ δὲ κατὰ θεούς τε καὶ ἐμὲ περιεῖς.
 " τός σε καὶ πάλαι δοκέω πάντα ἐκμεμαθη-
 " κέναι, σέο τε αὐτοῦ πέρι, ὡς ἐπεγήθη, καὶ
 " οἵα ἐγὼ ὑπὸ 'Αστυάγεος πέποιθα· ὅτι σε
 " οὐκ ἀπέκτεινα, ἀλλὰ ἔδωκα τῷ Βουκόλῳ.
 " σὺ νῦν δὲν Βούλη ἐμοὶ πείθεσθαι, τῆςπερ 'Α-
 " στυάγης ἄρχει χώρης, ταύτης ἀπάστης ἄρ-
 " ξεις· Πέρσας γὰρ ἀναπείσας ἀπίστασθαι,
 " στρατηγάτες ἐπὶ Μήδους· καὶ δὴ τε ἐγὼ
 " ὑπὸ 'Αστυάγεος ἀποδεχθῶ στρατηγὸς ἀν-
 " τία σεῦ, ἵστι τοι τὰ σὺ Βούλεαι, δὴ τε τῶν
 " τις δοκίμων ἀλλος Μήδων. πρῶτοι γὰρ οὐ-
 " τοι ἀποστάντες ἀπ' ἐκείνου, καὶ γενόμενοι
 " πρὸς σέο, 'Αστυάγεα καταιρέειν πειρήσον-

tunæ pervenisse: ulciscere
 nunc Astyagem tuæ necis au-
 torem; quoniam ex hujus tu
 quidem studio perieras, deorum
 tamen beneficio et meo super-
 fices es. Quæ omnia quemad-
 modum circa te ipsum gesta
 sint, opinor te olim jam resci-
 visse: et item, qualia ego ab
 Astyage passus sim, quod te
 non occiderim, sed bubulco tra-
 diderim. Nunc, si mihi auf-

cultare vis, omni tu cui Astya-
 ges imperat regioni imperabis.
 Quum enim Persis, ut deficiant
 periuaseris, expeditionem ad-
 versus Medos suscipe: et si-
 ego dux ab Astyage ad tibi oc-
 currendum creatus fuero, ad-
 sunt, quæ tu optes, siue alius
 quispiam Medorum illustrium.
 Primi enim isti ab illo defici-
 entes, et a te stantes Astyagem
 conabuntur evertere. Tan-

“ ταὶ. ὡς ᾧν ἐτοίμου τοῦ γε ἐνθάδε ἔόντος,
“ ποίεε ταῦτα, καὶ ποίεε πατὰ τάχος.”

ρηέ. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Κῦρος ἐφρόντιζε
ὅτεῳ τρόπῳ σοφωτάτῳ Πέρσας ἀναπείσει ἀ-
πίστασθαι. Φροντίζων δὲ, εὐρίσκεται ταῦτα
καιριώτατα εἶναι. ἐποίεε δὴ ταῦτα. γράψας
ἐς βιβλίον τὰ ἐβούλετο, ἀλίην τῶν Περσέων ἐ-
ποίησατο μετὰ δὲ, ἀναπτύξας τὸ βιβλίον, καὶ
ἐπιλεγόμενος ἔφη, Ἄστυάγεά μιν στρατηγὸν
Περσέων ἀποδεικνύαι. “ Νῦν, ἔφη τε λέγων,
“ ὁ Πέρσαι, προαγορεύω ὑμῖν, παρεῖναι ἕκα-
“ στον ἔχοντα δρέπανον.” Κῦρος μὲν ταῦτα
προηγόρευσε. ἔστι δὲ Περσέων συχνὰ γένεα·
καὶ τὰ μὲν αὐτέων ὁ Κῦρος συνάλισε, καὶ ἀν-
έπεισε ἀπίστασθαι ἀπὸ Μήδων. ἔστι δὲ τάδε,
ἔξ ᾧ ὁλαῖς πάντες ἀρτέαται Πέρσαι, Πα-

quam igitur tibi sit quodcunque
hic in expedito, ifta exequere,
et exequere sine mora.

125. Cyrus, his auditis, con-
siderabat quonam solertissimo
modo Persas induceret ad re-
beilandum. Cogitando tandem
comperit hæc esse maxime ap-
posita, ut ita faceret: Scripto
libello de iis quæ volebat, con-
cilium Persarum coegit. Dein-
de resignato libello atque lec-

to, ducem se inquit Persarum
ab Astyage esse designatum.
“ Et nunc, o Persæ, ait, edico
vobis ut præsto mihi fitis cum
singulis falcibus.” Hoc Cyrus
Persis præcepit: quorum com-
plura sunt genera. Eorum
quædam Cyrus congregavit et
ad deficiendum a Medis in-
duxit. Sunt autem hæc, ex
quibus alii omnes pendent
Persæ, Pasargadæ, Maraphii,

σαργάδαι, Μαράφιοι, Μάσπιοι. τουτέων Πασαργάδαι εἰσὶ ἀριστοί ἐν τοῖσι καὶ Ἀχαιρενίδαι εἰσὶ φρήτη, ἐνθεν οἱ βασιλέες οἱ Περσεῖδαι γεγόνασι. ἄλλοι δὲ Πέρσαι εἰσὶ οἵδε, Παυθιαλαῖοι, Δηρουσιαῖοι, Γερμάνιοι· οὗτοι μὲν πάντες ἀξοτῆρες εἰσι. οἱ δὲ ἄλλοι νομάδες, Δάοι, Μάρδοι, Δροπικοί, Σαγαρτιοί.

επεί. Ως δὲ παρῆσαν ἅπαντες ἔχοντες τὸ προειρημένου, ἐνθαῦτα ὁ Κῦρος (ἢ γάρ τις χῶρος τῆς Περσικῆς ἀκανθώδης ὅσον τε ἐπὶ ὀκτακαιδεκα σταδίους, ἢ εἴκοσι) πάντα τοῦτον σφι τὸν χῶρον προεῖπε ἐξημερῶσαι ἐν ἡμέρῃ. ἐπειτελεσάντων δὲ τῶν Περσέων τὸν προκείμενον ἀεθλον, δεύτερά σφι προεῖπε, ἐς τὴν ὑστεραίην παρεῖναι λελουμένους. ἐν δὲ τούτῳ τὰ τε αἰσόλια καὶ τὰς ποίμνιας καὶ τὰ βουκόλια ὁ

Maspīi. Sed horum Pasargadæ sunt præstantissimi, in quibus et Achæmenidæ sunt sodalitum, unde reges Persidæ sunt oriundi. Alii Persæ hi sunt, Panthialæi, Derusiæi, Germanii: hi quidem omnes aratores. Alii vero pecuarii, Dai, Mardi, Dropici, Sagartii.

126. Ubi cuncti adfuerunt habentes quod erat præceptum,

ibi Cyrus jubet locum quendam dumosum (erat enim in Perside is locus circiter octo et decem stadiorum aut viginti) totum prorsus detergant intra diem. Quo labore perfundis Persis, iterum præcipit in posterum diem ut lauti adsint. Interim coactos in unum caprarum, ovium, boum greges omnes patris sui mactat atque apparat,

Κῦρος πάντα τοῦ πατρὸς συναλίσας ἐς τῶντὸν,
ἔθυε, καὶ παρεσκεύαζε, ὡς δεξόμενος τῶν Περ-
σέων τὸν στρατόν. πρὸς δὲ, οἵνῳ τε καὶ σιτίοισι
ὡς ἐπιτηδεωτάτοισι. ἀπικομένους δὲ τῇ ὑστε-
ραίῃ τοὺς Πέρσας κατακλίνας ἐς λειμῶνα, εὐώ-
χεε. ἐπεὶ τε δὲ ἀπὸ δείπνου ἥσαν, εἴρετό σφεας
ὁ Κῦρος, κότερα τὰ τῇ προτεραιῇ εἶχον, ἢ τὰ
παρεόντα σφι εἴη αἰρετάτερα. οἱ δὲ ἔφασαν
πολλὸν εἶναι αὐτέων τὸ μέσον. τὴν μὲν γὰρ
προτέρην ἡμέρην πάντα σφι κακὰ ἔχειν τὴν
δὲ τότε παρεοῦσαν, πάντα ἀγαθά. παραλα-
βὼν δὲ τοῦτο τὸ ἔπος ὁ Κῦρος, παρεγύμνου τὸν
πάντα λόγον, λέγων “Ανδρες Πέρσαι, οὕτω
“ ὑμῖν ἔχει. Βουλομένοισι μὲν ἐμέο πείθεσθας,
“ ἔστι τάδε τε καὶ ἄλλα μυρία ἀγαθὰ, οὐ-
“ δένα πόνου δουλοπρεπέα ἔχουσι· μὴ Βουλο-

tanquam Persarum exercitum
extepturus vinoque ac cibariis
quam lautissimis. Postero die
ubi convenerunt Persæ, jubet
eos discumbere in prato atque
epulari. Deinde cœnatos in-
terrogat, utrum pridianam an
præsentem conditionem præ-
optarent. Illis respondentibus,
multum esse inter hæc duo in-
terrallii: pridianam enim om-

nia mala habuisse, præsentem
vero omnia bona habere: ex-
cepit Cyrus hoc responsum, et
omnem rem denudavit, in-
quiens; “Viri Persæ, ita res
vestræ habent: volentibus vo-
bis mihi obtemperare, et hæc
et alia infinita commoda sunt
sine ullo servili labore: nolen-
tibus vero, innumerabiles, si-
miles hæsternis, ærumnæ. Nunc

“ μένοισι δὲ ἐμέο πείθεσθαι, εἰσὶ ύμῖν πόνοι τῷ
 “ χθιζῷ παραπλήσιοι ἀναρίθμητοι. νῦν ὅν ἐ-
 “ μέο πειθόμενοι, γίνεσθε ἐλεύθεροι. αὐτός τε
 “ γὰρ δοκέω θείη τύχη γεγονάς, τάδε ἐς χεῖ-
 “ γας ἄγεσθαι. καὶ ύμέας ἡγημας ἀνδρας
 “ Μῆδων εἶναι οὐ φαυλοτέρους, οὔτε τἄλλα,
 “ οὔτε τὰ πολέμια. ὡς ὅν ἐγόντων ἄδε, ἀπί-
 “ στασθε ἀπ' Ἀστυάγεος τὴν ταχίστην.”

εκζ. Πέρσαι μέν νυν προστάτεω ἐπιλαβό-
 μενοι, ἀσμενοις ἐλευθεροῦντο, καὶ πάλαι δεινὸν
 ποιεύμενοι ὑπὸ Μῆδων ἔρχεσθαι. Ἀστυάγης
 δὲ ὡς ἐπύθετο Κῦρον πρήσσοντα ταῦτα, πέμ-
 ψας ἄγγελον, ἐκάλεε αὐτόν. ὁ δὲ Κῦρος ἐκέ-
 λευτε τὸν ἄγγελον ἀπαγγέλλειν, ὅτι πρότερον
 ἦξοι παρ' ἐκεῖνον ἡ αὐτὸς Ἀστυάγης βουλή-
 σεται. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἀστυάγης, Μή-

itaque obtemperando mihi es-
 tote liberi; nam et divina
 quadam forte ipse genitus hæc
 bona videor in manus vestras
 adferre, et vos arbitror viros
 esse non inferiores Medis, cum
 in aliis, tum vero in bellicis re-
 bus. Quæ quum ita sint, defi-
 scite quamprimum ab Asty-
 age.”

127. Persæ, (ut qui jam pri-
 dem dedignarentur parere Me-
 dis) nasci ducem, libenter in
 libertatem vindicabantur. Hæc
 moliri Cyrum Astyages quum
 accepisset, misso nuncio eum ar-
 ceñavit. Iste nuncium jubet re-
 nunciare, se ad illum prius ven-
 turum quam Astyages ipse ve-
 lit. His auditis, Astyages Mc-

δους τε ὥπλισε πάντας, καὶ στρατηγὸν αὐτέων, ὡστε θεοβλαβῆς ἐών, ἀπέδεξε "Ἄρπαγον, λήθην ποιεύμενος τὰ μν̄ ἔօργες. ὡς δ' οἱ Μῆδοι στρατευσάμενοι τοῖσι Πέρσῃσι συνέμισγον, οἱ μὲν τινες αὐτέων ἐμάχοντο, ὅσοι μὴ τοῦ λόγου μετέσχον· οἱ δὲ αὐτομόλεον πρὸς τοὺς Πέρσας· οἱ δὲ πλεῖστοι ἐθελοκάκεον τε καὶ ἐφευγον.

επη̄. Διαλυθέντος δὲ τοῦ Μηδικοῦ στρατεύματος αἰσχρῶς, ὡς ἐπύθετο τάχιστα ὁ Ἀστυάγης, ἕφη, ἀπειλέων τῷ Κύρῳ, “ ’Αλλ “ οὐδ’ ᾧς ὁ Κῦρος γε χαιρήσει.” Τοσαῦτα εἴπας, πρῶτον μὲν τῶν μάγων τοὺς ὄνειροπόλους, οἵ μν̄ ἀνέγνωσαν μετεῖναι τὸν Κῦρον, τούτους ἀνεσκολόπισε. μετὰ δὲ, ὥπλισε τοὺς ὑπολειφθέντας τῶν Μήδων ἐν τῷ ἄστεϊ, νέους τε καὶ

dos cunctos armat, hisque ut pote lymphatus Harpagum præficit, oblitus eorum quæ illi fecisset. Comparato exercitu, ubi Medorum copiæ cum Persicis prælium conseruerunt, quicunque eorum consilii erant expertes, præliaabantur; alii vero ad Persas transfibant. Plerique de industria ignaviter agebant, fugiebantque.

128 Dilapo turpiter Medico exercitu, Astyages ut primum rem cognovit, minitans Cyro, inquit; “ Ne sic quidem Cyrus gaudebit.” Hæc loquutus, ante omnia eos magos somniorum interpretes, qui fuaſifent ipſi Cyrus dimittere, patibulis affigit. Deinde reliques Medorum qui in urbe erant, adolescentes pariter et senes, ar-

πρεσβύτας ανδρας. ἐξαγαγὼν δὲ τούτους, καὶ συμβαλὼν τοῖσι Πέρσησι, ἐσσώθη· καὶ αὐτὸς τε Ἀστυάγης ἐζωγρήθη, καὶ τοὺς ἐξήγαγε τῶν Μῆδων ἀπέβαλε.

επθ'. Ἐόντι δὲ αἰχμαλώτῳ τῷ Ἀστυάγῃ προστὰς ὁ Ἄρπαγος, κατέχαιρέ τε καὶ κατεχερτόμεε. καὶ ἄλλα λέγων ἐς αὐτὸν θυμολγέα ἔπει, καὶ δὴ καὶ εἴρετο μιν πρὸς τὸ ἐωῦτοῦ δεῖπνον, τό μιν ἐκεῖνος σωρξὶ τοῦ παιδὸς ἐθοίησε, ὅ, τι εἴη ἡ ἐκείνου δουλοσύνη ἀντὶ τῆς βασιληΐης; ὁ δέ μιν προσιδὼν ἀντείρετο, εἰ ἐωῦτοῦ παιέσται τὸ Κύρου ἔργον; "Ἄρπαγος δὲ ἔφη, αὐτὸς γὰρ γράψαι, τὸ πρῆγμα δὴ ἐωὗτοῦ δικαίας εἶναι. Ἀστυάγης δέ μιν ἀπέφανε τῷ λόγῳ σκαιότατόν τε καὶ ἀδικώτατον ἐόντα πάντων ἀνθρώπων σκαιότατόν μέν γε, εἰ πα-

mat. Quibus eductis, cum Persis confligens fugatur: vivusque ipse capitur, amissis quos eduxerat Medis.

129. Ei captivo astans Harpagus insultavit, eumque dicteriis lacepsivit, cum alia quæ animo ejus dolorem darent dicens, tum vero etiam rogavit eum de cena sua, in qua ille

ipsum carnibus filii pavisset, quale ejus servitus pro regno foret? Eum intuens Astyages vicissim interrogat, numquid suum faceret Cyri opus? Harpagus vero, suum esse dicere, idque merito, quoniam ipse ad Cyrum scripsisset. Tum Astyages eum consilii levissimum atque iniquissimum omnium ho-

ρεὸν αὐτῷ Βασιλέα γενέσθαι, εἰ δὴ δὶ' ἑωὕτου γε ἐπερήχθη τὰ παρεόντα, ἄλλῳ περιέθηκε τὸ κράτος ἀδικάτατου δὲ, ὅτι τοῦ δείπνου εἶνεκε Μῆδους κατεδουλώσε. εἰ γὰρ δὴ δέον πάντως περιθεῖναι ἄλλῳ τέῳ τὴν Βασιληῖην, καὶ μὴ αὐτὸν ἔχειν, δικαιότερον εἶναι Μῆδων τέῳ περιβαλεῖν τοῦτο τὸ ἀγαθὸν ἢ Περσέων. νῦν δὲ Μῆδους μὲν, ἀναιστίους τούτου ἔόντας, δούλους ἀντὶ δεσποτέων γεγονέναι· Πέρσας δὲ, δούλους ἔόντας τοπεὶν Μῆδων, νῦν γεγονέναι δεσπότας.

ελ'. Ἀστυάγης μέν νυν Βασιλεύσας ἐπ' ἔτεα πέντε καὶ τριήκοντα, οὕτω τῆς Βασιληῖης κατεπαύθη· Μῆδοι δὲ ὑπέκυψαν Πέρσης διὰ τὴν τούτου πικρότητα, ἀρξαντες τῆς ἄνω "Αλυος ποταμοῦ" Ασίης ἐπ' ἔτεα τριήκοντα καὶ

minum demonstravit: levissimum quidem, quod, si facultas ei aderat ut rex fieret, alteri tribuerit imperium, si modo illa per ipsum gesta essent: ini quisimum vero, quod cœnæ caussa Medos in servitutum redigisset. Si enim oportebat omnino eum comparare alteri regnum, nec sibi habere, justus futurum fuisse Medorum alicui id bonum comparare,

quam Persarum. Nunc Medos, qui hujus facinoris affines non extitissent, ex dominis factos esse servos: et Persas qui fuissent antea Medorum servi, nunc dominos evasisse.

130. Hunc in modum Astyages, quem quinque et triginta regnasset annos, regno excidit; ob cujus acerbitatem Medi succubuerunt Persis, centum ac duodetriginta annos,

ἐπατὸν δυῶν δέοντα, παρὲξ ἡ ὅσον οἱ Σκύθαι
ῆρχον. ὑστέρῳ μέντοι χρόνῳ μετεμέλησέ τέ σφι
ταῦτα ποιήσασι, καὶ ἀπέστησαν ἀπὸ Δαρείου.
ἀποστάντες δὲ, ὅπίσω κατεστράφθησαν, μάχῃ
νικηθέντες. τότε δὲ ἐπὶ Ἀστυάγεος οἱ Πέρσαι
τε καὶ ὁ Κῦρος ἐπαναστάντες τοῖσι Μῆδοισι,
ῆρχον τὸ ἀπὸ τούτου τῆς Ἀσίης. Ἀστυάγεα
δὲ Κῦρος, κακὸν οὐδὲν ἄλλο ποιήσας, εἶχε παρ'
ἔωϋτῷ, ἐς ὃ ἐτελεύτησε. οὗτω δὴ Κῦρος γενόμε-
νός τε καὶ τραφεὶς, καὶ ἐβασίλευσε, καὶ Κροῖ-
σον ὑστερον τούτῳ ἀρξαντα ἀδικίης κατεστρέ-
ψατο, ὡς εἴρηται μοι τοπρότερον. τοῦτον δὲ κα-
ταστρεψάμενος, οὗτω πάσης τῆς Ἀσίης ἦρξε.
ελαί. Πέρσας δὲ οἵδε νόμοισι τοιοῖσι χρε-
ομένους. ἀγάλματα μὲν καὶ νηὸς καὶ Βα-
μοὺς οὐκ ἐν νόμῳ ποιευμένους ἴδρυεσθαι, ἀλ-

omni supra Halym fluvium A-
siæ dominati, excepto tempore
quo Scythæ regnaverunt. Eos-
dem tamen sequenti tempore
horum factorum pœnituit, ita
ut a Dario defecerint: sed
post defecionem prælio vieti,
iterum subacti sunt. Tunc
autem regnante Astyage Per-
ſæ cum Cyro quum adversus
Medos rebellavissent, deinceps
Asiæ imperitaverunt. Cyrus

nullo alio malo afficiens Astya-
gem, penes se habuit quoad
vita excessit. Ita Cyrus geni-
tus educatusque, regno potitus
est. Et post hæc Croesum in-
juriæ auctorem subegit, quemadmodum
a me superius memoratum est.
Quo subacto, ita omnem Asiam adeptus est.

131. Porro ritus quibus ut-
tuntur Persæ, tales esse com-
peri. Neque statuas, neque

λὰ καὶ τοῖσι ποιεῦσι μωρίην ἐπιφέρουσι· ὡς
μὲν ἔμοὶ δοκέει, ὅτι οὐκ ἀνθρωποφυέας ἐνόμι-
σαν τοὺς θεοὺς, κατάπερ οἱ "Ελληνες, εἶναι.
οἱ δὲ νομίζουσι Δῆ μὲν, ἐπὶ τὰ ὑψηλότατα
τῶν οὐρών ἀναβαίνοντες, θυσίας ἔρδειν, τὸν κύ-
κλον πάντα τοῦ οὐρανοῦ Δία καλέοντες· θύουσι
δὲ ἡλίῳ τε καὶ σελήνῃ καὶ γῇ καὶ πυρὶ καὶ
ὑδάτι καὶ ἀνέμοισι. τούτοισι μὲν δὴ μούνοισι
θύουσι ἀρχῆθεν. ἐπιμεμαθήκασι δὲ καὶ τῇ Οὐ-
ρανίῃ θύειν, παρά τε Ἀσσυρίων μαθόντες καὶ
Ἀραβίων. καλέουσι δὲ Ἀσσύριοι τὴν Ἀφροδί-
την, Μύλιττα· Ἀράβιοι δὲ, Ἀλίττα· Πέρσας
δὲ, Μίτραν.

ελβ'. Θυσίη δὲ τοῖσι Πέρσησι περὶ τοὺς εἰρη-
μένους θεοὺς ἥδε κατεστήκεε. οὔτε βαμούς ποιεῦν-
ται, οὔτε πῦρ ἀνακαίουσι μέλλοντες θύειν· οὐ

templa, neque aras ponere et
consecrare fas putant, quinimmo
hoc facientibus insaniæ vi-
tuperium inferunt, ob id, ut
mea fert opinio, quod non,
quemadmodum Græci, sentiunt
deos ex hominibus ortos esse.
Moris habent, editissimis con-
scensis montibus, Jovi facere
sacra, omnem gyrum cœli, Jo-
vem appellantes. Soli lunæque
sacrificant, et telluri, igni, a-

quaæ atque ventis: hisque fo-
lis sacra faciunt jam inde ab
initio. Sed præterea quoque
addidicerunt Uraniæ sacrifici-
care, ab Assyriis Arabibusque
edocti. Vocant autem Assyrii
Venerem Mylitta, Arabes ean-
dem Alitta appellant, Persæ
vero Mitrā.

132. Sacrorum autem ritum
circa hos modo dictos deos hunc
ex instituto habent Persæ, ut

σπουδῇ χρέονται, οὐκὶ αὐλᾶ, οὐ στέμμασι,
οὐκὶ οὐλῆσι. τῶνδε ὡς ἐκάστῳ θύειν θέλει, ἐς
χῶρον παθαρὸν ἀγαγὼν τὸ κτῆνος, καλέει τὸν
θεὸν, ἐστεφανώμενος τὸν τιάραν μυρσίνη μάλι-
στα. ἐωὕτῳ μὲν δὴ τῷ θύοντι ιδίῃ μούνῳ οὐδὲ
ἐγγίνεται ἀρᾶσθαι ἀγαθά· ὁ δὲ πᾶσι τοῖσι
Πέρσησι πατεύχεται εὖ γίνεσθαι, καὶ τῷ Βασι-
λεῖ. ἐν γὰρ δὴ τοῖσι ἅπασι Πέρσησι καὶ αὐ-
τὸς γίνεται. ἐπεὰν δὲ διαμιστύλας πατὰ μέ-
ρεα τὸ ιερῆιον, ἐψήση τὰ κρέα, ὑποπάσας ποίην
ὡς ἀπαλωτάτην, μάλιστα δὲ τὸ τρίφυλλον,
ἐπὶ ταύτης ἔθηκε ἄν πάντα τὰ κρέα. διαθέν-
τος δὲ αὐτοῦ, μάγος ἀνὴρ παρεστεὼς ἐπαείδει
Θεογονίην, οἶην δὴ ἐκεῖνοι λέγουσι εἶναι τὴν ἐ-
παοιδήν· ἄνευ γὰρ δὴ μάγου οὐ σφι νόμος ἐστὶ

sacrificaturi, nec aras erigant, neque ignem incendant, sed neque libamentis utantur, neque tibiis, non insulis, non molis: verum, ut quis horum unicuique sacra facere statuit, in locum mundum victimam dicens, deum illum implorat, myrto maxime cinctam gestans tiaram. Sacrificant autem, non licet pro se solo privatim vota nuncupare; immo ille com-

muniter universis Persis bene precatur et regi: quippe inter Persas omnes et ipse comprehenditur. Ubi vero jam in minutis portiones hostiam concidit, carnis elisis herbam substernit quam mollissimam, maxime trifolium. In hac igitur dispositis omnibus carnis, magus vir astans, theogniam accinit; siquidem hanc illi dicunt esse incantationem.

θυσίας ποιέεσθαι. ἐπισχὼν δὲ ὀλίγον χρόνον, ἀποφέρεται ὁ θύσας τὰ κρέα, καὶ χρῆται ὅτε μιν ὁ λόγος αἰρέει.

ελγ'. Ἡμέρην δὲ ἀπασέων μάλιστα ἐκείνην τιμᾶν νομίζουσι τῇ ἔκαστος ἐγένετο. ἐν ταύτῃ δὲ πλέω δαιτα τῶν ὄλλων δικαιεῦσι προτιθεσθαι· ἐν τῇ οἱ εὐδαιμονες αὐτῶν, Βοῦν καὶ ἵππον καὶ κάμηλον καὶ ὄνον προτιθέαται ὄλους ὄπτοὺς ἐν καμίνοισι· οἱ δὲ πένητες αὐτέων τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων προτιθέαται. σίτοισι δὲ ὀλίγοισι χρέονται, ἐπιφορήμασι δὲ πολλοῖσι, καὶ οὐκ ἀλέσι· καὶ διὰ τοῦτο φασι Πέρσας τοὺς "Ἐλληνας σιτεομένους, πεινῶντας παύεσθαι, ὅτι σφι ἀπὸ δείπνου παραφορέεται οὐδὲν λόγου ἄξιον· εἰ δέ τι παραφέροιτο, ἐσθίοντας ἄν οὐ παύεσθαι. οἵνῳ δὲ κάρτα προσκένεαται· καί

Citraque magum illis nullum fit legitimū sacrificium. Brevis spatio interposito ille, qui mactavit, sublatis carnibus utitur in quemcunque usum illi fert animus.

133. Ex omnibus diebus præcipue colendum censem suum quique natalem: unde hoc die plus aliis æquum censem ciborum proponere. Et beatiores, integrum bovem, equum, ca-

melum, asinum, in fornacibus tostos, isto die proponunt; pauperes vero eorum ex pecoribus tenuiora proponunt. Cibis autem utuntur paucis, bellariis multis, neque iis confertis.— Hinc est quod Persæ dicunt. Græcos in vescendo definere esurire, quoniam ipsis a cœna adfertur nihil pretii ullius, et si quid adferatur non definere edere. Vino largius adhaerent.

σφι οὐκ ἐμέσαις ἔξεστι, οὐκὶ οὐρῆσαι ἀντίον
ἄλλου. ταῦτα μέν νυν οὕτω φυλάσσεται. με-
θυσκόμενοι δὲ ἐάθασι βουλεύεσθαι τὰ σπουδαιέ-
στατα τῶν πρηγμάτων. τὸ δ' ἀν ἄδη σφι βου-
λευομένοισι, τοῦτο τῇ ὑστεροίῃ νήφουσι προτί-
θεῖ ὁ στέγαρχος, ἐν τοῦ ἀν ἐόντες βουλεύωνται.
καὶ ἦν μὲν ἄδη καὶ νήφουσι, χρέονται αὐτέων.
ἦν δὲ μὴ ἄδη, μετεῖσι. τὰ δ' ἀν νήφουτες προ-
βουλεύσωνται, μεθυσκόμενοι ἐπιδιαγιώσκουσι.

ελδ'. Οἱ συντυγχάνοντες δ' ἀλλήλοισι ἐν
τῇσι ὁδοῖσι, τῷδε ἀν τις διαγνοίη εἰ ὅμοιοι εἰσι
οἱ ἐντυγχάνοντες. ἀντὶ γὰρ τοῦ προσαγρεύειν
ἀλλήλους φιλέουσι τοῖσι στόμασι. ἦν δὲ ἦ οὔ-
τερος ὑποδεέστερος ὀλίγῳ, τὰς παρειὰς φιλέ-
ονται. ἦν δὲ πολλῷ ἥ οὔτερος ἀγεννέστερος,
προσπίπτων προσκυνέει τὸν ἔτερον. τιμῶσι δὲ ἐκ

Eisdem nec vomere nec urinam
facere coram alio licet: quæ
nunc quidem ita observantur.
Potu impleti de rebus maxime
seriis consultare consueverunt:
quod autem placuerit ipsis con-
sultantibus, id postera die so-
briis proponit is, qui ædibus
illis in quibus forte consultatur
præest: et, si placuerit etiam
sobriis, utuntur ipso; sin mi-
rus, deserunt; etiam de quibus

jejuni ante deliberaverunt, de
eisdem poti insuper cognoscunt.

134. Quum in via invicem
sibi occurrent, ex hoc quis cog-
noscat an pares sint: nam sa-
lutationis loco mutuo ora oscu-
lantur. Quod si alter fuerit in-
ferior paulo, malas osculantur:
sin autem alter fuerit multo ig-
nobilior, prostratus adorat al-
terum. In primis autem illos
observant reverenter qui proxi-

πάντων τοὺς ἄγχιστα ἐωὕτῶν οἰκέοντας, μετός
γε ἐωὕτους· δεύτερα δὲ, τοὺς δευτέρους· μετὰ
δὲ, κατὰ λόγον προβαίνοντες τιμῶσι. ἦκιστα
δὲ τοὺς ἐωὕτῶν ἐκαστάτω οἰκημένους ἐν τιμῇ
ἄγονται, νομίζοντες ἐωὕτους εἶναι ἀνθρώπων
μακρῷ τὰ πάντα ἀρίστους· τοὺς δὲ ἄλλους,
κατὰ λόγον τῷ λεγόμενῳ τῆς ἀρετῆς ἀντέχε-
σθαι τοὺς δὲ ἐκαστάτω οἰκέοντας ἀπ' ἐωὕτῶν,
κακίστους εἶναι. ἐπὶ δὲ Μήδων ἀρχόντων καὶ
ῆρχε τὰ ἔθνεαι ἀλλήλων, συναπάντων μὲν Μῆ-
δοι, καὶ τῶν ἄγχιστα οἰκέοντων σφίσι· οὗτοι
δὲ καὶ τῶν ὁμούρων· οἱ δὲ, μάλα τῶν ἐχορέ-
νων. κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ οἱ Πέρσαι
τιμῶσι προέβαινε γὰρ δὴ τὸ ἔθνος ἄρχοντες
καὶ ἐπιτροπεῦον.

ελέ. Ξεινικὰ δὲ νόμαια Πέρσαι προσίενται

me habitant, attamen post se
ipfos: secundas tribuunt iis qui
a primis proximi: atque sic de-
inceps ratione habita progre-
dientes; minime autem hono-
rant longissime ab se habitan-
tes. Sic enim existimant, se ho-
minum omnia longe optimos
esse: alios vero, eadem ratione,
haec tenus ut dicatur, virtuti stu-
dere: eos autem, qui remotis-
sumi ab ipsis vivant, esse pessi-

mos. Sub Medis imperium ob-
tinentibus, nationes quoque sibi
imperitabant: omnibus quidem
simil præterant Medi, et iis,
qui proxime ipsis vivebant; if-
ti autem etiam vicini; illi
maxime affinibus. Ad eandem
etiam rationem Persæ colunt:
namque illa gens imperitans et
quasi tutelam gerens longe pro-
cedebat.

135. Externos autem mores

ἀνδρῶν μάλιστα. καὶ γὰρ δὴ τὴν Μηδικὴν ἐσθῆτα νομίσαντες τῆς ἑωὕτων εἶναι καλλίω, φορέουσι· καὶ ἐς τὸν πολέμους, τὸν Αἰγυπτίους θάρηκας· καὶ εὐπαθείας τε παντοδαπὰς πυνθανόμενοι ἐπιτηδεύουσι· καὶ δὴ καὶ ἀπ' Ἑλλήνων μαθόντες, παισὶ μίσγονται. γαμέουσι δὲ ἕκαστος αὐτέων πολλὰς μὲν κουριδίας γυναικας, πολλῷ δὲ ἔτι πλεῦνας παλλακὰς κτῶνται.

ελσ'. Ἀνδραγαθίη δὲ αὕτη ἀποδέδεκται, μετὰ τὸ μάχεσθαι εἶναι ἀγαθὸν, ὃς ἂν πολλοὺς ἀποδέξῃ παιδας. τῷ δὲ τὸν πλείστους ἀποδεικνύντι, δῶρα ἐκπέμπει ὁ βασιλεὺς ἀνὰ πᾶν ἔτος. τὸ πολλὸν δὲ ἡγέαται ἰσχυρὸν εἶναι. παιδεύουσι δὲ τὸν παιδας, ἀπὸ πενταετεος ἀρξάμενοι μέχρι εἰκοσαέτεος, τρία μοῦνα, ἵππεύειν, καὶ τοξεύειν, καὶ ἀληθίζεσθαι. πρὶν

Perse facillime hominum admittunt: nam et Medicam vestem propria elegantiorem arbitrantes, gestant: et in pugnis utuntur thoracibus Ægyptiis. Quin voluptatibus etiam omnis generis quas rescire potuerunt, frui student. A Græcis edocti, pueris miscentur. Unusquisque eorum virgines multas ducit uxores; sed multo plures pallacas habent.

136. Vitilis præstantia hæc declaratur post bellicam fortitudinem, si quis numerosam subolem procreaverit: et illi qui liberos plurimos ostenderit, rex singulis annis munera mittit. Quod multum est, credunt robustum esse. Liberos suos, a quinto anno incipientes usque ad vicesimum, tribus duntaxat instituunt, equitare, sagittare et vera loqui. Ante quinquenni-

δὲ ἡ πενταέτης γένηται, οὐκ ἀπικνέεται ἐς ὅψιν τῷ πατρὶ, ἀλλὰ παρὰ τῆσι γυναιξὶ δίασταν ἔχει. τοῦδε εἴνεκα τοῦτο οὕτω ποιέεται, ἵνα ἡνὸς ἀποθάνῃ τρεφόμενος, μηδεμίην ἄσπιν τῷ πατρὶ προσβάλλῃ.

εἰλέζ'. Αἰνέα μέν νυν τόνδε τὸν νόμον· αἰνέω δὲ καὶ τόνδε, τὸ μὴ μῆτρις αἰτίης εἴνεκα μήτε αὐτὸν τὸν βασιλέα μηδένα φονεύειν, μήτε τῶν ἄλλων Περσέων μηδένα τῶν ἑωὕτου οἰκετέων ἐπὶ μῆτρις αἰτίῃ ἀνήκεστον πάθος ἔρδειν. ἀλλὰ λογισάμενος ἦν εὔρισκη πλέω τε καὶ μέζω τὰ ἀδικήματα ἔόντα τῶν ὑπουργημάτων, οὕτω τῷ θυμῷ χρῆται. ἀποκτεῖναι δὲ οὐδένα καὶ λέγουσι τὸν ἑωὕτου πατέρα, οὐδὲ μητέρα. ἀλλὰ ὅκόσα ἥδη τοιαῦτα ἐγένετο, πᾶσαν ἀνάγκην φασὶ ἀναζητεόμενα ταῦτα ἀνευρεθῆναι ἦτος

um filius in conspectum patri non venit, sed apud feminas degit. Quod ea gratia sic fit, ut si inter nutrimenta decedat, nullam patri afferat molestiam.

137. Evidem hunc morem laudo: laudo item illum, ne ob unam tantum culpam liceat vel ipso regi occidere quempiam, neque cuiquam aliorum Persarum atrocius aliquid in familiam su-

am consulere ob unum solum delictum: sed expendere jubetur quisque, si plura ac majora comperiat esse delicta quam obsequia, tum demum ira utatur. Suum autem patrem aut matrem aiunt anemine unquam fuisse occisos, verum quotquot talia forte acciderunt, dicunt omnino necessum esse, ut bene hi excusii tandem deprehensi

ὑποβολιμαῖα ἔόντα, ἡ μοιχίδια· οὐ γὰρ δῆ φασι οἰκὸς εἶναι τὸν γε ἀληθέως τοκέα ὑπὸ τοῦ ἑαύτου παιδὸς ἀποθνήσκειν.

εἰλή. "Ασσα δέ σφι ποιέειν οὐκ ἔξεστι, ταῦτα οὐδὲ λέγειν ἔξεστι. αἴσχιστον δὲ αὐτοῖσι τὸ ψεύδεσθαι νενόμισται· δεύτερα δὲ, τὸ ὄφειλειν χρέος· πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων εἶναι, μάλιστα δὲ ἀναγκαίην φασὶ εἶναι, τὸν ὄφειλοντα καὶ τι ψεῦδος λέγειν. ὃς ἂν δὲ τῶν ἀστῶν λέπρην ἢ λεύκην ἔχῃ, ἐς πόλιν οὗτος οὐ κατέρχεται, οὐδὲ συμμίσγεται τοῖσι ἄλλοισι Πέρσησι. φασὶ δέ μιν ἐς τὸν ἥλιον ἀμαρτόντα τι, ταῦτ' ἔχειν. ξεῖνον δὲ πάντα, τὸν λαμβανόμενον ὑπὸ τουτέων, πολλοὶ ἔξελαύνουσι ἐκ τῆς χώρης· καὶ τὰς λευκὰς περιστερὰς, τὴν αὐτὴν αἰτίην ἐπιφέρουτες. ἐς ποταμὸν δὲ οὔτε ἐνουρέ-

fuerint aut subditicii, aut spurii. Quippe verisimile nequaquam videri aiunt, ut is qui verus parentis sit, a proprio filio intermitatur.

138. Quæcunque illis facere non licet, ea nec dicere. Turpissimum apud eos dicitur mentiri: secundo loco, æs alienum debere, cum ob alias multas caussas, tum maxime quod

necessum esse tradant eundem qui debet, mendacio quoque obnoxium esse. Siquis e civibus lepra aut vitiligine infectus fit, hic in civitatem non accedit, neque cum aliis Persis consuetudinem habet. Dicunt enim hos morbos illi immissos, quod in solem peccaverit. Externum vero qui iisdem corruptus fuit, e regione sua multi exi-

ευσι, οὐτε ἐμπτύουσι, οὐ χεῖρας ἐναπονίζονται,
οὐδὲ ἄλλον οὐδένα περιορῶσι, ἀλλὰ σέβονται
ποταμοὺς μάλιστα.

εγ.θ'. Καὶ τόδε ἄλλο σφι ἦδε συμπέπτωκε
γίνεσθαι, τὸ Πέρσας μὲν αὐτοὺς λέληθε, ἥμεας
μέν τοι οὐ. τὰ οὐνόματά σφι ἔοντα ὅμοια τοῖσι
σώμασι καὶ τῇ μεγαλοπρεπείῃ, τελευτῶσι πάν-
τα ἐς τῷτὸ γράμμα, τὸ Δωρίες μὲν Σὰν-
καλέουσι, "Ιωνες δὲ Σίγμα. ἐς τοῦτο διζήμε-
νος εὑρήσεις τελευτῶντα τῶν Περσέων τὰ οὐνό-
ματα, οὐ τὰ μὲν, τὰ δ' οὐ, ἀλλὰ πάντα ὁ-
μοίως.

ερμ'. Ταῦτα μὲν ἀτρεκέως ἔχω περὶ αὐτῶν
εἰδὼς εἰπεῖν. τάδε μέντοι ὡς κρυπτόμενα λέ-
γεται, καὶ οὐ σαφηνέως περὶ τοῦ ἀποθανόντος.
ὡς οὐ πρότερον θάπτεται ἀνδρὸς Πέρσεω ὁ νέ-

gunt: prout etiam albas co-
lumbas ob eandem caussam.—
In flumen nec immeiunt, nec
inspuunt, nec manus abluunt, nec
alium ista facientem negligunt,
sed flumina religiosissime colunt.

139. Hoc quoque Persis ac-
cidit peculiare, quod quanquam
illos lateat, nobis tamen mini-
me est obscurum: nempe qua-
cunque apud illos nomina vel
corporibus vel magnificentia

funt similia, ea omnia in eadem
terminari littera, quam Dori-
enses San appellant, Iones Sig-
ma. Et, si animadvertas atten-
tius, deprehendes nomina Per-
farum non quadam, sed omnia
similiter claudi.

140. Equidem hæc probe
sciens de Persis possum indub-
tato affirmare. Nihilominus ista
tanquam abscondita referuntur,
neque perinde certo, nempe de

πυν, πρὶν ἀγένηθος ἢ κυνὸς ἐλκυσθῆναι. μάγους μὲν γὰρ ἀτρεκέως οἶδα ταῦτα ποιεοτας· ἐμφανέως γὰρ δὴ ποιεῖσθαι. κατακηρώσατες δὴ ὅν τὸν νέκυν Πέρσαι, γῇ κρύπτουσι. μάγοι δὲ κεχωρίδαται πολλὸν τῶν τε ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἵρέων. οἱ μὲν γὰρ ἀγνεύουσι ἐμψυχον μηδὲν κτείνειν, εἰ μὴ ὅσα θύουσι· οἱ δὲ δὴ μάγοι αὐτοχειρίη πάντα, πλὴν κυνὸς καὶ ἀνθρώπου, κτείνουσι. καὶ ἀγάντισμα τοῦτο μέγα ποιεῦνται, κτείνοντες ὁμοίας μύρμηκάς τε καὶ ὄφεις, καὶ τὰλλα ἐπετὰ καὶ πετεινά. καὶ ἀμφὶ μὲν τῷ νόμῳ τούτῳ ἐγένετο, ὡς καὶ ἀρχὴν ἐνομίσθη. ἀνειρισθεῖσι τὸν πρότερον λόγον.

εραί. "Ιωνες δὲ καὶ Αἰολέες, ὡς οἱ Λυ-

mortuo; cadaver defuncti Perse non prius humatur quam aut ab alite aut cane tractum sit.— Magos enim quidem certe scio hæc factitare: quippe in aper-to faciunt. Perse igitur cada-ver postquam cera obleverunt terra condunt. Magi vero mul-tum eum ab aliis hominibus, tum a sacerdotibus Ægyptiis differunt. Siquidem hi puros se et castos statuunt, si nullum animal occiderint præter ea

duntaxat quæ immolant: ma-gi suis iporum manibus, ex-cep-to cane atque homine, quid-vis occidunt; immo hoc pal-marii loco ducunt, si pari modo formicas serpentesque, et alia reptilia atque volatilia necave-rint. Atque de hoc quidem ritu hunc in modum dictum sit, prout omnino constitutus est: nos ad priorem narrationem reccurrimus.

141. Porro Iones atque Æo-

δοὶ τάχιστα κατεστρέφατο ὑπὸ Περσέων, ἐπειπον ἀγγέλους ἐς Σάρδις παρὰ Κῦρον, ἐθέλοντες ἐπὶ τοῖσι αὐτοῖσι εἶναι, τοῖσι καὶ Κροίσῳ ἥσαν κατήκοοι. ὁ δὲ, ἀκούσας αὐτέων τὰ πρότυχοντο, ἐλεξέ σφι λόγον, ἄνδρα φὰς αὐλητὴν ιδόντα ιχθὺς ἐν τῇ θαλάσσῃ, αὐλέειν, δοκέοντά σφεας ἐξελεύσεσθαι ἐς γῆν· ὡς δὲ φευσθῆναι τῆς ἐλπίδος, λαβεῖν ἀμφίβληστρον, καὶ περιβαλεῖν τε πλῆθος πολλὸν τῶν ιχθύων καὶ ἐξειρύσαι. ιδόντα δὲ παλλομένους, εἰπεῖν ἄρα αὐτὸν πρὸς τοὺς ιχθύς, “Παύεσθε μοι ὁρχεό—“ μενοι, ἐπεὶ οὐκ ἐμέο αὐλέοντος ἡθέλετε ἐκ—“ Σαίνειν ὁρχεόμενοι.” Κῦρος μὲν τοῦτον τὸν λόγον τοῖσι “Ιωσὶ καὶ τοῖσι Αἰολεῦσι τῶνδε εἴνεκα ἐλεξε, ὅτι δὴ οἱ “Ιωνες πρότερον αὐτοῦ Κύρου δεηθέντος δι' ἀγγέλων ἀπίστασθαι

lenses, postquam Lydi a Persis subversi sunt, celerrime legatos Sardes miserunt ad Cyrum, volentes iisdem conditionibus parere Cyro, quibus etiam paruerant Croeso. Verum Cyrus auditis quæ proferebant, tali narratione eis respondit; Tibicinem inquiens quendam, ubi pisces in mari conspexisset, canere tibia, existimantem eos in terram egressuros: at spe

sua frustratum, sumpto verriculo, et ingentem piscium vim complexum esse, et extraxisse; et quum palpitantes cerneret, utique dixisse ipsum piscibus; “Temperate mihi a saltando, quando non libuit vobis me canente egredi saltando.” Hanc narrationem Cyrus Ionibus Æolensibusque ideo dixit, quod Iones prius ipso Cyro per legatos petente, ut a Croeso défi-

σφεας ἀπὸ Κροίσου, οὐκ ἐπείθοντο· τότε δὲ κατεργασμένων τῶν πρηγμάτων, ἦσαν ἑτοῖμοι πείθεσθαι Κύρῳ. ὁ μὲν δὴ, ὡργῇ ἔχόμενος, ἐλεγέ σφι τάδε. "Ιωνεῖς δὲ ὡς ἥκουσαν τούτων ἀνενειχθέντων ἐς τὰς πόλιας, τείχεά τε περιεβάλλοντο ἕκαστοι, καὶ συνελέγοντο ἐς Πανιώνιον οἱ ἄλλοι πλὴν Μιλησίων· πρὸς μούνους γὰρ τούτους ὅρκιον Κῦρος ἐποίησατο, ἐπ' οἷς περ ὁ Λυδός. τοῖσι δὲ λοιποῖσι "Ιωσὶ ἐδοξε κονῶ λόγῳ πέμπειν ἀγγέλους ἐς Σπάρτην, δεησομένους "Ιωσὶ τιμωρέειν.

ερμό. Οἱ δὲ "Ιωνεῖς οὗτοι, τῶν καὶ τὸ Πανιώνιον ἔστι, τοῦ μὲν οὐρανοῦ, καὶ τῶν ὁρέων ἐν τῷ καλλίστῳ ἐτύγχανον ἴδρυσάμενοι πόλιας πάντων ἀνθρώπων τῶν ἡμετέρων ἴδμεν. οὔτε γὰρ τὰ ὄντα αὐτῆς χωρία τῷ τὸ ποιέει τῇ Ἰωνίῃ, οὔτε

cerent, recusaverant : ac tum demum, rebus perfectis, parati essent Cyro imperata facere. Sic quidem ille ira commotus, hoc responsum eis dedit. Iones his auditis, quum ad suas civitates ea relata essent, tum mœnia communiant singuli, tum congregabantur in Panionium alii omnes, præter Milesios ; quippe cum his solis fœdus initiat Cyrus, iisdem conditioni-

bus quibus et Lydus. Porro reliqui Iones communi nomine decreverunt legatos Spartam mittere, qui rogarent Ionibus auxilio venire.

142. Iones vero illi ad quos Panionium quoque pertinet, urbes habent cum cœli bonitate, tum montium commoditate pulcherrime sitas præ omnibus gentibus quas nos novimus, adeo ut neque superior

τὰ κάτω, οὔτε τὰ πρὸς τὴν ἡῶ, οὔτε τὰ πρὸς τὴν ἐσπέρην· τὰ μὲν, ὑπὸ τοῦ Φυγροῦ τε καὶ ὑγροῦ πιεζόμενα, τὰ δὲ, ὑπὸ τοῦ θερμοῦ τε καὶ αὐχμώδεος. γλῶσσαν δὲ οὐ τὴν αὐτὴν οὗτοι νενομίκασι, ἀλλὰ τρόπους τέσσερας παραγωγέων. Μίλητος μὲν αὐτέων πρώτη κέεται πόλις πρὸς μεσαμβρίνην μετὰ δὲ, Μυούς τε καὶ Πριήνην αὗται μὲν ἐν τῇ Καρίῃ κατοίκηνται, κατὰ ταυτὰ διαλεγόμεναι σφι. αἴδε ἐν τῇ Λυδίῃ Ἐφεσος, Κολοφὼν, Λέβεδος, Τέως, Κλαζομεναὶ, Φάκαια. αὗται δὲ αἱ πόλιες τῆσι πρότερον λεχθείσησι ὁμολογέουσι κατὰ γλῶσσαν οὐδὲν, σφὶ δὲ ὁμοφωνέουσι. ἔτι δὲ τρεῖς ὑπόλοιποι Ἰάδες πόλιες, τῶν αἱ δύο μὲν οἵσους οἰκέαται, Σάμον τε καὶ Χίον· ἡ δὲ μίσα ἐν τῇ ἡπείρῳ ἴδευται, Ἐρυθραῖ· Χῖοι μὲν νυν

regio, neque inferior, neque ea quæ in orientem nec quæ in occidentem vergit plaga, Ioniām hac in parte æmulari possit. Siquidem hæc vel frigore vel aquis premitur: illa rursus calore ac situ squaleret. Lingua utuntur non eadem, sed quatuor derivationum modis. Miletus prima earum urbs ad mediodiem jacet. Post hanc Myus et Priene: hæc in Caria sitæ sunt, eadem inter se lingua u-

tentes. Illæ vero in Lydia, Ephesus, Colophon, Lebedus, Teos, Clazomenæ, Phocæa, quæ cum jam dictis urbibus, quantum ad linguam attinet, nullo genere convenient, inter se tamen eadem sonant lingua. Reliquæ sunt tres urbes Ionicæ, quarum duæ insulas habitant, Samum et Chium; una in continenti sita, Erythræ.— Ex his Chii et Erythræi eandem sermonis proprietatem ex-

καὶ Ἐρυθραιοῖς κατὰ τῷτὸ διαλέγονται, Σάμιοι δὲ ἐπ' ἑωτῶν μοῦνοι. οὗτοι χαρακτῆρες γλώσσης τέσσερες γίνονται.

εμγ'. Τούτων δὴ ᾧ τῶν Ἰάνων οἱ Μιλήσιοι μὲν ἥσαν ἐν σκέπῃ τοῦ φόβου, ὄρκιον ποιησάμενοι τοῖσι δὲ αὐτέων νησιώτησι ἦν δεινὸν οὐδέν. οὔτε γὰρ Φοίνικες ἥσάν καὶ Περσέων κατήκοοι, οὔτε αὐτοὶ οἱ Πέρσαι ναυβάται. ἀπεσχίσθησαν δὲ ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἰάνων οὗτοι κατ' ἄλλο μὲν οὐδὲν, ἀσθενέος δὲ ἐόντος τοῦ παντὸς τότε Ἑλληνικοῦ γένεος, πολλῷ δὲ ἢν ἀσθενέστατον τῶν ἐθνέων τὸ Ἰωνικὸν, καὶ λόγου ἐλαχίστου. ὅτι γὰρ μὴ Ἀθῆναι, ἢν οὐδὲν ἄλλο πόλισμα λόγιμον. οἱ μέν νυν ἄλλοι Ἰωνεῖς καὶ Ἀθηναῖοι ἔφυγον τούνομα, οὐ βουλόμενοι Ἰωνεῖς κεκλησθαι. ἀλλὰ καὶ νῦν φαίνονται μοι-

ercent: Samii vero ab his discrepantes, propriam quandam receperunt loquendi formam. Atque hunc in modum quatuor omnino linguarum fiunt proprietates.

143. Ac horum Ionum Milesii erant, qui in obtegendo metu fœdus pepigerant. Insularibus autem horum nihil dum gravius fuit metuendum, quod Persis Phœnices nondum essent

subjecti, et ipsi Persæ navalem usum non haberent. Porro hi non aliam ob caussam ab Ioni-bus erant resesti, quam quod cum imbecilles essent omnes a- lii Græci, tum Iones oppido quam infirmissimi, et minimi momenti. Siquidem præter unas Athenas, nulla urbs alia insignis erat; unde alii Iones et Athenienses, Ionum nomen refugerant, nolentes appellari

οἱ πολλοὶ αὐτέων ἐπαισχύνεσθαι τῷ οὐνόματι.
αἱ δὲ δυώδεκαι πόλιες αὗται τῷ τε οὐνόματι
ηγάλλοντο, καὶ ἵρὸν ἰδρύσαντο, ἐπί τε σφέων αὐ-
τέων, τῷ οὖνομα ἔθεντο Πανιώνιον· ἐβουλεύ-
σαντο δὲ αὐτοῦ μεταδοῦναι μηδαμοῖσι ἄλλοισι
Ἰώνων. οὐδ' ἐδεήθησαν δὲ οὐδαμοὶ μετασχεῖν,
ὅτι μὴ Σμυρναῖοι.

εμδ. Κατάπερ οἱ ἐκ τῆς Πενταπόλιος νῦν
χώρης Δωριέες, πρότερον δὲ Ἐξαπόλιος τῆς
αὐτῆς ταύτης καλεομένης, φυλάσσονται ὡν μη-
δαμοὺς ἐσδέξασθαι τῶν προσοίκων Δωριέων ἐς
τὸ Τριοπικὸν ἱρόν· ἀλλὰ καὶ σφέων αὐτέων
τοὺς περὶ τὸ ἱρὸν ἀνομήσαντας ἐξεκλήσαν τῆς
μετοχῆς. ἐν γὰρ τῷ ἀγῶνι τοῦ Τριοπίου Ἀ-
πόλλωνος ἐτίθεσαν τοπάλαι τρίποδας χαλ-
κέους τοῖσι νικῶσι· καὶ τούτους χρῆν τοὺς λαρ-

Iones. Quinetiam nunc ple-
rosque ex illis appetet nominis
istius pudere. Ceterum duo-
decim istae civitates nomine
ipso gloriabantur, et fanum sibi
construxerunt, cui nomen ex
se posuerunt Panionium; cuius
nullos alias Ionas participes fa-
cere decreverant: nec erant
qui postularent participes fieri,
nisi Smyrnæi.

144. Tale quippam Dorien-

ΤΟΜ. I.

sibus accidit, qui Pentapolim
nunc regionem incolunt, quæ
eadem ante Hexapolis vocaba-
tur; nam et hi cavent ne quem
e finitimis Dorienibus ad Tri-
opicum facrum admittant: adeo
ut etiam ex popularibus suis,
qui sacri legem transgressi es-
sent, a communicatione exclu-
serint. Nam in certamine A-
pollinis Triopii tripodes victo-
ribus constituebantur olim æ-

Εάνοντας ἐκ τοῦ Ἰροῦ μὴ ἐκφέρειν, ἀλλ' αὐτοῦ ἀνατιθέναι τῷ θεῷ. ὃντὸς ἐν Ἀλικαρνησσοῖς, τῷ οὔνομα ἦν Ἀγασικλέης, οικήσας, τὸν νόμον πατηλόγησε· φέρων δὲ πρὸς τὰ ἑαύτου οἰκία προσεπαστάλευσε τὸν τρίποδα. διὰ ταύτην τὴν αἰτίην αἱ πέντε πόλιες, Λίνδος, καὶ Ἰηλυσσός τε καὶ Κάμειρος, καὶ Κῶς τε καὶ Κύδος, ἐξεκλήσαν τῆς μετοχῆς τὴν ἕκτην πόλιν Ἀλικαρνησσόν. τούτοισι μέν νυν ταύτην τὴν Ζημίην οὗτοι ἐπέθηκαν.

ερμέ. Δοκέουσι δέ μοι δυώδεκα πόλιας ποιήσασθαι οἱ "Ιωνεῖς, καὶ οὐκ ἐθελῆσαι πλεῦνας ἐσδέξασθαι, τοῦδε εἴνεκα. ὅτι καὶ ὅτε ἐν Πελοποννήσῳ οἴκεον, δυώδεκα ἦν αὐτῶν μέρεα, πατάπερ νῦν Ἀχαιῶν, τῶν ἐξελασάντων "Ιωνεῖς, δυώδεκά ἔστι μέρεα. Πελλήνη μέν τε πρώτη

rei : quos acceptos non e sacro efferre, sed deo dicare ibidem oportebat. At vir quidam Halicarnassensis, nomine Agasticles, victoria potitus, sustinuit legem hanc violare, tripodemque domum suam ferens clavo affigere. Propter quod commissum, quinque hæ civitates, Lindus, Ialyssus, Camirus, Cos atque Cnidus, sextam civitatem Halicarnassum a sacrorum par-

ticipatione removerunt; hac videlicet poena Halicarnasseos castigantes.

145. Atqui mihi fane videntur Iones duodecim fecisse civitates, nec voluisse plures recipere, propterea quod eorundem etiam Peloponnesum habitantium totidem fuerint partes: quemadmodum nunc quoque Achæorum, qui Ionas e sedibus suis exegerunt, duo-

πρὸς Σικυῶνος μετὰ δὲ, Αἴγειρα, καὶ Αἰγαί· ἐν τῇ Κρᾶθις ποταμὸς ἀένναιός ἐστι, ἀπὸ τοῦ ὃ ἐν Ἰταλίῃ ποταμὸς τὸ οὔνομα ἔσχε· καὶ Βουῆρα, καὶ Ἐλίκη, (ἐς τὴν κατέφυγον Ἰωνες ὑπὸ Ἀχαιῶν μάχη ἐσσωθέντες,) καὶ Αἴγιον, καὶ Ρύπες, καὶ Πατρέες, καὶ Φαρέες, καὶ Ὄλενος, ἐν τῷ Πεῖρος ποταμὸς μέγας ἐστί· καὶ Δύμη, καὶ Τριταίες, οἱ μοῦνοι τουτέοντι μεσόγαιοι οἰκέουσι.

ερμ'. Ταῦτα δυάδεκα μέρεα νῦν Ἀχαιῶν ἐστὶ, καὶ τότε γε Ἰώνων ἦν. τουτέων δὴ εἴνεναι καὶ οἱ Ἰωνες δυάδεκα πόλιας ἐποιήσαντο· ἐπεὶ ὡς γέ τι μᾶλλον οὗτοι Ἰωνές εἰσι τῶν ὄλλων Ἰώνων, ἢ κάλλιόν τι γεγόνασι, μωρίη πολλὴ λέγειν· τῶν Ἀβαντες μὲν ἐξ Εὐβοίης εἰσὶ οὐκ ἐλαχίστη μοῖρα, τοῖσι Ἰωνίης μέτα οὐδὲ τοῦ

decim sunt partes. Nempe prima prope Sicyonem est Pellena, deinde Ἀ̄gira et Ἀ̄ḡx, in qua est Crathis fluvius perennis, a quo et Italicus ille vocatus est: et Bura et Helice, in quam ab Achaeis bello fracti Iones confugerunt; et Ἀ̄ḡion, et Rhypes, et Patrenses, et Pharenenses, atque Olenus, ubi Pirus ingens fluvius est.— Postea Dyma et Tritæenses,

qui soli mediterranea contulerunt.

146. Hæ nunc sunt duodecim Achæorum portiones, quæ tum quoque Ionum erant, et propterea Ionibus duodecimi civitates constitueret placuit.— Nam istos esse aliquid amplius præ aliis Ionibus, aut præstantiore genere ortos, magna infania est asseverare: quum in his Abantes sint Eubœæ haud

οὐνόματος οὐδέν. Μινύαι δὲ Ὀρχομενίοισι ἀνα-
μεμίχαται, καὶ Καδμεῖοι, καὶ Δρύοπες, καὶ
Φωκίες ἀποδάσμιοι, καὶ Μολοσσοὶ, καὶ Ἀρ-
χάδες Πελασγοὶ, καὶ Δωρίες Ἐπιδαύριοι,
ἄλλὰ τε ἔθνει πολλὰ ἀναμεμίχαται· οἱ δὲ
αὐτέων, ἀπὸ τοῦ πρυτανῆσσον τοῦ Ἀθηναίων ὁρ-
μηθέντες, καὶ νομίζοντες γενναιότατος εἶναι
Ιάνων, οὗτοι δὲ οὐ γυναικας ἡγάγοντο ἐς τὴν
ἀποικίην, ἄλλὰ Καείρας ἐσχον, τῶν ἐφόνευσαν
τοὺς γονέας. διὰ τοῦτον δὲ τὸν φόνον αἱ γυ-
ναικες αὗται, νόμον θέμεναι, σφίσι αὐτῆσι ὅρ-
κους ἐπήλασαν, καὶ παρέδοσαν τῆσι θυγατρά-
σι, μή κοτε ὁμοσιτῆσαι τοῖσι ἀνδράσι, μηδὲ
οὐνόματι βῶσαι τὸν ἑωütῆς ἀνδρα, τοῦδε εἶνε-
κα, ὅτι ἐφόνευσαν σφέων τοὺς πατέρας καὶ
ἀνδρας καὶ παιδας, καὶ ἐπει τε ταῦτα ποιή-

minima portio, qui tamen nec cum Ionia nec cum nomine quicquam habent commune: et Minyæ Orchomeniis sint admixti, et Cadmei, et Dryopes, et Phocenses a popularibus avulsi, et Molossi, et Arcades Pelasgi, et Dorienses Epidaurii, atque aliæ multæ nationes inter se commixtae sint. Horum illi ex Atheniensium Prytaneo progreffi et nobilissimos se Io-

num existimantes, hi vero non duxerunt uxores in coloniam, sed habuerunt Caricas, quarum interemerant parentes. Propter quam cædem mulieres illæ legem tulerant, quam jurejuringando inter se firmaverant, tradideruntque suis deinceps filiabus, cum maritis nunquam cibum sumere, neque nomine compellare suum virum; ideo quod earum patres, maritos at-

πάντες, αὐτῆσι συνοίκεον. ταῦτα δὲ ἦν γινόμενα ἐν Μιλήτῳ.

εμῷ. Βασιλέας δὲ ἐστήσαντο, οἱ μὲν αὐτῶν, Λυκίους, ἀπὸ Γλαύκου τοῦ Ἰππολόχου γεγονότας· οἱ δὲ, Καύκανας Πυλίους, ἀπὸ Κόδρου τοῦ Μελάνθου· οἱ δὲ, καὶ συναμφοτέρους. ἀλλὰ γὰρ περιέχονται τοῦ οὐνόματος μᾶλλον τι τῶν ἄλλων Ἰώνων. ἐστασαν δὲ καὶ οἱ καθαρῶς γεγονότες Ἰωνεῖς· εἰσὶ δὲ πάντες Ἰωνεῖς, ὅσοι ἀπὸ Ἀθηνῶν γεγόνασι, καὶ Ἀπατούρια ἄγουσι ὁρτήν. ἄγουσι δὲ πάντες, πλὴν Ἐφεσίων καὶ Κολοφωνίων· οὗτοι γὰρ μοῦνοι Ἰώνων οὐκ ἄγουσι Ἀπατούρια· καὶ οὗτοι κατὰ φόνου τινὰ σκῆψιν.

εμή. Τὸ δὲ Πανιώνιόν ἐστι τῆς Μυκάλης χῶρος ἱρὸς, πρὸς ἄρκτου τετραμένος, κοινῇ

que filios trucidassent, et quum hæc patrassent, secum matrimonia inirent. Hæc Miletii siebant.

147. Reges autem creaverant, partim Lycios, Glauco Hippolochi filio oriundos: partim Cauconas Pylios, Codro Melanthi progenie ortos: partim ex utrisque. Sed nomen tuerunt acrius aliquanto quam ceteri Iones. Sint vero etiam

illi veri atque genuini Iones: omnes tamen Iones sunt, quotquot Athenis oriundi Apaturia festum celebrant. Celebrant autem omnes, præter Ephelios et Colophonios, qui soli ex Ionibus ab Apaturiis arcentur, iisque ob cædis patratæ causam.

148. Porro Panionium locus est Mycales facer, ad septentrionem vergens, communi-

έξαραιογμένος ὑπὸ Ἰάνων Ποσειδέωνι Ἐλικωνίῳ· ἡ δὲ Μυκάλη ἐστὶ τῆς ἡπείρου ἄκρη, πρὸς ζέφυρον ἀνεμον κατήκουσα Σάμῳ. ἐς τὴν συλλ. εγόμενοι ἀπὸ τῶν πολίων Ἰωνεῖς, ἀγεσκον ὥστὴν, τῇ ἔθεντο οὔνομα Πανιώνια. πεπόνθασι δὲ οὗτι μοῦναι αἱ Ἰάνων ὥσται τοῦτο, ἀλλὰ καὶ Ἐλλήνων πάντων ὁμοίως πᾶσαι ἐς ταῦτὸ γράμμα τελευτῶσαι, κατάπερ τῶν Περσέων τὰ οὐνόματα. αὗται μὲν αἱ Ἰάδες πόλιές εἰσι.

ερμ'. Λίδε δὲ αἱ Αἰολίδες, Κύμη, ἡ Φεινανίς καλεομένη, Λήρισσαι, Νέον τεῖχος, Τημνος, Κίλλα, Νότιον, Αίγιροεσσα, Πιτάνη, Αίγαιαι, Μύρινα, Γρύνειαι· αὗται ἐνδεκα Αἰολέων πόλιες αἱ ἀρχαῖαι. μία γάρ σφεων παρελύθη ὑπὸ Ἰάνων, Σμύρνη. ἦσαν γὰρ καὶ αὗ-

ter ab universis Ionibus Neptuno Heliconio dicatus. Mycale autem promontorium est continentis zephyro vento expositum, ad Sanum pertinens. Ad henc montem collecti ex urbibus Iones sacrificium celebrabant, quod Panonia vocant. Accidit hoc sane non Ionum saeris duntaxat, verum communiter omnia Graecorum omnium festa in eandem literam

finiunt, perinde atque Persarum nomina.

149. Et hæ quidem Ionice sunt civitates. Ἀεolicæ autem sunt, Cyme, quæ Phriconis vocatur, Larissæ, Novus murus, Temnus, Cilla, Notium, Ἀγιροεσσα, Pitana, Ἀγρæ, Myrina, Grynæ. Atque hæ xi. Ἀολensium priscæ civitates. Una autem Smyrna hinc ab Ionibus direpta fuit. Alioqui et hæ

ται δυώδεκα αἱ ἐν τῇ ἡπείρῳ. οὗτοι δὲ οἱ Αἰολέες χώρην μὲν ἔτυχον κτίσαντες ἀμείνων Ἰάνων, ὥρεων δὲ ἦκουσαν οὐκ ὄμοίως.

εν. Σμύρνην δὲ ὁδε ἀπέβαλον Αἰολέες· Κολοφωνίους ἄνδρας στάσι ἐσπωθέντας, καὶ ἐκπεσόντας ἐκ τῆς πατρίδος, ὑπεδέξαντο. μετὰ δὲ, οἱ φυγάδες τῶν Κολοφωνίων φυλάζαντες τοὺς Σμυρναίους ὅρτὴν ἔξω τείχεος ποιευμένους Διονύσῳ, τὰς πύλας ἀποκληῖσαντες, ἔσχον τὴν πόλιν. Βοηθούσαντων δὲ πάντων Αἰολέων, ὁμολογίη ἔχρησαντο, τὰ ἐπιπλα ἀποδόντων τῶν Ἰάνων, ἐκλιπεῖν Σμύρνην Αἰολέες. ποιησάντων δὲ ταῦτα Σμυρναίων, ἐπιδιείλουτό σφεας αἱ ἔνδεκα πόλιες, καὶ ἐποιήσαντο σφέαν αὐτέων πολιάτας.

εν. Αὗται μέν νυν αἱ ἡπειρώτιδες Αἰολί-

duodecim erant numero, in continentis sitae. Iste vero *Æolenses* regionem coluerunt præstantiorem, quam erat Ionum, ad cœli tamen temperiem nequaquam accedebat.

150. Smyrnam vero hac occasione amiserunt *Æolenses*, quod Colophonios per seditionem inferiores et e patria submotos recepissent: qui postea Smyrnæos observantes, dum

extra urbem Bacchi festum celebrarent, occlusis portis urbem occuparunt. Succurrentibus autem *Æolensibus* universis, sic inter eos transigebatur, ut, si Iones supelleciliem redderent, *Æolenses* Smyrna cederent.— Hanc conditionem quam Smyrnæi acceperint, illos distribuerunt inter se undecim civitates, suos quæque constituens cives.
151. Haec itaque continentis

δες πόλιες, ἔξω τῶν ἐν τῇ "Ιδη οἰκημένων· κεχωρίδαται γὰρ αὗται. αἱ δὲ τὰς νήσους ἔχουσαι, πέντε μὲν πόλιες τὴν Λέσβον νέμονται· τὴν γὰρ ἕκτην ἐν τῇ Λέσβῳ οἰκεομένην Ἀρίσβαν ἡνδραπόδισσαν Μηθυμναῖοι, ἔόντας ὄμαιμους. ἐν Τενέδῳ δὲ μία οἰκέεται πόλις, καὶ ἐν τῇσι Ἐκατὸν νήσοισι καλεομένησι ἄλλη μία. Λεσβίοισι μέν νυν καὶ Τενεδίοισι, κατάπερ Ἰάνων τοῖσι τὰς νήσους ἔχουσι, ἦν δεινὸν οὐδέν· τῇσι δὲ λοιπῇσι πόλισι ἔαδε κοινῇ "Ιωσι ἐπεσθαι, τῇ ἀνοῦτοι ἔξηγέωνται.

ενθ. Ως δὲ ἀπικέατο ἐς τὴν Σπάρτην τῶν Ἰάνων καὶ Αἰολέων οἱ ἄγγελοι, (κατὰ γὰρ δὴ τάχος ἦν ταῦτα πρησσόμενα,) εἴλοντο πρὸ πάντων λέγειν τὸν Φωκαέα, τῷ οὖνομα ἦν Πύθερμος. ὁ δὲ, πορφύρεόν τε εἶμα περιβαλλόμε-

sunt Aeolicæ civitates, extra illas quæ Idam habitabant: nam illæ ad has non referuntur. Insulares vero quinque civitates Lesbum colunt; sextam enim in Lesbo Arisbam Methymnæi sibi subjecerant, licet consanguineam. In Tenedo autem una habitat eis civitas, et altera quædam in Centum appellatis insulis. Jam vero Lesbiis Tenediisque nihil

grave, perinde atque Ionibus insulas tenantibus, erat metendum: at reliquis civitatibus communiter placuit Iones sequi, quoconque illi duxissent.

152. Porro ubi Ionom Aeolensiumque legati Spartam appulissent, (id quod fiebat propter antea) pro omnibus delegarunt verba facere Phocæensem quandam, cui nomen Pythermo. Hic purpurea veste a-

νος, ὡς ἀν πυνθανόμενοι πλεῖστοι συνέλθοιεν Σπαρτιητέων, καὶ καταστὰς, ἔλεγε πολλὰ, τιμωρέειν ἑωὕτοῖσι χρήζων. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκως ἦκουον, ἀλλ' ἀπέδοξέ σφι μὴ τιμωρέειν Ἰωσι. οἱ μὲν δὴ ἀπαλλάσσοντο· Λακεδαιμόνιοι δὲ ἀπωσάμενοι τῶν Ἰάνων τοὺς ἀγγέλους, ὅμως ἀπέστειλαν πεντηκοντέρῳ ἄνδρας, ὡς μὲν ἐμοὶ δοκεῖ, κατασκόπους τῶν τε Κύρου πρηγμάτων, καὶ Ἰωνίης. ἀπικόμενοι δὲ οὗτοι ἐς Φάκαιαν, ἔπειπον ἐς Σάρδις σφέων αὐτέων τὸν δοκιμάτατον, τῷ οὔνομα ἦν Λακρίνης, ἀπερέοντα Κύρῳ Λακεδαιμονίων ῥῆσιν, γῆς τῆς Ἐλλάδος μηδεμίην πόλιν σιναμωρέειν, ὡς αὐτῶν οὐ περιοψομένων.

εγγ'. Ταῦτα εἰπόντος τοῦ κῆρυκος, λέγεται Κύρου ἐπείρεσθαι τοὺς παρεόντας οἱ Ἐλ-

mictus, ut hoc rescidentes plurimi convenirent Spartiatæ, processit: hortatusque est Lacedæmonios multis verbis ad suam defensionem. Sed Lacedæmonii nequaquam audiverunt, decretumque illis est auxiliū in Ionibus non ferre. Et hi quidem abierunt. Lacedæmonii, quamvis Ionum legatos repulissent, tamen pentecontero emiserunt viros, quan-

tum ego conjicio, qui res Cyri Ioniæque explorarent. Hi Phocæam appulsi, Sardes mitunt spectatissimum ipsorum, nomine Lacrinem, qui Cyro Lacedæmoniorum mandata perferret: nimirum, ne ulli terræ Græciæ civitati damnum inferret, utpote se id minime neglecturis.

153. Cyrus audiens quæ Lacrines proferret, rogasse fer-

λήγων, τίνες ἔόντες ἄνθρωποι Λακεδαιμόνιοι, καὶ κόσοι πλῆθος, ταῦτα ἐωὕτῳ προαγορεύουσι; πυνθανόμενον δέ μιν εἰπεῖν πρὸς τὸν κήρυκα τὸν Σπαρτιήτην, “Οὐκ ἔδεισά καὶ ἄνθρας τοιού-“ τους, τοῖσι ἔστι χῶρος ἐν μέσῃ τῇ πόλι ἀ-“ ποδεδεγμένος, ἐς τὸν συλλεγόμενοι, ἀλλή-“ λους ὁμοῦντες ἐξαπατῶσι. τοῖσι, ήν ἐγὰν οὐ-“ γιαίνω, οὐ τὰ Ἰώνων πάθεα ἔσται Ἑλλεσχα,“ ἀλλὰ τὰ οἰκήια.” Ταῦτα ἐς τοὺς πάντας “Ἐλληνας ἀπέρριψε ὁ Κῦρος τὰ ἔπει, ὅτι ἀ-γορὰς κτησάμενοι, ἀνὴ τε καὶ πρήστι χρέον-ται. αὐτοὶ γὰρ οἱ Πέρσαι ἀγορῆσι οὐδὲν ἐώ-θασι χρῆσθαι, οὐδέ σφι ἔστι τοπαράπαν ἀγο-ρῆ. μετὰ ταῦτα ἐπιτρέψας τὰς μὲν Σάρδις Ταβάλω ἀνδρὶ Πέρσῃ, τὸν δὲ χρυσὸν τὸν τε Κροίσου καὶ τὸν τῶν ἄλλων Λυδῶν Πακτύη

tur circumstantes Græcos, qui-
nam homines essent Lacedæ-
monii, et quam multi numero,
talia sibi præscribentes? mox
ubi hæc cognovisset, ad Spar-
tiatam præconem dixisse; “E-
quidem non extimui unquam
homines illos, quibus locus est
in media urbe vacuus, in quem
collecti mutuo ipsi sibi juran-
do imponunt. Atque his, si
modo sim incolumis, non lo-

num, sed propria sua incom-
moda erunt in circulis deplo-
randa.” Hæc in universos
Græcos verba detorsit Cyrus;
quod fora ampla haberent em-
tioni et venditioni servientia;
nam Persis fora non sunt in
usu, neque illis ullum est fo-
rum. Post hæc Sardes Tabalo
homini Persæ commisit: Cœ-
si autem ceterorumque Lydo-
rum aurum Pastryæ, viro Ly-

ἀνδρὶ Λυδῷ κομίζειν, ἀπήλαυνε αὐτὸς ἐς Ἀγάτανα, Κροῖσόν τε ἄμα ἀγόμενος, καὶ τοὺς "Ιωνας ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιησάμενος τὴν πρώτην εἶναι. ἦ τε γὰρ Βαβυλῶν οἱ ἦν ἐμπόδιοις, καὶ τὸ Βάκτριον ἔθνος, καὶ Σάκαι τε καὶ Αἰγύπτιοι, ἐπ' οὓς ἐπεῖχε τε στρατηλατέειν αὐτὸς, ἐπὶ δὲ "Ιωνας ἄλλον πέμπειν στρατηγόν.

ενδ. 'Ως δὲ ἀπήλαυσε ὁ Κῦρος ἐκ τῶν Σαρδίων, τοὺς Λυδοὺς ἀπέστησε ὁ Πακτύης ἀπό τε Ταβάλου καὶ Κύρου· καταβὰς δὲ ἐπὶ θάλασσαν, ἀτε τὸν χειρούργον ἔχων πάντα τὸν ἐκ τῶν Σαρδίων, ἐπικούρους τε ἐμισθοῦτο, καὶ τοὺς ἐπιθαλασσίους ἀνθρώπους ἐπειθε σὺν ἐντῷ στρατεύεσθαι. ἐλάσας δὲ ἐπὶ τὰς Σάρδις, ἐπολιόρκεε Τάβαλον, ἀπεργυμένον ἐν τῇ ἀνεπόλι.

do, tradidit curandum, ipse
versus Agbatana contendit,
Crœsum una dicens: Ionum
interim non magnam haben-
dam rationem esse ex primo
usu statuens: quandoquidem
Babylon ei obstaculo erat, et
Bactriana natio, item Sacæ at-
que Ægyptii, in quos ipse ex-
peditionem facere in animo
habebat, contra Ionas autem
alium ducem mittere.

154. Ubi vero Cyrus e Sar-
dibus discessit, Lydos Paetias
a Tabalo atque Cyro desciscere
impulit; et degressus ad mare,
quippe Sardianum aurum om-
ne in sua potestate habens,
auxilia mercede conduxit, ma-
ritimisque hominibus persuasit
ut secum militarent. Et a-
pud Sardes castra metatus, Ta-
balum in arce conclpsum obse-
dit.

ρνέ. Πυθόμενος δὲ κατ' ὁδὸν ταῦτα ὁ Κῦρος, εἶπε πρὸς Κροῖσον τάδε, “ Κροῖσε, τί
“ ἔσται τὸ τέλος τῶν γινομένων τούτων ἡμοί;
“ οὐ παύσονται Λυδοὶ, ὡς οἴκασι, πρήγματα
“ παρέχοντες, καὶ αὐτοὶ ἔχοντες. Φροντίζω,
“ μὴ ἄριστον ἢ ἐξανδραποδίσασθαι σφεας.
“ ὅμοίως γάρ μοι νῦν γε φαίνομαι πεποιηκέν-
“ ναι, ὡς εἴ τις πατέρα ἀποκτείνας, τῶν παί-
“ δῶν αὐτοῦ φείσαιτο. ὡς δὲ καὶ ἐγὼ Λυδῶν
“ τὸν μὲν πλέον τι ἢ πατέρα ἔόντα σε λαβῶν
“ ἀγω, αὐτοῖσι δὲ Λυδοῖσι τὴν πόλιν παρέδω-
“ ς· καὶ ἔπειτα θωράξω εἴ μοι ἀπεστᾶ-
“ σι;” Ο μὲν δὴ τάπερ νόεε, ἐλεγε· ὁ δὲ ἀ-
μείβετο τοῖσδε, δείσας μὴ ἀναστάτους ποιήσῃ
τὰς Σάρδις, “ Ω βασιλεῦ, τὰ μὲν οἰκότα
“ εἴρηκας· σὺ μέντοι μὴ πάντα θυμῷ χρέω,

155. Cyrus hæc in itinere intelligens, Crœsum ita allo-
quutus est, “ Quisnam, inquit, Crœse, finis erit eorum, quæ
mihi accidunt? non cessabunt Lydi, ut videntur, et sibi et
mihi negotium facessere. De-
libero, an non optimum sit eos in servitutem redigere. Videor
equidem nunc mihi perinde
fecisse, atque is, qui occiso pa-
tre filiis pepercérat: sicut qui-

dem ego te, qui plus aliquid
quam Lydorum pater eras,
captum duco; ipsis autem Ly-
dis urbem tradidi: et deinde
miror eos a me deficere? Quum hanc suam sententiam
Cyrus exposuisset, Crœsus ex-
cepit, veritus ne Sardes fundi-
tus everteret; “ O rex, inquit,
probabilia dixisti: tu tamen
ne per omnia indulgeas iræ,
neque antiquam civitatem ex-

“ μηδὲ πόλιν ἀρχαίνην ἔξαναστήσῃς, ἀναιράε-
 “ τητον ἐοῦσαν καὶ τῶν πρότερον, καὶ τῶν νῦν
 “ ἑστεώτων. τὰ μὲν γὰρ πρότερον ἐγώ τε ἔπ-
 “ εηξα, καὶ ἐγὼ ἐμῇ κεφαλῇ ἀναμάξας Φέρω·
 “ τὰ δὲ νῦν παρεόντα, Πακτύης γάρ ἐστι ὁ
 “ ἀδικέων τῷ σὺ ἐπέτρεψας Σάρδις, οὗτος δό-
 “ τω τοι δίκην· Λυδοῖσι δὲ συγγνάμην ἔχων,
 “ τάδε αὐτοῖσι ἐπίταξον, ὡς μήτε ἀποστέωσι,
 “ μήτε δεινοί τοι ἔωσι. ἅπειπε μέν σφι πέμ-
 “ ψας, ὅπλα ἀρήϊα μὴ ἐκτῆσθαι. κέλευε δέ
 “ σφεας κιθῶνας τε ὑποδύνειν τοῖσι εἵμασι, καὶ
 “ κοθόρνους ὑποδέεσθαι. πρόειπε δ' αὐτοῖσι κι-
 “ θαρίζειν τε καὶ ψάλλειν, καὶ καπηλεύειν πα-
 “ δεύειν τοὺς παιδας. καὶ ταχέως σφέας, ὥβασι-
 “ λεῦ, γυναικας ἀντ' ἀνδρῶν ὄψεαι γεγονότας,
 “ ὥστε οὐδὲν δεινοί τοι ἔσονται μὴ ἀποστέωσι·”

cideris, quæ cum superiorum, tum eorum, quæ nunc accide-
 runt, rea non est: nam priorum ego auctor fui, id quod
 meopte hoc capite pendo: præ-
 sens factum Pastryas admisit,
 cui tu Sardes commisisti; hic
 tibi poenas det: Lydis autem
 veniam dans, hæc illis impera,
 ne vel defectionem meditari
 ausint, vel timendi esse possint.

Interdicito illis per legatum,
 ne arma bellica possideant, ju-
 betoque tunicas sub palliis ges-
 tare, subligare item cothurnos.
 Adhæc impera ut liberos ci-
 tharam pulsare, et psallere, et
 cauponari doceant: et celeriter,
 o rex, viros in mulieres videbis
 degenerasse, nihilque erit me-
 tuendum, ne rebelles unquam
 a te desciscant.”

εντ'. Κροῖσος μὲν δὴ ταῦτα οἱ ὑπετίθετο, αἰρετώτερα ταῦτα εὑρίσκων Λυδοῖσι, ἡ ἀνδραποδισθέντας πρηθῆναι σφέας· ἐπιστάμενος ὅτι ἦν μὴ ἀξιόχρεων πρόφασιν προτείνη, οὐκ ἀναπείσει μιν μεταβουλεύσασθαι· ἀρραδέων δὲ μὴ καὶ ὕστερόν κοτε οἱ Λυδοὶ, ἦν τὸ παρεὸν ὑπεκδράμωσι, ἀποστάντες ἀπὸ τῶν Περσέων ἀπόλωνται. Κῦρος δὲ ἱσθεὶς τῇ ὑποθήκῃ, καὶ ὑπεὶς τῆς ὁργῆς, ἔφη οἱ πείθεσθαι. καλέσας δὲ Μαζάρεα ἄνδρα Μῆδον, ταῦτα οἱ ἐνετέλατο προειπεῖν Λυδοῖσι, τὰ ὁ Κροῖσος ὑπετίθετο· καὶ πρὸς, ἐξανδραποδισασθαι τοὺς ᾗλλους πάντας, οἵ μετὰ Λυδῶν ἐπὶ Σάρδις ἐστρατεύσαντο, αὐτὸν δὲ Πακτύην πάντας ζῶτα ἀγαγεῖν παρ' ἑωὕτού.

εντ'. Ο μὲν δὴ ταῦτα ἐκ τῆς ὁδοῦ ἐντει-

156. Hæc ideo Crœsus suggessit, quod optabiliora hæc Lydis esse existimaret, quam subactos eos venundari: sat sciens se, nisi prætextum idoneum comminisceretur, non persuasurum illi ut institutum desereret. Adde etiam quod formidabat, ne in postérum aliquando Lydi, si imminentem calamitatem effugissent, rebelantes a Persis funditus extinguerentur. Cyrus hac Crœsi

admonitione gavisus, remissaque iracundia, respondit ei se pariturum. Arcessitoque Mazare, homine Medo, eadem illi præcepit, quæ Crœsus suggesserat, Lydis imperanda. Atque præter hæc mandavit, illos omnes in servitutem redigi, quotquot una cum Lydis Sardes oppugnassent: Pastryam autem prorsus vivum ad se perduci.

157. Et ista quidem ex iti-

λάμενος, ἀπήλαυνε ἐς ἥθεα τὰ Περσέων. Πακτύης δὲ πυθόμενος ἀγχοῦ εἶναι στρατὸν, ἐπ' ἑωυτὸν ἰόντα, δείσας ὡχετο Φεύγων ἐς Κύμην. Μαζάρης δὲ ὁ Μῆδος ἐλάσας ἐπὶ τὰς Σάρδις, τοῦ Κύρου στρατοῦ μοίραν ὀσηνδήκοτε ἔχων, ὡς οὐκ εὗρε ἔτι ἕόντας τοὺς ἀμφὶ Πακτύην Σάρδισι, πρῶτα μὲν τοὺς Λυδοὺς ἱνάγνασε τὰς Κύρου ἐντολὰς ἐπιτελέειν· ἐκ τούτου δὲ κελευσμοσύνης Λυδοὶ τὴν πᾶσαν δίαιταν τῆς Ζόης μετέβαλον. Μαζάρης δὲ μετὰ τοῦτο ἐπεμπεῖς τὴν Κύμην ἀγγέλους, ἐκδιδόναις κελεύων Πακτύην οἱ δὲ Κυμαῖοι ἔγνωσαν συμβουλῆς πέρι ἐς θεὸν ἀνῶσαι τὸν ἐν Βεαυγχίδησι. ἦν γὰρ αὐτόθι μαντήιον ἐκ παλαιοῦ ιδρυμένον, τῷ "Ιωνές τε πάντες καὶ Αἰολέες ἐώθεσαν χρέεσθαι. ὁ δὲ χῶρος οὗτος, ἔστι τῆς Μιλησίης ὑπὲρ Πανόρμου λιμένος.

nere quum præcepisset, profectus est ad Persarum sedes. Pactyas vero intelligens exercitum contra se non procul abesse, conterritus fugit Cymen. Mazares vero nihil cunctatus, Cyri exercitus quotamcunque partem ducens Sardes promovit. Verum ubi Pactyam jam Sardibus abiisse cognovit, primum Lydos adegit Cyri mandatis obsecundare. Et ex hu-

jus mandato Lydi omnem vitæ rationem commutarunt. Deinde Mazares nuncios Cymen misit, jubens Pactyam dedi.— Sed Cymæi consilio inito statuerunt ad deum in Branchidis referendum quid facto opus esset. Erat enim illic oraculum pervetustum, quo Iones universi et Æolenses uti consueverant. Oraculum hoc in Milesio agro est supra Panormum portum.

ενη'. Πέμψαντες ὧν οἱ Κυμαῖοι ἐς τοὺς Βραγχίδας θεοπρόπους, εἰράτευν περὶ Πακτύην ὄκοιόν τι ποιέοντες θεοῖσι μέλλοιεν χαριεῖσθαι. ἐπειρωτῶσι δέ σφι ταῦτα χρηστήριον ἐγένετο, ἐκδιδόνται Πακτύην Πέρσῃσι. ταῦτα δὲ ὡς ἀπενειχθέντα ἥκουσαν οἱ Κυμαῖοι, ὅρμεατο ἐκδιδόνται. ὁρμαμένου δὲ ταύτη τοῦ πλήθεος, Ἀριστόδικος ὁ Ἡρακλείδεων, ἀνὴρ τῶν ἀστῶν ἐὼν δόκιμος, ἔσχε μὴ ποιῆσαι ταῦτα Κυμαίους, ἀπιστέων τε τῷ χρησμῷ, καὶ δοκέων τοὺς θεοπρόπους οὐ λέγειν ἀληθέως· ἐσ ὅ, τοδεύτερον περὶ Πακτύεω ἐπειρησόμενος, ἥεσαν ἄλλοι θεοπρόποι, τῶν καὶ Ἀριστόδικος ἦν.

ενθ'. Ἀπικομένων δὲ ἐς Βραγχίδας, ἐχρηστηριάζετο ἐκ πάντων Ἀριστόδικος, ἐπειρωτέων τάδε, “ “Ωναξ, ἦλθε παρ’ ἡμέας ικέτης

158. Missis igitur ad Branchidas consultoribus, rogarunt circa Paetiam, quidnam facientes deis gratificaturi essent? Consulentibus talia respondebatur, Paetiam Persis dedere. Quæ cum relata audirent Cyamæi, putaverunt dedendum.— Ceterum quum huc multitudine propensa esset, Aristodicus, Heraclidis filius, vir inter ceteros cives spectatus, oraculo pa-

rum fidens, et ipsos consultores responsum non ex vero perferre existimans, tenuit quo minus id ficerent; donec iterum de Paetia interrogaturi alii mitterentur consultores, inter quos Aristodicus quoque erat.

159. Hi quum ad Branchidas pervenissent, unus ex omnibus Aristodicus consulebat oraculum, sciscitans in hac ver-

“ Πακτύης ὁ Λυδὸς, φεύγων θάνατον βίαιον
 “ πρὸς Περσέων· οἱ δέ μιν ἔξαιτέονται, προεῖ-
 “ ναι κελεύοντες Κυμαίους. ἡμεῖς δὲ δειμαί-
 “ νούτες τὴν Περσέων δύναμιν, τὸν ἵκέτην ἐς
 “ τόδε οὐ τετολμήκαμεν ἐκδιδόναις, πρὶν ἀν τὸ
 “ ἀπὸ σεῦ ἡμῖν δηλωθῆ ἀτρεκέως ὄχότερα ποιέω-
 “ μεν.” Ὁ μὲν ταῦτα ἐπειρώτας ὁ δ' αὗτις
 τὸν αὐτὸν σφι χειρισμὸν ἔφαινε, κελεύων ἐκδι-
 δόναις Πακτύην Πέρσης. πρὸς ταῦτα ὁ Ἀρι-
 στόδικος ἐκ προνοίης ἐποίεε τάδε· περιῤὼν τὸν
 νηὸν κύκλῳ, ἔξαιρεε τοὺς στρουθοὺς, καὶ ἄλλοι
 ὅσα ἦν νευοστευμένα ὄρνιθαν γένεσι ἐν τῷ νηῷ.
 ποιέοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα, λέγεται Φανὴν ἐκ
 τοῦ ἀδύτου γένεσθαι, φέρουσαν μὲν πρὸς τὸν
 Ἀριστόδικον, λέγουσαν δὲ τάδε· “ Ἀνοσιώ-
 “ τατε ἀνθρώπων, τί τάδε τολμᾶς ποιέειν;

ba, “ O rex, venit ad nos sup-
 plex Paetias Lydus, mortem
 fugiens violentam ab Persis. Hi
 eundem exposcentes, jubent
 Cymæos hominem dimittere.
 Nos Persarum potentiam for-
 midantes, tamen supplicem
 nondum reddere ausi sumus,
 donec indubitato intelligere-
 mus ex te, quid facere nos con-
 veniret.” Hunc in modum
 sciscitanti Aristodico, idem

rursus respondebatur, nempe
 Paetiam Persis dedendum.—
 Post hæc Aristodicus tale quip-
 piām de industria aggreditur:
 Templum circumiens, passeres
 aliasque aviculas, quæ forte in
 templo istic nidulabantur, e
 nidis exemit. Quæ quum ille
 faceret, memorant vocem ex
 adyto auditam, quæ ad Aris-
 todicum ferretur, atque hujus-
 modi quædam sonaret, “ Ho-

“τοὺς ἵκέτας μου ἐκ τοῦ νησοῦ περαιῶντες;”
 Ἀριστόδικον δὲ οὐκ ἀπορήσαντα πρὸς ταῦτα
 εἰπεῖν, “”Ωναξ, αὐτὸς μὲν οὕτω τοῖσι ἵκε-
 “τησι Βοηθέεις· Κυμαίους δὲ κελεύεις τὸν ι-
 “κέτην ἐκδιδόναι;” Τὸν δὲ αὗτις ἀμείψα-
 σθαι τοῖσδε· “Ναὶ κελεύω, ἵνα γε ἀσεβήσαν-
 “τες, θᾶσσον ἀπόλησθε· ὡς μὴ τολοιπὸν περὶ²
 “ἱκετέων ἐκδόσιος ἔλθητε ἐπὶ τὸ χρηστήριον.”

εζ'. Ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ἥκουσαν οἱ
 Κυμαῖοι, οὐ βουλόμενοι οὔτε ἐκδόντες ἀπολέ-
 σθαι, οὔτε παρ̄ ἑωὕτοῖσι ἔχοντες πολιορκέεσθαι,
 ἐς Μυτιλήνην αὐτὸν ἐκπέμπουσι. οἱ δὲ Μυτι-
 ληναῖοι, ἐπιπέμποντος τοῦ Μαζάρεος ἀγγε-
 λίας ἐκδιδόναι τὸν Πακτύην, παρεσκευάζοντο
 ἐπὶ μισθῷ ὁσιδῆ. οὐ γὰρ ἔγω τοῦτο γε εἰπεῖν
 ἀτρεκέως· οὐ γὰρ ἐτελεώθη. Κυμαῖοι γὰρ, ὡς

minum scelerissime, quænam
 audacia te incessit, ut ex tem-
 plo meos supplices diripiās?”
 Aristodicum nihil dubitasse
 ad hunc modum respondere;
 “Tune, o rex, sic auxilium fers
 supplicibus, et Cymæos jubes
 supplicem tradere?” Et deum vi-
 cissim edidisse ista, “Evidem ju-
 beo, ut impii male citius pereat-
 is, ne deinde oraculum de de-
 dendis supplicibus lacefatis.”

160. Porro ubi hæc relata
 audiverunt Cymæi, neque vo-
 lentes dedendo supplice iram
 divinam in se concitari, et per-
 ire, neque eundem penes se
 detinendo, oppugnari, homi-
 nem ablegant Mytilenam.—
 Mytilenæi, quum Mazares sub-
 inde per nuncios Pastryam fla-
 gitaret, paciscuntur pro certa
 mercede, quod tamen non au-
 sim liquide asseverare, quando-

ἱμαθον ταῦτα πρησσόμενα ἐκ τῶν Μυτιληναίων,
πέμψαντες πλοῖον ἐς Λέσβον, ἐκκομίζουσι Πα-
κτύην ἐς Χίον. ἐνθεῦτεν δὲ ἐξ ἵρου Ἀθηναίης
Πολιούχου ἀποσπασθεὶς, ὑπὸ Χίων ἐξεδόθη.
ἐξέδοσαν δὲ οἱ Χῖοι ἐπὶ τῷ Ἀταρνεῖ μισθῷ.
τοῦ δὲ Ἀταρνέως τούτου ἔστι χῶρος τῆς Μυ-
σίης, Λέσβου ἀντίος. Πακτύην μέν νυν παρα-
δεξάμενοι οἱ Πέρσαι εἶχον ἐν φυλακῇ, θέλον-
τες Κύρῳ ἀποδέξαι. ἦν δὲ χρόνος οὗτος οὐκ
ολίγος γενόμενος, ὅτε Χίων οὐδεὶς ἐκ τοῦ Ἀ-
ταρνέως τούτου, οὔτε οὐλὰς κριθῶν πρόχυσιν ἐ-
ποιέετο θεῶν οὐδενὶ, οὔτε πέμματα ἐπέσσετο
καρποῦ τοῦ ἐνθεῦτεν, ἀπείχετό τε τῶν πάντων
ἵρων τὰ πάντα ἐκ τῆς χώρης ταύτης γινό-
μενα.

εξα'. Χῖοι μέν νυν Πακτύην ἐξέδοσαν. Μα-

quidem non fuit res perfecta. Cymæi enim cognoscentes ea, quæ a Mytilenæis gererentur, misso Lesbum navigio, Pactyam deportant in Chium. Indidem vero ex Minervæ tutelaris deæ templo abstractus, a Chii traditus fuit. Tradiderunt autem Chii pro Atarnei mercede. Atarneus autem locus est Mysiae, e regione Lesbi situs. Et sic quidem compotes

facti Persæ in custodia habe-
bant Pactyam, ut Cyro illum
monstrarent. Atque multo
exinde tempore, Chiorum nul-
lus ex Atarneo neque molis
libabat hordeaceis deo cui-
quam, neque bellaria fructus
inde decerpti pinsebantur, et
ex omnium templorum usu re-
movebantur, quæ ex agro illo
provenirent.

161. Ab Chii igitur Pac-

Ζάγης δὲ μετὰ ταῦτα ἐστρατεύετο ἐπὶ τοὺς συμπολιορκήσαντας Τάξαλον. καὶ τοῦτο μὲν, Πριενέας ἐξηνδραποδίσατο· τοῦτο δὲ, Μαιάνδρου πεδίου πᾶν ἐπέδραμε, ληῆν ποιεύμενος τῷ στρατῷ· Μαγνησίην δὲ ὥσπερ ταῖς. μετὰ δὲ ταῦτα, αὐτίκα νούσῳ τελευτᾶ.

εξέ. Ἀποθανόντος δὲ τούτου, "Αρπαγος κατέβη διάδοχος τῆς στρατηγίης, γένος καὶ αὐτὸς ἐών Μῆδος, τὸν ὁ Μῆδων βασιλεὺς Ἀστυάγης ἀνόμῳ τραπέζῃ ἔδαισε, ὁ τῷ Κύρῳ τὴν βασιληῖην συγκατεργασάμενος· οὗτος ὁ ὑπὲ τότε ὑπὸ Κύρου στρατηγὸς ἀποδεχθεὶς, ὡς ἀπίκετο ἐς τὴν Ἰωνίην, αἴρεε τὰς πόλιας χάρμασι· ὅκας γὰρ τειχήρεας ποιήσειε, τὸ ἐνθεύτεν χάρματα χῶν πρὸς τὰ τείχεα ἐπόρθεε. πρώτη δὲ Φωκαίη Ἰωνίης ἐπεγχείρησε.

tyas traditus fuit; Mazares mox in illos castra promovit, qui una Tabalum oppugnassent: et partim Prienenses subigens pro mancipiis vendidit, partim Mæandri campum universum incursavit, prædam militibus permittens; Magnesiam etiam pari modo. Post id Mazares repentina morbo correptus, vita defungitur

162. Hoc mortuo suffectus successor imperii Harpagus ad

mare descendit et ipse Medus; quem Medorum rex Astyages impiis epulis exasperat, quique Cyri adjutor fuerat in regno occupando. Hic, inquam, a Cyro tunc institutus dux, simulatque in Ioniam venit, urbes ductis aggeribus cepit.—Nam ubi cives mœnibus clausisset, aggeribus mox ad muros objectis expugnabat: atque sic Phocæam primam locum civitatem aggressus est.

ρεξγ'. Οι δὲ Φωκαίες οὗτοι ναυτιλίησι μα-
ρεῆσι πρῶτοι Ἐλλήνων ἐχρήσαντο· καὶ τόν τε
Ἀδρίην καὶ τὴν Τυρσηνίην καὶ τὴν Ἰθηρίην
καὶ τὸν Ταρτησὸν οὗτοί εἰσι οἱ παταδέξαντες.
ἐναυτίλλοντο δὲ οὐ στρογγύλησι νησὶ, ἀλλὰ
πεντηκοντέροισι. ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὸν Ταρτησ-
σὸν, προσφιλέες ἐγένοντο τῷ βασιλέϊ τῶν Ταρ-
τησίων, τῷ οὖνομα μὲν ἦν Ἀργανθώνιος. ἐ-
τυράννευσε δὲ Ταρτησοῦ ὡγδάκοντα ἔτεα, ἐ-
βίωσε δὲ πάντα εἴκοσι καὶ ἑπατόν. τούτῳ δὴ
τῷ ἀνδρὶ προσφιλέες οἱ Φωκαίες οὕτω δῆ τι
ἐγένοντο, ὡς τὰ μὲν πρῶτά σφεας ἐκλιπόντας
Ιωνίην, ἐκέλευε τῆς ἑωύτου χάρης οἰκῆσαι ὅκου
βούλονται· μετὰ δὲ, ὡς τοῦτο οὐκ ἐπειθε τοὺς
Φωκαίες, ὁ δὲ πυθόμενος τὸν Μῆδον παρ' αὐ-
τῷν ὡς αὔξοιτο, ἐδίδου σφι χερήματα τεῖχος

163. Hi Phocænæses, primi Græcorum longis navigationibus usi sunt: Adriamque simul et Tyrrheniam, Iberiam atque Tartessum hi sunt qui ostenderunt. Navigiis autem utebantur non rotundis, sed pentagoniteris. Hi quum Tartessum venirent, grati admidum fuerunt regi, cui nomen erat Arganthonio, quique jam cætiginta annis Tartessiorum

regno præfuerat: vixit autem totos annos centum viginti. Atque Phocænæses Arganthonio ista occasione sic sunt conciliati, ut primo quidem eos post Ioniā relictam jusserit in sua regione sedes diligere, ubicunque illis liberet. Verum quum hoc non persuasisset Phocænæsibus, intelligereturque ex eis interim Medium quemadmodum cresceret, pecunias illis dedit

περιβαλέσθαι τὴν πόλιν. ἐδίδου δὲ ἀφειδέως. καὶ γὰρ καὶ ἡ περίοδος τοῦ τείχεος οὐκ ὅλιγοι στάδιοι εἰσι· τοῦτο δὲ πᾶν, λίθων μεγάλων καὶ εὖ συναρμοσμένων.

εξδ. Τὸ μὲν δὴ τεῖχος τοῖσι Φωκαιεῦσι τρόπῳ τοιῷδε ἔξεποιήθη· ὁ δὲ "Αρπαγος ὡς ἐπήλασε τὴν στρατιὴν, ἐπολιόρκεε αὐτοὺς, προσχόμενος ἔπει, ὡς οἱ καταχρῆ, εἰ βούλονται Φωκαιέες προμαχεῖνα ἵνα μοῦνον τοῦ τείχεος ἐρεῖψαι, καὶ οἴκημα ἐν κατιρῶσαι. οἱ δὲ Φωκαιέες, περιημεκτέοντες τῇ δουλοσύνῃ, ἔφασαν θέλειν βουλεύσασθαι ἡμέρην μίην, καὶ ἔπειτα ὑποκρινέεσθαι. ἐν ᾧ δὲ βουλεύονται αὐτοὶ, ἀπαγαγεῖν ἐκεῖνον ἐκέλευον τὴν στρατιὴν ἀπὸ τοῦ τείχεος. ὁ δὲ "Αρπαγος ἔφη εἰδέναι μὲν εὖ τὰ ἐκεῖνοι μέλλοιεν ποιέειν, ὅμως δέ σφι

ad urbi murum circumdandum. Dedit autem non parce. Siquidem ipsius muri ambitus non paucorum est stadiorum, totusque majusculis lapidibus, iisque affabre concinnatis.

164. Et murus quidem ille a Phocæensibus hoc pacto fuit constructus. Porro Harpagus exercitum admovens, urbem oppugnabat: quum obtulisset illis verba, tanquam sibi sat es-

set, si vellent Phocæenses unum duntaxat muri propugnaculum demoliri, et unam habitationem consecrare. Phocæenses servitutem averstantes, responderunt diem unum se velle consultare, et dein responsuros: sed interim dum consultarent, illum jubebant exercitum ab urbe abducere. Harpagus autem quanquam se scire diceret quid facturi essent, ta-

παριέναι βουλεύσασθαι. ἐνῷ ᾧ ὁ "Αρπαγος ἀπὸ τοῦ τείχεος ἀπήγαγε τὴν στρατιὴν, οἱ Φωκαῖες ἐν τούτῳ κατασπάσαντες τὰς πεντηκοντέρους, ἐσθέμενοι τέκνα καὶ γυναικας καὶ ἔπιπλα πάντα, πρὸς δὲ καὶ τὰ ἀγάλματα τὰ ἐκ τῶν ἰρῶν, καὶ τὰ ἄλλα ἀναθήματα, χωρὶς ὅτι χαλκὸς ἢ λίθος ἢ γραφὴ ἦν, τὰ δὲ ἄλλα πάντα ἐσθέντες, καὶ αὐτοὶ ἐσβάντες, ἐπλεον ἐπὶ Χίου. τὴν δὲ Φωκαίην ἐρημώθεισαν ἀνδρῶν ἕσχον οἱ Πέρσαι.

ρξέ. Οἱ δὲ Φωκαῖες, ἐπεὶ τε σφι Χῖος τὰς νῆσους τὰς Οἰνούσσας καλεομένας οὐκ ἐβούλοντο ὄντεον γένωνται, ἡ δὲ αὐτέων νῆσος ἀποκληϊσθῆ τούτου εἴνεκα, πρὸς ταῦτα οἱ Φωκαῖες ἐστέλλοντο ἐς Κύρον. ἐν γὰρ τῇ Κύρ-

men se illis, ut consultarent, permittere. Isto igitur tempore, quo ab muro ille exercitum abduxit, Phocænæses usi sunt in pentecosteris deducendis, quibus liberos una cum uxoribus atque supellestile universa imponerent: ad hæc statuas quoque ex templis et cetera donaria, nisi quæ vel ferrea vel lapidea aut denique picta essent, at reliqua omnia

imposuerunt; mox et ipsi concidentes, navigarunt in Chium. Phocænam sic desertam incolis occupaverunt Persæ.

165. Phocænæses autem, quum ipsis Chii insulas, quæ Enissæ vocantur, licitantibus vendere nollent, metuentes, ne illuc emporium transferretur, obque hanc caussam eorum insula excluderetur, concesserunt Phocænæses in Cyrnum. In

νῷ εἴκοσι ἔτεσι πρότερον τούτων ἐκ θεοπροπίου ἀνεστήσαντο πόλιν τῇ οὔνομᾳ ἦν Ἀλαλίη. Ἀργανθώνιος δὲ τηνικαῦτα ἥδη τετελευτήκεε. στελλόμενοι δὲ ἐπὶ τὴν Κύρενον, πρῶτα καταπλεύσαντες ἐς τὴν Φωκαίην, κατεφόνευσαν τῶν Περσέων τὴν φυλακὴν, ἣ ἐφρούρεε παραδεξαμένη παρὰ Ἀρπάγου τὴν πόλιν. μετὰ δὲ, ὡς τοῦτό σφι ἐξέργαστο, ἐποίησαντο ἴσχυρὰς κατάρας τῷ ὑπολειπομένῳ ἑωὕτῳ τοῦ στόλου. πρὸς δὲ ταύτησι, καὶ μύδρον σιδῆρεον κατεπόντωσαν, καὶ ὄμοσαν μὴ πρὶν ἐς Φωκαίην ἥξειν, πρὶν ἢ τὸν μύδρον τοῦτον ἀναφῆναι. στελλομένων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τὴν Κύρενον, ὑπὲρ ἥμίσεας τῶν ἀστῶν ἐλαβε πόθος τε καὶ οἰκτος τῆς πόλιος, καὶ τῶν ἥθεων τῆς χώρης. ψευδόρχιοι δὲ γενόμενοι, ἀπέπλεον ὅπίσω ἐς τὴν Φω-

hac enim insula ante viginti annos civitatem ex vaticinio condiderant, nomine Alaliam. Interea autem Arganthonus fatis concesserat. Porro Cyrum trajecturi Phocæenses, prius reverterunt Phocæam, præsidiaque illic Persarum, quæ ab Harpago custodiæ caussa relicta fuerant, trucidarunt.—Quibus patratis, diras atroces imprecati sunt unicuique suo-

rum classem deferenti. Præter has ferri quoque massam cudentem in mare demergunt, jurantque, non prius se Phocæam reversuros quam massa ista rufus appareret. Sic autem quum navigarent in Cyrum, plusquam dimidiam illorum partem desiderium cepit et miseratio urbis et sedium illius regionis; atque etiam violato jurejurando renaviga-

καίην. οἱ δὲ αὐτῶν τὸ ὄρκιον ἐφύλασσον, ἀερθέντες ἐκ τῶν Οἰνουσσέων ἐπλεον.

ρξσ'. Ἐπείτε δὲ ἐς τὴν Κύρνον ἀπίκοντο, οἴκεον κοινῇ μετὰ τῶν πρότερον ἀπικομένων ἐπ' ἔτεα πέντε, καὶ ιρὰ ἐνιδρύσαντο. καὶ ἄγον γὰρ δὴ καὶ ἐφερον τοὺς περιοίκους ἅπαντας· στρατεύονται ᾧ ἐπ' αὐτοὺς κοινῷ λόγῳ χρησάμενοι Τυρσηνοὶ καὶ Καρχηδόνιοι, νῆσοι ἐκάτεροι ἐξήκοντα. οἱ δὲ Φωκαιέες, πληρώσαντες καὶ αὐτοὶ τὰ πλοῖα, ἐόνται ἀριθμὸν ἐξήκοντα, ἀντίαζον ἐς τὸ Σαρδόνιον καλεόμενον πέλαγος. συμμισγόντων δὲ τῇ ναυμαχίῃ, Καδμείη τις νίκη τοῖσι Φωκαιεῦσι ἐγένετο. αἱ μὲν γὰρ τεσσεράκοντά σφισι νῆες διεφθάρησαν· αἱ δὲ εἴκοσι· αἱ περιέουσαι, ἥσαν ἀχρηστοῖς ἀπεστράφατο γὰρ τοὺς ἐμβόλους. καταπλάσαντες δὲ

runt Phocæam: qui autem eorum jurijurando inhæserunt, solventes ex Οenussis Cyrnum naviarunt.

166. Quo quum appulissent communiter habitarunt una cum superioris temporis colonis, per annos quinque, scaeraque erexerunt. Ceterum, quum jam vicinos omnes hostili more popularentur, communi sententia bellum in eos

adornant Tyrrheni atque Carthaginenses, utriusque sexaginta navibus: Phocæenses ex adverso sexaginta: et ipsi naves milite implent, obviamque illis procedunt in mare, quod appellatur Sardonium. Commissa navalı pugna, Phocæenibus Cadmea quædam contigit victoria: nam quadraginta illis naves perierunt, reliquæ viinti detortis rostris factæ inu-

Ἐς τὴν Ἀλαλίην, ἀνέλαβον τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναικας, καὶ τὴν ἄλλην κτῆσιν, ὅσην οἵαί τε ἐγένοντο αἱ νήσεις σφι ἄγειν· καὶ ἐπειτα ἀφέντες τὴν Κύρνου, ἐπλεον ἐς Ρήγιον.

ἔξι. Τῶν δὲ διαφθαρεισέων νεῦν τοὺς ἀνδρες, οἵ τε Καρχηδόνιοι καὶ οἱ Τυρσηνοί, Ἐλαχόν τε αὐτῶν πολλῷ πλείους, καὶ τούτους ἔξαγαγόντες κατέλευσαν. μετὰ δὲ Ἀγυλλαῖοις πάντα τὰ παριόντα τὸν χῶρον, ἐν τῷ οἱ Φωκαίες καταλευσθέντες ἐκέατο, ἐγίνετο διάστροφα καὶ ἐμπηρα καὶ ἀπόπληκτα, ὥμοις πρόβατα καὶ ὑποζύγια καὶ ἄνθρωποι. οἱ δὲ Ἀγυλλαῖοι ἐς Δελφοὺς ἐπεμπον, Βουλόμενοι ἀκέσασθαι τὴν ἀμαρτάδα. ἡ δὲ Πυθίη σφέας ἐκέλευσε ποιέειν, τὰ καὶ νῦν οἱ Ἀγυλλαῖοι ἐπιτελέουστε καὶ γὰρ ἐναγίζουσί σφι μεγά-

tiles. Reversi igitur Alaliam, sumptis liberis uxoribusque atque reliquis facultatibus, quanta ferre ipsis naves poterant, relicta Cyrno navigarunt Rhegium.

167. Verum e navibus illis, quæ perierant, captos viros Carthaginenses et Tyrreni, acceperant autem eorum plurimos forte, et hos productos lapidibus obruerunt. Deinceps

vero quæcunque ex Agyllensium vel pecoribus vel jumentis atque hominibus locum illum accedebant, ubi Phocænæs lapidati jacebant, continuo distorta siebant, aut mutila aut remisso corpore. Quare Agyllenses Delphos miserunt, volentes admisum illud expiriare. Pythia hæc ipsos jussit facere, quæ etiam nunc ab Agyllæis observantur; nam et

λως, καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν καὶ ἴππικὸν ἐπιστᾶσι. καὶ οὗτοι μὲν τὰν Φωκαιέων τοιούτῳ μόρῳ διεχρήσαντο. οἱ δὲ αὐτῶν ἐς τὸ Ρήγιον καταφυγόντες, ἐνθεῦτεν ὁρμεόμενοι, ἐκτῆσαντο πόλιν γῆς τῆς Οἰνωτρίης ταύτην, ἥτις νῦν 'Τέλη καλέεται. ἐκτισαν δὲ ταύτην, πρὸς ἀνδρὸς Ποσειδωνίτεω μαθόντες, ὡς τὸν Κύρον σφι ἡ Πυθίη ἔχρησε κτίσαι, ἥρων ἔόντα, ἀλλ' οὐ τὴν υῆτον. Φωκαιῆς μέν νυν πέρι τῆς ἐν 'Ιωνίῃ οὕτω ἔσχε.

εξη'. Παραπλήσια δὲ τούτοισι καὶ Τήϊος ἐποίησαν ἐπεὶ τε γάρ σφεων εἶλε χώματι τὸ τεῖχος "Αρπαγος, ἐσβάντες πάντες ἐς τὰ πλοῖα, οἴχουτο πλέοντες ἐπὶ τῆς Θρηικίης, καὶ ἐνθαῦτα ἐκτισαν πόλιν "Αβδηρα· τὴν πρότερος τούτων Κλαζομένιος Τιμήσιος κτίσας, οὐκ ἀπώ-

justa illis persolvunt magnifice, et gymnicum celebrant ac equestre certamen. Et hæc Phocænium portio quidem hujusmodi fato usq; fuit. Qui autem illorum Rhegium consergant, hinc progressi civitatem possederunt in agro Φενοτριæ, quæ nunc appellatur Hyela. Eam autem condiderunt, ab viro Posidoniate edociti, Pythiæ oraculo iussos fuisse

Cyrnum condere, qui heros esset, non insulam. Atque Phocææ quidem in Ionia res sic habent.

168. Simile quiddam accedit Teiis, quorum murum simulatque per aggerem cepisset Harpagus, omnes consensibus trajecerunt in Thraciam, ibidemque urbem considerunt Abdera, cujus fundamenta prius jecerat Timesius

νητο, ἀλλ' ὑπὸ Θρηίκων ἐξελαθεὶς, τιμᾶς νῦν ὑπὸ Τηῖων τῶν ἐν Ἀβδήροισι ὡς ἥρως ἔχει.

εξθ'. Οὗτοι μέν νυν Ἰάνων μοῦνοι τὴν δουλοσύνην οὐκ ἀνεχόμενοι, ἐξέλιπον τὰς πατρίδας. οἱ δ' ἄλλοι Ἰωνεῖς, πλὴν Μιλησίων, διὰ μάχης μὲν ἀπικέατο Ἀρπάγῳ, κατάπερ οἱ ἐκλιπόντες, καὶ ἀνδρεῖς ἐγένοντο ἀγαθοὶ, περὶ τῆς ἑωύτου ἔκαστος μαχόμενοι ἐσσωθέντες δὲ καὶ ὄλόντες, ἔμενον κατὰ χώρην ἔκαστοι, καὶ τὰ ἐπιτασσόμενα ἐπετέλεον. Μιλήσιοι δὲ, ὡς καὶ πρότερον μοι εἴρηται, αὐτῷ Κύρῳ ὅρκιον ποιησάμενοι, ἡσυχίην ἀγον. οὕτω δὴ τὸ δεύτερον Ἰωνίη ἐδεδούλωτο. ὡς δὲ τοὺς ἐν τῇ ἡπείρῳ Ἰωνας ἔχειράσατο Ἀρπαγος, οἱ τὰς νήσους ἔχοντες Ἰωνεῖς, καταρριψάσαντες ταῦτα, σφέας αὐτοὺς ἔδοσαν Κύρῳ.

Clazomenius: sed qui nullum
inde fructum tulit, sed a Thra-
cibus expulsus nunc a Teiis a-
pud Abdera ut heros colitur.

169. Hi igitur Ionum soli ser-
vitutem non ferentes, patrium
solum reliquere. Verum alii
Iones, præter Milesios, prælia-
ti quidem sunt contra Harpa-
gum, perinde atque illi qui
exierunt, virosque se strenuos
declararunt, de sua patria qui-
que pugnantes. Superati au-

tem et capti in sua quique pa-
tria remanserunt, eaque quæ
imperabantur subibant. Mi-
lesii, qui jam cum ipso Cyro
fœdus fecerant, sicut superius
a me dictum est, quietem age-
bant. Sic Ionia secundo ser-
facta est. Porro quum Ioni-
bus iis potitus esset Harpagus
qui continentem habitabant,
insulani horum exemplo con-
territi, ultro sese dediderunt
Cyro.

ρο'. Κεκακωμένων δὲ Ἰώνων, καὶ συλλεγομένων οὐδὲν ἡσσον ἐς τὸ Πανιώνιον, πυνθάνομαι γνάμην Βίαντα ἄνδρα Πριηνέα ἀποδέξασθαι "Ιωσὶ χρησιμωτάτην, τῇ εἰ ἐπείθοντο, παρεῖχε ἄν σφι εὐδαιμονέειν Ἑλλήνων μάλιστα· ὃς ἐκέλευε κοινῷ στόλῳ "Ιωνας ἀερθέντας πλέειν ἐς Σαρδὰ, καὶ ἐπειτα πόλιν μίαν κτίζειν πάντων Ἰώνων. καὶ οὕτω ἀπαλλαχθέντας σφέας δουλοσύνης, εὐδαιμονήσειν, νήσων τε ἀπασέων μεγίστην υεμορμένους, καὶ ἀρχοντας ἄλλων μενουσι δέ σφι ἐν τῇ Ἰωνίῃ οὐκ ἔφη ἐνορῶν ἐλευθερίην ἔτι ἐσομένην. αὕτη μὲν Βίαντος τοῦ Πριηνέος γνάμη ἐπὶ διεφθαρμένοις "Ιωσὶ γενομένη. χρηστὴ δὲ, καὶ πρὸν ἦ διαφθαρῆναις Ἰωνίην, Θάλεω ἄνδρὸς Μιλησίου ἐγένετο, τὸ ἀνέκαθεν γένος ἐόντος Φοίνικος· ὃς ἐκέλευε ἐν

170. Jam vero Ionibus, etiam si afflictis, nihilominus ad Panionium convenientibus, audio Biantem Prienensem dedisse saluberrimum illis consilium: cui si obtemperassent, licuisset Græcorum omnium felicissimos vivere. Siquidem ille suadebat, ut communis classe solventes Sardiniam paterent, et ibi unam civitatem omnium Ionum construerent.

Hoc enim pacto eos servitute liberatos feliciter esse victuros, omnium insularum maximam incolentes, et ceterarum imperio potientes. Sin autem manerent in Ionia, nullam inquit sibi apparere libertatis spem. Hæc Biantis Prienensis sententia de Ionibus in statu perduto fuit. Verum Thaletis quoque Milesii, sed genus trahentis ex Phœnicio, salubre fuit

βουλευτήριον "Ιωνας ἐκτῆσθαι τὸ δὲ εἶναι ἐν Τέῳ. Τέων γὰρ μέσον εἶναι Ἰωνίης. τὰς δὲ ἄλλας πόλιας οἰκεομένας, μηδὲν ἥσον νομίζεσθαι, κατάπερ εἰ δῆμοι εἴην. οὕτω μὲν δὴ σφι γνώμας τοιάσδε ἀπεδέξαντο.

εοιά. "Αρπαγος δὲ καταστρεψάμενος Ἰωνίην, ἐποιέετο στρατηγὸν ἐπὶ Κᾶρας καὶ Καυνίους καὶ Λυκίους, ἅμα ἀγόμενος καὶ "Ιωνας καὶ Αἰολέας. εἰσὶ δὲ τούτων Κᾶρες μὲν ἀπιγμένοις ἐς τὴν ἦπειρον ἐκ τῶν νήσων. τὸ γὰρ παλαιὸν ἔοντες Μίνω τε κατήκοοι, καὶ καλεόμενοι Λέλεγες, εἶχον τὰς νήσους, Φόρον μὲν οὐδένα ὑποτελέοντες, ὅσον καὶ ἐγὼ δυνατός είμι μακρότατον ἐξικέσθαι ἀκοῇ· οἱ δὲ, ὅκας Μίνως δέοιτο, ἐπλήρουν οἱ τὰς νέας. ἄτε δὴ Μίνω τατεστραμμένου γῆν πολλὴν, καὶ εὔτυχέ-

illud consilium, jam ante sic corruptam Ioniam datum, qui jusserit Ionas unam quandam curiam habere, eamque esse in Teo: propterea quod Teos media esset Ioniæ: ceteras autem civitates habitatas, nihilominus legibus suis usuras, ac si forent populi. Atque hi quidem hujusmodi consilia illis declaraverunt.

171. Harpagus, subacta Io-

nia, exercitum traduxit in Caras, et Caunios atque Lycios, una ducens Ionas atque Aeolenses. In his Cares quidem ex insulis transferunt in continentem. Olim enim Minoi parebant, appellatique Leleges, insulas habitabant, tributum quidem nullum pendentes, quantumcunque ego possum ad longissima audiendo venire. Illi vero quam Minos flagi-

οὗτος τῷ πολέμῳ, τὸ Καρικὸν ἦν ἔθνος λογο-
μάτατον τῶν ἐθνέων ἀπάντων κατὰ τοῦτον ἄμφα
τὸν χρόνον μακρῷ μάλιστα. καὶ σφι τειχὶ²
ἐξευρήματα ἐγένετο, τοῖσι οἱ "Ελλῆνες ἐχρή-
σαντο. καὶ γὰρ ἐπὶ τὰ κράνεα λόφους ἐπιδέε-
σθαι Κᾶρες εἰσὶ οἱ καταδέξαντες, καὶ ἐπὶ τὰς
ἀσπίδας τὰ σημῆια ποιέεσθαι· καὶ ὅχανα
ἀσπίσι οὗτοί εἰσι οἱ ποιησάμενοι πρῶτοι τέως
δὲ ἄνευ ὅχανων ἐφόρεον τὰς ἀσπίδας πάντες
οἵπερ ἐώθεισαν ἀσπίσι χρέεσθαι, τελαρῶσι
σκυτίνοισι οἰηκίζοντες, περὶ τοῖσι αὐχέσι τε
καὶ τοῖσι ἀριστεροῖσι ὥμοισι περικείμενοι. με-
τὰ δὲ, τοὺς Κᾶρας χρόνῳ ὕστερον πολλῷ Δα-
ρεῖες τε καὶ "Ιωνες ἐξανέστησαν ἐκ τῶν νήσων
καὶ οὕτω ἐς τὴν ἡπειρον ἀπίκοντο. κατὰ μὲν
δὴ Κᾶρας οὕτω Κρῆτες λέγουσι γενέσθαι. οὐ

bat, naves ei implebant. Quum autem ille subjecisset sibi magnum dominium et felix belli foret, Carica gens, omnium, quæ illo tempore simul clarerunt, ingeniosissima et quidem maximopere exstitit: ejusque memorantur tria inventa, quibus et Græci fuerunt usi; quippe galeis cristas alligare ostenderunt Cares, et clypeis signa adjungere; et

lora clypeis qui primi fecerunt, hi sunt; antea namque citra habens gestabant clypeos, quotquot clypeis uti solebant, balteis duntaxat coriaceis gubernantes, collo sinistroque humero circumpositos habentes. Deinde vero Caras, longo tempore succedente, Dorienses atque Iones ex insulis ejecerunt, et sic in continentem sedes posuerunt. Hunc in modum Cre-

μὲν τοι αὐτοί γε ὁμολογέουσι τούτοισι οἱ Κᾶρες· ἀλλὰ νομίζουσι αὐτοὶ ἐωὕτους εἶναι αὐτόχθονας ἡπειρώτας, καὶ τῷ οὐνόματι, τῷ αὐτῷ ἀεὶ διαχρεομένους τῷπερ νῦν. ἀποδεικνῦσι δὲ ἐν Μυλάσσοισι Διὸς Καρίου ἵζον ἀρχαῖον, τοῦ Μυσοῖσι μὲν καὶ Λυδοῖσι μέτεστι, ὡς κασιγνήτοισι ἔοισι τοῖσι Καρσί. τὸν γὰρ Λυδὸν καὶ τὸν Μυσὸν λέγουσι εἶναι Καρὸς ἀδελφεούς, τούτοισι μὲν δὴ μέτεστι· ὅσοι δὲ ἔοντες ἄλλου ἔθνεος, ὁμόγλωσσοι τοῖσι Καρσὶ ἐγένοντο, τούτοισι δὲ οὐ μέτα.

ροβ. Οἱ δὲ Καύνιοι, αὐτόχθονες, δοκέειν ἐμοὶ, εἰσί· αὐτοὶ μέντοι ἐκ Κρήτης Φασὶ εἶναι. προσκεχωρήκασι δὲ γλῶσσαν μὲν πρὸς τὸ Καρικὸν ἔθνος, ἢ οἱ Κᾶρες πρὸς τὸ Καυνικόν. τοῦτο γὰρ οὐκ ἔχω ἀτρεκέως διακρίνας. νόμοισι

tenses de Caribus referunt.—
Quanquam his non assentuntur
ipſi Cares, qui se aborigines
atque indigenas continentis esse
memorant, eodemque nomine
semper usos quo cummaxime;
atque apud Mylassa Jovis Ca-
rii delubrum ostentant vetus-
tum, cuius etiam participes
sunt Myli atque Lydi, ut qui
Caribus sint germani. Quippe
Lydum et Mysum Caris fratres

esse dicunt, atque ob id eodem
utuntur fano: at quotquot al-
terius gentis, Carum lingua u-
tuntur, non tamen sacrum par-
ticipant.

172. Caunii vero; quantum
mihi videtur, indigenæ sunt:
etsi ipſi se e Creta oriundos
affirmant. Linguam sane aut
ipſi ad Caricum populum ac-
commodaverunt, aut Cares ad
Caunicum; id quod liquide de-

δὲ χρέονται κεχωρισμένοισι πολλὸν τῶν τε ἄλλων ἀνθρώπων καὶ Καρῶν. τοῖσι γὰρ κάλλιστόν ἔστι κατ' ἡλικίην τε καὶ φιλότητα εἰλαδὸν συγγίνεσθαι ἐς πόσιν, καὶ ἀνδράσι καὶ γυναιξὶ καὶ παισί. ἰδρυνθέντων δέ σφι ἴρων ξενικῶν, μετέπειτα ὡς σφι ἀπέδοξε, (ἔδοξε δὲ τοῖσι πατρίοισι μοῦνον χρᾶσθαι θεοῖσι,) ἐνδύντες τὰ ὅπλα ἀπαντες Καύνιοι ἡβηδὸν, τύπτοντες δούρασι τὸν ἥρα, μέχρι οὐρῶν τῶν Καλυνδικῶν ἔποντο, καὶ ἔφασαν ἐκβάλλειν τοὺς ξενικοὺς θεούς. καὶ οὗτοι μὲν τρόποισι τοιούτοιστε χρέονται.

ρογ'. Οἱ δὲ Λύκιοι ἐκ Κρήτης τῷρχαῖον γεγόνασι· τὴν γὰρ Κρήτην εἶχον τοπαλαιὸν πᾶσαν Βάρβαρος διενειχθέντων δὲ ἐν Κρήτῃ περὶ τῆς Βασιληῆς τῶν Εὐρώπης παιδῶν, Σαρπη-

cernere nequeo. At legibus utuntur multum diversis cum ab aliis gentibus, tum a Caribus. Nam apud illos laudatissimum habetur, pro discrimine ætatum et amicitiae catervatim ad compotationes convenire tam viros quam mulieres atque pueros. Sacra quum ipsis constituta essent externa, eorum postea pertæsi, quum patriis duntaxat videretur utendum

diis, Caunii omnis ætatis sumptis armis ad Calyndicos usque fines persequebantur, hastis aera cædentes, exclamantesque externos se exigere deos. Et hujusmodi moribus illi utuntur.

173. Lycii autem e Creta ab initio originem traxerunt. Cretam enim primum universam barbari incolebant: deinde contendentibus de imperio

δόγος τε καὶ Μίνω, ὡς ἐπεκράτησε τῇ στάσι
Μίνως, ἐξήλασε αὐτὸν τε Σαρπηδόνα καὶ τοὺς
στασιώτας αὐτοῦ· οἱ δὲ ἀπωσθέντες ἀπίκουντο
τῆς Ἀσίης ἐς γῆν τὴν Μίλυνάδα. τὴν γὰρ νῦν
Λύκιοι νέμονται, αὕτη τοπαλαιὸν ἦν Μίλυνα. οἱ δὲ Μίλύαι,
τότε Σόλυμοι ἐκαλέοντο. τέως
μὲν δὴ αὐτέων Σαρπηδὼν ἦρχε· οἱ δὲ ἐκαλέον-
το τόπερ τε ἡνείκαντο οὖνομα, καὶ νῦν ἔτι κα-
λέονται ὑπὸ τῶν περιοίκων οἱ Λύκιοι, Τερμί-
λαι. ὡς δὲ ἐξ Ἀθηνέων Λύκος ὁ Πανδίονος,
ἐξελαθεὶς καὶ οὗτος ὑπὸ τοῦ ἀδελφεοῦ Αἰγέως,
ἀπίκετο ἐς τοὺς Τερμίλας παρὰ Σαρπηδόνα,
οὕτω δὴ πατὰ τοῦ Λύκου τὴν ἐπωνυμίην Λύκιοι
ἀνὰ χρόνον ἐκλήθησαν. νόμοισι δὲ, τὰ μὲν
Κερτικοῖσι, τὰ δὲ Καρικοῖσι χρέονται. ἐν δὲ
τόδε ἴδιου νενομίκασι, καὶ οὐδαμοῖσι ἄλλοισι

filiis Europæ Sarpedone atque
Minoe, Minos per factionem
superior factus expulit Sarpe-
donem ejusque partium socios.
Hi expulsi in Asiac regionem
wenerunt Milyada. Quam e-
nim nunc Lycii incolunt, o-
lim erat Milyas: at Milyæ
tunc appellabantur Solymi.—
Olim quidem iñsis imperitavit
Sarpedon, et inlo ipso quod at-
tulerant nomine vocabantur,

et nunc adhuc Lycii vocantur
a vicinis Termilæ. Qum vero
Lycus Pandionis filius, et ipse
a fratre Ægeo Athenis pulsus,
ad Sarpedonem in Termilas
abiisset, factum est temporis
progressu ut de Lyci nomine
Lycii vocarentur. Legibus u-
tuntur partim Creticis, partim
Caricis. Hoc tamen unum
pro lege habent peculiare, et
cum nullis aliis hominum con-

συμφέρονται ἀνθρώπων· καλέουσι ἀπὸ τῶν μητέρων ἑωὕτους, καὶ οὐκὶ ἀπὸ τῶν πατέρων. εἰργομένου δὲ ἑτέρου τὸν πλησίον, τίς εἴη, καταλέξει ἑωὕτὸν μητρόθεν, καὶ τῆς μητρὸς ἀνανεμέεται τὰς μητέρας. καὶ ἦν μέν γε γυνὴ ἀστὴ δούλῳ συνοικήσῃ, γενναῖα τὰ τέκνα νενόμισται· ἦν δὲ ἀνὴρ ἀστὸς, καὶ ὁ πρῶτος αὐτέων, γυναῖκα ξείνην ἡ παλλακὴν ἔχη, ἄτιμα τὰ τέκνα γίνεται.

εοδ'. Οἱ μέν γυναῖκες οὐδὲν λαμπρὸν ἔργον ἀποδεξάμενοι, ἐδουλάθησαν ὑπὸ Ἀρπάγου· οὔτε αὐτοὶ οἱ Κᾶρες ἀποδεξάμενοι οὐδὲν, οὔτε ὅσοι Ἐλλήνων ταύτην τὴν χώρην οἰκέουσι. οἰκέουσι δὲ καὶ ἄλλοι, καὶ Λακεδαιμονίων ἀποικοι Κνίδιοι, τῆς χώρης τῆς σφετέρης τετραμένης ἐς πόντον, τὸ δὴ Τριόπιον καλέεται. ἀρ-

veniunt, quod a matribus nomina sibi induunt, non a patribus: et si quis prope stantem percontetur quis sit, quave familia ortus? describet se ab matre, et matris avias protinus memorabit. Adde quod siqua urbana serva nupserit, liberi qui ex his suscipiuntur, ingenui existimabuntur: sin autem vir civis, et quidem inter eos primarius, uxorem duxerit exter-

nam aut pallacam, suscepti ex his liberi reputabuntur remoti ab honoribus.

174. Enimvero hujus tempestatis Cares nullo præclaro facinore edito, ab Harpago subacti sunt. Nec Cares tantum nullum ediderunt, sed nec Græci quotquot illam regionem tenent. Tenent autem cum alii, tum Lacedæmoniorum coloni Cnidii, quorum regio de-

γυμένης δὲ ἐκ τῆς Χερσονήσου τῆς Βυζασσίης,
ἐσούσης τε πάσης τῆς Κνιδίης, πλὴν ὀλίγης, πε-
ριόροου· (τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς πρὸς Βορεῖν ἄνε-
μον, ὁ Κεραμεικὸς κόλπος ἀπείργει τὰ δὲ
πρὸς νότον, ἡ κατὰ Σύμην τε καὶ Ἱόνιον θά-
λασσα·) τὸ ἀν δὴ ὀλίγον τοῦτο, ἐὸν ὅσον τε
ἐπὶ πέντε στάδια, ὥρουσσον οἱ Κνίδιοι, ἐν ὅσῳ
“Αρπαγος τὴν Ἰανίην κατεστρέφετο, Βουλόμε-
νοι νῆσον τὴν χώρην ποιῆσαι. ἐντὸς δὲ πᾶσα
σφι ἐγένετο· τῇ γὰρ ἡ Κνιδίη χώρη ἐς τὴν ἦ-
πειρον τελευτᾶ, ταύτῃ ὁ ισθμός ἐστι, τὸν ὥρουσ-
σον. καὶ δὴ πολλῇ χειρὶ ἐργαζόμενων τῶν Κνι-
δίων μᾶλλον γάρ τι καὶ θειότερον ἐφαίνοντο
τιτρώσκεσθαι οἱ ἐργαζόμενοι τοῦ οἰκότος τὰ τε
ἄλλα τοῦ σώματος, καὶ μάλιστα τὰ περὶ τοὺς
ὅφθαλμοὺς, θραυσμένης τῆς πέτρης· ἐπεμπον-

clinat ad mare, quæ appellatur Triopium. Nam quum initium ex Bybassia peninsula sumat, et præter exiguum quid Cnidia omnis sit circumflua: (eam enim partem qua boream spectat, Ceramicus coercet sinus, australē vero mare, in quo est Syme ac Rhodus) istud igitur exiguum, circiter quinque stadiorum, Cnidii fodiebant, interea dum Harpagus Ioniam

everteret, volentes suam regiōnem in insulæ formam redigere. Intus vero universa illis erat: nam Cnidia regio, qua parte in continentem finitur, illic isthmus est, quem fodiebant. Et fane multa manu operantibus Cnidiis, amplius humano et divinius videbantur vulnerari operarii, quam folet in talibus fieri, cum alias corporis partes, tum præcipue o-

ἢς Δελφοὺς θεοπρόπους ἐπερησομένους τὸ ἀντίξοον. ἡ δὲ Πυθίη σφι, ὡς αὐτοὶ Κνίδιοι λέγουσι, χρᾷ ἐν τριμέτρῳ τόνῳ τάδε,

*'Ισθμὸν δὲ μὴ πυργοῦστε, μήδ' ὁρύσσετε·
Ζεὺς γάρ κ' ἔθηκε νῆσον, εἴ κ' ἐδούλετο.*

Κνίδιοι μὲν, ταῦτα τῆς Πυθίης χρησάσης, τοῦ τε ὁρύγματος ἐπαύγαντο, καὶ Ἀρπάγῳ ἐπιόντι σὺν τῷ στρατῷ, ἀμαχητί σφεας αὐτοὺς παρέδοσαν.

ροέ. Ἡσαν δὲ Πηδασέες οἰκουντες ὑπερ Ἀλικαρνασσοῦ μεσόγαιαν· τοῖσι ὅκας τι μέλλοι ἀνεπιτήδεον ἔσεσθαι, αὐτοῖσι τε καὶ τοῖσι περιοίκοισι, ἡ Ἱερείη τῆς Ἀθηναίης πώγωνα μέγαν ἴσχει. τρίς σφι τοῦτο ἐγένετο. οὗτοι τῶν περὶ Καρίην ἀνδρῶν μοῦνοι τε ἀντέσχον χρόνον Ἀρ-

culos incisa et vulnerata petra :
Delphos miserunt consultores
oraculi, qui sciliciterentur quidam
esset quod tantopere ad-

versaretur. Pythia, ut ipsi referunt Cnidii, senario versu respondit talia :

*Nec aggerate, nec vel Isthmum fodite :
Nam, si placisset, insulam dederat Deus.*

Quum talia respondisset Pythia, Cnidii a fodiendo destituerunt, et invadenti cum exercitu Harpago, ultro sese sine pœlio dediderunt.

175. Pedasenses erant qui mediterraneam supra Halicar-

nassum colunt; quibus quum incommodum aliquod eventurum est, ipsis seu eorum vicinis, sacerdos Palladis magnam barbam accipit; id quod ter illis accidit. Hi soli in Caria virorum Harpago aliquamdiu

πάγῳ, καὶ πρήγματα παρέσχον πλεῖστα, ὅρος τειχίσαντες, τῷ οὖνομά ἐστι Λίδη. Πηδασές μὲν νῦν χρόνῳ ἔξαιρέθησαν.

εος'. Λύκιοι δὲ, ὡς ἐς τὸ Ξάνθιον πεδίον ἥλασε ὁ "Αρπαγος τὸν στρατὸν, ὑπεξιόντες, καὶ μαχόμενοι ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς, ἀρετὰς ἀπεδείκνυντο· ἐσσωθέντες δὲ, καὶ κατειληθέντες ἐς τὸ ἄστυ, συνῆλισαν ἐς τὴν ἀκρόπολιν τὰς τε γυναικας καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰ χεῖματα καὶ τοὺς οἰκέτας· καὶ ἐπειτα ὑπῆψαν τὴν ἀκρόπολιν πᾶσαν ταύτην καίεσθαι. ταῦτα δὲ ποιήσαντες καὶ συνομόσαντες ὅρκους δεινοὺς, ὑπεξελθόντες ἀπέθανον πάντες Ξάνθιοι μαχόμενοι. τῶν δὲ νῦν Λυκίων Φαμένων Ξανθίων εἶναι, οἱ πολλοὶ, πλὴν ὄγδώκοντα ιστιέων, εἰσὶ ἐπήλυδες· αἱ δὲ ὄγδώκοντα ιστίαι αὗται ἔτυχον τη-

reluctati sunt, plurimumque negotii exhibuerunt, montem muniendo cui nomen Lida. Tandem tamen et ipsi expugnati fuerunt.

176. Ceterum ubi in Xanthium campum exercitum duxit Harpagus, Lycii contra procedentes, paucique cum multis confligentes, strenue fese gesserunt. Superati autem prælio fugatique in urbem, uxores,

liberos atque pecunias una cum familiis in arcem congregaverunt, admotoque mox igne arcem universam istam incenderunt. Quæ ubi fecissent, ipsi et jurejurando atroci adstricti et clam egressi, pugnando Xanthii omnes oppetierunt. Ex Lyciis autem, qui Xanthios nunc dicunt se esse, hi omnes præter octoginta familias sunt conveniæ. Nam octoginta istæ

νικαῦται ἐκδημέουσαι, καὶ οὕτω περιεγένοντο.
τὴν μὲν δὴ Ξάνθον οὕτως ἔσχε ὁ Ἀρπαγος.
παραπλησίως δὲ καὶ τὴν Καῦνον ἔσχε. καὶ
γὰρ οἱ Καύνιοι τοὺς Λυκίους ἐμιμήσαντο τὰ
πλέα.

εοζ'. Τὰ μέν νυν κάτω τῆς Ἀσίης Ἀρπα-
γος ἀνάστατα ἐποίεε· τὰ δὲ ἄνω αὐτῆς, αὐ-
τὸς Κῦρος, πᾶν ἔθνος καταστρεφόμενος, καὶ
οὐδὲν παριείε. τὰ μέν νυν αὐτέων πλέω παρή-
σορεν· τὰ δέ οἱ παρέσχε πόνον τε πλεῖστον,
καὶ ἀξιαπηγητότατά ἔστι, τούτων ἐπιμνήσο-
μαι. Κῦρος ἐπεί τε τὰ πάντα τῆς ἡπείρου ὑ-
ποχείρια ἐποίησατο, Ἀσσυρίοις ἐπειθετο.

ροή. Τῆς δὲ Ἀσσυρίης ἔστι τὰ μέν κοι-
καὶ ἄλλα πολίσματα μεγάλα πολλά· τὸ δὲ
ὄνομαστότατον καὶ ισχυρότατον, καὶ ἐνθα σφι,

familiæ tunc peregrinabantur,
ideoque superflites remanserunt.
Xanthum quidem igitur hunc in modum obtinuit
Harpagus: pari modo Caunum.
Nam Caunii Lycios imitabantur magna ex parte.

177. Tum igitur inferiorem
Asiaam Harpagus evertebat, su-
periorem ipse Cyrus, unam-
quamque gentem subigens nul-
lamque prætermittens. At nos

in præsentia illorum plura o-
mittemus, ea duntaxat carra-
turi, quæ illi quamplurimo
consiliterunt labore, iunctique
memoratu dignissima. Quum
igitur Cyrus continentem uni-
versam suæ ditionis fecisset,
Affyriis imminebat.

178. Affyriæ autem cum a-
lia multa sunt magna oppida,
tum vero celeberrimi nominis
ac validissimum est Babylon,

τῆς Νίνου ἀναστάτου γενομένης, τὰ βασιλήια κατεστήκεε, ἦν Βαβυλῶν, ἐοῦσα τοιαύτη δή τις πόλις· κέεται ἐν πεδίῳ μεγάλῳ, μέγαθος ἐοῦσα μέτωπον ἔκαστον, εἴκοσι καὶ ἑκατὸν σταδίων, ἐούσης τετραγώνου· οὗτοι στάδιοι τῆς περιόδου τῆς πόλιος γίνονται συνάπταντες ὄγδώκοντα καὶ τετρακόσιοι. τὸ μὲν νυν μέγαθος τοσοῦτον ἔστι τοῦ ἀστεος τοῦ Βαβυλωνίου. ἐκεκόσμητο δὲ ὡς οὐδὲν ἄλλο πόλισμα τῶν ήμεις ἴδμεν. τάφρος μὲν πρῶτά μιν Βαθέα τε καὶ εὔρεα καὶ πλέη ὕδατος περιθέει· μετὰ δὲ, τεῖχος πεντήκοντα μὲν πηχέων βασιληῖων ἐὸν τὸ εὖρος, ὕψος δὲ, διηκοσίων πηχέων. ὁ δὲ βασιλῆιος πῆχυς τοῦ μετρίου ἔστι πήχεος μέζων τρισὶ δακτύλοισι.

εοθ'. Δεῖ δή με πρὸς τούτοισι ἐπιφράσαι,

ubi ipsis post eversam Ninum
regia erat, quæ urbs talis est.
In magno campo illa sita est,
quod ad magnitudinem, unam-
quamque frontem habens cen-
tum et viginti stadiorum; est
enim quadrata. Ita stadia
quadrinventa et octoginta cir-
cuitus urbis colliguntur omnia.
Tanta quidem igitur est Baby-
lonicae urbis magnitudo; quæ

sic exornata est, ut aliud nullum
ex oppidis quæ nos novimus.
Jam primum fossa ambit alta
atque lata et aquæ plena. De-
inde murus quinquaginta cu-
bitorum regiorum crassitudine,
ducentorum celsitudine. Est
autem regius cubitus, quam is,
quo pro mensura utimur, tri-
bus digitis major.

179. Oportet certe me præ-

ἴνα τε ἐκ τῆς τάφρου ἡ γῆ ἀναισιμώθη, καὶ τὸ τεῖχος ὄντινα τρόπον ἔργαστο. ὁρύσσοντες ἂμα τὴν τάφρου, ἐπλίνθευον τὴν γῆν τὴν ἐκ τοῦ ὁρύγματος ἐκφερομένην· ἐλκύσαντες δὲ πλίνθους ἴκανὰς, ὥπτησαν αὐτὰς ἐν καρίνοισι· μετὰ δὲ, τέλματι χρεόμενοι ἀσφάλτῳ θερμῇ, καὶ διὰ τριήκοντα δόμαν πλίνθου ταρσοὺς καλάρμαν διαστοιβάζοντες, ἐδειμαν πρῶτα μὲν τῆς τάφρου τὰ χείλεα· δεύτερα δὲ, αὐτὸ τὸ τεῖχος τὸν αὐτὸν τρόπον. ἐπάνω δὲ τοῦ τείχεος παρὰ τὰ ἕσχατα, οἰκήματα μουνόκαλα ἐδειμαν, τετραμμένα ἐς ἄλληλα· τὸ μέσον δὲ τῶν οἰκημάτων ἐλιπον τεθρίππῳ περιέλασιν. πύλας δὲ ἐνεστᾶσι πέριξ τοῦ τείχεος ἐκατὸν, χάλκεαι πᾶσαι. καὶ σταθμοί τε καὶ ὑπέρθυρα ὠσαύτως. ἔστι δὲ ἄλλη πόλις ἀπέχουσα ὅκτα ἡ-

ter hæc differere, ubi sit consumpta terra, quæ ex fossa fuerat egesta, et murus quomodo fuerit exstructus. Simul fodiētes fossam, terram egestam ex isto opere formabant in lateres: quorum postquam magnam vim traxerant, eos in fornacibus coquebant. Postea pro cœno vel calce utentes bitumine ferventi, et per tricesimas latericias compages constipan-

tes crates arundinum, struxerunt primum labra fossæ, deinde ipsum murum ad eundem modum. Super hunc murum circa horas extruxerunt domunculas unius membra ad se invicem versas; inter quas tantum intercapelinis medium relinquebatur, ut quadriga circumagi posset. Eius muri per ambitum centum portæ stabant, æreæ omnes, cum cardinibus

μερέων ὅδὸν ἀπὸ Βαβυλῶνος· "Ις οὖνομα αὐτῇ,
ἔνθα ἐστὶ ποταμὸς οὐ μέγας· "Ις καὶ τῷ πο-
ταμῷ τὸ οὖνομα· ἐσβάλλει δὲ οὗτος ἐς τὸν
Εὐφρήτην ποταμὸν τὸ ρέεθρον. οὗτος ὁνός "Ις
ποταμὸς, ἀμα τῷ ὕδατι θρόμβους ἀσφάλτου
ἀναδιδοῖ πολλούς· ἔνθεν ἡ ἀσφαλτος ἐς τὸ ἐν
Βαβυλῶνι τεῖχος ἐκομίσθη.

επ'. Ἐτετείχιστο μέν νυν ἡ Βαβυλὼν τρό-
πῳ τοιῷδε. ἔστι δύο Φάρσεα τῆς πόλιος. τὸ
γὰρ μέσον αὐτῆς ποταμὸς διείργει, τῷ οὐ-
νομά ἐστι Εὐφρήτης· ρέει δὲ ἐξ Ἀρμενίων, ἐώς
μέγας, καὶ Βαθὺς, καὶ ταχύς· ἐξίει δὲ οὗτος
ἐς τὴν Ἐρυθρὴν θάλασσαν. τὸ ὅν δὴ τεῖχος ἐ-
κάτερον τοὺς ἀγκῶνας ἐς τὸν ποταμὸν ἐλήλα-
ται. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, αἱ ἐπικαρπαὶ παρὰ
χεῖλος ἐκάτερον τοῦ ποταμοῦ, αἱμασιὴ πλίνθων

itidem et superliminibus. Ba-
bylone octo dierum itinere ab-
est alia urbs nomine Is, ubi
fluvius est haud magnus, etiam
ejusdem urbi nominis, qui se
devolvit in flumen Euphratem.
Hic itaque fluvius Is, una cum
aqua multos reddit bituminis
grumos; unde bitumen ad mu-
rum Babylonis portatum fuit.

180. Hunc igitur in modum
Babylon munita est. Ejus duæ

sunt plagæ, quoniam illam me-
diā separat fluvius nomine
Euphrates, qui magnus et altus
et celer, ex Armeniis in Ru-
brum mare decurrit. In hunc
fluvium uterque murus cubitos
exporrigit; inde vero curvatu-
ræ per labrum utrumque flu-
minis, coctilium laterum ma-
ceria, prætenduntur. Ipsa urbs
plena domibus ternarum qua-
ternarumque contignationum

ἐπτέων παραστείνει· τὸ δὲ αἷστυ αὐτὸν ἐὸν πλῆρες
οἰκιέων τριῳδόφων τε καὶ τετρῳδόφων, κατατέ-
μηται τὰς ὁδοὺς ιθέας, τὰς τε ἄλλας, καὶ
τὰς ἐπικαρσίας τὰς ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἔχουσας.
κατὰ δὴ ᾧν ἐκάστην ὁδὸν ἐν τῇ αἱμαστῇ τῇ
παρὰ τὸν ποταμὸν πυλίδες ἐπήεσαν, ὅσαι περ
αἱ λαῦραι, τοσαῦται ἀριθμόν. ἦσαν δὲ καὶ
αὗται χάλκεαι, φέρουσαι καὶ αὐταὶ ἐς αὐτὸν
τὸν ποταμόν.

επά. Τοῦτο μὲν δὴ τὸ τεῖχος θάρηξ ἐστί.
Ἐτερον δὲ ἔσωθεν τεῖχος περιθεῖ, οὐ πολλῷ τέῳ
ἀσθενέστερον τοῦ ἐτέρου τείχεος, στεινότερον δέ.
ἐν δὲ Φάρσει ἐκατέρῳ τῆς πόλιος ἐτετείχιστο ἐν
μέσῳ, ἐν τῷ μὲν τὰ Βασιλήϊα, περιβόλῳ τε
μεγάλῳ τε καὶ ἴσχυρῷ· ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ, Διὸς
Βῆλου ἵρὸν χαλκόπυλον, καὶ ἐς ἐμὲ τοῦτο ἔτε-

secta est in vias, cum rectas alias, tum etiam transversas, quae ad flumen tendunt; ad quarum quamque viam in maceria, quae præter flumen ducebatur, portulæ factæ sunt pro numero vicorum et ipsæ æreæ, et ad flumen idem ferentes.

181. Et hic quidem murus lorica est. Alius vero intus murus non multo quam hic

debilior circumtegit, sed angustior: inque utraque civitatis plaga per medium iste est erectus, quorum hic regiam comprehendit ambitu prægrandi atque valido: in altero vero Jovis Beli templum ærcis portis, id quod mea etiam nunc ætate existit, duorum undecunque stadiorum amplitudine, quum sit quadratum. In tem-

έὸν, δύο σταδίων πάντη, ἔὸν τετράγωνον. ἐν μέσῳ δὲ τοῦ ἰεροῦ πύργος στερεὸς οἰκοδόμηται, σταδίου καὶ τὸ μῆκος καὶ τὸ εὖρος· καὶ ἐπὶ τούτῳ τῷ πύργῳ ἄλλος πύργος ἐπιβέβηκε, καὶ ἑτερος μάλα ἐπὶ τούτῳ, μέχρις οὗ ὅκτὼ πύργων. ἀνάβασις δὲ ἐς αὐτοὺς ἔξαθεν κύκλῳ περὶ πάντας τοὺς πύργους ἔχουσα πεποίηται. μεσοῦντι δέ κου τῆς ἀναβάσιος, ἔστι καταγαγὴ τε καὶ θῶντος ἀμπαυστήριοι, ἐν τοῖσι κατίζοντες ἀμπαύονται οἱ ἀναβαίνοντες. ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ πύργῳ νηὸς ἐπεστι μέγας· ἐν δὲ τῷ οἳ πλίνη μεγάλη κέεται εῦ ἐστρωμένη, καὶ οἱ τριπεζαὶ παρακέεται χρυσέη. ἄγαλμα δὲ οὐκ ἔνι οὐδὲν αὐτόθι ἐνιδρυμένον· οὐδὲ νύκτα οὐδεὶς ἐναυλίζεται ἀνθρώπων, ὅτι μὴ γυνὴ μούνη τῶν ἐπιχωρίων, τὴν ἀν οὐ θεὸς ἐληπται ἐκ πασέων, ὡς λέγουσι οἱ Χαλδαῖοι, ἔόντες ἵρεες τούτου τοῦ θεοῦ.

pli medio turris solida, stadii longitudine simul et latitudine, cui alia superimposita turris et huic subinde alia, ad octavam usque. Adscensus in eos forinsecus per orbem circa singulas turrem tendens factus est. Adscendentem per eum in medio est diversorum, sellaque ad quiescendum factæ, in quibus adscendentes sedent ac conques-

cunt. In postrema turri templum est magnum, in quo lectus est magnus splendide stratus, et apposita illi mensa aurea. Statua tamen ibi nulla est posita: neque hic noctu cubat hominum aliquis, præter mulierem solam ex indigenis, quam ex omnibus deus delegerit, uti narrant Chaldæi hujus dei sacerdotes.

επο'. Φασὶ δὲ οἱ αὐτοὶ οὗτοι, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, τὸν θεὸν αὐτὸν φοιτᾶν τε ἐς τὸν ηὸν, καὶ ἀμπαύεσθαι ἐπὶ τῆς κλίνης, κατάπερ ἐν Θήβησι τῇσι Αἰγυπτίησι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς λέγουσι οἱ Αἰγύπτιοι· καὶ γὰρ δὴ ἐκεῖθι κοιμᾶται ἐν τῷ τοῦ Διὸς τοῦ Θηβαίεος γυνῇ· ἀμφότεραι δὲ αὗται λέγονταις ἀνδρῶν οὐδαμῶν ἐς ὄμιλίην φοιτᾶν· καὶ κατάπερ ἐν Πατάροισι τῆς Λυκίης ἡ πρόμαντις τοῦ θεοῦ, ἐπεὰν γένηται οὐ γὰρ ᾧν αἰεὶ ἐστι χρηστήριον αὐτόθι· ἐπεὰν δὲ γένηται, τότε ᾧ συγκατακλητεῖται τὰς νύκτας ἔσω ἐν τῷ νηῷ.

επγ'. "Ἐστι δὲ τοῦ ἐν Βαευλῶνι ἴροῦ καὶ ἄλλος κάτω ηὸς· ἔνθα ἄγαλμα μέγα τοῦ Διὸς ἔνι κατήμενον χρύσεον, καὶ οἱ τράπεζα μεγάλη παρακέεται χρυσέη, καὶ τὸ Βάθρον

182. Narrant autem ipsi illi, mihi quidem non credibilia referentes, deum ipsum et venire in templum, et in lecto conquiescere, perinde atque Thebis Ægyptiis, eodem modo quo ferunt Ægyptii. Nam et ibi in Thebaensis Jovis fano mulier cubat; quarum mulierum utraque cum nullis viris putatur habere consuetudinem:

sicut etiam dei antistita Pataris Lyciae civitate, quando adest numen. Neque enim oraculum ibi viget perpetuo: ubi autem fuerit, tunc antistita noctu intus in templum concluditur.

183. Porro in Babylonis templo aliud etiam est facellum inferius, ubi magna inest Jovis statua aurea sedens, eique mensa magna aurea apposita, simul et

οἱ καὶ ὁ θεόνος χρύσεός ἐστι· καὶ ὡς ἔλεγον
οἱ Χαλδαῖοι, ταλάντων ὀκτακοσίων χρυσίου
πεποίηται ταῦτα. ἔξω δὲ τοῦ νηοῦ, Βαμός ἐστι
χρύσεος. ἐστι δὲ καὶ ἄλλος Βαμὸς μέγας,
ὅπου θύεται τὰ τέλεα τῶν προβάτων. ἐπὶ γὰρ
τοῦ χρυσέου Βαμοῦ οὐκ ἔξεστι θύειν, ὅτι μὴ
γαλαθηνὰ μοῦνα. ἐπὶ δὲ τοῦ μέρονος Βαμοῦ
καὶ καταγίζουσι λιβανωτοῦ χίλια τάλαντα
ἔτεος ἑκάστου οἱ Χαλδαῖοι, τότε ἐπεὰν τὴν
ορτὴν ἄγωσι τῷ θεῷ τούτῳ. ἦν δὲ ἐν τῷ τεμέ-
νεϊ τούτῳ ἔτι τὸν χρόνον ἐκεῖνον καὶ ἀνδριὰς
δυώδεκα πήχεων, χρύσεος, στερεός. ἐγὼ μὲν
μιν οὐκ εἶδον τὰ δὲ λέγεται ὑπὸ Χαλδαίων,
ταῦτα λέγω. τούτῳ τῷ ἀνδριάντι Δαρεῖος μὲν
ὁ Τστάσπεος ἐπιβουλεύσας, οὐκ ἐτόλμησε λα-
βεῖν. Ξέρξης δὲ ὁ Δαρείου ἐλαβε, καὶ τὸν ἴ-

gradus et thronus aureus: adeo
ut Chaldaei octingentorum ta-
lentorum auri opus æstimarent.
Extra facellum altare est au-
reum: atque præter hoc, aliud
altare ingens, in quo integræ æ-
tatis pecudes immolantur; nam
supra aureum illud non licet
adolere, præterquam solas lac-
tentes. Insuper in hoc majus-
culo altari Chaldaei quotannis
mille talenta thuris adolent

tunc, quando festum huic deo
celebrant. Eratque in hoc
templo etiamdum illo tempore
statua duodecim cubitorum ē
solido auro: quanquam ego
hanc non viderim, sed ea re-
fero, quæ a Chaldais referuntur.
Hanc statuam quidem
Darius Hystaspis filius infidiose
captans, non ausus tamen fuit
auferre: sed eam postea Xer-
xes Darii filius abstulit, sacrifico,

ρέα ἀπέκτεινε, ἀπαγορεύονται μὴ κινέειν τὸν
ἀνδριάντα. τὸ μὲν δὴ ἴσὸν τοῦτο οὕτω κεκόσ-
μηται. ἔστι δὲ καὶ ἵδια ἀναθήματα πολλά.

επό. Τῆς δὲ Βαβυλῶνος ταύτης πόληοι μέν
κου καὶ ἄλλοι ἐγένοντο βασιλῆες, τῶν ἐν τοῖσι
Ἀσσυρίοισι λόγοισι μνήμην ποιήσομαι, οἵ τὰ
τείχεά τε ἐπεκόσμησαν καὶ τὰ ἰδά· ἐν δὲ δὴ
καὶ γυναικες δύο· ἡ μὲν πρότερον ἀρξασα, τῆς
ὑστερον γενεῆσι πέντε πρότερον γενομένη, τῇ οὐ-
νομαῖην Σεμίραμις. αὕτη μὲν ἀπεδεξατο χώμα-
τα ἀνὰ τὸ πεδίον ἔοντα ἀξιοθέητα πρότερον δὲ
ἐώθεε ὁ ποταμὸς ἀνὰ τὸ πεδίον πᾶν πελαγίζειν.

επέ. Ἡ δὲ δὴ δεύτερον γενομένη ταύτης
βασίλεια, τῇ οὐνομαῖην Νίτωρις, (αὕτη δὲ
συνετωτέρη γενομένη τῆς πρότερον ἀρξάσης,) τοῦτο μὲν, μνημόσυνα ἐλίπετο τὰ ἐγὼ ἀπηγή-

qui prohibuerat statuam loco
movere, interempto. Atque
illud templum hoc pacto fuit
ornatum, etiamsi sint peculiaria
multa donaria.

184. Hujus Babylonis multi
quoque et alii quondam reges
extitere, quorum in exponen-
dis rebus Assyriis mentionem
faciam, qui et muros amplius
ornaverunt et templo : et inter
eos duas feminas. Harum prior,

quæ quinque ætatibus ante
posteriorem regnavit, vocata
est Semiramis. Hæc per cam-
pum aggeres excitavit spectatu
dignos, quum antehac flumen
per eum omnem restagnare so-
litum esset.

185. Secunda post hanc re-
gina, Nitocris nomine, extitit
superiore solertior; cujus cum
alia monumenta extiterunt,
quæ ego memorabo, tum vero

σομαὶ τοῦτο δὲ, τὴν Μήδων ὁρῶσα ἀρχὴν μεγάλην τε καὶ οὐκ ἀτρεμίζουσαν, ἄλλα τε ἀειρημένα ἀστεα αὐτοῖσι, ἐν δὲ δὴ καὶ τὴν Νίνον, προεφυλάξατο ὅσα ἐδύνατο μάλιστα. πρῶτα μὲν τὸν Εὐφρήτην ποταμὸν, ρέοντα πρότερον οὗτον, ὃς σφι διὰ τῆς πόλιος μέσης ρέει, τοῦτον, ἄνωθεν διώρυχας ὁρύξασα, οὕτω δὴ τι ἐποίησε σκολιὸν, ὥστε δὴ τρὶς ἐς τῶν τινὰ καμέων τῶν ἐν τῇ Ἀσσυρίῃ ἀπικνέεται ρέων. τῇ δὲ κάμη οὔνομά ἔστι, ἐς τὴν ἀπικνέεται ὁ Εὐφρήτης, Ἀρδέρικκα. καὶ νῦν οἱ ἄν κομίζωνται ἀπὸ τῆσδε τῆς θαλάσσης ἐς Βαβυλῶνα, καταπλέοντες ἐς τὸν Εὐφρήτην ποταμὸν, τρίς τε ἐς τὴν αὐτὴν ταύτην κάμην παραγίνονται, καὶ ἐν τρισὶ ἡμέρησι. τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτο ἐποίησε. χῶμα δὲ παρέχωσε παρ' ἐκάτερον τοῦ ποτα-

hoc; quod animadvertisens imperium Medorum ingens ac non quiescens, subactaque ab his alia oppida, et inter hæc Ninum, præmunitivit se omnibus quam potuit maxime. Ante omnia fluvium Euphratrem, qui antea fluebat rectus, medium ipsorum urbem interfluens, tortuosum reddidit, fossis superiorius depresso, adeo ut quendam

Assyriæ pagum, nomine Ardericca, ter influat, et qui nunc e mari hoc per Euphratem Babylonem versus subveniuntur, ter ad hunc eundem pagum applicent, idque triduo. Et hoc quidem tale reddidit. Aggerem vero in utroque fluminis labro aggeravit visu mirandum: tantæ est et magnitudinis et sublimitatis. Mul-

μοῦ τὸ χεῖλος, ἅξιον θαῦμάτος, μέγαθος καὶ
ὕψος ὅσον τί ἔστι. κατύπερθε δὲ πολλῷ Βα-
βυλῶνος ὥρυσσε ἔλυτρον λίμνην, ὀλίγου τι πα-
ρατείνουσα ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ, Βάθος μὲν ἐσ τὸ
ὑδωρ ἀεὶ ὀρύσσουσα, εὗρος δὲ τὸ περίμετρον
αὐτοῦ ποιεῦσα εἴκοσι τε καὶ τετρακοσίων στα-
δίων· τὸν δὲ ὄρυσσόμενον χοῦν ἐκ τούτου τοῦ ὁ-
ρύγματος ἀναισίμου παρὰ τὰ χείλεα τοῦ πα-
ταμοῦ παραχέουσα. ἐπεὶ τε δέ οἱ ὀρώρυκτο, λί-
θους ἀγαγομένη, κρηπῖδα κύκλῳ περὶ αὐτὴν
ἥλασε. ἐποίεε δὲ ἀμφότερα ταῦτα, τόν τε πο-
ταμὸν σκολιὸν, καὶ τὸ ὄρυγμα πᾶν, ἔλος· ὡς
ὅτε ποταμὸς Βραδύτερος εἴη, περὶ καμπὰς
πολλὰς ἀγνύμενος, καὶ οἱ πλόοι ἐῶσι σκολιὸι
ἐσ τὴν Βαβυλῶνα· ἐκ τε τῶν πλόων ἐκδέκηται
περίοδος τῆς λίμνης μαρτή. κατὰ τοῦτο δὲ

to supra Babylonem, exiguum
quid deflectens a flumine, fodit
paludi eluviem, profunditate
quidem ad aquam usque sem-
per effodiens, latitudine vero
ejus ad circuitum sumpta quad-
ringentorum viginti stadiorum.
Hujus cavernæ fossitia humus
per fluminis labra aggerendo
impensa est. Quem locum
ubi depresso, crepidinem am-

bitus ejus lapidibus advectis
duxit. Hæc duo, ut flumen
flexuosum et tota fossa esset la-
cuna, ideo fecit ut fluvius per
multas flexuras fractus, tardior
mearet, et navigationes Baby-
lonem versus essent tortuosæ,
et ex ipsis navigationibus lon-
gus ambitus lacunæ exciperet.
In ea vero parte regionis fecit
hæc opera, ubi erant introi-

εἰργάζετο τῆς χώρης τῇ αἱ τε ἐσβολαὶ ἥσαν,
καὶ τὰ σύντομα τῆς ἐκ Μῆδων ὁδοῦ, ἵνα μὴ
ἐπιμισγόμενοι οἱ Μῆδοι ἐκμανθάνοιεν αὐτῆς τὰ
πρήγματα.

επε'. Ταῦτα μὲν δὴ ἐκ βάθεος περιεβάλε-
το· τοιήνδε δὲ ἐξ αὐτῶν παρενθήκην ἐποίησατο.
τῆς πόλιος ἑουσῆς δύο Φαρσέων, τοῦ δὲ ποτα-
μοῦ μέσον ἔχοντος, ἐπὶ τῶν πρότερον Βασιλέων
ὄκως τις ἐθέλοι ἐκ τοῦ ἑτέρου Φάρσεος ἐς τοῦ-
τερον διαβῆναι, χρῆν πλοίῳ διαβαίνειν. καὶ ἦν,
ὡς ἐγὼ δοκέω, ὄχληρὸν τοῦτο· αὕτη δὲ καὶ τοῦ-
το προεῖδε. ἐπεὶ τε γὰρ ὕρυσσε τὸ ἐλυτρον τῇ
λίμνῃ, μνημόσυνον τόδε ἄλλο ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ
ἔργου ἐλίπετο. ἐτάμνετο λίθους περιμήκεας·
ὡς δέ οἱ ἥσαν οἱ λίθοι ἔτοιμοι, καὶ τὸ χωρίον
ὅρώσυκτο, ἐκτρέψασα τοῦ ποταμοῦ τὰ ῥέεθρον

tus in eam, et compendia ex Medis viæ, ne Medi commercio negotia sua cognoscerent.

186. Et hæc quidem ex profundo circumjecit. Ceterum ex eis tale fecit additamentum. Quum sit urbs in duas dirempta regiones, fluvio medium tenente, quoties aliquis ex altera in alteram regionem transire vo-

lebat sub regibus superioribus, is necesse habebat navigio transfire: quod erat, ut reor, molestum. Huic autem etiam rei ista prospexit; siquidem ubi effodit effluvium paludi, aliud istud ex opere eodem monumentum reliquit. Lapides prælongos excidit; qui ubi parati fuerunt, et locus effossus, in locum ipsum quem effoderat,

πᾶν ἐς τὸ ὥρυσσε χωρίον ἐν τῷ ἐπίμπλατο τοῦτο, ἐν τούτῳ ἀπεξηρασμένου τοῦ ἀρχαίου ρεέθρου, τοῦτο μὲν τὰ χείλεα τοῦ ποταμοῦ κατὰ τὴν πόλιν καὶ τὰς καταβάσιας, τὰς ἐκ τῶν πυλίδων ἐς τὸν ποταμὸν φερούσας, ἀνοικοδόμησε πλίνθοισι ὄπτησι, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τῷ τείχεϊ· τοῦτο δὲ, κατὰ μέσην ποιούσας μάλιστα τὴν πόλιν, τοῖσι λίθοισι τοὺς ὠρύζατο, οἰκοδόμεε γέφυραν, δέουσα τοὺς λίθους σιδήρῳ τε καὶ μολίβδῳ. ἐπιτείνεσκε δὲ ἐπ' αὐτὴν, ὅκας μὲν ἡμέρῃ γένοιτο, ξύλα τετράγωνα, ἐπ' ᾧ τὴν διάβασιν ἐποιεῦντο τοὶ Βαβυλώνιοι· τὰς δὲ νύκτας τὰ ξύλα ταῦτα ἀπαιρέεσκον, τοῦδε εἶνενα, ἵνα μὴ διαφοιτέοντες τὰς νύκτας κλέπτοιεν παρ' ἀλλήλων. ὡς δὲ τό, τε ὄρυχθεν λίμνη πλήρης ἐγεγόνεε ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὰ

omnem fluminis cursum aver-
tit. Qui locus effossus dum
impleretur, interea pristino al-
veo arefacto, partim labia flu-
minis intra urbem, ac descensus,
qui ex portulis ad flumen fer-
runt, eduxit coctis lateribus,
eadem qua murum ratione;
partim extruxit, circa medium
ferme urbem, pontem iis quos
foderat lapidibus, ferro eos ac

plumbo deviciens. Per hunc
pontem sublices quadratas, per
quas Babylonii transirent, interdiū extenderat, easdem noctu tollebant; hac videlicet caufsa, ne per noctem transeuntes
mutua furtu exercearent. Ubi
porro id quod effossum erat,
facta fuit palus repleta ex flu-
mine, et opus pontis exornatum,
tunc fluvium Euphratem ex

περὶ τὴν γέφυραν ἐκεκόσμητο, τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἐς τὰ ἀρχαῖα ῥέεθρα ἐκ τῆς λίμνης ἔξαγαγε· καὶ οὕτω τὸ ὄρυχθὲν ἔλος γενόμενον, ἐς δέον ἐδόκεε γεγονέναι, καὶ τοῖσι πολιάτησι γέφυρα ἦν κατεσκευασμένη.

επζ'. Ἡ δ' αὐτὴ αὕτη βασίλεια καὶ ἀπάτην τοιήνδε τινὰ ἐμηγγανήσατο· ὑπὲρ τῶν μάλιστα λεωφόρων πυλέων τοῦ ἄστεος, τάφου ἱωύτῃ κατεσκευάσατο μετέωρον ἐπιπολῆς αὐτέων τῶν πυλέων. ἐνεκόλαψε δὲ ἐς τὸν τάφου γράμματα λέγοντα τάδε, ΤΩΝ ΤΙΣ ΕΜΕΥ ΥΣΤΕΡΟΝ ΓΙΝΟΜΕΝΩΝ ΒΑΒΥΛΩΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ, ΉΝ ΣΠΑΝΙΣΗ, ΧΡΗΜΑΤΩΝ, ΑΝΟΙΞΑΣ ΤΟΝ ΤΑΦΟΝ, ΛΑΒΕΤΩ ΟΚΟΣΑ ΒΟΥΛΕΤΑΙ ΧΡΗΜΑΤΑ. ΜΗ ΜΕΝΤΟΙ ΓΕ ΜΗ ΣΠΑΝΙΣΑΣ ΓΕ, ΑΛΛΩΣ ΑΝΟΙΞΗ. ΟΥ ΓΑΡ ΑΜΕΙΝΟΝ. οὗτος ὁ τάφος ἦν ἀκίνητος, μέχρι οὗ ἐς Δαρεῖον περιῆλθε ἡ βασιληῖη.

palude in pristinum alveum revocavit: atque ita palus quam effoderat, visa est decenter et utiliter facta, et pons in usum civium extructus.

187. Hæc eadem ipsa regina hunc etiam machinata est dolum: supra porta urbis celeberrima, loco edito atque in superficie istius portæ, sepulcrum sibi extruxit, atque lite-

ras hæc significantes insculpsit: SI CUI REGUM BABYLO-
NIS POST ME FUTUROURUM
FUERIT PECUNIÆ PENURIA,
APERTO SEPULCRO SUMITO
QUANTUMCUNQUE LIBUERIT
PECUNIÆ. NE TAMEN NON
INDIGENS TEMERE APERITO.
NON ENIM ID MELIUS. Hec
sepulcrum tamdiu fuit immo-
tum, dum regnum pervenit ad

Δαρείω δὲ καὶ δεινὸν ἐδόκεε εἶναι τῆσι πύλησι ταύτησι μηδὲν χρέεσθαι, καὶ χρημάτων πειρένων, καὶ αὐτῶν τῶν χρημάτων ἐπικαλεομένων, μὴ οὐ λαβεῖν αὐτά. τῆσι δὲ πύλησι ταύτησι οὐδὲν ἔχρατο, τοῦδε εἶνεκα, ὅτι ὑπὲρ πεφαλῆς οἱ ἐγένετο ὁ νεκρὸς διεξελαύνοντι. ἀνοίξας δὲ τὸν τάφον, εὗρε χρήματα μὲν οὐ, τὸν νεκρὸν δὲ, καὶ γράμματα λέγοντα τάδε, ΕΙ ΜΗ Α-ΠΛΗΣΤΟΣ ΤΕ ΕΑΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΙΣΧΡΟΚΕΡ-ΔΗΣ, ΟΥΚ ΑΝ ΝΕΚΡΩΝ ΘΗΚΑΣ ΑΝΕΩΓΕΣ. αὕτη μέν νυν ἡ βασίλεια, τοιαύτη τις λέγεται γε-νέσθαι.

επη'. Ο δὲ δὴ Κῦρος ἐπὶ ταύτης τῆς γυ-
ναικὸς τὸν παῖδα ἐστρατεύετο, ἔχοντά τε τοῦ
πατρὸς τοῦ ἑωύτοῦ τούνομα Λαβυνίτου καὶ
τὴν Ἀσσυρίων ἀρχήν. στρατεύεται δὲ δὴ βα-

Darium. Is indignum etiam esse ratus neque uti quipiam hac porta, neque sumere pecunias ibi positas, et eas quidem ipsas invocantes. Ideo autem non utebatur porta illa, quod supra caput ipsi transiunti mortuus esset. Hinc referavit monumentum; in quo non quidem pecunias invenit, sed cadaver et literas hæc dicentes:

NISI PECUNIE ESSES INEX-
PLEBILIS ET TURPIS LUCRÌ
CUPIDUS, DEFUNCTORUM LO-
CULOS NON APERUSSISET.—
Talis extitisse hæc regina me-
moratur.

188. Adversus cuius filium Labynitum, patris nomen et Assyriæ imperium habentem, Cyrus exercitum duxit. Dicit autem rex magnus exercitum

σιλεὺς ὁ μέγας καὶ σιτίοισι εῦ ἐσκευασμένοισι
ἔξ οἴκου, καὶ προβάτοισι· καὶ δὴ καὶ ὕδωρ
ἀπὸ τοῦ Χοάσπεω ποταμοῦ ἀμα ἄγεται τοῦ
παρὰ Σοῦσα ρέοντος, τοῦ μούνου πίνει Βασι-
λεὺς, καὶ ἄλλου οὐδενὸς ποταμοῦ. τούτου δὲ
τοῦ Χοάσπεω τοῦ ὕδατος ἀπεψημένου πολλαὶ
κάρτα ἄμαξαι τετράκυκλοι ἡμιόνειαι κομί-
ζουσαι ἐν ἀργυρέοισι ἀγγείοισι ἔπονται οἱ, ὅ-
ποι ἀν ἐλαύνῃ ἐκάστοτε.

επθ'. Ἐπεὶ τε δὲ ὁ Κῦρος πορευόμενος ἐπὶ
τὴν Βασιλῶν τὴν ἐγίνετο ἐπὶ Γύνδη ποταμῷ,
τοῦ αἱ μὲν πηγαὶ ἐν Ματιηνοῖσι οὔρεσι, ρέει
δὲ διὰ Δαρδανέων, ἐκδιδοῖ δὲ ἐς ἑτερὸν ποτα-
μὸν Τίγριν, ὁ δὲ παρὰ Ὄπιν πόλιν ρέων ἐς τὴν
Ἐρυθρὴν θάλασσαν ἐκδιδοῖ· τοῦτον δὴ τὸν Γύν-
δην ποταμὸν, ὡς διαβαίνειν ἐπειρᾶτο ὁ Κῦρος,
ἔοντα νηυσὶ περητὸν, ἐνθαῦτα οἱ τῶν τις ἰρῶν

probe domi comparata re ciba-
ria atque pecuaria. Portatur
etiam aqua ex flumine Cho-
aspe, Susa præterfluente, ex quo
uno rex potat et non ex alio flu-
mine. Cujus Choaspis aquam de-
coctam, et in argentea vase dif-
fusam, ferentia permulta plau-
stra quatuor rotarum, mulis tra-
hentibus, assidue comitantur,
quocunque ille proficiat.

189. Cyrus igitur Babylo-
nem tendens, ubi venit ad Gyn-
den amnum (qui in Matienis
ortus montibus, per Dardaneos
fluens in Tigrim alterum am-
num exit, qui Opin urbem
præterlabens, Rubro infunditur
mari) conabatur hunc trajicere,
quum non posset nisi navibus
trajici. Interim ei quidam e
sacris equis candidis lascive in-

ἴππων τῶν λευκῶν ὑπὸ ὕδριος ἐσβὰς ἐς τὸν ποταμὸν, διαβαίνειν ἐπειρᾶτο. οὐδὲ μιν συμψήσας, ὑποβρύχιον οἰχώκεε φέρων. κάρτα τε δὴ ἔχαλέπαινε τῷ ποταμῷ οὐ Κῦρος τούτῳ ὑδρίσαντι, καὶ οἱ ἐπηπείλησε, οὔτω δὴ μιν ἀσθενέα ποιήσειν, ἀστε τοῦ λοιποῦ καὶ γυναικάς μιν εὐπετέας, τὸ γόνυ οὐ βρεχούσας, διαβῆσεσθαι. μετὰ δὲ τὴν ἀπειλὴν, μετεῖς τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνα στράτευσιν, διαίρεε τὴν στρατιὴν δίχα. διελὼν δὲ, κατέτεινε σχοινοτενέας ὑπόδεξας διώρυχας ὄγδανοντα καὶ ἐκατὸν, παρ' ἐκάτερον τὸ χεῖλος τοῦ Γύνδεω τετραμμένας πάντα τρόπον. διατάξας δὲ τὸν στρατὸν, ὅρυσειν ἐκέλευε. οἷα δὲ ὥμιλου πολλοῦ ἐργαζομένου, ἦντο μὲν τὸ ἔργον, ὅμως μέντοι τὴν θερείην πᾶσαν αὐτοῦ ταύτη διέτρεψαν ἐργαζόμενοι.

gressus fluvium transfire conabatur. Hunc fluvius contorquens, submersum abripuit.— Cyrus autem perquam ægreferens hanc fluminis contumeliam, illi comminatus est, se sic redditurum eum tenuem, ut in posterum facile vel a mulieribus transiri posset, ne genua quidem tangentibus. Haec minatus, expeditione in Babyl-

nem intermissa, copias suas bifariam divisit. Dehinc alveos ad funem designavit centenos et octogenos, utrinque ad Gynidis labra omnimodo conversos; quos distributis copiis effodi jussit. Et opus quidem, ut quod a tanta multitudine fieret, perficiebatur; tamen istic in eo faciendo illam æstatem universam triverunt.

εγ'. 'Ω; δὲ τὸν Γύνδην ποταμὸν ἐτίσατο Κῦρος, ἐς τριηκοσίας καὶ ἑξήκοντά μιν διώρυχας διαλαβὼν, καὶ τὸ δεύτερον ἔαρ ὑπέλαμπε, οὗτο δὴ ἥλαυνε ἐπὶ τὴν Βαβυλῶνα. οἱ δὲ Βαβυλῶνιοι ἐκστρατευσάμενοι, ἔμενον αὐτόν. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο ἐλαύνων ἀγγουῖ τῆς πόλιος, συνέβαλόν τε οἱ Βαβυλῶνιοι, καὶ ἐσσωθέντες τῇ μάχῃ, πατειλήθησαν ἐς τὸ ἄστυ. οἵα δὲ ἐξεπιστάμενοι ἦτι πρότερον τὸν Κῦρον οὐκ ἀτρεμίζονται, ἀλλ' ὅρέοντες αὐτὸν παντὶ ἔθνεϊ ὁμοίως ἐπιχειρέονται, προεσάξαντο σιτία ἐτέων κάρτα πολλῶν. ἐνθαῦτα οὗτοι μὲν λόγον εἶχον τῆς πολιορκίης οὐδένα. Κῦρος δὲ ἀπορίησε ἐνείχετο, ἃτε χρόνου τε ἐγγινομένου συχνοῦ, ἀνωτέρω δὲ οὐδὲν τῶν πρηγμάτων προκοπτομένων.

190. Cyrus ergo quum Gyneden multasset in trecentas et sexaginta fossas diductum, et alterum ver illuxisset, ita porro ire Babylonem pergit, Babyloniis eum educere exercitu præstolantibus. Qui, ubi propius urbem ille promovit, cum eo conflixerunt, prælioque fugati, in oppidum compulsi fuerunt. Ilia tamen, quia Cyrum jam pri-

dem animadverterant inquietum esse, viderantque omnes pariter gentes aggredientem, comportaverant permultorum annorum commeatus: ideoque tunc obsidionem nihil faciebant. Et Cyrus, quum, jam longo tempore peracto, nihil admodum res ipsius proficerent, inops consilii erat.

ρέα'. Εἴτε δὴ ᾧν ἄλλος οἱ ἀπορέοντι ὑπεθίκατο, εἴτε καὶ αὐτὸς ἔμαθε τὸ ποιητέον οἱ
ἥν, ἐποίεε δὴ τοιόνδε· τάξας τὴν στρατιὴν ἄ-
πασαν ἐξ ἐμβολῆς τοῦ ποταμοῦ, τῇ ἐς τὴν πό-
λιν ἐσβάλλει, καὶ ὅπισθε αὗτις τῆς πόλιος τά-
ξας ἐτέρους, τῇ ἐξίει ἐκ τῆς πόλιος ὁ ποταμὸς,
προεῖπε τῷ στρατῷ, ὅταν διαβατὸν τὸ ρέεθρον
ἰδωνται γενόμενον, ἐσιέναι ταύτη ἐς τὴν πόλιν.
οὕτω τε δὴ τάξας, καὶ κατὰ ταῦτα παρανέ-
σας, ἀπήλαυνε αὐτὸς σὺν τῷ ἀχερτῷ τοῦ στρα-
τοῦ. ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ τὴν λίμνην, τάπερ ἡ
τῶν Βαβυλωνίων βασίλεια ἐποίησε κατά τε τὸν
ποταμὸν καὶ κατὰ τὴν λίμνην, ἐποίεε καὶ ὁ
Κύρος ἔτερα τοιαῦτα. τὸν γὰρ ποταμὸν διώ-
ρυχι εἰσαγαγὼν ἐς τὴν λίμνην ἐοῦσαν ἔλος, τὸ
ἀρχαῖον ρέεθρον διαβατὸν εἶναι ἐποίησε, ὑπο-

391. Tandem, sive alius ei
anxio suggestit, sive ipsi in-
mentem venit, quid in rem es-
set, sic statuit faciendum: in-
structis universis copiis, partim
qua fluvius urbem ingreditur,
partim a tergo qua egreditur,
præcipit, ut, quum cernerent
alveum posse transiri, illac ur-
bem invaderent. Ita instructis
atque fermatis suis, cum inu-

tiliori exercitus parte abiit ad
paludem. Eo ubi pervenit,
quæ Babyloniorum regina se-
cerat circa flumen et circa pa-
ludem, eadem alia et ipse fecit.
Nam fluvio per fossam inducto
in paludem, quæ erat flagnum,
alveum ejus pristinum pervium
reddidit subsidente aqua fluvii.
Quod quum ita contingere,
Persæ, qui ad hoc ipsum in-

νοστήσαντος τοῦ ποταμοῦ. γενομένου δὲ τούτου τοιούτου, οἱ Πέρσαι οἵ περ ἐτετάχατο ἐπ' αὐτῷ τούτῳ κατὰ τὸ ρέεθρον τοῦ Εὐφρήτεω ποταμοῦ, ὑπονευοστηκότος ἀνδρὶ ὡς ἐς μέσον μηρὸν μάλιστά κη, κατὰ τοῦτο ἐσήσαν ἐς τὴν Βαβυλῶνα. εἰ μέν νυν προεπύθοντο ἢ ἔμαθον οἱ Βαβυλώνιοι τὸ ἐκ τοῦ Κύρου ποιεύμενον, οὐδ' ἂν περιϊδόντες τοὺς Πέρσας ἐσελθεῖν ἐς τὴν πόλιν, διέφθειραν κάκιστα. κατακλητίσαντες γὰρ ἀν πάσας τὰς ἐς τὸν ποταμὸν πυλίδας ἔχούσας, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὰς αἰμασιὰς ἀναβάντες τὰς παρὰ τὰ χείλεα τοῦ ποταμοῦ ἐληλαμένας, ἐλαβον ἄν σφεας ὡς ἐν κύρτῃ. νῦν δὲ ἐξ ἀπροσδοκήτου σφι παρέστησαν οἱ Πέρσαι. ὑπὸ δὲ μεγάθεος τῆς πόλιος, ὡς λέγεται υπὸ τῶν ταύτη οἰκημένων, τῶν περὶ τὰ ἔσχατα τῆς πόλιος ἐαλωκότων, τοὺς

structi erant, per alveum, unde fluvius Euphrates abscesserat, ita ut vix medium femur transfeuntis madefaceret, illac Babylonem introierunt. Quos Babylonii, si factum Cyri aut prius audissent aut sensissent, neque contemnentes Persarum ingressum, pessimo exitio affe- cissent. Nam obseratis omnibus, quæ ad flumen ferunt, por-

tulis, consensisque maceris, quæ erant per labra fluvii ducatae, ipsi illos progressos veluti in nassa excepissent. Nunc ex inopinato eis Persæ astiterunt: et quum capti essent, qui extrema urbis incolebant Babylonii, propter ejus tamen magnitudinem non sentiebant (ut fertur ab illis, qui istic habita- bant) hi, qui circa medium ha-

τὸ μέσον οἰκέοντας τῶν Βαβυλωνίων, οὐ μειθά-
νειν ἐαλωκότας, ἀλλὰ (τυχεῖν γάρ σφι ἐοῦσαν
ὅρτην) χορεύειν τε τοῦτον τὸν χρόνον, καὶ ἐν εὐ-
παθείῃσι εἶναι. ἐς δὲ καὶ τὸ κάρτα ἐπύθουτο.
καὶ Βαβυλὼν μὲν οὕτω τότε πρῶτον ἀραιέρητο.

εἼ6. Τὴν δὲ δύναμιν τῶν Βαβυλωνίων πολ-
λοῖσι μὲν καὶ ἄλλοισι δηλώσω ὅση τίς ἔστι,
ἐν δὲ δὴ καὶ τῷδε· Βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ ἐς
τροφὴν αὐτοῦ τε καὶ τῆς στρατιῆς διαρράγε-
ται, πάρεξ τοῦ Φόρου, γῆ πᾶσα ὅσης ἄρχει·
δυώδεκα ἡν μηνῶν ἐόντων ἐς τὸν ἐνιαυτὸν, τοὺς
τέσσερας μῆνας τρέφει μιν ἡ Βαβυλωνίη χάρη·
τοὺς δὲ ὀκτὼ τῶν μηνῶν, ἡ λοιπὴ πᾶσα Ἀσίη.
οὕτω τριτημοιρίη χάρη τῇ δυνάμει τῆς ἄλλης
Ἀσίης, καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς χάρης ταύτης, τὴν οἱ
Πέρσαι Σατραπηῖην καλέουσι, ἔστι ἀπασέων

bitabant eos captos esse. Sed quod forte dies festus eis esset, exercendis choreis atque oblationibus operam dabant, donec plane etiam hoc resciverunt. Atque ita primo tunc capta est Babylon.

192. Cujus civitatis quanta sit potentia, cum ex aliis multis declarabo, tum vero ex hoc. Quum regi magno omnis plaga,

cui imperat, sit distributa in ipsius atque exercitus ejus alimentum, præter tributa, ex duodecim, quibus annus constat mensibus, per quatuor menses regio Babylonica, octo reliquis eum omnis Asia alit. Ita hujus regionis potentia tertiam Asiam alterius partem æquiparat, et ejus præfectura, quam Satrapiam Persam vocant, om-

τῶν ἀρχέων πολλόν τι πρατίστη· ὃκου Τριτανταίχμη τῷ Ἀρταβάζῳ ἐκ βασιλέως ἔχοντι τὸν νόμον τοῦτον, ἀργυρίου μὲν προσήει ἐκάστης ἡμέρης ἀρτάζῃ μεστή· ἡ δὲ ἀρτάζη, μέτρου ἐὸν Περσικὸν, χωρέει μεδίμνου Ἀττικῆς πλεῖον χοίνιξ τρισὶ Ἀττικῆσι. ἵπποι δέ οἱ αὐτοῦ ἦσαν ἴδιη, πάρεξ τῶν πολεμιστέων, οἱ μὲν ἀναβαίνοντες τὰς θηλέας, ὀκτακόσιοι· αἱ δὲ βαινόμεναι, ἑξακισχίλιαι καὶ μύριαι. ἀνέβαινε γὰρ ἔκαστος τῶν ἐργένων τούτων εἴκοστε ἵππους. κυνῶν δὲ Ἰνδικῶν τοσοῦτον δή τι πλῆθος ἐτρέφετο, ὥστε τέσσερες τῶν ἐν τῷ πεδίῳ καμμαὶ μεγάλαι, τῶν ἄλλων ἕουσαι ἀτελέες, τοῖσι κυσὶ προσετετάχατο σιτία παρέχειν. τοιαῦτα μὲν τῷ ἀρχοντὶ τῆς Βαβυλῶνος ὑπῆρχε ἔοντα. εὗγ. · Η δὲ γῆ τῶν Ἀσσυρίων ὅταν μὲν

nium Satripiarum longe est optima, adeo ut Tritantæchmæ Artabazi filio, qui ab rege præfecturam hanc habebat, singulis diebus singulæ argenti plenaæ artabæ penderentur. Artaba autem mensura Persica capit, quam Attica medimnus, amplius tribus chœnicibus Atticis. Ad hæc erant ei peculiares equi, præter bello destinatos, admissarii octingenti, cum e-

quarum, a quibus admittebantur, sexdecim millibus; nam singuli maresa vicenis admittebantur. Præterea canum Indorum tanta alebatur multitudo, ut ad præbenda eis cibaria, quatuor in eadem planicie magni vici attributi essent, aliorum tributorum immunes. Atque hæc præsidi Babylonis eveniebant.

193. Porro in Assyriorum

ὸλίγῳ, καὶ τὸ ἐκτρέφον τὴν ρίζαν τοῦ σίτου,
ἔστι τοῦτο. ἀρδόμενον μέντος ἐκ τοῦ ποταμοῦ
ἀδρύνεται τε τὸ λήιον, καὶ παραγίνεται ὁ σῖ-
τος, οὐ κατάπερ ἐν Αἴγυπτῳ, αὐτοῦ τοῦ πο-
ταμοῦ ἀναβαίνοντος ἐς τὰς ἀρούρας, ἀλλὰ
χερσὶ τε καὶ κηλωνηῖσι ἀρδόμενος. ἡ γὰρ
Βαβυλωνίη χάρη πᾶσα, κατάπερ ἡ Αἴγυπτίη,
κατατέμηται ἐς διώρυχας· καὶ ἡ μεγίστη
τῶν διωρύχων ἔστι ηὗσι περητὸς, πρὸς ἥλιον
τετραμένη τὸν χειμερινόν. ἐσέχει δὲ ἐς ἄλλον
ποταμὸν ἐκ τοῦ Εὐφρήτεω, ἐς τὸν Τίγρειν, παρ’
οὐ Νίνος πόλις οἰκητο· ἔστι δὲ χάρέων αὕτη ἀ-
πασέων μακρῷ ἀρίστη, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Δή-
μητρος καρπὸν ἐκφέρειν. τὰ γὰρ δὴ ἄλλα δέν-
δρεα οὐδὲ πειρᾶται ἀρχὴν φέρειν, οὔτε συκέην,
οὔτε ἄμπελον, οὔτε ἐλαίην. τὸν δὲ τῆς Δήμη-

terra parum pluit, et hoc est,
quo enutritur radix frumenti,
irrigatum quidem ex fluvio, et
arvum sit pingue, provenitque
frumentum, non sicut in *Æ-
gypto*, flumine ipso in arva
ascendente, sed manibus atque
tollenonibus irrigatum. Ete-
nim Babylonica regio omnis,
quemadmodum *Ægyptiaca*, dis-
septa est in fossas, quarum max-

ima navibus trajici potest, ad
solem hibernum vergens: ten-
dit autem ex Euphrate in alterum
flumen, in Tigrim, ad
quem urbs Ninus sita erat.—
Hæc regio omnium, quas nos
vidimus, longe optima est, dun-
taxat ferendo frumento. Nam
alias arbores ferre, ficum, vi-
tem, oleam, omnino ne conatur
quidem; Cereris autem fructu

τρος καρπὸν ὅδε ἀγαθὴ ἐκφέρειν ἔστι, ὥστε ἐπὶ διηκόσιαι μὲν τοπαράπαν ἀποδιδοῖ· ἐπειδὰν ἄριστα αὐτὴ ἑωὕτης ἐνείκη, ἐπὶ τριηκόσιαι ἐκφέρει. τὰ δὲ φύλλα αὐτόθι τῶν τε πυρῶν καὶ τῶν κριθέων τὸ πλάτος γίνεται τέσσερων εὐπετέως δακτύλων. ἐκ δὲ κέγχρου καὶ σησάμου ὅσον τι δένδρον μέγαθος γίνεται, ἐξεπιστάμενος, μυήμην οὐ ποιήσομαι· εῦ εἰδὼς ὅτι τοῖσι μὴ ἀπιγμένοισι ἐς τὴν Βαβυλωνίην χώρην, καὶ τὰ εἰρημένα καρπῶν ἔχόμενα, ἐς ἀπιστίην πολλὴν ἀπῆκται. χρέονται δὲ οὐδὲν ἐλαῖω, ἀλλ' ἐκ τῶν σησάμων ποιεῦντες. εἰσὶ δέ σφι Φοίνικες πεφυκότες ἀνὰ τῶν τὸ πεδίον· οἱ πλεῦνες αὐτέων καρποφόροι, ἐκ τῶν καὶ σιτία καὶ οἶνον καὶ μέλι ποιεῦνται. τοὺς συκέων τρόπον θεραπεύουσι τά τε ἄλλα, καὶ Φοινίκων, τοὺς ἔρ-

proferendo tam commoda est, ut nusquam non ad ducena redat: ubi autem bonitate sese ipsa vincit, etiam ad tricena efferat. Quaternum autem digitorum commode latitudo est tritici illic atque hordei foliis. Ex milio autem ac sesamo quantæ proceritatis arbor surgit, et si mihi comperta, tamen memorare supersedeo, probe

sciens, iis qui nunquam Babyloniam regionem adierunt, quæ de frugiferis dicta sunt, perquam incredibilia visum iri. Oleo autem non utuntur nisi quod ex sesamis faciunt. Nascentur eis per campum omnem palmæ, pleraque fructiferae; ex quibus et panes et vinum et mel conficiunt, easque colunt siccum more et tum in aliis,

τενας "Ελληνες καλέουσι, τούτον τὸν καρπὸν περιδέουσι τῆσι Βαλανηφόροισι τῶν φοινίκων, ἵνα πεπαίνῃ τέ σφι ὁ ψὴν τὴν Βάλανον ἐσδύνων, καὶ μὴ ἀπορρέῃ ὁ καρπὸς ὁ τοῦ φοίνικος. Ψῆνας γὰρ δὴ φορέουσι ἐν τῷ καρπῷ οἱ ἔργενες, κατάπερ δὴ οἱ ὄλυνθοι.

εὗδ'. Τὸ δὲ ἀπάντων θῶμα μέγιστόν μοι ἔστι τῶν ταύτη, μετά γε τὴν πόλιν αὐτὴν, ἔρχομαι Φράσων. τὰ πλοῖα αὐτοῖσι ἔστι τὰ κατὰ τὸν ποταμὸν πορευόμενα ἐς τὴν Βαβυλῶνα ἔόντα κυκλοτερέα, πάντα σκύτινα. ἐπεὰν γὰρ ἐν τοῖσι Ἀρμενίοισι τοῖσι κατύπερθε Ἀσσυρίων οἰκημένοισι νομέας ἴτεν ταμόμενοι ποιήσωνται, περιτείνουσι τούτοισι διφθέρας στεγαστρίδας ἔξωθεν, ἐδάφεος τρόπου, οὔτε πρύμνην ἀποκρίνοντες, οὔτε πρώρην συνάγοντες, ἀλλ' ἀσπίδος τρό-

tum palmarum, quas Græci masculas vocant, quarum fructum circumligant iis palmis, quæ daçtylos ferunt, ut illis maturet daçtylum culex intrans, et non decidat fructus palmæ. Masculæ enim in fructu ferunt culices, quemadmodum caprifici.

194. Venio ad id, quod ex omnibus, quæ sunt in ea regione, secundum ipsam urbem,

mihi summo miraculo est, differendum. Navigia illorum secundo flumine commeantia Babylonem, sunt orbiculata atque omnia coriacea. Nam postquam in Armeniis, qui supra Assyrios incolunt, ex cæsis falicibus costas fecerunt, obducunt illis pelles tectorias extrinsecus in modum pavimenti, neque puppe discreta, neque prora acuminata, sed in speci-

πον κυκλοτερέαι ποιήσαντες, καὶ καλάμης πλήσαντες πᾶν τὸ πλοῖον τοῦτο, ἀπιᾶσι κατὰ τὸν ποταμὸν Φέρεσθαι, Φορτίων πλήσαντες· μάλιστα δὲ βίκους Φοινικῆιον κατάγουσι οἶνου πλέους. ιθύνεται δὲ ὑπό τε δύο πλήκτρων, καὶ δύο ἀνδρῶν ὄρθων ἐστεάτων. καὶ ὁ μὲν ἔσω ἐλάσσω τὸ πλήκτρον, ὁ δὲ ἔξω ὀθίει. ποιέεται δὲ καὶ κάρτα μεγάλα ταῦτα τὰ πλοῖα, καὶ ἐλάσσω τὰ δὲ μέγιστα αὐτέων, καὶ πεντακισχιλίων ταλάντων γόμον ἔχει. ἐν ἐκάστῳ δὲ πλοίῳ ὅνος ζωὸς ἔνεστι, ἐν δὲ τοῖσι μέροσι πλεῦνες. ἐπεὰν ὅν ἀπίκωνται πλέοντες ἐς τὴν Βασιλῶνα, καὶ διαθέωνται τὸν φόρτον, νομέας μὲν τοῦ πλοίου καὶ τὴν καλάμην πᾶσαν ἀπεκήρυξαν· τὰς δὲ διφθέρας ἐπισάξαντες ἐπὶ τοὺς ὄνους, ἀπελαύνουσι ἐς τοὺς Ἀρμενίους. ἀνὰ τὸν

em clypei orbiculata. Tale
navigium omne stramento re-
plentes fluvio deferendum per-
mittunt, oneratum mercibus:
sed maxime dolia ex palmis vi-
no onusta deferunt, dirigentib-
us illud duobus plectris vel
palis, totidemque viris rectis
stantibus; quorum alter in-
trorsus palum trahit, alter ex-
tra pellit. Fiunt autem navi-

gia hæc et magna admodum
et minora: quorum maxima
ferunt quoque pondus quinque
millium talentorum, singula
singulos asinos vivos habentia,
majora etiam plures. Postquam
igitur navigantes Babylonem
pervenerunt, onusque distracte-
runt, costas quidem navigii at-
que omnia stramenta venun-
dant, sed pelles asinis impo-

ποταμὸν γὰρ δὴ οὐκ οἶά τε ἐστὶ πλέειν οὐδενὶ τρόπῳ, ὑπὸ τάχεος τοῦ ποταμοῦ. διὰ γὰρ ταῦτα καὶ οὐκ ἐκ ξύλων ποιεῦνται τὰ πλοῖα, ἀλλ' ἐκ διφθερέων. ἐπεὰν δὲ τοὺς ὄνους ἐλαύνοντες ἀπίκανται ὅπίσω ἐς τοὺς Ἀρμενίους, ἄλλα τρόπῳ τῷ αὐτῷ ποιεῦνται πλοῖα. τὸ μὲν δὴ πλοῖα αὐτοῖσι ἐστὶ τοιαῦτα.

εὗ. Ἐσθῆτι δὲ τοιῆδε χρέονται, κιθῶνες ποδηνεκέϊ λινέω· καὶ ἐπὶ τοῦτον ἄλλον εἰρινέον κιθῶνα ἐπενδύνει, καὶ χλανίδιον λευκὸν περισαλλόμενοι, ὑποδήματα ἔχουσι ἐπιχάρια, παραπλήσια τῇσι Βοιωτίῃσι ἐμβάσι. κομῶντες δὲ τὰς κεφαλὰς, μίτρησι ἀναδέονται, μεμυρισμένοι πᾶν τὸ σῶμα. σφρηγῖδα δ' ἐκαστος ἔχει, καὶ σκῆπτρον χειροποίητον. ἐπ' ἐκάστῳ δὲ σκῆπτρῳ ἐπεστὶ πεποιημένον ἢ μῆλον, ἢ ρόδον,

nunt, eosque in Armeniam agitant; adverso enim flumine navigari præ illius rapiditate nullo pacto potest. Propterea enim quoque non ex lignis, sed ex pellibus navigia fiunt. Idem, ubi asinos agitando in Armeniam redierunt, alia ad eundem modum navigia constiuit. Et naves quidem eorum tales sunt.

195. Amictū autem tali u-

tuntur: duabus amiciuntur tunicis, una linea usque ad pedes demissa, cui alteram laneam superinduit: postremo candidam pænulam circumjicientes, calceos gerunt gentis more, soleis Thebanis pæne similes. Capi-ta habentes comata, mitris redimunt, unguentis toto corpore delibuti. Annulum signatorum quisque gestat, et baculum manu factum, cui ad-

ἢ κορίνου, ἢ αἰετὸς, ἢ ἄλλοτι. ἀνευ γὰρ ἐπισήμου οὐ σφι νόμος ἔστι ἔχειν σκῆπτρον. αὕτη μὲν δὴ σφι ἀρτιστις περὶ τὸ σῶμά ἔστι.

εἷς'. Νόμοι δὲ αὐτοῖσι ὡδε κατεστέαται· ὁ μὲν σοφώτατος ὅδε, κατὰ γνώμην τὴν ἡμετέρην, τῷ καὶ Ἰλλυριῶν Ἐνετοὺς πυνθάνομαι χρῆσθαι· κατὰ κάμας ἐκάστας ἄπαξ τοῦ ἔτεος ἐκάστου ἐποίεετο τάδε· ὡς ἂν αἱ παρθένοι γενοίατο γάμων ὥραιαι, ταύτας ὅκας συναγόγοιεν πάσας, ἐς ἐν χωρίον ἐσάγεσκον ἀλέας· πέριξ δὲ αὐτὰς ἵστατο ὄμιλος ἀνδρῶν· ἀνιστὰς δὲ κατὰ μίην ἐκάστην κήρυξ πωλέεσκε, πρῶτα μὲν τὴν εὐειδεστάτην ἐκ πατέων μετὰ δὲ, ὅκας αὐτὴν εὑροῦσα πολλὸν χρυσίον πρηθείη, ἄλλην ἀνεκήρυσσε, ἢ μετ' ἐκείνην ἔσκε εὐειδεστάτη. ἐπωλέοντο δὲ ἐπὶ συνοικήσει. ὅσοι

est politum aut malum, aut rosa, aut lily, aut aquila, aut aliud quid: nam absque insigni gestare sceptrum ipsis nefas. Atque hic eorum corporis est cultus.

196. Leges vero constitutæ ipsis hæ sunt: una quidem prudentissima, quantum ego sentio, qua Enetos, qui sunt ex Illyriis, audio uti. Per singulos pagos semel quotannis ista fie-

bant. Ubi virginæ effectoræ essent nubiles, eas quam congregassent universas, unum in locum sic junctas recipiebant, quas circumstiente virorum frequentia, surgens præco singularim vendebat: primum quidem pulcherrimam omnium; secundum hanc, postquam illa multo vendita esset auro, aliam proclamabat, quæ post illam esset speciosissima. Ven-

μὲν δὴ ἔσκον εὐδαιμονες τῶν Βαβυλωνίων ἐπίγαμοι, ὑπερβάλλοντες ἀλλήλους ἐξωνέοντο τὰς καλλιστευούσας· ὅσοι δὲ τοῦ δῆμου ἔσκον ἐπίγαμοι, οὗτοι δὲ εἴδεος μὲν οὐδὲν ἐδέοντο χερστοῦ, οἱ δὲ ἀν χρήματά τε καὶ αἰσχίονας παρθένους ἐλάμβανον. ὡς γὰρ δή οἱ ἐξέλθοις ὁ κῆρυξ πωλέων τὰς εὐειδεστάτας τῶν παρθένων, ἀνίστη ἀν τὴν ἀμορφεστάτην, ἢ εἴ τις αὐτέων ἐμπηρός ἦε, καὶ ταῦτην ἀνεκῆρυσσε, ὅστις θέλοι ἐλάχιστον χρυσίον λαβάν, συνοικέειν αὐτῇ· ἐσ ὁ τῷ τὸ ἐλάχιστον ὑπισταμένῳ προσέκειτο. τὸ δὲ ἀν χρυσίον ἐγίγνετο ἀπὸ τῶν εὐειδέων παρθένων. καὶ οὕτω αἱ εὔμορφοι τὰς ἀμόρφους καὶ ἐμπήρους ἐξεδίδοσαν. ἐκδοῦναι δὲ τὴν ἐωτοῦ θυγατέρα ὅτεω βούλοιτο ἔκαστος, οὐκ ἐξη, οὐδὲ ἄνευ ἐγγυητέων ἀπαγαγέσθαι τὴν παρ-

debantur autem in connubium. Babylonii igitur, qui locupletes et iidem maturi nuptiis erant, llicitando quisque alterum superantes mercabantur pulcherrimas quasque. At iis ex plebe qui essent parati ad nuptias, his non opus erat pulchra forma: immo isti pecunias simulque fædiiores virgines accipiebant. Nam præco, ubi virginum speciosissimarum peregisset

venditionem, excitabat deformissimam, aut si qua illarum esset mutila, eamque proclamabat dicens; quisquis vellet quamminimo auri accepto eam in matrimonio habere, donec illi, qui minimo contentus esset, addiceretur. Aurum vero istud ex speciosis virginibus conficiebatur, et sic speciosæ elocabant deformes ac mutillas. Elocare vero filiam suam cui quisque

θένον πριάμενον, ἀλλ' ἐγγυητὰς χρῆν καταστήσαντα, ἦ μὴν συνοικήσειν αὐτῇ, οὗτω ἀπάγεσθαι· εἰ δὲ μὴ συμφεροίστο, ἀποφέρειν τὸ χρυσίον ἔκειτο νόμος. ἐξῆν δὲ καὶ ἐξ ἄλλης ἐλθόντα κάμης τὸν βουλόμενον ἀνέεσθαι. ὁ μέν γυν κάλλιστος νόμος, οὗτός σφι ἦν· οὐ μέντοι γῦν γε διετέλεσε ἐών. ἄλλο δέ τι ἐξευρήκαστι γενέσθαι, ἵνα μὴ ἀδικοῖεν αὐτὰς, μῆδ' ἐσ ἑτέρην πόλιν ἄγανται. ἐπεὶ τε γὰρ ἀλόντες ἐκακάθησαν καὶ οἰκοφθορήθησαν, πᾶς τις τοῦ δήμου, βίου σπανίζων, καταπορνεύει τὰ θήλεα τέκνα.

εγγ. Δεύτερος δὲ σοφίῃ ὅδε ἄλλος σφι νόμος κατεστήκεε· τοὺς κάμνοντας ἐσ τὴν ἀγορὴν ἐκφορέουσι· οὐ γὰρ δὴ χρέονται ἴητροῖς·

vellet, non licebat, nec cuiquam
emptori fas erat sine fidejussoribus
abducere puellam, sed
datis fidejussoribus, certe se
ducturum illam uxorem, ita
demum abducere; si de hoc
non conveniebat, lex erat ut
aurum redhiberet. Quinetiam
ex alio pago venienti licebat
mercari si vellet. Hæc apud
eos honestissima lex erat, quæ
tamen ad hoc tempus non per-
severavit. Sed novissime aliud

quiddam excogitaverunt, ne
quis feminas injuria afficiat,
neve quis aliam in urbem ab-
ducat. Nam posteaquam ex-
pugnati male accepti sunt, et
res domi fuit perdita, unusquisque
plebeius, qui vietus inopia
premitur, filias suas adigit ad
quæstum corpore faciendum.

197. Alteram item sapienter
constitutam habent legem, qua
ægrotos efferunt in forum: ne-
que enim medicis utuntur; ut-

προσιόντες ἀν πρὸς τὸν κάμνοντα, συμβουλεύουσι περὶ τῆς νούσου, εἴ τις καὶ αὐτὸς τοιοῦτον ἔπαθε, ὃκοῖον ἀν ἔχοι ὁ κάμνων, ή ἄλλον εἶδε παθόντα. ταῦτα προσιόντες συμβουλεύουσι, καὶ παραπλέοντες ἅσσα αὐτὸς ποιήσας ἐξέφυγε ὁμοίην νοῦσον, ή ἄλλον εἶδε ἐκφυγόντα. σιγῇ δὲ παρεξελθεῖν τὸν κάμνοντα οὕ σφι ἐξεστι, πρὶν ἀν ἐπείρηται ἥντινα νοῦσον ἔχῃ.

εὗη. Ταφαὶ δέ σφι ἐν μέλιτι. θρῆνοι δὲ παραπλήσιοι τοῖσι ἐν Αἰγύπτῳ. ὅσάκις δ' ἀν μιχθῆ γυναικὶ τῇ ἐωὕτῳ ἀνὴρ Βαβυλώνιος, περὶ θυμίημα καταγιζόμενον Ἡζει ἐτέρωθι δὲ ἡ γυνὴ τῷ τῷ τοῦτο ποιέει. ὅρθεον δὲ γενομένου, λοῦνται καὶ ἀμφότεροι ἄγγεος γὰρ οὐδενὸς ἄφονται πρὶν ἀν λούσωνται. ταυτὰ δὲ ταῦτα καὶ Ἀράβιοι ποιεῦσι.

eum adeuntes, de languore consulant, si quis et ipse eundem habuit morbum, aut alium vidit correptum. Haec illi qui illuc adeunt consulunt, hortanturque ad ea, quæ ipse faciendo effugerit similem morbum, aut alium noverit effugisse. Nec fas est cuiquam ægrotantem præterire silentio, nec antequam exploraverit quonam ille morbo laboret.

198. Sepulturæ eisdem in melle: luctus funebres Ægyptiacis persimiles. Quoties autem cum uxore miscetur vir Babylonius, suffitui consecrato assidet, et ex altera parte mulier idem facit. Sub di-luculum etiam abluuntur ambo; nullum quippe vas prius am se abluerint tangent.—Eadem hæc et Arabes faciunt.

εὗθ'. Ὁ δὲ δὴ αἰσχιστος τῶν νόμων, ἕστι τοῖσι Βαβυλωνίοισι ὅδε· δεῖ πᾶσαν γυναικα ἐπιχωρίην ἐζομένην ἐς ἵρὸν Ἀφροδίτης, ἀπαξ ἐν τῇ ζῷῃ μιχθῆναι ἀνδρὶ ξείνῳ. πολλαὶ δὲ καὶ οὐκ ἀξιεύμεναι ἀναμίσγεσθαι τῇσι ἄλλησι, οἵα πλούτῳ ὑπερφρονέουσαι, ἐπὶ Σευγέων ἐν καμάρησι ἐλάσασαι, πρὸς τὸ ἵρὸν ἔστασι. θεραπηΐη δέ σφι ἐπεται πολλὴ ὄπισθεν. αἱ δὲ πλεῦνες ποιεῦσιν ἄδε· ἐν τεμένει Ἀφροδίτης κατέαται στέφανον περὶ τῇσι κεφαλῆσι ἔχουσαι θώμαγγος πολλαὶ γυναικες. αἱ μὲν γὰρ προσέρχονται, αἱ δὲ ἀπέρχονται. σχοινοτενέες δὲ διέξοδοι πάντα τρόπον ὁδῶν ἔχουσι διὰ τῶν γυναικῶν, δι' ᾧν οἱ ξεῖνοι διεξιόντες ἐκλέγονται. ἐνθα ἐπεὰν ἔζηται γυνὴ, οὐ πρότερον ἀπαλλάσσεται ἐς τὰ οἰκία, ἢ τίς οἱ ξείνων ἀργύ-

199. Una iisdem Babyloniis lex est omnibus modis scēda; nempe quamque mulierem indigenam oportet semel in vita ad Veneris templum desidentem, cum externo viro consuetudinem habere. Ceterum multæ et dignantes aliarum confortia, utpote divitiis tumentes, hæ jumentis in camaris vehentes, ad templum stant, sequuta interim a tergo magna

familitii turba. Pleraque etiam sic faciunt. In fano Veneris sedent coronam funiculi in capitibus gerentes multæ mulieres, e quibus aliæ accidunt, aliæ discedunt. Nam diverticula undecunque funiculis distincta viam præbent externis per mulieres illas, quas transeuntes deligunt. Porro quum illic confederit fæmina, non prius domum regreditur,

ριον ἐμβαλὼν ἐσ τὰ γούνατα, μιχθῆ ἔξω τοῦ
ἱροῦ. ἐμβαλόντα δὲ δεῖ εἰπεῖν τοσόνδε, “Ἐ-
“ πικαλέω τοι τὴν θεὸν Μύλιττα.” Μύλιττα
δὲ καλέουσι τὴν Ἀφροδίτην Ἀσσύριοι. τὸ δὲ
ἀργύριον, μέγαθός ἐστι ὅσου ἄν. οὐ γὰρ μὴ
ἀπώσηται· οὐ γάρ οἱ θέμις ἐστί· γίνεται γὰρ
ἱρὸν τοῦτο τὸ ἀργύριον. τῷ δὲ πρώτῳ ἐμβα-
λόντι ἔπειται, οὐδὲ ἀποδοκιμᾶ οὐδένα· ἐπεὰν
δὲ μιχθῆ, ἀποσιωσαμένη τῇ θεῷ, ἀπαλλάσ-
σεται ἐσ τὰ οἰκία· καὶ τώπῳ τούτου οὐκ οὕ-
τῳ μέγα τί οἱ δώσεις ὡς μιν λάμψει. ὅσας
μέν νυν εἴδεός τε ἐπαρμένας εἰσὶ καὶ μεγά-
θεος, ταχὺ ἀπαλλάσσονται· ὅσας δὲ ἄμορφος
αὐτέων εἴσι, χρόνον πολλὸν προσμένουσι, οὐ δυ-
νάμενας τὸν νόμον ἐκπλῆσαι· καὶ γὰρ τριέτεα
καὶ τετραέτεα μετεζέτεραι χρόνον μένουσι.

quam externorum aliquis pe-
cuniam in genua injecerit,
et cum eadem extra fanum
abducta rem habuerit; il-
lum autem qui injicit, dicere
oportet; “Ego tibi deam My-
litta imploro.” Mylitta enim
Assyrii Venerem appellant;
pecunia vero pretio est quan-
tulacunque; non enim rejiciet;
nec enim fas est, siquidem in
facrum convertitur; quicun-

que pecuniam objecerit primus,
hunc illa sequitur, neque quen-
quam repudiat: ubi congressa
fuerit deae conciliata domum
revertitur; et ab hoc tempore
haud ita magnum illi dederis,
ut eam nanciscaris. Jam, quo-
quot forma et proceritate emi-
nent, cito discedunt: quæ vero
deformes, diutius desident, quia
nequeunt legi facere satis.—
Fitque interdum ut nonnullas

ἐνιαχῇ δὲ καὶ τῆς Κύπρου ἐστὶ παραπλήσιος τούτῳ νόμος.

σ'. Νόμοι μὲν δὴ τοῖσι Βαβυλωνίοισι οὗτοι πατεστέασι. εἰσὶ δὲ αὐτέων πατριὰ τρεῖς, αἱ οὐδὲν ἄλλο σιτέονται εἰ μὴ ἵχθυς μοῦνον. τοὺς ἐπεὶ τε ἀν θηρεύσαντες αὐγήνωσι πρὸς ἥλιον, ποιεῦσι τάδε. ἐσβάλλουσι ἐς ὅλμον, καὶ λεήναντες ὑπέροισι, σῶσι διὰ σινδόνος· καὶ ὃς μὲν ἀν Βούληται αὐτέων, ἄτε μάζαν μαξάμενος ἔχει· ὁ δὲ, ἀρτου τρόπον ὀπτήσας.

τα'. 'Ως δὲ τῷ Κύρῳ καὶ τοῦτο τὸ ἔθνος πατέργαστο, ἐπεθύμησε Μασσαγέτας ὑπὲν τῷ ποιήσασθαι τὸ δὲ ἔθνος τοῦτο, καὶ μέγα λέγεται εἶναι καὶ ἄλκιμον, οἰκημένον δὲ πρὸς ἥντε καὶ ἥλιου ἀνατολὰς, πέρην τοῦ Ἀράξεω ποταμοῦ, ἀντίου δὲ Ἰσηδόνων ἀνδρῶν. εἰσὶ δὲ

etiam triennio atque quadriennio expectare oporteat. Ali-
cubi quoque in Cypro similis quædam lex est.

200. Hæc sunt Babyloniorum instituta; quorum tres sunt tribus, quæ nullo alio nisi pistibus vicitant; quos captos ubi arefecerunt ad solem, hoc faciunt. In pilam conjiciunt, ac pistillis mitigatos per fondo-

nem incernunt, unde quisquis illorum vult, velut placentam confectam habet; aliis vero in modum panis torret.

201. Cyro, post hanc quoque gentem subactam, incessit cupidus Massagetas in suam potestatem redigendi. Quæ gens fertur et magna esse et strenua, ad auroram solisque ortus sita, trans Araxem fluvi-

οἵ τινες καὶ Σκυθικὸν λέγουσι τοῦτο τὸ ἔθνος
εἶναι.

σοῦ. 'Ο δὲ Ἀράξης λέγεται καὶ μέζων καὶ
ἐλάσσων εἶναι τοῦ "Ιστρου" νήσους δ' ἐν αὐτῷ
Λέσβῳ μεγάθεα παραπλησίας συχνάς φασι
εἶναι. ἐν δὲ αὐτῆσι ἀνθεώπους, οἱ σιτέονται μὲν
ρίζας τὸ θέρος ὄρύσσοντες παντοίας· καρποὺς
δὲ ἀπὸ δενδρέων ἐξευρημένους σφι ἐς Φορβὴν
κατατίθεσθαι ὡραίους, καὶ τούτους σιτέεσθαις
τὴν χειμερινήν. ἄλλα δέ σφι ἐξευρῆσθαι δέν-
δρεα καρποὺς τοιούσδε τινὰς φέροντα, τοὺς,
ἐπεί τε ἀνὲς τῷ τοῦτο συνέλθωσι κατὰ εἴλας, καὶ
πῦρ ἀνακαύσωνται, κύκλῳ περιεζομένους ἐπι-
βάλλειν ἐπὶ τὸ πῦρ· ὅσφραινομένους δὲ κατα-
γιζομένου τοῦ καρποῦ τοῦ ἐπιβαλλομένου, με-
θύσκεσθαι τῇ ὁδῷ, κατάπτερο "Ελληνας τῷ οἴ-

um e regione Issedonum. Sunt etiam qui eam Scythicam nationem esse dicant.

202. Araxes Istro major et idem minor esse memoratur; et in eo frequentes insulae Lefbo fere pares magnitudine: et homines qui illas incolunt, æstate vesci radicibus quibuslibet, quas ipsi fodunt; arborum autem fructus, quos maturos

comperiunt, in cibum reponere, quo per hyemem vescantur.— Ab illis inventas etiam esse arbores talem fructum ferentes, qui conjiciatur ab illis in ignem, quem catervatim collecti accenderint: illi vero circumquaque adsidentes et olfacientes cremantem fructum perinde inebriantur odore isto ac vino Græci: et eo vehementius, quo

νω. πλεῦνος δὲ ἐπιβαλλομένου τοῦ καρποῦ,
μᾶλλον μεθύσκεσθαι· ἐς ὅ ἐς ὄρχησίν τε ἀνί-
στασθαι, καὶ ἐς ἀοιδὴν ἀπικνέεσθαι. τούτῳ
μὲν αὕτῃ λέγεται δίαιτα εἶναι. οὐ δὲ Ἀράξης
ποταμὸς ἔρει μὲν ἐκ Ματιηνῶν, ὅθενπερ ὁ Γύν-
δης, τὸν ἐς τὰς διώρυχας τὰς ἐξήκοντά τε καὶ
τριηκοσίας διέλαβε ὁ Κῦρος· στόμασι δὲ ἐξε-
ργύγεται τεσσαράκοντα, τῶν τὰ πάντα πλὴν
ἐνὸς, ἐς ἔλεα τε καὶ τενάγεα ἐκδιδοῖ. ἐν τοῖσι
ἀνθρώπους κατοικεῖσθαι λέγουσι ἵχθυς ὡμοὺς
σιτεομένους, ἐσθῆτι δὲ νομίζοντας χρᾶσθαι φα-
νέων δέρμασι. τὸ δὲ ἐν τῶν στομάτων τοῦ Ἀρά-
ξεω ἔρει διὰ καθαροῦ ἐς τὴν Κασπίαν θάλασ-
σαν. ἥ δὲ Κασπίη θάλασσα, ἔστι ἐπ' ἑωϋτῆς, οὐ
συμμίσγουσα τῇ ἐτέρῃ θαλάσσῃ. τὴν μὲν γὰρ
Ἐλληνες καυτίλλονται πᾶσαν, καὶ ἥ ἐξω στη-

plus ejus fructus fuerit injec-
tum, donec ad tripudiandum
exsurgent et ad cantus veniant.
Atque hæc fertur eorum esse
vivendi consuetudo. Araxes
porro fluvius a Matienis qui-
dem, unde et Gyndes, quem
Cyrus in trecentos ac sexaginta
diduxit rivos, fluit; sed per
quadraginta ora erumpens, quæ
omnia, uno excepto, in paludes

eluviesque evolvuntur; ubi fe-
runtur homines habitare, qui
crudis visitent piscibus, et pro-
vestibus utantur phocarum pel-
libus. Reliquum illud inter
ostia Araxis per purum et so-
lidum fluit in mare Caspium,
quod mare per se est, nec
cum alio mari commiscetur.
Nam illud, quod Græci perna-
vigant omne, et id quod extra

λέων θάλασσα ἡ Ἀτλαντὶς καλεομένη, καὶ ἡ
Ἐρυθρὴ, μία τυγχάνει ἐοῦσα.

σγ'. Ἡ δὲ Κασπίη, ἔστι ἑτέρη ἐπ' ἐωὕτης,
ἐοῦσα μῆκος μὲν πλόου, εἰρεσίη χρεομένω, πεν-
τεκαίδεκα ἡμερέων. εὗρος δὲ, τῇ εὐρυτάτῃ ἔστι
αὐτὴ ἐωὕτης, δικτὰ ἡμερέων. καὶ τὰ μὲν πρὸς τὴν
ἔσπερην φέροντα τῆς θαλάσσης ταύτης ὁ Καύ-
κασος παρατείνει, ἐών ὁρέων καὶ πλήθει μέγι-
στου, καὶ μεγάθει ὑψηλότατου. ἔθνεα δὲ ἀνθρώ-
πων πολλὰ καὶ παντοῖα ἐν ἐωὕτῳ ἔχει ὁ Καύκα-
σος· τὰ πολλὰ πάντα ἀπ' ὅλης ἀγρίης ζώον-
τα. ἐν τοῖσι καὶ δένδρεαι φύλλα τοιῆσδε ιδέης
παρεχόμεναι εἶναι λέγεται, τὰ τρίβοντάς τε
καὶ παραμίσγοντας ὅδωρ, ζῶα ἐωὕτοῖσι ἐς τὴν
ἔσθῆτα ἐγγράφειν· τὰ δὲ ζῶα οὐκ ἐκπλύνε-
σθαι, ἀλλὰ συγκαταγηράσκειν τῷ ἄλλῳ εἰ-
ρίῳ, κατάπερ ἐνυφανθέντα ἀρχήν· μίξιν τε τού-

columnas est, Atlanticum dic-
tum et Rubrum, idem est mare.

203. Caspium vero est alterum, seorsum in seipso, lon-
gitudinis quindecim dierum,
cursui navis quae remis utatur :
latitudinis, ubi spatiofissimum
est, octo dierum. Est autem,
qua ex parte ad vesperum ver-
git, Caucaso prætentum monte,
eiusus cum maxima vastitas,

tum summa est altitudo, mul-
tasque gentes atque omnigenas
habet, ac plerasque omnes ab
agresti materia viicitantes : u-
bi arbores folia talis naturæ
proferentes dicuntur esse, qui-
bus tritis et aqua dilutis illi a-
nimalia sibi in veste pingunt ;
eaque animalia non elui, sed
perinde prorsus ac si essent in-
texta, sic cum reliqua lana ve-

των τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἐμφανέα, κατάπερ τοῖς σι προσβάτοισι.

σδ'. Τὰ μὲν δὴ πρὸς ἑσπέρην τῆς θαλάσσης ταύτης τῆς Κασπίης καλεομένης ὁ Καυκασός ἀπέργει· τὰ δὲ πρὸς ἥδη τε καὶ ἥλιου ἀνατέλλοντα, πεδίου ἐκδέκεται, πλῆθος ἀπειρονὸς ἐς ἄποψιν. τοῦ ᾧ δὴ πεδίου τοῦ μεγάλου οὐκ ἐλαχίστην μοίρην μετέχουσι οἱ Μασσαγέται, ἐπ' οὓς ὁ Κῦρος ἔσχε προθυμίην στρατεύσασθαι. πολλά τε γάρ μιν καὶ μεγάλα τὰ ἐπαείσοντα καὶ ἐπότρύνοντα ἦν. πρῶτον μὲν ἡ γένεσις, τὸ δοκέειν πλέον τι εἶναι ἀνθρώπου· δεύτερα δὲ, ἡ εὐτυχίη ἡ κατὰ τοὺς πολέμους γενομένη. ὅκη γὰρ ιθύσειε στρατεύεσθαι ὁ Κῦρος, ἀμήχανον ἦν ἐκεῖνο τὸ ἔθνος διαφυγέειν.

σέ'. Ἡν δὲ τοῦ ἀνδρὸς ἀποθανόντος γυνὴ τῶν

terascere. Horum quoque hominum concubitus, sicuti pecoribus, in propatulo esse.

204. Et hujus quidem maris quod Caspium vocatur, partem, quae ad vesperam vergit, Caucasus disternat: qua vero parte vergit ad auroram orientemque solem, planities excipit prospectu immensæ magnitudinis. Hujus spatioꝝ planitieꝫ non minimam partem Massa-

getæ possident, quibus bellum Cyrus inferre cupiebat, quum multa eum ac magna extollerent incitarentque. Primum sua nativitas et origo, quod videbatur majus quiddam homine esse: secundo loco, felicitas qua fuerat utus in bellis: quocunque enim se ad bellandum Cyrus direxerat, ea gens nullo pacllo poterat evadere.

205. Erat autem Massage-

Μασσαγετέων βασίλεια· Τόμυρίς οἱ ἦν οὔνομα. ταύτην πέμπων ὁ Κῦρος ἐμνᾶτο τῷ λόγῳ, θέλων γυναικαῖς ἦν ἔχειν. ἡ δὲ Τόμυρίς συνιεῖσα οὐκ αὐτήν μιν μνώμενον, ἀλλὰ τὴν Μασσαγετέων βασιληῖην, ἀπείπατο τὴν πρόσοδον. Κῦρος δὲ μετὰ τοῦτο, ὡς οἱ δόλῳ οὐ προεχάρεε, ἐλάσας ἐπὶ τὸν Ἀράξεα, ἐποιέετο ἐκ τοῦ ἐμφανέος ἐπὶ τοὺς Μασσαγέτας στρατηῖην, γεφύρας τε ζευγνύων ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ διάβασιν τῷ στρατῷ. καὶ πύργους ἐπὶ πλοίων τῶν διαπορθμεύοντων τὸν ποταμὸν οἰκοδομεόμενος.

σε'. "Εχοντι δέ οἱ τοῦτον τὸν πόνον, περιψασα ἡ Τόμυρίς κῆρυκα, ἐλεγε τάδε, "Ω "βασιλεῦ Μήδων, παῦσαι σπεύδων τὰ σπεύδεις· οὐ γὰρ ἀν εἰδείης εἴ τοι ἐς καιρὸν ἐσταταῖτα τελεύμενα· παυσάμενος δὲ, βα-

tarum regina, defuncti mariti vidua, Tomyris nomine. Hanc per legatos procabatur Cyrus verbo, volens eam habere uxorem; at illa animadvertis, non se ab eo conjugem peti, sed regnum Massageterum, accessu Cyro interdicit. Postea Cyrus, quum dolus illi non procederet, progressus ad Araxem, aperte infesto cum ex-

ercitu in Massagetas tendens, tum flumen pontibus jungit, quibus copias trajiciat, tum in navibus ad transvehendum flumen turres aedificat.

206. Ad quem in hoc labore occupatum, Tomyris caduceatorem misit, qui diceret: "O Rex Medorum, desine incumbere in quæ incumbitis, nescius an ista, quæ constituisti, tibi

" σίλευε τῶν σεωὕτοῦ, καὶ ἡμέας ἀγέχει ὁρέω
 " αὐτὸρχοντας τῶν περ ἀρχομεν. οὔκων ἐθελήσαις
 " σεις ὑποθήκησι τῆσιδε χρέεσθαι, ἀλλὰ πάντας
 " τας μᾶλλον ἢ δι' ἡσυχίης ἔιναι. σὺ δὲ ἦν
 " μεγάλως προθυμέεαι Μασσαγετέων πειρησσούσης
 " θῆναι, φέρε, μόγθον μὲν, τὸν ἔχεις ζευγγὺς
 " τὸν ποταμὸν, ἄφες. σὺ δὲ, ἡμέων ἀναχωρησάς
 " σάντων ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τριῶν ἡμερέων ὁδὸν,
 " διάβαινε ἐς τὴν ἡμετέρην. εἰ δὲ ἡμέας βούλεαι
 " λειπεῖσθαις μᾶλλον ἐς τὴν ὑμετέρην,
 " σὺ τῷτὸ τοῦτο ποίεε." Ταῦτα δὲ ἀκούσας
 ὁ Κῦρος, συνεκάλεσε^ε Πέρσέων τοὺς πρώτους·
 συναγείρας δὲ τούτους, ἐς μέσον σφι προετίθεε
 τὸ πρῆγμα, συμβουλευόμενος ὅπότερα ποιέοντας
 τῶν δὲ κατὰ τῷτὸ αἱ γνῶμαι συνεξέπιπτον,
 κελευόντων ἐσδέκεσθαι Τόμυρίν τε καὶ τὸ
 στρατὸν αὐτῆς ἐς τὴν χώρην.

conducibilia erunt. Omissis inceptis in tuis regna, et nos sine finium quorum sumus principes esse. Verum tu admonitionibus his uti noles, et omnia males quam quietem. Quod si tantopere affectas experiri Massagetas, age, quam sustines ærumnam in jungendo fluvio, omissit: quin tu nobis tridui itinere ab fluvio digressis, tra-

jicio in nostram regionem: aut, si mavis nos excipere in vestram, tu hoc idem facito." Hæc ubi Cyrus audivit, accitus Persarum primoribus coactisque, in medium rem proponit, consulens utrum ageret. Illorum in idem convenere sententiæ, jubentium, recipi in ipsorum regionem cum suo exercitu Tomyrin.

τοῦ. Παρεὸν δὲ, καὶ μεμφόμενος τὴν γνώμην ταύτην Κροῖσος ὁ Λυδὸς, ἀπεδείκνυτο ἐναντίην τῇ προκειμένῃ γνώμῃ, λέγων τάδε, “⁷Ω “Βασιλεῦ, εἶπον μὲν καὶ πρότερόν τοι, ὅτι “ἐπεὶ με Ζεὺς ἔδωκέ τοι, τὸ ἀν ὄρῳ σφάλμα “ἔὸν οἴκῳ τῷ σῷ, κατὰ δύναμιν ἀποτρέψειν. “τὰ δέ μοι παθήματα τὰ ἔοντα ἀχάριτα, “μαθήματα γεγόνε. εἰ μὲν ἀθάνατος δοκέεις “εἶναι, καὶ στρατῆς τοιαύτης ἀρχεῖν, οὐδὲν “ἀν εἴη πρῆγμα γνώμας ἐμέ σοι ἀποφάίνε- “σθαι· εἰ δὲ ἔγνωκας ὅτι ἀνθρώπος καὶ σὺ εἶς, “καὶ ἐτέρων τοιῶνδε ἀρχεῖς, ἐκεῖνο πρῶτον “μάθε, ὡς κύκλος τῶν ἀνθρωπηῶν ἐστὶ πρῆγ- “μάτων· περιφερόμενος δὲ, οὐκ ἐᾶ ἀεὶ τοὺς “αὐτοὺς εὐτυχέειν. ἦδη ἂν ἐγὼ γνώμην ἔχω “περὶ τοῦ προκειμένου πρῆγματος τὰ ἔμπα-

207. Quam sententiam Croesus Lydus, quum adesset, improbat, contrarium differens his verbis, “Evidem tibi, rex, etiam antea dixi, quandoquidem Jupiter tibi me tradidit, quicquid animadvertero offensæ in tua domo, id omne me pro viribus aversurum; nam mei casus, ingrati illi, extitere disciplinæ. Si tibi esse

videris immortalis, et ejusmodi exercitui præesse, nihil est opus, ut tibi dicam sententias: sicut vero te quoque agnoscis hominem esse, et aliis talibus præses, illud in primis discito, humana rerum orbem esse, qui, rotatus, semper eosdem fortunatos esse non finit. Ideoque de hac quam propœuisti re, fecus ego atque isti sentio. Si

“ λιν ἦ οὗτοι. εἰ γὰρ ἐθελήσομεν ἐσδέξασθαι
 “ τοὺς πολεμίους ἐς τὴν χώρην, ὅδε τοι ἐν αὐ-
 “ τῷ κίνδυνος ἔνι. ἐσσωθεὶς μὲν, προσαπολλύ-
 “ εις πᾶσαν τὴν ἀρχήν· δῆλα γὰρ δὴ, ὅτι νι-
 “ κῶντες Μασσαγέται, οὐ τὸ ὄπίσω φεύξον-
 “ ται, ἀλλ’ ἐπ’ ἀρχὰς τὰς σὰς ἐλῶστι. νικῶν
 “ δὲ, οὐ νικᾶς τοσοῦτον, ὅσον εἰ διαβάς ἐς τὴν
 “ ἐκείνων, νικῶν Μασσαγέτας, ἔποι φεύγουσι·
 “ τῷτὸ γὰρ ἀντιθήσω ἐκείνῳ, ὅτι νικήσας τοὺς
 “ ἐναντιουμένους ἐλᾶς ἴθυς τῆς ἀρχῆς τῆς Το-
 “ μύριος. χωρίς τε τοῦ ἀπηγημένου, αἰσχρὸν
 “ καὶ οὐκ ἀνασχετὸν, τὸν Κῦρον γε τὸν Καρ-
 “ βύσεω γυναικὶ εἴξαντα ὑποχωρῆσαι τῆς χώ-
 “ ρης. νῦν ὅν μοι δοκέει, διαβάντας προελθεῖν
 “ ὅσον ἀν ἐκεῖνοι διεξίσται· ἐνθεῦτεν δὲ τάδε
 “ ποιεῦντας, πειρᾶσθαι ἐκείνων περιγίγνεσθαι.

enim hostes in hanc terram
 volemus excipere, id tibi inde
 periculum erit, ne fugatus om-
 ne simul amittas imperium :
 quia haud dubie victores Ma-
 sagetæ, non se retro fuga recipi-
 ent, sed tua regna adorientur.
 Victor autem tu non perinde
 profici, quantum si trajectu
 in terram illorum facto, victo-
 ria Massagitarum potitus in-

stabis fugientibus. Hoc ipsum
 enim illi opponam, ut victis
 hostibus, recta pergas ad To-
 myris regnum. Ac præter istud,
 quod est memoratum, turpe est atque intolerabile, Cy-
 rum, Cambysis filium, mulieri
 cedentem cessisse regione.—
 Nunc igitur mihi placet, tra-
 jectis copiis procedere tantum,
 quantum ille processerint : at-

“ ὡς γὰρ ἐγὼ πυνθάνομαι, Μασσαγέται εἰσὶ^ν
 “ ἀγαθῶν τε Περισκῶν ἀπειρός, καὶ πλέον Περσικῶν
 “ μεγάλων ἀπαθέες. τούτοισι ὅν τοῖσι ἀν-
 “ δράστι τῶν προβάτων ἀφειδέως πόλλος κα-
 “ τακόψαντας, καὶ σκευάσαντας, προθεῖνας
 “ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῷ ἡμετέρῳ δαῖτα· πρὸς
 “ δὲ, καὶ κρητῆρας ἀφειδέως οἶνον ἀκρήτου
 “ καὶ σιτία παντοῖα. ποιήσαντας δὲ ταῦτα,
 “ ὑπολειπομένους τῆς στρατιῆς τὸ φλάυρο-
 “ τατον, τὸν λοιπὸν αὖτις ἐξαναχωρέειν
 “ ἐπὶ τὸν ποταμόν. ήν γὰρ ἐγὼ γνώμης μὴ
 “ ἀμάρτω, κεῖνοι ἴδόμενοι ἀγαθὰ πολλὰ,
 “ τρέψονται τε πρὸς αὐτὰ, καὶ ἡμῖν τὸ ἐν-
 “ θεῦτεν λείπεται ἀπόδεξις ἔργων μεγάλων.”

σῇ. Γνῶμαι μὲν αὗται συνέστασαν. Κῦ-
 ρος δέ, μετεὶς τὴν προτέρην γνώμην, τὴν Κροῖ-

que dehinc ista faciendo, dare
 operam ut illos superemus.
 Namque, ut ego audio, Massa-
 getæ bonorum sunt Persicorum
 insueti, et magnorum commo-
 dorum expertes; his ergo tali-
 bus viris propone in nostris cas-
 tris lautam instructarum epula-
 rum copiam, magna vi peco-
 rum mactata, cum crateribus
 etiam effuse vini meri, atque
 omnisi cibariorum generis. Hoc

ubi fecerimus, vilissimis quibus-
 que militum ibi relictis, cum re-
 liquis retrō ad flumen nos reci-
 piamus. Multis enim bonis
 conspectis illi, nisi me fallit opi-
 nio, se ad ea convertent: unde
 nobis supererit oportunitas egre-
 giorum facinorum.

208. Atque hæc quidem in
 medium venere sententiæ.
 Cyrus autem, priore repudi-
 ata, Crœsique probata sén-

σου δὲ ἐλόμενος, προηγόρευε Τόμυρι ἐξαναχωρέειν, ὡς αὐτοῦ διαβησομένου ἐπ' ἐκείνην. ἦ μὲν δὴ ἐξαναχώρεε, κατὰ υπέσχετο πρῶτα. Κῦρος δὲ Κροῖσον ἐς τὰς χεῖρας ἐσθεὶς τῷ ἑωὕτου παιδὶ Καμβύσῃ, τῷ περ τὴν Βασιληῖην ἐδίδου, καὶ πολλὰ ἐντειλάμενός οἱ τιμᾶν τε αὐτὸν καὶ εὖ ποιέειν, ἷν ἣ διάβασις ἡ ἐπὶ Μασσαγέτας μὴ ὄρθωθῇ ταῦτα ἐντειλάμενος, καὶ ἀποστείλας τούτους ἐς Πέρσας, αὐτὸς διέβαινε τὸν ποταμὸν, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ.

σθ. Ἐπεί τε δὲ ἐπεραιώθη τὸν Ἀράξεα, νυκτὸς ἐπελθούσης, εἰδε ὄψιν, εὔδων ἐν τῷ Μασσαγετέων τῇ χώρῃ, τοιήνδε. ἐδόκεε ὁ Κῦρος ἐν τῷ ὕπνῳ ὄρᾶν τῶν Υστάσπεος παιδῶν τὸν πρεσβύτατον ἔχοντα ἐπὶ τῶν ὥμαν πτέρυγας· καὶ τουτέων τῇ μὲν τὴν Ἀσίην, τῇ δὲ

tentia, indixit Tomyri ut retrocederet, utpote se ad illam trajecturo. Illa, quemadmodum primo sponderat, retrocessit. Cyrus in Cambysis filii sui, cui regnum tradebat, manus praebuit Cræsum, ac majorem in modum ut hominem honore beneficiisque presequeretur, præcepit, si sua adversus Massagetas trajectio non recte cederet.

Hæc ubi præcepit, eosque remisit in Persidem, ipse cum copiis suis flumen trajecit.

209. Transmisso Araxe ubi nox advenit, vidi per quietem in terra Massagetide talem visionem; videbatur Cyrus in somno cernere maximum natu filiorum Hystaspis, habentem in humeris alas, quarum altera Asiam, altera Europam inumbraret.

τὴν Εὐρώπην ἐπισκιάζειν. 'Υστάσπεϊ δὲ τῷ
 Ἀρσάμεος, ἐόντι ἀνδρὶ Ἀχαιμενίδῃ, ἦν τῶν
 παίδων Δαρεῖος πρεσβύτατος, ἐὰν τότε ἡλι-
 κίην ἦς εἴκοσί κου μάλιστα ἔτεα. καὶ οὗτος
 καταλέλειπτο ἐν Πέρσησι οὐ γὰρ εἶχε κα-
 ἡλικίην στρατεύεσθαι ἐπεὶ ἂν δὴ ἐξεγέρθη ὁ
 Κῦρος, ἐδίδου λόγον ἑωὕτῳ περὶ τῆς ὄψιος. ὡς
 δέ οἱ ἐδόκεε μεγάλη εἶναι ἡ ὄψις, καλέσας
 'Υστάσπεα, καὶ ἀπολαβὼν μοῦνον, εἶπε,
 " "Υστασπεῖς, παῖς σὸς ἐπιβουλεύων ἐμοί τε
 " καὶ τῇ ἐμῇ ἀρχῇ ἐάλωκε· ὡς δὲ ἀτρεκέως
 " ταῦτα οἶδα, ἵγα σημανέω. ἐμεῦ θεοὶ κή-
 " δονται, καὶ μοι πάντα προδεικνύουσι τὰ
 " ἐπιφερόμενα· ἥδη ἂν ἐν τῇ παροιχομένῃ νυκ-
 " τὶ εὔδων, εἶδον τῶν σῶν παίδων τὸν πρεσβύ-
 " τατον ἔχοντα ἐπὶ τῶν ὄμων πτέρυγας· καὶ
 " τουτέων τῇ μὲν τὴν Ἀσίην, τῇ δὲ τὴν Εὐ-

Hystaspi (qui Achæmenides erat, Arsamis filius) erat ex liberis na-
 tu maximus Darius, tunc ferme
 vicesimum ætatis annum agens,
 in Perside relictus, quod non
 maturus militiae esset. Exper-
 rectus Cyrus de visu apud se co-
 gitabat: qui quum ei magni
 momenti videretur, vocato Hy-
 staspi remotis arbitris, inquit;

Filius tuus, Hystaspes, mihi at-
 que regno meo insidiari depre-
 hensus est: hoc unde clare cer-
 teque noverim, ego indicabo.
 Diū mei curam gerunt, et quæ-
 cunque eventura sunt mihi
 ostendunt. Igitur proxima no-
 cte in quiete vidi liberorum tu-
 orum natu maximum, in hume-
 ris habentem alas, quarum altera

“ρώπην ἐπισκιάζειν. οὐκαν ἐστὶ μηχανὴ ἀπὸ¹
“τῆς ὄψιος ταύτης οὐδεμίη, τὸ μὴ κεῖνον
“ἐπιβουλεύειν ἐμοί. σὺ τοίνυν τὴν ταχίστην
“πορεύεαι ὅπιστα ἐς Πέρσας, καὶ πότε ὥκως,
“ἐπεὰν ἐγὼ τάδε καταστρεψάμενος ἔλθω
“ἐκεῖ, ὡς μοι καταστήσῃς τὸν παῖδα ἐς ἔλεγ-
“χον.”

σί. Κῦρος μὲν δοκέων Δαρεῖον οἱ ἐπιβου-
λεύειν, ἔλεγε τάδε· τῶδε ὁ δαίμων προέφανε
ώς αὐτὸς μὲν τελευτήσειν αὐτοῦ ταύτη μέλ-
λοι, ἡ δὲ βασιληὴ αὐτοῦ περιχωρέοις ἐς Δα-
ρεῖον. ἀμείβεται ὅν δὴ ὁ Χστάσπης τοιοῖσδε,
“Ὤ βασιλεῦ, μὴ εἴη ἀνὴρ Πέρσης γεγονὼς,
“ὅστις τοι ἐπιβουλεύσει. εἰ δὲ ἐστι, ἀπόλοιτο
“ώς τάχιστα· ὃς ἀντὶ μὲν δούλων, ἐποίησας
“ἔλευθέρους Πέρσας εἶναι· ἀντὶ δὲ ὄρχεσθαις

Asiam, altera Europam inum-
braret. Ex quo viso nulla du-
bitatio est, quin ab illo mihi
tendantur insidiae. Quapropter
tu quamprimum in Persidem
revertere: facitoque ut quum
ego subactis his illuc rediero,
filium tuum mihi sistas ad causam
dicendam.

210. Et Cyrus quidem hæc
loquitus est, sibi insidiari Dari-

um suspicatus. At dæmon huic
ipsi portendebat illum ibi mor-
tem oppetitum, et ejus reg-
num ad Darium esse perva-
turum. Respondens igitur illi
Hystaspes, Absit, inquit, o rex,
ut quispiam vir, genere Perses,
tibi moliatur insidias: quod si-
quis sit, is primo quoque tem-
pore morte mulctetur; tu enim
Persas ex servis liberos effecisti;

“ ὑπὸ ἄλλων, ἀρχεῖν ἀπάντων. εἰ δέ τις τοι
“ ὅψις ἀπαγγέλλοι παιδα τὸν ἐμὸν νεώτερον
“ βουλεύειν περὶ σέο, ἐγώ τοι παραδίδωμεν
“ χρέεσθαι αὐτῷ τούτῳ ὅ, τι σὺ βούλεαι.”
Τοτάσπης μὲν τούτοισι ἀμειψάμενος, καὶ
διαβὰς τὸν Ἀράξα, ἥϊε ἐς Πέρσας, φυλάξων
Κύρῳ τὸν παιδα Δαρεῖον.

σιά. Κῦρος δὲ προελθὼν ἀπὸ τοῦ Ἀρά-
ξεω ἡμέρης ὁδὸν, ἐποίεε τὰς Κροίσου ὑποθή-
κας. μετὰ δὲ ταῦτα, Κύρου τε καὶ Πέρσεων
τοῦ καθαροῦ στρατοῦ ἀπελάσαντος ὅπίσω
ἐπὶ τὸν Ἀράξα, λειφθέντος δὲ τοῦ ἀχρηστοῦ,
ἐπελθοῦσα τῶν Μασσαγετέων τριτημορίς τοῦ
στρατοῦ, τούς τε λειφθέντας τῆς Κύρου στρα-
τῆς ἐφόνευε ἀλεξομένους, καὶ τὴν προκειμένην
ἰδόντες δαῖτα, ὡς ἔχειρώσαντο τοὺς ἐναντίους,
κλιθέντες δαίνυντο· πληρωθέντες δὲ φορβῆς

ex subjectis aliorum, omnibus imperantes. Quod si qua tibi visio filium meum indicat rebus novis contra te studere, ego tibi eum dedo pro tuo arbitratu tractandum. Hoc redditio responso, Hystaspes trajecto Araxe in Persidem contendit, Cyro filium suum Darium custoditus.

211. Cyrus autem ab Araxe

progressu diei iter, quæ Crœsus admonuerat exequitur: reliqua illic inutili manu, mox cum integra et pura exercitus parte ad Araxem revertitur. Hos itaque relictos ex Cyri exercitu aggrediens tertia Massagetici exercitus pars sese defensantes interimit. Eadem, conspecto epularum apparatu, post adversiorum cædem, ad epulan-

καὶ οἴνου, εῦδον. οἱ δὲ Πέρσαι ἐπελθόντες πολλοὺς μὲν σφέων ἐφόνευσαν, πολλῷ δὲ ἔτι πλεῦνας ἐζώγρησαν, καὶ ἄλλους, καὶ τὸν τῆς βασιληῖς Τομύριος παῖδα, στρατηγέοντα Μασσαγετέων, τῷ οὔνομα ἦν Σπαργαπίσης.

σι. Ἡ δὲ, πυθομένη τά τε περὶ τὴν στρατιὴν γεγονότα καὶ τὰ περὶ τὸν παῖδα, πέμπουσα κήρυκα παρὰ Κύρον, ἔλεγε τάδε, “Απληστε αἷματος Κύρε, μηδὲν ἐπαρθῆς τῷ γεγονότι τῷδε πρήγματι, εἰ ἀμπελίνῳ καρπῷ, τῷ περ αὐτοὶ ἐμπιπλάμενοι μαίνεσθε οὕτω, ὅστε κατιόντος τοῦ οἴνου ἐς τὸ σῶμα, ἐπαναπλώειν ὑμῖν ἔπειτα κακά· τοιούτῳ φαρμάκῳ δολώσας, ἐκράτησας παῖδας τοῦ ἐμοῦ, ἀλλ' οὐ μάχῃ κατὰ τὸ καρτερόν. νῦν δὲ μεν εὖ παραινεούσης ὑπόλαβε τὸν λόγον. ἀποδούς μοι τὸν παῖδα,

dum discubbit; refertaque cibo ac vino soporatur. Persæ supervenientes occidunt quidem multos horum, sed multo plures vivos capiunt, cum alios, tum vero ducem eorum, reginæ Tomyris filium, cui nomen erat SPARGAPISES.

212. Tomyris, cognito exercitus ac filii sui casu, missa ad Cyrum caduceatore, ita inquit:

Inexplebilis crux Cyre, ne spiritus tollas ex hoc quod actum est. Si fructu vitino, quo ipsi distenti adeo desipitis, ut descendente in corpus vino mox improbis vos verbis expleamini, tali veneno fallens filium meum vicisti, non prælio et viribus. Quare mei ad mitte consilium, bene nunc tibi consulentis: abi, reddito mihi filio, ex hac regi-

“ ἅπιθι ἐκ τῆς τῆς χώρης ἀζήμιος, Μασ-
“ σαγετέων τριτημορίδι τοῦ στρατοῦ κατυ-
“ θρίσας. εἰ δὲ ταῦτα οὐ ποιήσεις, ἥλιον ἐπό-
“ μνυμί τοι τὸν Μασσαγετέων δεσπότην, η
“ μήν σε ἐγὼ καὶ ἄπληστον ἔοντα, αἴματος
“ κορέσω.”

σιγ'. Κύρος μέν νυν, τῶν ἐπέων οὐδέναι του-
τέων ἀνενειχθέντων ἐποιέετο λόγον. ὁ δὲ τῆς
Βασιληῖς Τομύριος παῖς Σπαργαπίσης, ὡς
μιν ὅ, τε οἶνος ἀνῆκε, καὶ ἔμαθε ἵνα ἦν πακοῦ,
δεηθεὶς Κύρου ἐκ τῶν δεσμῶν λυθῆναι ἔτυχε.
ὡς δὲ ἐλύθη τε τάχιστα, καὶ τῶν χειρῶν ἐκ-
ράτησε, διεργάζεται ἑωὕτον· καὶ δὴ οὗτος μὲν
τρόπῳ τοιούτῳ τελευτᾶ.

σιδ'. Τόμυρις δὲ, ὡς ὁ Κύρος οὐκ ἐσή-
κουσε, συλλέξασα πᾶσαν τὴν ἑωὕτης δύναμιν,
συνέβαλε Κύρῳ. ταύτην τὴν μάχην, ὅσαι δὴ

one, ferens impune quod tertiae Massagetarum parti insultavisti. Quæ nisi feceris, per Solem juro Massagetarum dominum, fore ut ego te, et si insatiabilem, cruce tamen satiem.

213. Hæc verba ad se perlata Cyrus pro nihilo habuit. Filius reginæ Tomyris Sparagapises, ubi a vino relaxatus, didicit quo

in malo esset, exoravit Cyrum, ut vinculis solveretur; statimque quum solutus est ac manuum compos effectus, seipsum interimit: atque hic quidem tam obit mortem.

214. Tomyris autem, quum Cyrus ipsi non auscultaret, contractis omnibus suis copiis ita conflixit cum Cyro, ut hanc

Βάρβαρων ἀνδρῶν μάχαις ἐγένοντο, καὶ οὐαὶ συχνοτάτην γενέσθαι, καὶ δὴ καὶ πυνθάνομαι οὕτω τοῦτο γενόμενον. πρῶτα μὲν γὰρ λέγεται αὐτοὺς διαστάντας ἐξ ἀλλήλους τοξεύειν μετὰ δὲ, ὡς σφι τὰ Βέλεα ἔξετετόξευτο, συμπερόντας τῇσι αἰχμῆσι τε καὶ τοῖσι ἐγχειρίδιοισι συνέχεσθαι· χρόνον τε δὴ ἐπὶ πολλὸν συνεστάνται μαχομένους, καὶ οὐδέτερους ἐθέλειν φεύγειν· τέλος δὲ, οἱ Μασσαγέται περιεγενέστο. ἦ τε δὴ πολλὴ τῆς Περσικῆς στρατῆς αὐτοῦ ταύτη διεφθάρη· καὶ δὴ καὶ αὐτὸς Κύρος τελευτᾶ, βασιλεύσας τὰ πάντα ἑνὸς δέοντα τριήκοντα ἔτεα. ἀσκὸν δὲ πλήσασα αἴματος ἀνθρωπῶν Τόμυρις, ἐδίζετο ἐν τοῖσι τεθνεῶσι τῶν Πέρσεων τὸν Κύρου νέκυν· ὡς δὲ εὗρε, ἐναπῆκε αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἐξ τὸν ἀσκόν.

pugnam ex omnibus, quæ ab barbaris viris editæ sunt pugnæ, acerrimam censem extitisse. Eam autem ita gestam fuisse accipio: primum illos spatio distantes, sagittas in se invicem misse: deinde sagittis absuntis concurrentes, lanceis et gladiis conflixisse: ac diu pugnantes confertim stetisse, neutris fugere volentibus: ad extremum

Massagetæ superaverunt: ibique cum per magna exercitus Persici pars prostrata fuit; tum vero Cyrus ipse occubuit, quem undetriginta omnino regnasset annos. Cujus cadaver, inter cæsorum Persarum stragem Τόμυρις perquisitum, quem inventisset, caput in utrem demisit, quem humano cuore compleverat: et cadaver mutilans in-

λυμανομένη δὲ τῷ νεκρῷ, ἐπέλεγε τάδε, “Σὺ
“ μὲν ἐμὲ Γάσαν τε καὶ νικάσαν σε μάχῃ
“ ἀπώλεσας, παῖδα τὸν ἐμὸν ἐλὼν δόλῳ σὲ
“ δ’ ἐγὼ, κατάπερ ἡπείλησα, αἴματος κορέ-
“ σω.” τὰ μὲν δὴ κατὰ τὴν Κύρου τελευτὴν
τοῦ βίου, πολλῶν λόγων λεγομένων, ὅδέ μοι ὁ
πιθανώτατος εἴρηται.

σιέ. Μασσαγέται δὲ ἐσθῆτά τε ὁμοίην τῇ
Σκυθικῇ φορέουσι, καὶ δίαιταν ἔχουσι. ἵππο-
ται δὲ εἰσὶ καὶ ὄντες ἀμφοτέρων γὰρ με-
τέχουσι. καὶ τοξόται τε καὶ αἰχμοφόροι,
σαγάρεις νομίζοντες ἔχειν. χειροῦ δὲ καὶ
χαλκῷ τὰ πάντα χρέονται. ὅσα μὲν γὰρ ἐς
αἰχμὰς καὶ ἄρδεις καὶ σαγάρεις, χαλκῷ τὰ
πάντα χρέονται· ὅσα δὲ περὶ πεφαλὴν καὶ
ζωστῆρας, καὶ μασχαλιστῆρας, χειροῦ κορ-

quit: Tu quidem me viventem et in pugna victricem tui perdisti, dum dolo cepisti filium meum: at ego te, prout interminata sum, cruore saturabo. Hæc de Cyri vitæ exitu, de quo multa referuntur, mihi maxime verisimilis videtur narratio.

215. Massagetæ et amictum gerunt et victum habent Scy-

thico similem. Ex equis præliantur, et pedites, utroque enim genere valent. Segittarii item sunt atque hastati, sagittæ e more gestantes: in omnibus auro utentes et ære. Utuntur namque ære in omnibus, quæ ad hastas, ad sagittarum aculeos, ad secures pertinent: auro autem in cunctis, quæ ad capitis, ad balteorum, ad axil-

μέονται ὡς δ' αὕτως τῶν ἵππων τὰ μὲν περὶ τὰ στέγνα, χαλκέους θάρηκας περιβάλλουσι· τὰ δὲ περὶ τοὺς χαλινοὺς καὶ στόμια καὶ φάλαρα, χρυσοῦσθ. σιδήρῳ δὲ οὐδὲ ἀργύρῳ χρέονται οὐδέν· οὐδὲ γὰρ οὐδέ σφι ἐστὶ ἐν τῇ χώρῃ· ὁ δὲ χαλκὸς καὶ ὁ χρυσός, ἅπλετος.

σις'. Νόμοισι δὲ χρέονται τοιοῖσδε· γυναικαὶ μὲν γαμέει ἔκαστος, ταύτησι δὲ ἐπὶ κοινὰ χρέονται. ὁ γὰρ Σκύθας φασὶ "Ελληνες ποιέειν, οὐ Σκύθαι εἰσὶ οἱ ποιέοντες, ἀλλὰ Μασσαγέταις τῆς γὰρ ἐπιθυμήσει γυναικὸς Μασσαγέτης ἀνὴρ, τὸν Φαρετρεῶνα ἀποκρεμάσας πρὸ τῆς ἀμάξης, μίσγεται ἀδεῶς. οὗρος δὲ ἥλικίης σφι πρόκειται ἄλλος μὲν οὐδεὶς, ἐπεὰν δὲ γέρων γένηται κάρτα, οἱ προσήκοντές οἱ πάντες συνελθόντες θύουσι μιν, καὶ ἄλλα πρό-

larum ornamentum spectant. Equorum itidem pectoribus æreos thoraces circumdant: circa habenas frenaque et phaleras aurum adhibent, ferro atque argento nihil prorsus utentes: nam quum in eorum regione immensa sit auri atque æris copia, ferri tamen atque argenti nihil est.

216. Morbis his utuntur: singuli quidem uxorem ducunt,

sed ea communiter utuntur. Nam quod Græci memorant facere Scythes, id non Scythæ faciunt, sed Massagetæ; siquidem vir Massageta quoties cupidine capitur mulieris, suspensa pro plaastro pharetra, sine metu concumbit. Terminus ætatis nullis eis propositus est: sed ubi quis admodum senuit, convenientes propinqui omnes eum immolant, et cum eo ali-

Εατα ἄμα αὐτῷ· ἐψήσαντες δὲ τὰ κρέα, κα-
τευωχέονται· ταῦτα μὲν τὰ ὀλβιώτατά σφι
νενόμισται. τὸν δὲ νούσῳ τελευτήσαντα οὐ κα-
τασπιτέονται, ἀλλὰ γῇ κρύπτουσι, συμφορὴν
ποιεύμενοι ὅτι οὐκ ἴκετο ἐσ τὸ τυθῆναι. σπεί-
ρουσι δὲ οὐδὲν, ἀλλ' ἀπὸ κτηνῶν ζώουσι καὶ
ἰχθύων· οἱ δὲ, ἄφθονοί σφι ἐκ τοῦ Ἀράξεω
ποταμοῦ παραγίνονται· γαλακτοπόται δέ εἰ-
σι. θεῶν δὲ μοῦνον ἥλιον σέβονται, τῷ θύουσι
ἴππους· νόμος δὲ οὗτος τῆς θυσίης· τῶν θεῶν
τῷ ταχίστῳ, πάντων τῶν θυητῶν τὸ τάχιστον
δαπέονται.

quot pecora; quas carnes, ubi coxerunt, epulantur, et hæc quidem apud eos beatissima habentur: Languore et morbo extinctum non edunt, sed terra operiunt, loco damni putantes, quod ad immolationem non pernoverit. Nihil omnino serunt:

sed pecoribus victitant, piscatunque, quem eis abunde Araxes fluvius suppeditat: lac autem potitant. Ex diis unum Solem venerantur, cui equos immolant Lex autem hæc sacrificii; deorum pernicissimo e mortalibus omnibus pernicissimum mactant.

NOTÆ IN LIBRUM I.

Pag. 34. l. 6. Ματὰ Μίδην τὸν Γορδίεω] Fortasse *Midas* est, quem *Eusebius Olymp.* x. 4. Phrygiæ regnum obtinuisse adfirmat. Vidit ea regio plures Midas et Gordios, quos præter *Henr. Dodwellum de Cyclis* p. 909. certiore serie descriptis *Ampl. Bouherius Diss. Herodot.* C. 8. Primum autem barbarorum Gygem Delphis dona aurea et argentea dedicasse, agnoscit *Athenaeus*: ante eum regem pauper Pythius erat, sive ἀνύγυρος καὶ ἀχειρος *L. vi.* p. 231. *Wess.*

Pag. 36. l. 10. Ἐστρατεύετο δὲ ὑπὸ συγίγγων] Reprehendit Alyattæ luxum barbaricum, quod præter concinantes fistulatores et fidicines, atque FEMINAS etiam TIBICINAS in exercitu atque in procinctu habuerit, *A. Gellius Noct. Att. L. i.*, 11. At de feminis Herodotus, quem testem advocavit, nihil, nisi ἀνλοῦ γυναικῶν vocibus inclusas censueris. Dictionis genus passim obvium in *Arriani Ind. C. 5. Plutarch. Is. et Osir.* p. 364. F. Tale Sophocleum *Elect.* v. 633. Οὐκον εἴσεις οὐδὲ ὅπ' εὐφήμου βοῆς θύσαι με. Alii saepè ὅπ' ἀνλῷ καὶ τυρπάνῃ, de quibus *Cl. Ritzius ad Lycian. de Saltat.* C. 16. Ego vero ex *Suida Herodoto* suum, hoc est Ionicum, reddidi. *Wess.*

Pag. 55. l. 9. Ἡμίγεας δὲ ἐν τῶν μηνῶν τοῖτων &c.] Constat ratio, si annus fuerit dierum CCC LX et menses tricenarii sive τριακονθίμεοι sequetur tamen, ut, facta alternis intercalatione, xv. dies anno adcesserint atque ita evaserit dierum CCC LXXV. denis auctior, quam annuo cursu sol absolvit: sequetur præterea, ut brevi temporum lapsu æstas in autunnum, hiems in ver incurrit, et prorsus anni modus fuerit conturbatus. Atqui intercalabatur alternis annis, ἵνα δὲ ἀρχαὶ συμβαίνωσι παραγνώσκωνται ἐξ τὸ δέον ut anni tempestates opportune recurrerent sibique responderent. Hoc vero quid aliud erit, quam vineta sua cædere et ipso remedio malum adaugere. *Joseph. Scaliger* ejusmodi id esse scribit, ut non solum propter absurditatem explodendum sit, sed etiam tanquam temere pronunciatum prætereundum extremo *L. 1 de Emend Tempor.* Vehementer id displicuit, cui raro Scaligerana placent, *D. Petavio L. 1. D. Temp. c. 38.* Nec probare se potuit *L. Allatio de Mens. temp. c. 15.* Et hic quidem veteres, dum hac intercalatione cursum solis exæquare studerent,

mirum quantum ab eo exorbitasse agnoscit: qua quidem confessione id, quod in *Scaliger*o damnabat, admittit ultiro. Ille vero auctiori per intercalationem anno dierum aliquot exemptione atque omissione fortasse intercalarium, ut ad metas suas revocetur, succurrit. At nihil de dierum exemptione *Herodotus*, qua quoque recepta, quod neglectum demiror, summa dierum in annis LXX. et intercalaribus XXXV. mensibus minime congruet. Durant proinde anni hujus incommoda, quibus mederi conatur *Vignolius Chronolog.* L. VI. 5. p. 838. sed manu minime leni et Herodoto noxia. Salubrius auxilium paravit *Stanisl. Grsepsius de Multipl. Siclo &c. in Fasciculo secundo Rotterodam.* p. 452. annum, quo de agitur, dierum fuisse ait CCCL. cui alternis intercalationibus dies XV. adiecti fuerint, ut cursui solis adconmodaretur, sic æquasse dies CCCLXV. Paria *Julius Pontedera Rom. et Graec. Antiq. Epist.* xv. p. 176. Sed valide refragatur utrique adgregata dierum summa: neque negant docti viri, utramque a sciole et harum rerum inperito, cum solam CCCLX. dierum anni formam recordaretur, inmutatem videri et corruptam: fuisse olim ἡμέρας πεντακοσίας καὶ πετρακισχιδίας καὶ δισμυρίας viginti quatuor mille et quingentos dies ex annis LXX. tum additis intercalariis, πεντήκοντα καὶ πεντακοσίων καὶ πεντακισχιδίων καὶ δισμυρίων viginti quinque millium, quingentorum et quinquaginta. Quæ, si Lydis anni dierum CCCL. ratio probata fuerit, et Solon, posthabitum suæ civitatis moribus, eam spectarit, haud mala erunt. Vellem tamen liquidius conprobatum, talem anni habitum in Lydorum fuisse usu. *Horodotus* nonnisi dierum CCCLX. memorat L. III. 90. Vellem quoque aliquid ex MSS. præsidii, quamquam de eo facile transigerem, si prius planissime liqueret: salva tum *Herodoti*, quem enormiter in re satis obvia aberrasse, ad credendum difficile est, fides. Wess.

Pag. 60. l. 5. Εστι δὲ παρατλούσιν ἢ κάθαρσις] Vide de lustrandi consceleratos Græcorum ritu *Euripid. Orest.* v. 511. et *Iphig. Taur.* v. 950. et Schol. ad *Iliad. Ω.* 480. Wess.

Pag. 74. l. 2. Κτνέα — πάντα τρισχλια ἔθνος] *Gronovium* vide. Qui veri fidem hunc victimarum numerum exceedere decernunt, non recordantur liberalissimæ Salomonis pietatis in templi Hierosolymitanæ dedicatione *l. Reg. VIII. 63.* nec Græcanicæ superstitionis, qua sæpe, uti *Theodoreetus* ait *Orat. VII. ad Graec.* p. 104. καὶ ἵκατόμεας καὶ χιλιόμεας πατένους, καὶ ποίμνια πατίσφαττον καὶ Σούκόλια. Genio Crœsi prodigum id non fuit. Wess.

Pag. 81. l. 6. Τὸ μὲν οὐδαμῆ καὶ ἐξεχώρησε] Supra οὐδαμᾶ βασιλεύει, ubi *Galeus οὐδαμῆ ex Arch.* maluit, nullo successu; utrumque promiscue ponitur. Verum leve hoc. Inquirendum est, qua de natione hæc prædicentur, Hellenicane an Pelasgica? Cel. *Gronovius* ad Hellenicam tantulit, altera vertens Pelasgica, altera Hellenica, quarum bæc nunquam ex illo solo excessit, illa valde multumque est vagata; sed injuria, præterque scriptoris opinionem. Docet Athenienses originis esse Pelasgicæ, Lacedæmonios Hellenicæ: illos sedibus suis non migrasse; Dores, quo cum genere Spartani

mixti fuerunt, multum pervagatos et diu fuisse. Omnia quæ sub-junguntur, hanc sententiam expostulant, in primis καὶ ἐν τῷ Δευτέρῳ οὐτῷ οἱ Πελοπόννησοι ἐλθόν, Δωρικὸν ἐκδηλῶν, innuant Doriensem et Heraclidarum in Peloponnesum introitum. Atque hi πολυπλάντοι, neque fugit H. Stephanum, sine causa spretum. Stephanus Byz. clarissime: 'Ηρόδοτος ἐν τῇ ἀ. περὶ τοῦ Δωρικοῦ γένους φησί, ΠΟΛΥΠΛΑΝΗΤΟΝ αὐτὸν καλῶν καὶ δεικνυτὸν οὕτω, additis Nostri verbis. Par de Hellenibus aliorum narratio. *Lesbonax* Protrept. p. 173. οἱ μὲν ἄλλοι ΠΑΝΤΕΣ ἙΛΛΗΝΕΣ ἐν τῷ σφετέρᾳ αὐτῶν μεταστάντες οἰκοῦσιν ἔκαστος αὐτῶν, ἐξελάσαντες ἐπέροις καὶ αὐτοὶ ἐξελασθέντες ὑφ' ἐπέροις. Athenienses vero nunquam sua regione migrasse, neque alios inde expulisse: οὗτοι γὰρ ἐξελάθητε, addit, ὑπὸ (ἀπὸ) τῷ σφετέρᾳ αὐτῶν ὑπ' οὐδαμῶν ἐνθάδεται κ. λ. Ipsi de se Athenienses glo-riose ad Gelonem vii. 161. ἡρχαΐτατον μὲν ἔθνος παρεχόμενοι, μοῦνοι δὲ ἕντες οὐ μετανάτητοι Ἑλλήνων. Non equidem nescio Pelasgo-rum vagationes, multifariam susceptas et absolutas. Straboni ea propter πολύπλανον esse ἔθνος καὶ ταχὺ πρὸς ἵπανσαντος L. xiii. p. 922. neque dissimilia litteris mandasse *Dionysium Ant.* L. 1. p. 14. At Herodotus de universa natione non loquitur, sed de Atheniensibus, inde genus suum ducentibus. Id porro memorabile accidit, doctam hanc de Pelasgis, Doribus, Atheniensibus, Spartanis et Ionibus dissertationem, xiii. ferme sectionibus inclusam, pluribus ex schedis exulare, absentiaque ejus caussam a doctissimo inter Italos viro in scholio queri: neque enim Herodoti esse: antiquum scholiasten nimia sedulitate adscripsisse suo exemplari: hinc illis abesse libris, his adesse. Non placet commentum. Herodoto, ne longius evager, *Dionysius*, *Strabo*, *Plutarchus*, *Athenaeus*, *Stephanus Byz.* ut Grammaticos præteream, disquisitionem istam constanter adjudicant, estque doctior multo quam pro scholiastæ ingenio. Neglecta a librariis videtur, ut suavissima rerum Croësi narratio lenissime decurreret atque inter se aptior cohæreret. Habetur ad fine lacunæ exemplum C. 131. Wess.

Pag. 85. l. 4. Καταφρονίας τὴν τυραννίδα] *Affectandi meditandi* que hinc in Lexicis nova verbo καταφρονίῃ attributa fuit significatio, quam certe poscit hujus loci sententia. Pisistratus Athenis *regnum appetens*, qualis alias ἐρασθεῖς τυραννίδος Herodoto dicitur, et ἐρωτα σχὼν τύραννος γενίσθαι. Hic ex vulgari verbi notione potius dici potuisse videretur οὐ καταφρονίας τὴν τυραννίδα: loquendi ratione satis usitata, qua οὐ καταφρονίειν, non temnere, et Homericum οὐ φιλέειν, detestari, sunt opposita. Sed secundum Aem. *Portum* apud Ionas peculiaris viguit in verbo καταφρονίῃ existimandi vel arbitrandi significatio: in duobus, quæ mihi quidem innotuerunt Herodoti locis obtinet quidem *opinionis* potestas, vel *arrogantis* potius de se suisque viribus *persuasionis*, sed quam aliorum vel parit vel *comitatur* *contemptus*. Thucyd. II. 62. ἱέναι τοῖς ἐχθροῖς ὅμοις, μὴ φρονίμωτι μόνον, ἀλλὰ καὶ καταφρονίωτι apud Herod. I. c. 66. καταφρονίσαντες. Αρχαῖδων χρέσσονες: οὐαὶ prægnans est locutio: *Arcadibus*, quos contemna-

bant, se præstantiores arbitrati Lacedæmonii. VIII. c. 10. παταφορνήσαντες ταῦτα ista cum contemtu considerantes. Dum liquido constituerit, nulla habita contemtus ratione, παταφορνήσιν pro φρονίν vel ἄγαν φρονίν a veteribus (recentiorum abusum corrigit, Ammonius in v. φρονίν) usurpatum; suspicabor equidem pro παταφορνήσιν leni mutatione corrigerendum hoc in loco καὶ φρονίσας. Dum in Attica civitate Megacles et Lycurgus suæ quisque factioni, cuius erat caput, tantum studebat; Pisistratus, καὶ φρονίσας τὴν τυραννίδα, etiam tyrannidis occupanda studiosus, τείτην ἡγεμόνη στάσιν. Aristophanes Vesp. v. 505. — αἰτιαὶ ἔχω ταῦτα δοῦναι ξυναμότες ὅς, καὶ φρονῶν τυραννίδα· vulgato ἦν voculam ὅς isto versu substituendam censeo.

VALKEN.

Pag. 107. l. 9. "Εστι δὲ αὐχὴν οὐτος τῆς χώρης ταύτης ἀπάσσει] Bene Jo. Fr. Gronovius hæc parenthesi includenda, aut majore distinctiōnis nota ab insequentibus sezjungenda, arbitratus fuit. Αὐχὴν, cervix, angustus meatus Nostro est, et terræ etiam angustior tractus, cervicisque instar porrectus. De Bosporo Thracio iv. 85. μῆκος δὲ τοῦ στόματος, ὁ ἀυχὴν, τὸ δὴ Βόσπορος κίκληται. Consimiliter Istri, antequam in ostia scinditur, tenor τοῦ ποταμοῦ αὐχὴν ibid. C. 89. Alibi αὐχένα τῆς Χερσονήσου adpellat Isthmum, ab urbe Cardia ad Pactyam protensem L. vi. 36. et τὸ εὐρύτατον τοῦ ἀυχένος Thermopylarum angustias, ubi paullo erant laxiores. Adderem Euripidis Elect. v. 1288. quæque in Scholiis leguntur ad Sophoclis Oedip. Colon. v. 68^a. si in obscuro res maneret. Ruit certe doctissimi Waltheri correctio, qua citra necessitatem ἔστι δὲ αὐχὴν οὐκος τῆς χώρης in Observat. Histor. et Critic. refinxit. Non igitur de termino Asiaticæ ejus regionis, sed quo illa situ sit, ubi raditur ab amne Halye, et quam angusta e Ciliciæ finibus in Pontum extendatur. Idem Cl. Reiskius pulcre vidit, stabiliturque his Scymni Chii, Asiae ad Amisum. Ponti urbem σχεδὸν στενότατος ΑΤΧΗΝ ἔστιν εἰς τὸν Ἰσσικὸν κόλπον δίνειν. Mox. D. Heinsius μῆκος δὲ ὕδον εὐζώνῳ &c. teste Jungermanno in Pollic. II. 214. haud absurde quidem. In ipsa tractus longitudine, tametsi repetatur L. II. 34. nonnihil adhæresco: sive enim diurno itineri stadia cl. uti L. v. 53. seu cc. quemadmodum iv. 101. contribueris, Asiae illa cervix in angustias, oppido arctas, concludetur. Neque latuit hoc Scymno Chio, qui VII. dierum itinere Asiae has angustias, sive Pontum ab ora Ciliciæ maritima disjungi ubi admonuerat, continuo Ὁ δὲ Ηροδότος ἔπειν ἀγροῖν λέγων. Ἐκ τῆς Κιλικίας πέντε ἥμερῶν ὕδον εἰς Πέντον. WESS.

Pag. 110. l. 17 Σύνεντος τε ὁ Κίλιξ καὶ λαζάνης] Verum est, quod Stanlius in Æschili Pers. v. 326. et T. Faber. L. 1. Epist. 39. docuerunt, Cilicum reges Syennesis titulo omnes olim adpellatos fuisse. Vide L. v. 118. vii. 98. et ad Diodorum Siculum XIV. 20. Lubyneti nomen in Babylonis regibus itidem frequens, uti mox C. 77. et 118. Ille, qui pacis arbiter et sequester Medos inter et Lydos fuit, est Nabuchodonosorus, qui et Nebucadnezar: congruunt temporum rationes. Τάμων ἵπαλλαγὴν, uti mox, de consociata ad-

finitate Iones probasse videntur. De Abderitis et Democrito *Simplicius de Cœlo L. III. p. 150.* τὸν συμπλοκὴν οἱ Ἀσόνγιταις ΕΠΑΛΛΑΞΙΝ, ὅπερ καὶ ἡ Δημόκριτος. Junge Cl. Alberti scholia in *Hesychii Ἐπαλλάξαντες*.

Pag. 113. l. 12. Λαζύντος] Regum Babyloniorum ultimus, Crœso ad coërcendam Cyri adaugescentem potentiam fædere junctus, et belli hujus fortasse occasio. *Beroso apud Josephum Nazarenūdōs L. I. Coni. Aſion. C. 20.* Par causa Amasis Egyptium, has in partes ut transiret, impulisse videtur. *Lege Xenophontem VIII. Inst. Cyr. p. 183.* WESS.

Pag. 126. l. 6. Τελυποίων ἐναντίων] Non erant δικαιοῖ sed conjectores et interpres portentorum; quæ duo conjunguntur a Cicero de Divin. II. c. 28 qui L. II. c. 5. Est, inquit, quidam Græcus vulgaris in hanc sententiam versus: Bene qui conjicit, vatem hunc peribit, optimum. Μέντης γ' ἀριστος, ὅσις εἰράζει παλᾶς. Theocritus EId. XXI. 32. Ος γὰρ ἀν εἰνάζῃ πατὰ τὸν νόον, αὐτὸς ἀριστός εστιν ἵερογείτας. Tametsi non ignorem, συρριψεν, κρίνειν, γινώσκειν, in talibus etiam adhiberi ab Herodoto; una tamen mutata litera hic libenter legerim: Τελυποίων εἰναντίων, οὐδε--. Dion. Chrys. Or. XXXIV. p. 414. C. τὰ μὲν τὰς εἰναντίους εἰνάζειν δεῖ omnis divinatio conjectura militat, ultra quam progreedi non potest: Cicero de Div. I. c. 14. Sunt nahi ad manum loca veterum, in quibus τοῖς δικαιοῖς, εἰκαῖν videantur substituenda. VALKEN.

Pag. 129. l. 3. Καὶ δις ἑττα Λυδῶν—παῖδες,] Consimilia N. Dimecens Excerpt. p. 457. in has pyra tragœdians, sed culpam inhumanitatis a Cyro in Persas amoliens. Ctesius nihil de rego, admissis tamen prodigiosa multa. Nihil quoque Xenophon. Quæ nahi suspicionem adaugent, ex vulgi, mira captantis, fabellis haec profluxisse. Εἶναι διπλῆ, quod sequitur, reddendum Abydeno apud Euseb. Pr. Eu. IX. 41. WESS.

Pag. 157. l. 15. Πάντων ἀρχαρτατον ἴσχων &c.] Pausanias I. 14. primos omniam mortalem Assyrios Venerem Cœlestem colere impresos perhibet, ab illis Paphos in Cypro et Phœnices in Palæstina religionem ejus accepisse, hinc venisse ad Cytherios: absunt doctissimum scriptorem a vero Venus Mylitta, quæ ab Assyria cultam ex Noetri I. 131. et 199. dederat. Num quo puto ab Assyriis, a mari remotissimis, ea superstitione ad Cyprios penetrare potuit? Uaniam istam Venerem Syri Dacetum vocitabant in Diodori II. 4. WESS.

Pag. 158. l. 6. Ἐρίγνης ἡ δεις θάλευν νῦνον] Ita dederat, uti rei series et Longinus testantur. Scio enimose ὁ θεὸς a Gronovio d. fendi; qæ modo, si qui velit, omnibus natus patrociniū parabitur. Θάλεια νῦνος quæ fuerit, quæsitum ambitiose fuit. Apol. Barbarius totum illi C. 20. Diss. n. Horac. impedit, spretatque plurium conjecturis, quæ recessus re n. illi admittit, decerrit e. n. T. illo ad Longinum atque aliis, θάλεια νῦν convenire cœta rancoris morbo turpium virorum, ut Horatius alicuius, sive puticio.

Verum est, *Philonem* *Jud.* *Dionem Chrysostomum*, *Herodianum*, *Clementem Alex.* *Eusebium*, Scholiasten *Tbucydidis*, quibus adjungi poterit Criticus ad *Hephæstionis Enchirid.* p. 41. circuitu θηλείας νοῦσον id genus descriptsisse: neque absurdum erit, si profitearis, *Longino* honestam eam turpis flagitii descriptionem admirabilem atque ἀμιγέντον fuisse visam, qua est sententia vir Amplissimus. Haud parum tamen metuo, ut *Noster Scythis* id imputarit. Alibi certe, cum non dissimile quidpiam exponere vult, hac verborum circuitione abstinet i. 135. usurus, uti opinor, si aperte loqui nolle: huc adde, in *Scythiam* delatis, uti adfirmat, morbi illud muliebris genus statim fuisse manifestum, quod in pathicis utrum liquido omnibus adpareat exemplo, non habeo dicere. Accedo potius ad *Hieron. Mercurialis* opinionem *Var. Lect.* III. 7. *Hippocratem et Nostrum* comparantis. Ille de iisdem *Scythis de Aér. Aq. et Loc.* p. 293. εὐνούχια γίνονται καὶ γυναικεῖα ἐργάζονται, καὶ ὡς αἱ γυναικεῖς διαλέγονται ὄφελος. Causam morbi incolas acceptam referre deo, sed errare: habere eum suas sibi, verum naturales, causas. Porro qui malo tentantur isto, ἔνδονται στολὴν γυναικεῖν, καραγνόντες ἐνώπιον ἀναρρέειν. γυναικίζουσι τε καὶ ἐργάζονται μετὰ τῶν γυναιῶν, ἀ καὶ ἕκτιναι. Denique νοῦσον adpellat, qualis profecto est, et maribus turpissimus. Atque hæc senex divinus eodem fere, quo *Herodotus*, commentatus est tempore, ut dubium non sit, quin eamdem uterque rem signaverit. *Noster νοῦσον θηλείαν* vocat, ille qui morbi ejus feminei effectus, quæque indoles fuerit, declarat. *Herodotus* iratæ Veneri, sicuti *Scythæ* iræ Deorum, morbi initia contribuit. *Hippocrates* ex artis sua disciplina, superstitione dissipata omni, mali causam vestigat et explanat. Qui quidem dissensus ferendus et magni non est momenti. Wess.

Pag. 193. l. 13. Πέντε καὶ τριήκοντα.] Literæ Ε et Θ qui facilime potuerunt inter se commutari, pro Ε', sive πιντε, corrigendum arbitror Θ', id est ινία. — Paulo post Medi dicuntur imperium τῆς ἀνω "Αλυος ποταμοῦ" Ασίνη per annos tenuisse 128. παρεῖ ἢ ὅσον οἱ Σκύται ἡγούν. *Scythæ* τῆς ἀνω "Ασίνης" ἡγούνται δυῶν δέοντα τριήκοντα, L. IV. c. 1. et L. I. c. 106. Vel ex horum locorum priore manifestum est, de summa annorum 128. hos 28. detrahendos esse: firmat illud usus vocalarum παρεῖ ἢ ὅσον, similiumpve Herodoteus: L. II. c. 32. p. 100. 23. πλὴν ὅσον, L. II. c. 77. p. 117. 19. χωρὶς ἢ ἐκόσου σφι ἵσοι ἀποδεῖχαται. c. III. p. 128. 28. πλὴν ἢ τῆς τῷ οὐρανῷ νηψάμενος ἀνέλεψε. L. IV. c. 82. p. p. 249. 1. χωρὶς ἢ ὅτι. L. VI. c. 5. p. 333. 34. πλὴν ἢ ὅσοι —. Reliqui itaque sunt anni duntaxat 100. non imperii Medorum; (anni enim essent 153) sed imperii Medorum τῆς ἀνω "Ασίνης", sive τῆς ἀνω "Αλυος ποταμοῦ" Ασίνης. Flumen *Halys* Medorum Lydorumque imperii fuit limes, *Herod.* L. I. c. 72. Distinguunt *Herod.* τῆς Ασίνης τὰ κάτω, et τὰ ἄνω αὐτῆς, p. 28. 48. et p. 71. 29. 30. Atque ita passim alii: *Asia maritima* est ἢ κάτω Ασία. Quod *Dion Chrys.* p. 566. A. Agesilaum dicit κατέκυρτα πάσης τῆς κάτω Ασίας; dixerat de eodem Imperatore *Iosocra-*

ies p. 70. D. τῆς ἐντὸς "Αλυος χώρας ἀπάσοις ἵκούμενοι. Croeso devito primus Cyrus οὗτω πάντοις τῆς Ἀσίης ἦζε: Herod. L. i. c. 130. Assyrii secundum Herod. (L. i. c. 95.) per annos 520. imperium tenuerunt τῆς ἄνω Ἀσίης. Ab Assyriis primi defecerunt Medi, nec tamen hi successerunt in dominationem Assyriorum; ne Regem quidem nacti Deiocem. Hic, sola Media contentus, de subjugandis Assyriis ne cogitavit quidem. Non itaque, hoc regnante, dici potuerunt Medi ἄζαι τῆς ἄνω Ἀσίης, atque adeo anni 53. per quos regnasse dicitur Deioces, hic mea quidem opinione prorsus in censem venire nequeunt. Hoc constituto, facillimus erit annorum 100. computus. Deiocis Filius Phraortes, imperio paterno non contentus, (L. i. c. 102.) primum Persas aggressus sibi subjicit; deinceps κατιστρέφετο τὴν Ἀσίην, ἀπ' ἀλλού ἐπ' ἀλλοῦ ἴὸν ἔθνος. Itaque sub Phraorte dici potuere Medi superioris Asiae obtinuisse imperium: regnavit is per annos 22. Si anno imperii secundo sibi subjicit Persas ceterasque superiores Asiae gentes exceptis Assyriis, Phraortis anni numerandi sunt

21.

Cyaxares Assyrios etiam devicit, atque adeo hic primus est, ὁ τὴν "Αλυος ποταμοῦ ἄνω Ἀσίην πᾶσαν συστήνας ἱωτῷ. Herod. i. c. 103. Hoc vivente, per annos 28. penes Scythas summa fuit imperii. Cyaxares moritur (cap. 106.) βασιλεύσας τεσσεράκοντα ἔτεα, σὺν τοῖσι Σκύθαις ἦζεν. Astyages nostris in exemplaribus per annos regnasse dicitur 35. si vera est conjectura supra proposita, anni fuerunt

40.

39.

Atque adeo anni Medorum istius imperii fuere 100. Si Scytharum anni 28. de 40. Cyaxaris fuissent detrahendi, dixisset, opinor, Herodotus (p. 44. 36.) βασιλεύσας τεσσεράκοντα ἔτεα, ἐν τοῖσι Σκύθαις ἦζεν. Sic loquitur L. ii. c. 128. ταῦτα ἔξ τε καὶ ἐκατὸν λογιζόνται ἔτεα, ἐν τοῖσι —. Alterum, σὺν τοῖσι, monstrare videtur, regnasse quidem Cyaxarem per annos 40. non ante tamen mortuum, quam a Scythis per tot annos occupatum recuperasset imperium. Tamdiu vitam protraxisse Cyaxarem nihil est cur miremur; siquidem avus Deioces per annos regnaverit in Media 53. quum regnum ipsi fuit delatum, jam ætatis maturæ, et ἀνὴρ σοφὸς, L. i. c. 96. et 97. Reges μακροστίους et recentior historia præbet et vetus. VALKEN.

Pag. 195. l. 12. Μύλητη. [Αράβιοι δὲ, 'Αλίττα] Eruditissimi viri Scaliger, Seldenus, Bochartus, Vitrina, Millius, has voces copiose, etsi eamdem viam non ingressi semper illustrarunt. Vid Hesychium v. Μύλητα et quæ ibi amicus meus singularis Io. Alberti. Quod adnectitur, Πέρσαι δὲ, Μίθρα, id male ac per errorem scriptum quam plurimis visum fuit: Solem enim Persis esse Mithram, non Venerem. Unum nominabo Ph. a Turre monument. Vet. Antii p. 175. Nequit profecto Mithras Persis auferri, tot veterum testimoniis et monumentis expressus; Herodoti vero aut Cyri potius æ-

tate, eo titulo sol cultus ab eadem gente fuerit, dubium facit disputatio doctissimi *Frereti* Conment. Acad. Inscript. t. xvi p. 270. Evidem *Mithram* illis relinquam, nec patiar *Nostri* fidem labefactari. Adsentitur *Ambrosius* L. ii. c. Symmachum p. 840. *Cælestem Afri*, *Mithram Persæ*, plerique *Ven-rem* colunt, pro diversitate nominis, non pro numinis varietate. Quæ *Miram* Venerem eandem in Persarum superstitione testantur. Præterea Persarum prisco sermone *mibr mibr* amor indicatur, fatente *Tb. Hyde* Hist. Rel. Pers. C. 4. p. 107. hinc *Mīrōas*, *Venerem Cælestem*, casti amoris auctorem et præsidem, recte dixerunt et formarunt. Hoc amplius: differunt scriptura *Mīrōas* et *Mīθōas*, quod *Gronovius* vere monuit; discrepant quoque genere: hic Sol, illa Venus. Jam si *Vrania* sive *Cælestis dea*, non alia in veterum fuerit theologia ac Luna, *Mīrōas* utique Persæ habere æque ac Mithram potuere. Coluerunt certe omnes, qui sacris Mithriacis initiantur, uti ex inscriptis lapidibus apud *Anton. van Dale* Dissert. ad Antig. Mirm. p. 16. et *Pb. a Turre Monum. Vet. Antii* p. 160. adparet. Veruni mysteria illa non urgeo, quippe recentioris ævi. Id mihi abunde est, constare *Herodoto* auctoritatem et fidem. Plura *Freretus* et *Moshemius* V. Cl. ad *Rbad. Gudvorti Systema Intell.* p. 327. pro *Herodoto*. Wess.

Pag. 196. l. 13. Παρεστέως ἵπαιδεις θεογονίν] Vellicat hæc *Tb. Hyde* Relig. Pers. C. 3. p. 99. Scribere sibi contraria *Herodotum*. Supra dixisse, Persas existimare, deos ex hominibus genitos non esse, et θεογονίν tamen Græco more gentis sacrис admiscere. Sed non pugnant illa. *Theogonia* Græcorum, de qua II. 53. in censum hic venire non potest. Persæ, ut plura varique generis numina profitebantur, videntur eadem alia atque alia origine, etsi minime humana, statuisse. Cogita de Gnosticorum *Æonibus* et *emanationibus*, ex Zoroastri et Chaldæorum Theologia arcessitis, et res in vado erit. Adjunge *Heratæ* testimonium in *Diogenis Præfat.* §. 9. Wess.

Pag. 204. l. 10. Κτῖστορες ὄμηρος μύργανας &c.] Consimilia de magis *Plutarchus* t. II. p. 537. A. Sunt autem ex ea disciplina, qua et posteriores Persarum magi Arimanium, mali omnis auctorem, sicuti pulcri et boni Oromasdem, statuerunt: inde festus dies κακῶν ἀνάγεσις, quo summo ardore in serpentes aliasque feras et nocentes bestias irruerant apud *Agathiam* II. p. 45. Confer *Plutarchum* in *Isid. et Osir.* p. 369. et *Tb. Hyde* Rel. Pers. C. 22. Wess.

Pag. 248. l. 6. Ὁγδωνοτα καὶ τετρακόσιοι] Amplitudinem urbis iisdem stadiis circumscribunt *Plinius N. Hist.* vi. 26. *Philostratus* v. *Apollon.* I. 25. et *Orosius* II. 6. *Ctesias*, *Clitarchus*, *Strabo*, *Curtius* dissentunt, de stadiorum numero certum ferme auferentes. Itaque *Nostrum* errasse *Is. Vossius* propositetur et confusisse nobilissimas urbes *Ninum* et *Babylonem*: illius ambitum stadiorum fuisse **cccclxxx.** non hujus *Observat Var. C. 8.* Quæ docte disputata, certa non sunt, et paene arbitraria. De *Nini* et *Babylonis* spatio *Diodorus* II. 3. 7. Wess.—Vide Major Rennell's Geography of Herodotus,

sect. XIV. "Concerning the site and remains of the ancient city of Babylon."

Pag. 255. l. 8. Τῆς ὑστεροῦν γενεᾶσι πέντε πρότερον &c.] *Quinque hæ generationes antiorum circiter CLX.* in varias angustias doctissimos coegerunt viros. Ill. Scaliger, ut aliquis Ctesiam inter et Herodotum consensus esset, nec Semiramidis ætas tam sera haberetur, πέντε in πεντήκοντα mutavit in *Notis ad Fragmenta Vet.* p. 42. Campvero *Vitrunga*, magnus et eruditus Theologus, alia ex causa γενεᾶσι ī sive δικαπίῳ *Comment.* in Iesaiam C. xiii. p. 484. quæ quoque conjectura Galei Herodoto adscripta cernitur. Neutra opus est. Non ag tur de Semiramide, Nini conjugé: Ninum certe *Herodotus* in Musis uxorenique ejus nusquam depositus. Describitur regina Babylonis Semiramis, quæ aggeribus objectis restagnans flumen coërcuerit. Assyriam fuisse non meminit, nedum Babylonem condidisse. Errat enim Stephan. *Byzant.* in *Bæculaw*, *Nostro* errorem exprobrans de Semiramide, quam struxisse illam urbem perhibuerit. Fuerunt, uti significavit, Babyloniorum reges plures: testatur eorumdem memoriam et nomina *Canon Astronomicus* sive *Ptolemaei*: sunt quoque in sacris nostris tabulis: horum uni centum et sexaginta annis ante Nitocrim Semiramis hæc enupsit, operaque absolvit, de quibus heic loci. Plures autem reginas in Asia olim fuisse, quibus Semiramidis fuerit titulus, aliunde constat. Vide *Scaligerum ad Chron. Eusebii A. DLXXXIII. et Bouberii Dissert. Herodot. C. 2. WESS.*

Pag. 255. l. 14. Τῇ οὐνομα ἦν Νίτωνις] Vide II. 100. Quæritur cui regum Babyloniorum, quos cognitos aliunde habemus, Nitocris uxor fuerit. Viri multo eruditissimi Scaliger, *N. Abramus, Vitrunga, Bouberius* atque alii eam Nabuchodonosoro sive Nebucadnezari, elocarunt, fuisseque adeo aviam ultimi Babyloniorum regis Labyneti sive Nabonedi, h. e. *Baltzasaris* apud *Danielem*. Mihi, omnia perpendenti, uxor fuisse Evilmerodachi, Nebucadnezaris F. videtur, habeoque ejus sententia ex aliqua parte adstipulatorem V. Cl. *H. Venemam*, longo mihi amicitia usu junctissimum, in *Dissert. ad Vaticinia Danielis* p. 119. Atque hoc belle, si *Baltzasar* regum fuerit Babyloniorum postremus nec diversus a *Nabonedo*, uti equidem opinor, dicto *Ieremia C. xxvii. 7. Nebucadnezari, filio, et nepoti* dicto audientes, neque ultra, subactas gentes fore, conveniet: concordabit præterea C. 188. quod Nitocrim Labyneto, regum Babyloniorum ultimo, matrem, non aviam, quæ *N. Abrami* et *Vitrunga* sententia, contribuit. Neque obficit quidquam mentio Nini a Medis occupata; quippe revera a Medorum rege Cyaxare superioribus annis domitæ ac pessumdatæ, uti narratum C. 106. Necesse enim non est, nec exigunt *Nostri* verba, ut Nitocris reginæ tempore subjugata urbs censeatur. Corruit proinde *Bouberii* suspicio et conjectura, Ninum bis in Medorum venisse ditionem, et potestatem, primum Cyaxaris auspiciis, deinde Astyagis *Dissert.*

Herodot. C. 21. 11. p. 240. Ruit etiam elegans Cl. Pavii emendatio, ē δὲ δὴ καὶ τὸν Ἰρά, qua de urbe C. 179. WESS.

Pag. 265. l. 15. Εἰσαγαγάντες τὸν λίμνην, ἐνσάντες ἵλος] Non multum aliter *Xenophon*. Sunt et in *Ieremias* oraculis, quæ Cyri hoc inventum et institutum manifesto prædixerunt. Vide *H. Grotium ad ejus Vatis C. li. 32. et Camp. Vitringam Obs. Sacr. vi. 5. 298.* Nota vero discrimen inter τὸν λίμνην et ἵλος, quorum hoc stagnum, terra undique inclusum, et exitu aquarum carens; λίμνη, in quam aut fluvius incurrit, aut ducta fossa cum eo conjungitur, atque iterum exit. Ita Nitocris τὸ πᾶν ὄχυρον fecit ἵλος supra C. 185. et λίμνη, palus est *Mæotis* C. 104. tum *Ismaris* ac *Bistonis*, quibus fluvii miscentur, vii. 109. Στόμα λίμνην, quæ ore mare excipit, in *Strabone* cum nota magni viri, L. iv. p. 280. Neque tamen, etsi faveat discriminis *Heliodorus Aethiop. i. p. 10.* certum hoc et constitutum est. Noster ἵλος receptui etiam magnorum fluminum dat i. 202. iv. 53. Junge *Eustath. Il. T. 220.* WESS.

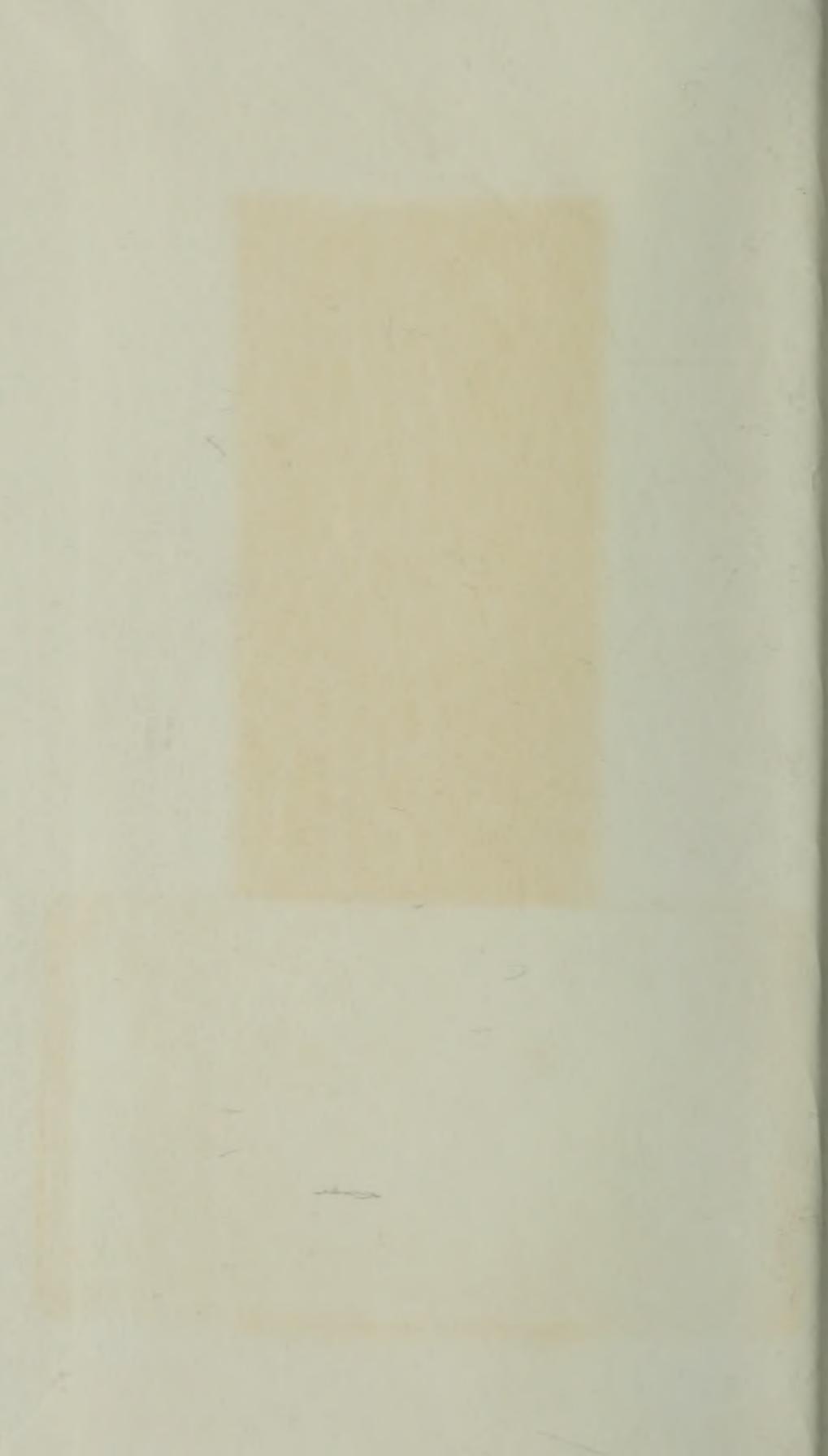
Pag. 280. l. 12. Επιθύμητος Μασσαγέτας &c.] Vide Rennell's Geography of Herodotus, p. 218.

Pag. 282. l. 4. Οὐ δὲ Ἀράξης ποταμὸς ἔστι] Carpit hæc *Strabo xi. p. 803.* C. quædam *Nostro* adfingens, quorum ille auctoritatem defugit. In *Araxis* fluvii ortu credibile fit, *Herodotum* esse falsum. Si fontes fuerint in *Matienis*, oportet *Mediae* flumen illud detur. Longe vero extra *Mediae* fines *Massagetæ*, *Issedones* et *Scythæ*, quos ejusdem amnis accolas *Diodorus ii. 43.* statuit, habitarunt: præterea in omni *Media* nullum ejusmodi flumen, quod tot ostiis *Caspio* man jungatur. Congruunt pleraque omnia, si *Matienos* montes excipias, fluvio *Volga*, qui et amplissimis et diversis oribus in *Caspium* mare exoneratur. Ostia ad octoginta et amplius, quæ insulas ingentes incingunt, memorat *Ampl. Nic. Witsenius* in *Tartariæ Descriptione Belgica* p. 700. Amnis olim *Ros*, *Ras*, *Aras* adpellabatur, unde *Græcorum* Ἀράξης, quo etiam titulo plures orientis fluvii insignes sunt, de quibus, sicuti et de hoc *Araxe* sive *Volga* *Ampl. Bouberius Diss. Herodot. C. 18. p. 190.* et prior eo *Th. Sig. Baierus* in *Origin. Scythic. Commentar. Petropolit. T. i. p. 393.* Id mirum accedit, animadversam non esse verborum, in *Aristotelis Meteorol. i. 13.* transpositionem, factumque adeo, ut nunc ibi *Araxes*, cuius partem perhibet *Tanaim*, derivetur ex *Indiae* monte *Parapomiso*, errore mirifico. Verum Philosophi verba, καὶ ὁ Ἀράξης πούτου δὲ Τάβαις ἀπεσχίζεται μέρος ἦν εἰς τὸν Μαιῶτιν λίμνην, collocata olim fuerant post *Caucasi* montis mentionem et annuum inde devolventium ante voces καὶ ὁ Φάσις. Postulare seriem rei et orationis eam verborum istorum migrationem, agnoscet, qui *Philosophum* consuluerit. Mihi longiori esse non licet. WESS.—Vide Rennell's Geography of Herodot. p. 193.

**PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET**

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

LGr Herodotus
H562Du Herodotus graece & latine;
v.1 [ed. by Dunbar].

35

